د انسان په بدن کي

د قرآن کریم علمي معجزې

Ketabton.com

لیکوال: ډاکټر محمد راتب نابلسی

ژباړه او زیاتونې: محمود حمیدزی

F

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب پېژند پاڼه

نوم: دانسان په بدن کی دقرآن کریم علمی معجزې.

لیکوال: ډاکټرمحمد راتب نابلسی.

ژباړه اوزیاتونی: محمود حمیدزی.

ټایپ اوډزاین محمود حمیدزی.

دکتاب دیوښتۍ،وقایی ډزاین:مسلم اڅکزی

دخپریدو نیټه:۱۴۰۳ه ش.

دژباړن خپاره سوي اثار

۱{په سمندر کی دملغلرو لټون}

ټولنیزې ستونزې او دحل لارې یی

دفکرونوجوړښت اوهغوئ ته وده ورکول

۲{روڼ سیند}

لومړۍشعرې ټولګه

۳په کایناتو کی دقرآنکریم علمی معجزې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ذرو څخه درکهکشانونو د الله جل جلاله مخلوقات

۴ دانسان په بدن کی دقرآن کریم علمی معجزې

دانسان دبن دحجرو څخه درنسجونو دنسجونو څخه درغړو دغړو څخه)
(دربدن پورې: هرارخیزطبی مالومات او دعقدې دلا کروړ کولو درسونه

۵{دالماسو پند}

دپښتومتلونو د ویلوځایونه اوعلتونه

۶{ژور اندونه}

دویمه شعرې ټولګه

۷ {په ژوند کی دبریالیتوب 50رازونه }

۸{څنګه ژوند وکړو }

دنړۍ دیوهانو او بریالیو وګړو دسلګونوویناوو ژباړه

۹{خوږې خبرې }

لنډکی شعرونه او ادبی ټوټی

۱۰{ننګوونکی پوښتنی اوځوابونه }

سلګونه طبی،ساینسی،جغرفیوې، بیولوژیکی،ذهنی او ټولنیزې پوښتنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دژباړن خبرې

الحمدلله دالله جل جلاله ډېرشکر اداکوم چې دغه ستاسو په لاس کې کتاب (دانسان په بدن کې دقرآن کریم علمي معجزې) مې وژباړئ او ستاسو درنو لوستونکو پورې مې در ورسوئ.

زه ددې کتاب په اړه دومره درته وایم چې که تاسو په رښتیا هم غواړئ دخپل بدن په اړه په لا ډېرو خبرو او رازونو باندې وپوهيږئ او دخپل بدن او رواني روغتیا په اړه لا ډېر څه زده کړئ نو دهمدې کتاب لوستنه په دقت سره وکړئ!

ددې کتاب په لوستلو به تاسو دخپل بدن دجوړښت،دندو، رواني او بدني روغتیا په اړه په ډېرو هغو خبرو وپوهيږئ چې کیدای سي مخکې نه په پوهیدلاست، همدارنګه دقرآن کریم او درسوالله صلی الله علیه وسلم دحدیثو شریفو په علمي معجزو باندې به خبر او وپوهيږئ: په دې سره به مو کروړه عقیده لانوره هم کروړه سي او وبه کولی سئ چې داسلام دمبارک دین،قرآن کریم او حدیثو شریفو باندې دچټلو اعتراض کونکو ملحدینو،مشرکینو او نورو کافرانو داعتراض او مغرضانه پوښتنو او ويناوو لپاره ځوابونه او ويناوې لاس کې ولرئ.

ددې کتاب ژباړه او زیتونې مې دیؤه کال په شاوخوا کې بشپړې کړې او زما دفیسبوک پاڼې دلارې مې يې ځینې برخې د2023او2024کالونو په منځ کې خپرې کړې، که په دې کتاب کې دقرآن کریم په ایاتونو کې کومه تیروتنه سوې وي یانې؛پیښ،زور،زیر یې کم سوی وي دا ستونزه د کمفیوټري ټایپ ده الله جل جلاله دي ما نه په ګناهګا ره کوي، همدارنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دلته دحدیثو شریفو ټکي په ټکي ژباړه نه ده کړي بلکي مفهوم مې یې لیکلی دئ: که په مفهوم کي یې کوم تیروتنه سوي وي الله جل جلاله دي ما په هغه ګناه نه نېسي.

دیادولو وړ یې بولم چي دآ ایاتونو دژباړې او دکتاب دمتن ترمنځ دانېنه راوړل سوې ده***څنګه چي هیڅ وګړی دتیروتني څخه خوندي نه دئ که په طبي مالوماتو کي کومه تیروتنه سوي وي زه دهغې تیروتنې بخښنه در څخه غواړم او هیله ده په اصلاح کي راسره مرسته وکړئ: البته علمي مالومات هرورځ نوي کیږي کیدای سي ځیني مالومات دلیکلو پروخت همداسي لیکل سوي سم وه او دپوهې په غوړیدا په هغه کي نوښت او بدلون راغلی وي چي دا طبیعي چار دئ.

زه ستاسو درنو لوستونکو څخه هیله کوم چي که غواړئ همدې کتاب ته ورته بل ګټور کتاب ولولئ (په کایناتو کي دقرآنکریم علمي معجزې) کتاب وموندئ او وي لولئ، ډاډه یم چي دپوهې په لا غوړیدا کي به ډېره مرسته درسره وکړي:یاد کتاب هم ډاکټرمحمد راتب نابلسي صاحب لیکلی او ما محمود دهغه دژباړې اوزیاتوونو سره خپورکړی دئ.

په اخر کي دالله جلاله څخه ډاکټر محمد راتب نابلسي ته دجنت الفروس غوښتنه کوم، او ستاسو درنو لوستونکو د دعا په هیله یم

سرلوړی دي وي لوی افغانستان،سرلوړي دي وي خوږې ژبې پښتو ته ویاړلي خدمت کوونکي!

یادونه:ددې کتاب دچاب حقوق دژباړن سره خوندي دي،دکتاب همدا پي ډي ایف بڼه بیله بدلونه هرڅوک خپرولی سي دچاپ اوبدلون حق یې څوک نه لري!

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

۱آیا نړۍ یوه معجزه نه ده ۱

۲د انسان دبدن جوړښت ۷

۳انسان په ښکلی ځیهری او دښو ځانګړنو لرونکی بدن سره پیداسوی ۱۱

۴د ښځو او نارینو دشمېر ترمنځ تعادل ۱۸

۵نردښځي سره برابر نه دئ ۲۰

۶دټولو مخلوقاتو په منځ کي تعادل ۲۳

د حجرو تعادل او دهغوئ عمر ۲۶

آیا دا هرڅه بیله کوم پیداکوونکی پیداسوي ۲۹

د انسان په بدن کي دخطر حساس زنګ ۳۲

دانسان په بدن کي ثبات او بدلونونه ۳۷

دانسان په بدن کي بیولوژیکی ساعت ۴۱

د انسان دبدن دخنکوالي سیستم ۴۷

دانسان په بدن کي د خولي تولیدونکی سیستم ۵۰

دانسان دګوتو سرونه دانسان پیژند پاڼه او لاسلیک دئ. ۵۲

دانسان بدن څنګه دیخ سره مخ کیږي ۵۵

دغم او خوښۍ اغېزه دانسان پر روان باندي ۵۷

اسلامي اروایوهنه ۶۰

زرغون یا شین رنګ ۷۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخېنم یا خفګان اړیکه دروغتیا سره ۷۳

پروخت بیدېدل ۷۶

پر راسته اړخ بیدېدل ۷۹

اوږد یا پرلیسی خوب ۸۲

دلمانځه اړیکه دروغتیاسره ۸۴

دویټا مین ډي اړیکه دلمانځه سره ۸۷

داوداسه اړیکه دسترګو ددانو،تراخم(ټرېکوما) ناروغۍسره ۸۹

اودس اودهغه روغتیایي ګټې ۹۱

روژه د الله جل جلاله عبادت او روغتیایي ګټې یې ۹۳

د ژنیتیک پوهه ۹۶

دجنین پوهنی دعلم اړیکه دنبوي احادیثو سره ۹۹

دهری نطفی څخه ماشوم منځته نه راځي ۱۰۲

انسان دځشي څخه پیداکیږي؟ ۱۰۴

دبلاربښت دري ګوني پراونه ۱۰۹

د امنیون مایع: دضربو مخه نیوونکی اوبه ۱۱۱

رواني،روحي فشار د بلاربښت په وخت کي دجنین داختلال لامل کیږي ۱۱۶

جنین او دهغه احساسات ۱۱۷

د مور شیدی ۱۱۹

په هډوکو کي اند وکړئ ۱۲۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان دبدن اسکلیټ ۱۲۶

په لاسونو کې هډوکي او بندونه ۱۲۹

عضلات ۱۳۱

ماغزه اودتمرکز سترنعمت ۱۳۴

دعصبي حجرو ثبات ۱۳۷

ماغزه داسې ماده ترشح کوي چې درد لمنځه وړي ۱۳۹

دانسان حافظه ۱۴۱

دسترګودليد و، نظرساتنه ۱۴۴

دغوږ پرده صماخ ۱۵۰

دسترګواوغوږونودنده ۱۵۹

بويايي حس اودهغه جوړښت ۱۶۳

په مغزو کې دخوند څئکلو مرکز ۱۶۶

زړه ۱۶۸

دويني دوراني يا دګرځيدني سيسټم ۱۷۲

شريانونه او وريدونه ۱۷۵

دويني جوړونکې مواد ۱۷۷

دهيپوفيز نخاميه ياملکه غده ۱۸۲

حربي پوهنتونThymus تايموس ۱۸۸

صنوبري غده ۱۹۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوازالمعده يانقراس ۱۹۶
طحال يا توری ۱۹۸
دنارو جوړښت او د هغوئ کار ۲۰۱
زامې،ژبه او هضمي سيستم ۲۰۴
ايي ګلوت يا کوچنۍ ژبه ۲۰۷
زرينه غشاء او د درد احساس ۲۱۰
معده ۲۱۳
اينه په تمامه مانا يؤصنعتي ښار دئ ۲۱۶
ښه خښل ۲۲۳
ارادي او غيري ارادي کارونه،تنفس ۲۲۵
سږی ۲۲۹
حنجره ۲۳۱
پښتورګي او د نعمت شکر يي ۲۳۵
پښتورګي او دبولو پاکول ۲۳۹
پښتورګي او دمالګي سره يي اړيکه ۲۴۱
مثانه ۲۴۴
دانسان درنګ بيلابيل والی او دهغه اړيکه دميلانين مادي سره ۲۴۶
دوريښتانوسپينيد ل ۲۴۹
په پوست کي د احساس ځايونه ۲۵۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره کرویات ۲۵۵

بیله درملو روغتیا موندل ۲۵۸

په اسلامی نړۍ کی دطبابت علم،پوهه ۲۶۲

روانی طب ۲۶۶

دناروغیو څخه مخنیوئ کول ۲۷۰

هر درد درملنه او درمل لري ۲۷۸

عبادت دډېرو نارغیو درملنه کوي ۲۷۹

لمونځ اودروغتیا سره یې اړیکه ۲۸۴

حجامت، دوینی کښل او ګټې یې ۲۸۹

دچاپیریال او د بدن دناپاکۍ،چټلۍ سره تړلی ناروغۍ ۲۹۴

رونی نا ارامی ۲۹۷

دحبوباتو اومیووڅخه دپوستکو لیري کولو څخه پیښیدونکی ناروغۍ ۳۰۰

د ایډز ناروغی ۳۰۳

دایډزڅخه ورسته دانسانی فسادڅخه رامنځته سوې بله خطرناکه ناروغی ۳۱۸

دتخت،بستر زخم ۳۲۰

سګریټ څکول په نړۍ کی خطرناکه ساري ناروغی ده ۲۲۳

پرمغزو باندې دسګریټو څکولو اغېزې ۳۲۶

پر تنفسی سیستم دسګریټو څکولو بدې اغېزې ۳۲۸

دوینی پر دورانی سیستم دسګریټو څکولو منفي،بدې اغېزې ۳۳۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر تناسلي سيستم دسګريټ څکولو بدی اغېزی ۳۳۴

دسګريټ څکوونکي منفي اغېز پر شاوخوا وګړو ۳۴۲

پرزړه اورګونو دسګريټوڅکولوبدې اغېزې ۳۴۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

آيا نړۍ يؤه معجزه نه ده؟

عادي او غيري عادي شيان او هغه څه چي دعقل په مرسته يې شتون حِس کوو، يا هغه څه چي ځيني وګړي يې نه سي درک کولی:همدا ټول مخلوقات دالله جل جلاله په سيطره،واک کي دي،الله جل جلاله چي هرڅه وغواړي هغه (رامنځته،خلق کوي،لکه په قرآن کريم کي چي فرمايي:(سُوۡرَةُ الأنبيَاء : 69

(قُلْنَا يَٰنَارُ كُونِى بَرْدًا وَسَلَٰمًا عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ)

".موږ وويل: "اې اوره په ابراهيم باندي يخ شه او سلامتيا جوړ شه

*****

دالله جل جلاله د ارادې څخه ماسيو اور سوځوونکی نه دئ:هرکله چي خدای جل جلاله وغواړي هغه سوځوونکی سي،که هغه ونه غواړي هغه سووځونکی نه وي،همدارنګه اوبه دالله جل جلاله په مرسته مايع،بهيدونکي دي،کله چي الله جل جلاله وغواړي دبهيدونکي حالت څخه جامد حالت ته بدلون ورکوي،چي همداسي سوي هم دي:هغه څه چي الله جل جلاله دموسی عليهم السلام او دهغه دقوم لپاره وکړل:

(سُوۡرَةُ الشُّعَرَاء 61-63)

(فَلَمَّا تَرَٰٓءَا الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَٰبُ مُوسَىٰٓ إِنَّا لَمُدْرَكُونَ)

کله چي دواړه ډلي سره مخامخ شوې، نو د موسی(ع) ملګرو چيغه کړه چي موږ خو ونيول شو سُوۡرَةُ الشُّعَرَاء : 62

(c) ketabton.com: The Digital Library

(قَالَ كَلَّآ إِنَّ مَعِىَ رَبِّى سَيَهْدِينِ)

موسی (ع) وويل: "هيڅکله نه، زما سره زما رب دی. هغه به هرومرو ما ته لارښوونه وکړي.

فَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْبَحْرَ ۖ فَانفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ)

موږ موسی (ع) ته د وحيي په وسيله حکم وکړ چي: "سمندر په خپله لکړه ووهه!. نو په ناڅاپي ډول سمندر وچاوده او د هغه هره ټوټه د يو لوی غره په څير شوه.

****

ښه نو کله چي دځای او وخت پيدا کوونکی وغواړي،دځای او وخت شرط ،لغوه،بې کاره کوي؛داسراء او معراج حکم هم دنورومعجزو دحکم په شان دئ.يؤ بل اړين دیادولو وړ ټکی دادئ چي عادي او غير عادي شيان دواړه يؤ معجزه ده:غوا ته وګورئ که دنړی ټول انسانان،کيميا پوهان سره راغونډ سي نه سي کولی دعادي وښو څخه دشيدو په ډول او دهغوئ په څانګړونو درلودونکي شيدې جوړې کړې.

آيا غوا يؤه معجزه نه ده؟آيا دانسان پيدايښت يؤه معجزه نه ده؟ دوښو را زرغونيدل يؤه معحزه نه ده دباران اوريدل يؤه معجزه نه ده ؟

اند وکړئ تاسو دميليونونو معجزو په منځ کي ژوند کوئ مګر تاسو نه ياست خبر: آيا دا نړئ يؤه معجزه نه ده؟دانړئ ټوله معجزه ده!

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ماشوم دبي ارزښته او بو څخه پيداسوی دئ،دبې ارزښته نطفي څخه چي په سترګو نه ليدل کيږي.دانزال په وخت کي ۴۰۰ ميليونه سپرمه دنرڅخه وځي او هريؤ يې دسر،بدن او لکۍ لرونکی وي چي حرکت کوي.

دسپرمو په سرکي اکروزوم داسي يؤ ماده چي نازک پوست لري ځای لري،اکروزم د ووم ښځينه تخمي ته په ننوتلو کي ددرو خنډونو څخه تيريږي،د ووم دېوال تجزيه کوي او هغه ته ننوزي!

ښه نو دانسان پيدايښت او جوړښت خپله ستره معجزه ده.

انسان ورسته درهغه چي نړۍ ته سترګې وغړوې:دهغه په مغز کي 140ميلياردە عصبي حجرې، ژونکي شتون لري همدارنګه دهغه په بدن کي عصاب،هډوکي؛زړه،شيريانونه،وريدونه،معده،پښتورګي،اينه،ُکلمې،غوږونه،سترګې؛شونډې،ژبه،عضلې،وريښتان،پوست،درپوست لاندي کوچني سوري،دغوږو او خولې توليدونکي غدې،اونور ډېر جوړښتونه شتون لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دماشو پيدايښت دنطفې څخه يؤه لويه معجزه ده!

نباتات او دهغه پاڼه دنړی پرمخ هغه کارخونه ده:چي دهغې په ډول انسان دټولو پرمختګونو په شتون کي داسي کارخونه،فابريکه نه ده جوړه کړي. داسي بې ږغه کار خونه ده چي اوبه او معدنې مواد دمځکې څخه اخلې او دنبات لوړې برخې ته يې ليږدوې.

نباتات دکلروپلاسټ په درلودلو ورسته در کاربن ډای اوکسيډ،معدنې موادو اوبو او دلمر دوړنګو دترلاسه کولو خپل داړتيا وړ مواد او دټولو ژونديو موجودات داړتيا وړ مواد پوره کوې نبات داسي شيره جوړوې:چي دهغې څخه ښاخونه،بدنه،څانګې،

غوټۍ،ګلونه،ميوې؛جوړيږي،چا هغې ته داتوان او زده کړه ورکړي؟

څنګه الله جل جلاله داټولې ځانګړني په هغوئ او دهغوئ په تخمونو کي ايښي دي؟ نباتات او ژوي هريؤ يې معجزه ده!

په ميليونونو کبان په سمندرونو کي شتون لري:يؤ کب چي نوی پيژندل سوی وزن يې 180ټنو ته رسيږي،مګر کوچنۍ غوماشه چي الله جل جلاله دهغې يادونه کوي او فرمايي:سورت بقره ۲۶نمبرايات شريف

إِنَّ اللهَ لَا يَسْتَحْىِۦٓ أَن يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَآ أَرَادَ اللَّهُ بِهٰذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِۦ كَثِيرًا وَيَهْدِى بِهِۦ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِۦٓ إِلَّا الْفٰسِقِينَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هو، الله له دې څخه هيڅ کله شرم نه کوي چي د ماشي يا له دې څخه هم د کوم زيات حقير شي مثال راوړي. کوم خلك چي د حقي خبري منونكي دي، هغوی د دې مثال په ليدو پوهيږي چي دا حق دی، چي د هغو د رب له خوا راغلی دی. او څوك چي كافران دي، نو هغوی د دې مثال په اوربدو وايي: "په داسي مثال راوړلو سره د الله اراده څه ده؟" په دې شان الله په همدې يوه خبره ډېر خلك په ګمراهۍ کښي اخته کوي او ډېرو ته سمه لار ښيي. او په ګمراهۍ کښي هغه کسان اخته کوي چي فاسقان دي.

*****

غوماشه د100سترګو،دريو زړونو،48غاښوونو،د رادارسيسټم او نورو ځانګړونو لرونکي ده ښه نو:
غوماشه،پسه،غوا،چرګې،آس،اوښ؛انسانان،لمرونه،سپوږمياني؛لويې آسمان ټولګې ټوله معجزې دي.

لمرچي زموږ څخه 156ميليونه کيلومتره ليري دئ:ددې سربيره موږ دهغه دنرمې تودوخې او رڼا څخه ګټه اخلو،که همدغه لمر مځکې ته نژدي سي :مځکه به لولپه او لمنځه ولاړه سي، ټول کاينات يوه معجزه ده! آيا الله جل جلاله ته داسخته ده چي دځايونو ليروالی او دوخت حرکت ودروې او حضرت محمد صلی الله عليه وسلم دمکې معظمې څخه بيت المقد س او دهغه ځايه هسکونو ته پورته کړې؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

که نړۍ ته ژور اند وکړو وبه وینو چي نړۍ کي د هرڅه پیدا کیدل او جوړښت یې یؤه معجزه ده!

انسان باید دالله جل جلاله په خلقتونو کي اند وکړې او دهغه جل جلاله د حکمونو او اومرو څخه سرغړونه ونه کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انسان دبدن جوړښت

دهر انسان په ژوند کي معجزې او دالله جل جلاله دلويي او حکمتونو نښې دي چي دالله جل جلاله دعلم ښکارندوينه کوي.

زموږ بدن چي در بل هرشي موږ ته رانژدي دئ،داسي جوړښت لري:

دانسان پر سر د 300زرو په شاوخو کي وريښتان شتون لري چي هر وريښته:دريښې يا پياز،شيريان،وريد،عصب،وراثتي او دغوړو غدي لري. دسترګو شبکيه:دسترګو داخلي برخه ده چي 140ميليونه رڼا

نيوونکي،رڼا منوونکي لري داسي چي مخروطي شکله نيوونکي يې درنګونو دليدنې لپاره او سل ميليونه استوانه يې شکله نيوونکي دلږ رڼا په وخت کي دليدنې لپاره شتون لري! په غوږونو کي هم دسترګو دشبکيې په څير يو جوړښت شتون لري چي په هغه کي دټيټو،کرارو ږغونو داوريدلو لپاره دري لکه ژونکي،حجرې شتون لري چي

په مغزو کي دوخت،لوري دتوپير د اندازه کولو سيستم شتون لري،داسي چي که يوه ثانيه پر يو زرو شپږسوه برخو ووېشو ديوې برخې څخه په کم وخت کي دغږ لوری دانسان لپاره په نښه کوي.

دژبې پرمخ دخوږو،تروو او ترخو خوند پيژندونکي ژونکي،حجرې شتون لري چي يادې حجرې مغز ته خوند رسوې.هرخبره چي موږ کوو يا زموږ پر ژبه راځې دهغې په رامنځته کولو کي 17عضلې برخه اخلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک باور کولی سي چي زموږ دخولې دننه 500میلیونه حجرې شتون لري:چي په هرو پنځو دقیقو کي دهغې په دننه دېوال کي نیم میلیون حجري لمنځه ځې اونیم میلیون نوي حجرې دهغوئ ځای نېسي.

که دوینې سره کرویات،ذرې دځنځیر په ډول سره وتړل سي:دهغوئ اوږدوالی به دمځکې دمحیط شپږ برابره سي.

دوینې په هر ملي متر کي 5میلیونه سره ذرات شتون لري چي هره سره ذره په یؤه ورځ کي په وینه کي 1500واره ګرځې او 150کیلومتره لار وهې.

دانسان زړه په منځني عمر کي په دومره پیاوړي ډول وینه پمپ کوي چي که دوینې یؤ شریان دیؤې هسکې ماڼۍ سرته هم پورته کړو زړه دا توان لري چي وینه دماڼۍ سرته پورته کړې.

دانسان زړه په یؤه دقیقه کي په نارمل ډول د60ځخه در80 واري غورځي،په یؤه ورځ کي په نارمل ډول 51840ځله غورځي چي په یادو غورځیدلو کي 1200ګیلنه وینه پمپ کوي:یؤګیلن دپنځه لیټره سره برابر دئ. انسان په هرو دوو ثانیوو کي 120میلیونه حجرې،ژونکي مصرفوې.

دانسان مغز د14میلیاردو باندنۍ او 100میلیاردو بنسټیزو عصبي ژونکو درلودونکی دئ چي دهغوئ ددندو په اړه لاهم ډېر کم مالومات موږ په لاس کي نه لرو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مغز دانسان په بدن کي ترټولو پيچلی جوړښت لري، چي ددې هرڅه سربيره هم انسان دخپل حقيقت دپوهيدلو څخه عجزه دئ.دانسان حافظه 1ميليارده جي بي ده چي دري ميليونه ساعته ويډيو ځايولو وړتيا لري چي ليدل يې د300کاله څخه ډيروخت غواړي.

دانسان په دوو سږو کي 700ميليونه هوايي کڅوړې دانګورو دواښکيو په ډول شتون لري:که چيري يې وغوړوو 200متره مکعبه ځای به ونيسې،سږي هره ورځ يؤيشت زره شپږسوه واره راټول او غوړيږي يا 120متره مکعبه هوا تنفس کوي.

په آينه،ځيګر کي 300ميليارده حجري شتون لري چي په څلورو مياشتو کي ټولې نوي کيږي؛دآينې دنده دانسان لپاره ډيره اړينه ده بيله آينې انسان دري ساعته ژوندی نه سي پاته کيدلی.

دانسان دمعدې په ديوالونو کي ميلياردونه حجرې شتون لري:چي په ورځ ګي څو ليټره کلريک اسيد،دمعدې تېزاب توليدوي،در اوسه پوهان په دې راز نه دي پوهيدلي چي دمعدې تېزاب ولې خپله معده نه خرابوې يا تجزيه کوي. آيا دمعدې جوړښت خپله يؤه معجزه نه ده؟

په کلمو کي 3600ګوتې ته ورته جوړښتونه يا دکلمو وريښتان دخوړو دتجزيه کولو دپاره په هرسانتي متر مربع کي شتون لري.

ياد جوړښتونه په هر 48ساعتونو کي ټول نوي کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان دبدن غټې کلمې يؤنيم متر او کوچنۍ کلمې يې 6متره اوږدوالی لري.

دانسان په پښتورګو،بډوډو کي دوه ميليونه دوينې پاکوونکي جوړښتونه(ګلوميرولرونه)شتون لري چي اوږدوالی يې سل کيلومتروته رسيږي او هرورځ 5واري دټول بدن وينه ورڅخه تيريږي.

دپوستکي لاندي 15ميليونه دتودوخې تنظيموونکي شتون لري چي ټول يې خؤله توليدوونکي غدې دي :چي هره غده يې ديخوالي تنظيم او دتودوخي او لندبل دبدلون دنده لري. زموږ بدن: چي موږ په هغه ژوندکوو :موږته در هرشي ډېر رانبژدي دئ لوړليکل سوي. هغه واقعيتونه دي چي ډاکټرانو لسګونه کلونه مخکي موندلي وه.

الله جل جلاله فرمايي سُوْرَةُ الذّاريَات : وَفِىٓ أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ)

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

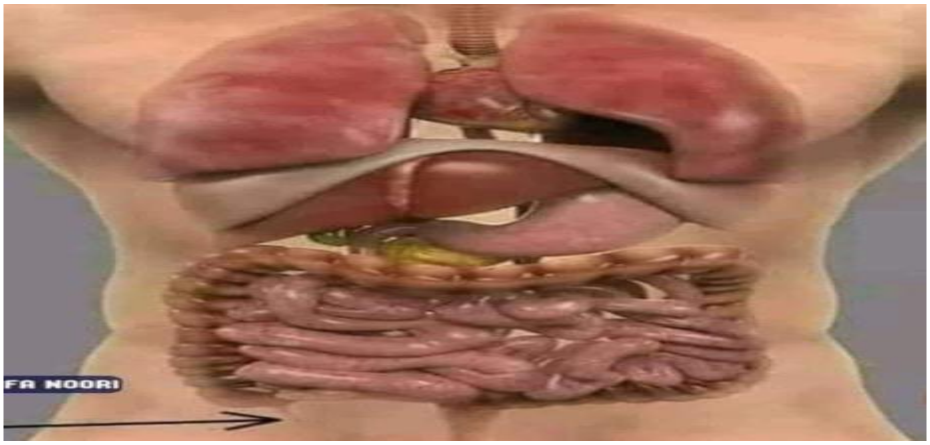

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسان په ښکلي څيهري او دښو ځانګړنو لرونکي بدن سره پيداسوی

الله جل جلاله فرمايي:(سُوۡرَةُ التين : 6-4(لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَٰنَ فِىٓ أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

په حقيقت کي موږ انسان په ډېره ښه بڼه پيداکړ

(ثُمَّ رَدَدْنَٰهُ أَسْفَلَ سَٰفِلِينَ)

بيا مو هغه په چپه را اړولو له ټولو لاندينېو څخه لاندي کړ،

(إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحَٰتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ)

پرته له هغو کسانو څخه چي ايمان يې راوړ او ښه عملونه کوي، د هغو لپاره هيڅکله نه ختمېدونکی اجر دی.

****

الله جل جلاله چي هرشی پيداکړی هغه ته يې کمال اوښکلا وربخښلي ده

(الَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ طِبَاقًا مَّا تَرَىٰ فِى خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ مِن تَفَٰوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِنّ فُطُورٍ) سورة الملک ۳)

هغه ذات چي لاندي باندي اوه اسمانونه يې پېدا کړل؛ (اې کتونکې) ته به د الرحمان په هستونه کښي هيڅ راز نااړوندي او توپير ونه مومې. بيا سترګي واړوه، وګوره، ايا کومه نيمګړتيا دي چيري تر سترګو کيږي؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله جل جلاله په لوړو او نورو ایاتونو کي انسان په ښکلا او غوره کیافه مصوف کړی او فرمایي:

(سُوۡرَةُ الانفِطار : 8) (فِىٓ أَىِّ صُورَةٍ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ)

او په هره بڼه يې چي خوښه شوه، ته يې ښلولی جوړ کړې؛

****

په لاندي ایات شریف کي دهغه دپیدایښت په اړه فرمایي:

(سُوۡرَةُ التين : 4) (لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِىٓ أَحۡسَنِ تَقۡوِيمٍ

په حقیقت کي موږ انسان په ډېره ښه بڼه پېداکړ.

***

او همداډول بیا فرمایي: (سُوۡرَةُ الانفِطار٧ : (ٱلَّذِى خَلَقَكَ فَسَوَّٮٰكَ فَعَدَلَكَ)

هغه چي ته يې پېدا کړی يې؛ ستا اندامونه يې برابر کړي دي، ته يې په انډول جوړ کړي يې،

***

دا دالله جل جلاله د ډېرې مينې ښکارندوينه کوي ددې عزتمند مخلوق سره او دې ته اشاره کوي چي انسان دالله جل جلاله په نزد په کایناتو کي دلوړې درجې،مقام او منزلت خاوند دئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسان دخپلو غړو دترکيب،داخلې جوړښتونو دلوړ کمال په درلودلو سره دټولوکايناتو؛ دپيچلی جوړښت درلودونکی مخلوق دئ،چي دهغه د جوړښت،ځانګړونو،دپيداکيدو دلارې دپوهيدلو څخه دنړۍ ټول پوهان ناتونه دي.

انسان دداسي جوړښت او ځانګړونو لرونکی دئ چي په احساساتو او عواطفو پوه،دخپلو هيلو،غوښتنو،ارزښتنو په جال کي راګير، چي اروپوهان دهغه دحقيقت،ربښتيا دمندلو څخه ناتوانه دي.

انسان دناليدل سوي،پټ عقل لرونکی دئ،انسان دپوهې ديادولو،تحليل کولو،دتوپير کولو،دافکارو د زيږونې او پيژندنې،دنوي شيانو درامنځته کوونې دلارو پيژندلو دپياوړي وړتيا لرونکی دئ چي دهغوئ په مرسته دالله جل جلاله دنورو مخلوقاتو څخه دلوړوالي فرصت اودوخت لري.

الله جل جلاله دانسان دبهتر والي او لوړوالي،لويي په اړه فرمايي:[سُوۡرَةُ بنىٓ اسرآئيل/الإسرَاء : 70]

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِىٓ ءَادَمَ وَحَمَلۡنَـٰهُمۡ فِى ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِ وَرَزَقۡنَـٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَـٰتِ وَفَضَّلۡنَـٰهُمۡ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنۡ خَلَقۡنَا تَفۡضِيلاً

دا خو زموږ پيرزوينه ده چي بنيادم ته مو لويي ورکړه، په وچه او لمده کښي مو سپرلۍ ورکړي او له پاکو شيانو څخه مو روزي ور په برخه کړه او پر خپلو زياترو مخلوقاتو مو ښکاره لوړتيا ور وبښله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څه چي دانسان دښکلا او قامت ښکارندوينه کوي دانسان دريم ساتوونکي، دفاعي دېوال دئ:

الله جل جلاله انسان ته ډېر دقيق جوړښتونه،سيسټمونه بخښلي دي:چي لومړی يې دپوست جوړښت دئ چي داسي بيلګه لري لکه ساتوونکي زغره يا پربدن باندي کالي،دانسان پوست دبدن دننه غړو ته دميکروبونو،ويرسونو،پرازيټونو اونور زيان رسوونکو شيانو دننوتلو مخه نېسي او ساتنه تري کوي، همدا پوست دانسان لومړی دفاعي دېوال دئ.

دانسان دهرغړي لپاره ځانګړي دزيان مخه نيوونکي يا دفاع کوونکي ځای پرځای سوي:دبيلګې په ډول سترګه دباڼوګانو،زيړمو او اوښکو په مرسته ساتل کيږي: دا ځانګړي جوړښتونه دانسان دويم دفاعي دېوال دئ.

دانسان په بدن کي دريم دفاعي،ساتونکی دېوال وينه دخپلو پياوړو پوځيانو ،عسکرو سپينو کروياتو،ذراتوسره ده.

ديادو پوځيانو شمېر چي دبدن دريم دفاعي دېوال جوړوي دروغتيا په ورځو کي 25ميلونه وي،ديادو پوځيانو شمېر دجنګ او مبارزې په وخت کي دڅوساعتونو څخه ورسته ډېريږي:دجنګ په وخت کي ديادو پوځيانو شمېر سلګونو ميليونو ته رسيږي،دغه دزهري موادو پر وړاندې دريدونکی لښکر دوينې سپين ذرات چي د نټروفيل،ايزونوفيل،بازوفيل

(c) ketabton.com: The Digital Library

،لمفوسايټ،مونوسايټ بيلا بيلو برخو عمر او اندزې لرونکي دي:دځانګړو وژونکو وسلو چي دکيمياوي موادو څخه جوړې دي لرونکی او پرې سمبال دي. چي دهغوئ داړيکو مزي هم شمېرل کيږي.

ياد دفاعي دېوال،لښکر يا د دوينې سپين ذرات دبدن څخه دزيان رسوونکو ناپيژندو موادو دمخنيوي په لار کي په پوره چالاکۍ،زيرکۍ، نظم اونوښت کي ډېر حيرانوونکی رول لري داسي چي: دنړۍ پوهان يې په هيرت او تعجب کي کړي دي.

بدن ته دهر زيان رسوونکي ناپيژانده جسم دننوتلو څو شيبې ورسته دبدن لومړی او دويم ساتونکی دېوال متوجي کيږي،هلته داسي ذرات،پوځيان شتون لري چي دنده يې دکيمياوي وسلو ليږد دجنګ يا مبارزې ميدان ته ده:هغه ځای ته چيري چي ذرات ديادو وسلو په شيفرونو،رمزونو پوهيږي او دناپيژندو زيان رسوونکو جسمونو پروړاندې دهغوئ ضد کيمياوي مواد جوړوي؛ورسته در يادو جسمونو دضد موادو درجوړيدا ياد جنګ کوونکي او جوړونکي لښکر په يادو وسلو سمبال پر ناپيژاندو زيان رسوونکو جسمونو بريد کوي،کله چي ديادو وسلو په مرسته دوئ په جنګ کي بريالي سي وينه دجنګ ميدان ته په تلو راتلو دجنګ ميدان د يادو جسمونو دجسدونو څخه پاکوي.

دغه سپين کرويات چي دفاعي سيستم کي بنسټيز او اړين ځای لري دهغوئ قطر در15ميکرونه يا په بله مانا دملي متر درزمي برخي لوی نه دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله جلاله ځومره ښه فرمايي: (سُوۡرَةُ التين۴ : لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَٰنَ فِىٓ أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

په حقيقت کي موږ انسان په ډېره ښه بڼه پېداکړ.

****

دياد لښکر دليکو په دننه کي په دې ورستيو وختونو کي يؤه ډله کماندو يا ښه روزل سوي پوځيان پيژندل سوي:چي ديادې ډلې پوځيان کولی سي سرطاني حجرې،ژونکي په نښه او لمنځه يووسي مګر داچي الله جلاله فرمايي: (ثُمَّ رَدَدْنَٰهُ أَسْفَلَ سَٰفِلِينَ) بيا مو هغه په چپه را اړولو له ټولو لاندينېو ځخه لاندي کړ،

****

دا هرځه هغه وخت پيښيږي چي کله ناتوانه انسان دالله جلاله د اوا مرو،حکمونو ځخه سرغړونه وکړي،کله چي انسان دخپلې ورسپارل سوي دندې:عبادت،بندګی ځخه غافله سي:دخپل ناروا غوښتنو چي دانساني عقل او فطرت سره په ټکر کي دي خواته ورسي،نو هله ياد دقيق جوړښت،دنارغيو ځخه ساتونکی سيستم خپله دنده سمه سرته نه رسوي يا هيڅ خپله دنده سرته نه رسوي،دځانګړو ناروغيو ځخه کمزوری کيږي چي انسان بيا دکوچنيو ناروغيو پروړاندي مبارزه نه سي کولی او لمنځه ځي،لکه دايډز نارغی په وخت کي دياد سيستم کمزوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټيټ معافيت،ددفاعي سيستم کمزوري چي نن نړيوالو ته ستر ګواښ دئ بيله دې څخه بل شی نه دئ چي الله ﷻ فرمايي:

(ثُمَّ رَدَدْنٰهُ أَسْفَلَ سٰفِلِينَ)

بيا مو هغه په چپه را اړولو له ټولو لاندينبو څخه لاندي کړ،

****

کله چي انسان خپل خالق ﷻ په ښه شان وپيژني ،په خپلو نيکو کړونو سره هغه ﷻ ته ځان نيژدي کړي،پرهيزکاره سي:انسان ددې وړتيا لري چي دملائيکو څخه دلوړې درجې خاوند سي، په قرآن کريم کي دغه خبرې ته اشاره سوي ده :(سُوْرَةُ التين : 4)

(لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسٰنَ فِىٓ أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ)

په حقيقت کي موږ انسان په ډېره ښه بڼه پيداکړ«

مګر کله چي انسان نافرمانه سي دالله ﷻ داحکامو څخه سرغړونه وکړي،دهغه دبندګانو او نورو مخلوقاتو سره بد چلند وکړي داسي يؤې درجې ته رسيږي چي هيڅ بل مخلوق هغه سي کښتې درجې ته نه وي رسيدلی (...أَسْفَلَ سٰفِلِينَ)داسي چي ژوي دهغه څخه غوره سي ځکه ژوي خپل دنده او دالله ﷻ يادونه په ښه ډول سره کوي مګر انسان: دخپلې ورسپارل سوي دندې څخه غافله او مخ اړونکی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښځو او نارينو دشمېر ترمنځ تعادل

ددويمې نړيوالي جګړې په ورستيو کي دښځو شمېرنسبت نارينو ته څلور پر يو برابره لوړ سو يانې:څلور ښځې ديوه نارينه پر وړاندي،ياد نسبت درڅو لږو کلونو ډېر دوام ونکړ: ترڅو چي دښځو او اونارينو ترمنځ نسبت د الله ﷻ دخوښې سرسم طبيعي حالت يانې:105په سلو کي نارينه او 95 په سلو کي ښځينه ته را وګرځيدئ،يانې د105 نارينو پروړاندي 95ښځې شتون لري،چي دانسبت په ټولو هيوادونو،ښارونو،لويو وچو کي ثابت دئ مګر داثابتوالى عمومي دئ نه دکورنيو او کوچنيو کليو دشمېر پر اساس: يو څوک به اته لوڼي لري بل وګړى به بيا دڅلورو لوڼو او څلورو زامنو درلودونکى وي يوبل کس به بيا هيڅ اولاد نه لري.

ډېرو هيوادونو کي دبيلا بيلو لارو څخه سرشميرنه کيږي چي په اخر کي دغه بيلا بيل نسبتونه سره غونډيږي او موندونکو،څيړونکو ادارو ته رسيږي.

په يوه هيواد کي يوه مالومه اداره دټولو راټولو سو پيسو اوشتمنۍ اندازه مالوموي ترڅو هغوئ ته دا مالومه سي چي موږ څومره پيسې څه وخت او چيري بايد ولګوو،دښځو اونرو ترمنځ نسبت هم همداسې دئ چي يو څوک شپږ لوڼي او بل بيا شپږ زامن لري: الله ﷻ ددې شمېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقيق ثبت لري داسي چي په اخر کي دا ټول شمير د يؤه مالوم ټاکل سوي نسبت سره سمون لري،هغه نسبت چي د ستر ذات الله ﷻ دخوا ټاکل سوی دئ.

دا هغه سکالو دئ چي داند کولو وړ دئ!

ښه نو کله چي ددويم نړيوال جنګ په ورستيو وختونو کي دنارينؤ شمېر نسبت ښځو ته 75سلنه وو: ياني دهرو 100ښځو پر واړندې 75 تنونارينوو شتون درلودئ.ورسته درڅو کلونو ډېرو ميندو نارينه اولادونه وزيږول چي دانسبت 75سلنه ته ورسيدئ ترڅو چي ياد نسبت نور هم لوړ سو او اوسني نسبت ته ورسيدئ.

دا هرڅه څوک سنجوي؟ آيا دا دقيق نظم او جوړښت الله ﷻ نه دئ جوړ کړی؟ بيله شکه دټولو چارو منظموونکی اوسنجوونکی الله ﷻ دئ چي فرمايي :(سُوْرَةُ الرّعد : 8

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ۖ وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ

الله د هري حاملې (اوميدواري، بلاربي) ښځي له ګيډي څخه خبر دی. څه چي په هغې کښي جوړيږي، په هغه هم پوهيږي؛ او په هغه کښي چي څه کمی يا زياتوالی راځي، له هغه څخه هم با خبره دی. د هر شي لپاره يې يوه اندازه ټاکلې ده؛«

(c) ketabton.com: The Digital Library

نردښځې سره برابر نه دئ

مسلمان پوهان پردې خبره يؤالى لري:چي ښځه په تکليف،هغه دنده چي بايد سرته يې ورسوي،شرافت او مسؤليت کي دنارينه سره يؤشان ده، مګر ښځه په ډېرو نورو برخو کي دنارينه په څير نه ده،ولي چي ښځه: په داخلي او ټولنيز اساس دخپل ادراک او طبيعت دتشخيص،پيژندلو لپاره خپل ځانته بيلې ځانګړنې لري.

کوم څوک چي دنارينه او ښځينه اولادونو خاوندان وي: که دهغوئ لوبې،حرکات او غوښتنې درنظر لاندې ونيسي:دهغوئ ترمنځ په توپير ښه پوهيدلى سي،ځکه کيداى سي ديؤې کوچنۍ انجلۍ غوښتنې دخپل ورور په شان نه وي،که څه هم ديؤې انجلۍ او هلک دځانګړونو توپير لا در اوسه نه دئ پيژندل سوى.

دلته زموږ موخه دا نه ده چي نارينه دښځې څخه دلا ډېر امتياز څښتن وبولو زموږ موخه داده چي:که څه هم نر او ښځه په انساني اوټولنيزو حقونو کي سره مساوي دي مګر هريؤ يې ځانته بيلې ځانګړنې،خوښې ،استعداد او غوښتنې لري.

دماشومانو او نوي ځوانانو اروپوهان پردې باور دي چي نارينه او ښځې دروان د اړخ سربيره دجسمي اړخه هم ځيني توپيرونه لري.

غواړو دځينو پوهانو دقيق نظرونه دښځو او نارينو دروحي او بدني توپير په اړه ستاسو سره ګډ کړو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

يؤ روغتيا پوه چي دمعتبرو سرچينو او کتابو په لوستلو يې يؤ څيړنيز را پور چمتو او خپور کړی وايي:دښځو قد،تنه په ټوله نړۍ کي دنارينه دقد څخه ټيټ،کوچنی دئ،دښځو دتنې ددغه ټيټوالي منځنۍ اندازه په ټوله نړۍ کي 10سانتي متره ده،دښځو دهډوکو د جوړښت،ترکيب وزن دنارينو دهډکو دجوړښت دوزن څخه کم دئ، همدا ډول دښځو دهډکو دجوړښت پياوړتيا دکار دقوې داړخه دنارينؤ څخه کمه ده:ياني دښځو دهډکو جوړښت داسي نه دئ سوی چي دنارينه په څير درانه کارونه پري وکولی سي.

دښځو عضلې دنارينوو دعضلو څخه 1پر دري برابره کم توانه دي مګر دښځو نسجونه،دژنکو،حجرو ټولګه چي ډېرې حسي او عصبي وړتياوي پکښي شتون لري: په همدې خاطر دنارينوو دنسجونو څخه لوړ والی لري: دښځو حجروي نسجونه دهغوئ لپاره چربي،پوړونه يا لايه برابروي او ذخيره کوي.

دنارينؤ مغز 100ګرامه دښځو در مغز دروند دئ:دنارينؤ دمغز نسبت دهغو دبدن سره 1پر40 برخه او دښځو دمغز دهغوئ دبدن سره 1پر 44 برخه دئ: دښځې مغز کمې لايي،پوړونه او همدارنګه دتشخيص،بيلوالي داړخه لږ مساحت لري مګر داحساس،هيرنتيا،هيجان،دمرکز کار يې دنارينه دمرکز دکار څخه ډېر او سخت دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښځو سږي دنارينئو دسږو څخه لږ پراخوالی لري مګر دښځو تنفس دنارينئو دتنفس څخه تېز،ګړندی دئ،دښځو د زړه حجم دنارينوو دزړه دجوړښت څخه کوچنی دئ، همدارنګه دښځې دنبض يا دزړه دغورځيدا اندازه دنارينه دزړه دغورځيدا داندازې څخه ډېره ده.

دغه دقيق توپيرونه دنارينوو اوښځينوو: دزړه،ساه،د احساس دمرکزونو،مغزو،دهډکو دجوړښت،تنې او وزن ترمنځ ددې ښوودنه او ښوونه کوي چي دا هرڅه الله ﷻ په خپل حکمت،تدبير سره ښه او پرځای خلق او جوړکړي دي.

الله ﷻ فرمايي:(سُوۡرَةُ الرُّوم : 21

(وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا لِّتَسْكُنُوٓا۟ إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ)

او د هغه له نښانو څخه (بله) دا ده چي ستاسي لپاره، همدا ستاسي له جنس څخه يې ميرمني پيدا کړې، تر څو چي تاسي له هغو سره ارام تر لاسه کړئ او ستاسي (ښځي او خاوند) په منځ کښي يې مينه او خواخوږي پيداکړه. په باوري ډول پدې کښي د هغو خلکو لپاره ډيري نښانې دي چي غور او فکر کوي.

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دټولو مخلوقاتو په منځ کي تعادل

الله ﷻ فرمايي: [سُوۡرَةُ الحِجر : 19

وَالْأَرْضَ مَدَدْنٰهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوٰسِىَ وَأَنْۢبَتْنَا فِيهَا مِن كُلْ شَىْءٍ مَّوْزُونٍ

او موږ ځمکه غوړولې، په هغې کښې مو غرونه نصب کړي، په هغې کښې مو هر ډول شينبلي (نباتات) په تاکلي، تللي اندازه راټوکولي دي،

****

يۀه د الله ﷻ دلويي دنښو نښانو څخه داده: هرڅه چي الله ﷻ پيداکړي هغه په يۀه مالومه اندازه او خپل منځ کي سره متناسب دي،ترڅو يۀ شی پر بل شي تيری ونه کړي يانې داچي دخپلې اندازې څخه وانه وړي.

يۀه هيرانوونکي پيښه چي داسترليا په لويه وچه کي پيښه سول هغه دا وه: يۀ ډول بوټۍ چي زقوم،کاکتوس ورته وايي: يۀ ازغي لرونکی او بې پاڼو بوټی دئ، په يۀه سيمه کي د ازغن سيم په ډول وکرل سو: مګر ياد نبات دومره تکثر،ډېرښت وکړ چي دبرتانيا دهيواد په اندازه مځکه يې لاندي کړل او په نباتي اوبا بدل سو،دکليو اوښارونو داوسيدونکو لپاره يې ستونزې پېښې کړي: دهغوئ کښتونه يې برباد کړل او دمځکي دکر کېلې مخه نيوونکي يې سول ترڅو چي پوهانو يۀه حشره چي بيله زقوم خوړلو ژوند نه سي کولی وموندل: يادې حشرې وکولی سول دزقوم دبوټې ډېرښت کم کړي او وګړي ددې اوبا څخه خلاص کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر هغه څه چي الله ﷻ پيداکړي او دخپلې اندازې څخه دډېرښت خوی لرونکي وي:الله ﷻ دهغه لپاره مالومه اندازه ټاکلي ترڅو دټاکل سوي اندازي څخه تيری ونه کړي:دغه ته وايي تعادل او توازون دالله ﷻ دمخلوقاتو په منځ کي، يانې هرشی په طبيعت کي يؤه مالومه ټاکلي اندازه لري او دخپل ټاکلي اندازې څخه تيری نه سي کولی.

همدارنګه حشراتو ته الله ﷻ حشراتو ته دسږو پرځای دتنفس کولو لپاره ځانګړي لولې،پيپونه ورکړي ځکه که چيري دهغوئ ساه کښل دسږو دلارې وای حشرات دخپل اوسني حجم څخه ډېر غټيدل او انسانانو ته دزيان رسولو او مرګ لامل به کيدای.

حشرات،نباتات،حيونات،کبان،انسانان او هرشی ديؤې مالومې اندازې او معيار خاوند دئ :ترڅو دطبيعت په نظم کي هيڅ کومه ستونزه نه وي.

الله ﷻ دانسان په بدن کي مايعاتو،خوږې،مالګو..دتنظيم لپاره بيلابيل جوړښتونه :دهغوئ په مالومه اندازه اوتوازن کي ساتلو لپاره جوړ،خلق کړي دي. دانسان په بدن کي دهمدې جوړښتونو په مرسته دمالګو،خوږې،اوبو او هورمونونو نسبت ثابت پاتي کيږي.

دانسان په بدن کي داسي ويټامينونه شتون لري چي دهغو په نشتون کي انسان په بيلا بيلو زيان رسوونکو ناروغيو اخته کيږي:چي روغتيا پوهان هغه ته سوء تغذيه وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پخوا وختونو کي ځيني سمندري سفرکوونکي په اوږدو سمندري سفرونو کي بيله کوم څرګند علته مړکيدل: ورسته مالومه سول چي دهغوئ بدن دبشپړو خوړو دنشتون له کبله د اړينو ويټامينونو دکمښت سره مخ کيدئ. دغه توازون اوتعادول چي الله ﷻ په طبيعت کي پيداکړی دزياتې پاملرنې وړګرځيدلی او انسان يې په تعجب او حيرت کي اچولی دئ: دبيلګې په ډول که غټو کبانو کوچني کبان نه خوړلای دسمندر پر اوبو به يې تيری کړی وای او سمندرونه به د اوبو پرځای دکبانو څخه ډک وای. که چيري موږ دآسمانونو؛مځکې او هغو کي په شته مخلوقاتو کي اند وکړو ډېر حيرانونکي موجودات او لوی عجايب به ووينو!

اللهﷻ فرمايي: سُوْرَةُ الحِجر : 19

وَالْأَرْضَ مَدَدْنٰهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوٰسِيَ وَأَنۢبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ

او موږ ځمکه غوړولې، په هغې کښي مو غرونه نصب کړي، په هغې کښي مو هر ډول شينبلي (نباتات) په ټاکلي، تللي اندازه راټوکولي دي،

***

نباتات په يؤې مالومې اندازه کي ساتل سوي دهغوئ شمېر،غذايي ارزښت،لويوالی،کميت،ديؤې مالومې اندازې لمخې سم او برابر دئ، که چيري دغه ټاکل سوي اندازه او برابروالی نه وای دهغوئ دډېرښت له کبله به انسانان لمنځه تللي وای!

(c) ketabton.com: The Digital Library

آيا په استرليا کي دزقوم دبوټو ډېرښت پردې خبرې دليل نه دئ چي الله ﷻ هرشی داندازې سره سم او پرخپل معيار پيداکړی؟په لوړ ايات شريف او دالله جل جلاله دلويي نښي نښاني چي موليدلي،اوريدلي،يا لوستلي دهغوئ په حقيقت کي ژور اندوکړئ:هرشی سربيرن درنظر مه تيروئ، الله ﷻ دهغو وګړو په توصيف کي چي دالله ﷻ دلويي،حکمت،علم...په نښو نښانو او دهغه ﷻ په اياتونو کي اند،فکر کوي فرمايي: سُوۡرَةُ آل عِمرَان : 190

إِنَّ فِى خَلۡقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَٱخۡتِلَٰفِ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ لَءَايَٰتٍ لِّأُوْلِى ٱلۡأَلۡبَٰبِ

د اسمانونو او ځمکي په پيدايښت او د شپې او ورځي په تګ راتګ کښي د هغو پوهانو لپاره ډېري نښانې دي

[سُوۡرَةُ آل عِمرَان : 191]

ٱلَّذِينَ يَذۡكُرُونَ ٱللَّهَ قِيَٰمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمۡ وَيَتَفَكَّرُونَ فِى خَلۡقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ رَبَّنَا مَا خَلَقۡتَ هَٰذَا بَٰطِلًا سُبۡحَٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ

چي په ولاړي، ناستي او ملاستي، هر حالت کښي خدای يادوي. او د اسمانونو او ځمکي په پيدايښت کښي غور او فکر کوي (هغوی په غير ارادي توګه غږ کوي چي:) "آې زموږ ربه! دا ټول شيان تا بابيزه او بې مقصده نه دي پيدا کړي، ته له دې څخه پاك يې چي عبث كار وكړې؛ نو اې ربه! موږ د دوږخ له عذابه وژغوره؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حجرو تعادل او دهغوئ عمر

دانسان په بدن کي د ژونکو شمېر دمیلیاردونو او سلګونو ټریلیونونو څخه ډېردئ، دغه حجرې چي په سترګو يې بيله کومې وسلې ليدل ناممکن دي لوى والى دومره دئ چي:که يؤه حجره 140برابره لويه سي دهغې وزن به دګرام يوميليونيمه برخه سي ياني داسي چي که زرميليونه حجرې دتلې په يؤه پله کي کښېښودل سي دهغوئ ټول وزن به يؤ ګرام سي.

دانسان په بدن کي په هره ثانيه کي 125ميليونه حجرې مري هغه څه چي دپام وړ دي هغه دادي چي هره حجره دهستې او کروموزمونو لرونکي ده چي جينونه ليږدونکي دي.

ننئ پرمختګونو او پوهې 800يا دهغه څخه زيات جينونه پيژندلي دي:جينونه ارثي صفتونو دجينو په مرسته په نښه کيږي،جينونه دکروموزم برخه ده چي دکروموزم دپاسه ځاى لري کروموزومونه دډي اين اې او پروټين څخه جوړيږي. په يؤې حجرې کي هسته،سايتو پلازم او حجروي غشا شتون لري:حجروي غشا خپله دډېر بحث اوپام وړده.

دژونکي،حجرې جوړښت پوهان په حيرت او تعجب کي کړي او وايي چي:حجره دجوړښت ماشين نه بلکي دکار کولو ماشين يا جوړښت دئ او همدارنګه حجره دبدن کوچنئ ترينه جوړونکي ماده نه ده:ښه نو حجره څشي ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

هيرانوونکي داده چي پروټينونه په حجره کي جوړيږي او په حجره کي زيرمتونونه شتون لري چي ځيني مواد هلته زيرمه کيږي،همدارنګه په حجره کي پاک کوونکي جوړښتونه،رسوونکي غاړې يا پيپونه،او انرژي توليدونکي جوړښتونه شتون لري.

ياد سوي برخي او جوړښتونه ټول په حجره کي شتون لري.

دېوې حجري عمر دهغوئ دکار،کړنو پر اساس سره توپير لري:دانسان دپوستکي حجرې در يؤه ساعت ډېر ژوند نه لري:کله چي لمبيږئ داسي احساس به وکړئ لکه کوم څه چي مو دبدنه شوه يا ليري کيږي:چي همدا ستاسو دپوستکي مړي حجرې دي چي دبدنه مو ليري کيږي.

دکوچنيو کلمو حجرې د48ساعتو ډېرې ژوندی نه پاتي کيږي يانې داچي بايد وپوهيږو چي زموږ دکوچنيو کلمو ژونکي په هرو اته څلويښتو ساعتونو کي نوي کيږي،ځيني نوري حجري لکه دذايقي يا خوند حجري در اوو ورځو ژوندی پاتيږي، همدارنګه دوينې دسپينو ذراتو ځيني حجري 25ورځي ځيني يې څو ساعته او ځيني يې څو مياشتې ژوندئ پاتي کيږي:کله چي پرتاسو پنځه يا اووه کاله تيريږي بايد وپوهيږئ چي ستاسو دبدن ټولې حجرې بيله دعصبي او زړه دحجرو څخه نوي سوي دي:ځکه که چيري دمغزو حجرې نوي سي انسان خپل زيرمه سوي مالومات لکه د طب،هندسي،ټولنيز،ساينسي تاريخي او نورمالومات او

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاطرې يادونه چي په ياد يې دي دلاسه ورکوي په همدي خاطر الله ﷻ په خپل حکمت دا پريکړه کړي چي دانسان دمغزو او زړه حجرې دجنيني ژوند څخه درمرګ پوري ژوندۍ پاته سي.

ښه نو حجرې دمالوم عمر لرونکي دي چي په پرلپسي ډول دانسان په بدن کي مري او راژوندۍ کيږي الله ﷻ فرمايي:

[سُوۡرَةُ آل عِمرَان : 27]

تُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَتَرْزُقُ مَن تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

شپه په ورځ کښي او ورځ په شپه کښي ننباسې او (يوه له بلي څخه راووځي) له بې ساه څخه ساکښ او له ساکښ څخه بې ساه را باسې او چا ته چي دي خوښه شي بې حسابه روزي ورکوې.

****

مړي حجرې ژوندۍ حجرې پيداکوي الله ﷻ فرمايي:﴿ وَتُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

آيا دا هرڅه بيله کوم پيداکوونکي پيداسوي

الله جل جلاله فرمايي:سُوۡرَةُ الذّٰاريَات : 21

وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ ۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

*****

دانسان بدن دحجرو څخه جوړ سوی: حجرې ژونکي هغه بنسټيز واحد دئ چي ژوندي موجودات ورڅخه جوړ سوي دي.

دانسان په بدن کي دسل ټريليونه ياني در زرګونو ميليونو ډېرې حجرې شتون لري.

حجرې ژوندي موجودات دي چي زموږ حواس يې دپيژندلو او ليدلو څخه ناتوانه دي،حجرې هغه ذرات دي چي کله په مايکروسکوپ کي در خپلې اندازې 140ځله لوی ښکاره کړل سي ورسته درهغه په مايکروسکوپ کي په سترګو ليدل کيږي،ديؤې حجرې وزن ديؤه ګرام يؤ ميلياردمه برخه ده. دانسان په بدن کي په هره ثانيه کي 125ميليونه حجرې لمنځه ځي او هلته ډېرې حجرې هره اونۍ نوي کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يادې ټولي حجرې چي سل ټريليونه دي بنسټ يې (أَمْشَاجٍ) دسپرم او ووم ترکيبي حجره يا دهغوئ زيګوټ دئ چي په قرآنکريم کي هغه ته اشاره سوي الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ ٱلدَّهۡر/الإنسَان : 2

(إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَٰنَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَٰهُ سَمِيعًۢا بَصِيرًا)

موږ انسان له يوې ګډي شوي نطفې څخه پيدا کړ، تر څو چي هغه وازمايو؛ او د دې غرض لپاره موږ هغه اورېدونکي او ليدونکي وګرځاوه

****

ياده حجره دهستې خاونده ده چي دهغې په اړه ويل کيږي چي ياده هسته د اداري او مديريت څښتنه ده او پرهمدې هستې 23جوړې کروموزومونه شتون لري چي خپله دژوند ماده ده او د وجود رازونه،اسرار په هغې کي پټ سوي خوندي سوي دي.

په يادو جينونو کي زرميليونه مالومات شتون لري که موږ ياد مالومات پرپاڼو وليکو يو لوى (دايرة المعارف) به ترينه جوړ سي چي يوميليون پاڼې به ولري او په هره پاڼه کي به يې پنځه زره مالومات يا د پام وړتکي شتون ولري:مګر موږ ددې مالوماتو په اړه پوهه نه لرو او نه يې پېژنو. دجينونو،کرموزومونو او حجرو بحث دمعجزو څخه ډک سکالو دئ چي کولی سو په څېرلو يې دالله جل جلاله دلويي نښې نښانې لاښه وپېژنو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله جل جلاله فرمايي:[سُوْرَةُ الذّاريَات : 21

(وَفِيٓ أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ)

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

****

کله چي انسان ځان مينځي او ځيني شيان دهغه دپوست څخه ليري کيږي همدغه دپوست مړي حجري دي:هره حجره دسايتو پلازم،هستې او حجروي غشا لرونکي ده:حجري ژوندي موجودات او د ودې،کار او ډېربښت کوونکي دي.

دحجرو دعلم زده کړه او بحث کلونه وخت نيسي چي په پوهنتونونو کي زدکړيالانو ته ښوول کيږي.

آيا ته! داسي اند کوي چي ته يو کوچنی جسم يې په داسي حال کي چي نړۍ په تا کي پټه ده؟

آيا د لوړي مرتبې خاوند:پيداکوونکي،خالق چي انسان يې خلق،پيداکړی دئ انسان بايد هغه ونه پيژني؟ آيا دهغه د اوامرو څخه بايد اطاعت ونه کړي؟

بېله شکه چي انسان بايد خپل خالق،پيداکوونکی الله جل جلاله ښه وپيژني او دهغه دحکمونو او اوامرو پيروي وکړي!!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انسان په بدن کي دخطر حساس زنګ

دانسان په بدن کي د الله ﷻ دلويې ډېرې ښې ښاني شتون لري چي، يؤه د هغو څخه دخطر يا خبراوي زنګ دئ.

ځيني پرمختللو هيوادونو داسي ماشينونه جوړکړي دي چي دځينو پېښو دپيښيدلو په وخت يا لږ مخکي زنګ وهي چي دغو ماشينونو ته دخطر زنګونه وايي.

دانسان بدن چي الله ﷻ په ښکلي ډول پيداکړى دئ په هغه کي دخطر زنګ هم شتون لري چي دانسان په پوستکي کي په کار اچول سوى دئ.

پوست يؤ داسي سطحه ده چي دعصبي مزو لويه ټولګه يې پوښلي ده دعصبو دغه غونډيدنه درپوستکي لاندي حيرانوونکي څه دي،ياد عصب په ځانګړو کوچنيو ذاراتو،ځانګو پاى ته رسيږي چي هره ذره يې دځانګړو حواسو او پيغامونو دپيژندنې او ليږد لپاره ځانګړي سوي ده.

داسي عصبي مزي شتون لري چي ګرم او ساړه احساسوي؛پيژني يې، زموږ موخه داده چي داسي اخذې يا نيوونکي هلته شتون لري چي حرکات او غبرګونونه پيژني،په پوستکي کي لومړنۍ اخذې د درد او ورستۍ هغه يې دفشار دي چي دهغوئ په منځ کي ديخ،ګرمۍ،لمس او نوري اخذې شتون لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه نو که تاسو خپل لاس په ژمي کي په اوبو پريمينځئ کيدای سي دا کار تاسوته دومره ناخوښه نه وي مګر که دلاسونو پرځای تاسو پرخپلې ملا اوبه واچوئ داکار به ډېر وګړو ته ناخوښه وي يانې داچي هلته په اوبو اچولو به د ډېر يخ،سړو احساس وکړي:ځکه د هغو عصبي تولګو شمېر چي دانسان په ملا يا دشا خواته شتون لري دانسان در لاسونو يا دمخ دخوا دعصبي احساسوونکو څخه يې شمير ډېر دئ ځکه خو دانسان ملا ديخ پر وړاندي دومره حساسه ده.

دلته د الله جلاله يؤلوی حکمت شتون لري ځکه هغه غړي چي هره ورځ پريولل کيږي هلته ديخ احساسولو کمزوري،لږ عصبي حجرې شتون لري مګر دانسان دبدن په نورو برخو لکه ملا کي ديخ حس کولو ډېرې عصبي حجرې شتون لري او په هغو غړو کي داسي ذرې،ماليکولونه سته چي سختي اوفشار حس کوي.

دفشار حس کولو سکالو يؤ اوږ او هر اړخيز بحث غوښتونکی سکالو دئ .انسان په يؤه شپه کي دخوب په حالت کي ځيني وخت د40ځله ډېر پر اړخ اوړي ځکه هرکله چي دبدن پريؤه برخه ډېرفشار وارد سي دهغي برخې شريانونه تنګيږي او هلته دوينې جريان کميږي،هرکله چي داپيښه وسي دفشار حس کوونکي ځانګړي عصب يا عصبي ماليکولونه دفشار احسای کوي او ياد خبر مغزو ته ليږي،که څه هم يؤ څوک بيده وي ماغزه ژر بدن ته دارخ بدلولو يا پر اړخ اوښتلو امر کوي،دغي خبرې ته په قرآنکريم کي اشاره سوي ده الله جلاله فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[سُوْرَةُ الکهف : 18]

وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُم بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا

تا به د هغو په ليدلو انګېرلې واى چي ويښ دي، پداسي حال کښي چي هغوى ويده پراته ول. موږ هغوى په ښي او کيڼ اړخ باندي اړول رااړول او د هغو سپی د ځمځي په خوله کښي ځنګلي غوړولي ناست ؤ. که تا چيري په يو پټ غوندي نظر هغوى ليدلي واى، نو په شا به ورځخه په تيښته راګرځېدلی واى او پر تا به د هغو له ليدني ځخه هيبت ناست واى.

****

که چيري پر اړخ اوښتل يوازي پر راسته يا چپه لوري واى:انسان دخوبه راکښينستۍ په دي کي دالله ﷻ حکمت دۍ چي انسان د خوب په حالت کي پر دواړو اړخونو اوړي او دا همدا د درد اوفشار احساس دۍ چي مغزو ته رسيږي او ماغزه وبدن ته دپر اړخ اوښتلو امر کوي.

ځيني پوهان وايي: انسان د درو ځخه درپنځو ميليونو د احساس عصب لري،شل زره دګرمۍ او يخنۍ داحساس عصب او پنځه لکه دفشار دحس کولو عصب لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه دقيق مالومات او خبرونه:ديخنی،تودوخي، درد او فشار د احساس 76مرکزي عصبي مزي مغزوته رسوي.

که چيري انسا بيده هم وي او پر کوم ګرم،تود شي لاس کښېږدي يا ورڅخه ومښلي دلاس بيرته راکشولو يا را ايسته کولو غبرګونې کړنه به ديؤې ثانيې په سلم برخه وخت کي پيښنه سي.

همدارنګه دخطر په وخت کي اړتيا نسته چي دخطر احساس يا خبر مرکزي عصابو ته ورسيږي بلکي بسنه کوي چي ياد احساس يا خبر دملاتير،شوکي نخاع ته ورسيږي او شوکي نخاع دثانيې په سلم برخه کي دلاس ياکوم بل غړي دبيرته په شاتللو غبرګون پيښ سي،ياني داچي دشوکي نخاع عصب به دثانيې په سلمه برخه کي دبيرته راکشولو يا پرشاتګ امر هغه غړي ته ورکړي، په داسي حال کي چي انسان به خبر هم نه سي.

که دکوم ګرم څه سره که لاس ومښلي هم به ياده کړنه په همدومره لږ وخت کي پيښنه سي. دانسان دبدن دتعادل،توازن حس چي دځينو عصابو ددندو څخه يؤ دنده ده او په ياده دنده کي:.

۵۰مفصلون،بندونه، ۲۰۰هډوکي،دوه سوه نسجونه،برخه لري: يادسوي نسجونه ټوله ددې لپاره چي يؤ انسان پر پښو د دريدلو په وخت کي خپل توازن،تعادل دلاسه ورنه کړي ټول ديادې دندې په ښه سرته رسول کي ونډه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې سکالوګانو در يادونې ورسته دقرآنکريم دلاندي ايات شريف تلاوت کوو چي فرمايي: [سُوْرَةُ حٰمٓ السجدة/فُصّلَت : 53

سَنُرِيهِمْ ءَايٰتِنَا فِى الْءَافَاقِ وَفِىٓ أَنفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُۥ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ

ډېر ژر به موږ دوی ته خپلي نښانې په افاقو (هيوادونو) کښي هم وښيو او د دوی پخپلو نفسونو کښي هم؛ تر دې پوري چي دوی ته دا خبره څرګنده شی چي دغه قُرآن په رښتيا سره پر حق دی. ايا دا خبره کافي نه ده چي ستا رب پر هر څه شاهد دی؟

****

زموږ په کوچني بدن کي دالله ﷻ دلويي ډېرې نښې نښانې شتون لري: که يؤ انسان ټول عمر دخپلو حجرو،نسجونو،غړو دقيقو جوړښتونو او عصابو،مغزو په برخه کي زده کړه وکړي،پام او اند په کښي وکړي دهغه عمر به پای ته ورسيږي مګر دهغه په بدن کي به دالله ﷻ دلويي،علم،حکمت..نښې نښانې پای ته ونه رسيږي!

والله اعلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان په بدن کي ثبات او بدلونونه

دالله ﷻ دلويي دښکاره کولو دنښو نښانو څخه يؤه يې داده چي الله ﷻ دانسان زړه پيداکړی او په هغه کي يې بيلا بيلې وړتيا وي او توانونه ايښي دي،انسان چي تر اوسه څه ماشينونه جوړ کړي: دهغوئ په منځ کي داسي ماشين شتون نه لري اونه به يې په راتلونکي وخت کي دزړه دوړتياوو او کار کولو په څير وړتيا لرونکی او کارکوونکی ماشين جوړکړي،ماشينونه ديؤه واحد خوځښت يا حرکت توان لري مګر دانسان زړه بيلا بيلي توانايي لري:په ثابت حالت کي زړه په يؤه دقيقه کي د 60څخه در 80ځله غورځي مګر کله چي انسان دسختو حالاتو سره مخ سي دبيلګې په ډول انسان کوم غره ته خيژي يا دکومې روحي ستونزې سره مخ سي،دکومې ويروونکي پيښې سرمخ سي کيدای سي دزړه دغورځيدا شمېر يې په يؤه دقيقه کي د180 ځله پوري ورسيږي.

زموږ سترګې کله چي کوم شی دشپږ متره څخه ډېر ليري وي په پوره ډول هغه وينې مګر دشپږمتره څخه په نژدي ځای کي زموږ سترګې ډېر کارته اړې کيږي:کله چي وغواړئ درشپږه متره نژدي هغه ګين ته وګورئ چي ستاسو لور ته را روان دئ داسي به درته ښکاره سي لکه ستاسو او ګين په منځ کي چي کوم دريم لوري وي چي ستاسو اوګين،توپ ترمنځ ليروالی اندازه کوي په دې وخت کي بانوګان دسترګي پر عدسيي دملي متر زرمې برخې په اندازه فشار واردوي داسي چي انځور دسترګې پرشبکيې پاتيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې اړه چي دراوسه کومې څېړنې سوي قانع کوونکي نه دي،بيله شکه دا دالله جل جلاله یو لوی نعمت دئ چي پر انسان يې لورولی دئ.

یو وګړی کولی سي دګنې ګونې په وخت کي خپل لاړ په ښه ډول ووینې داسي لارچي هلته تګ راتګ ډېروي.

کله چي یو انسان کتل کوي دسترګو محدبې عدسيې يې بدلون کوي انځور دسترګي پرشبکيه مښلي او په ښه ډول يې ويني ياد کار دسترګو دبانوګانو نازکي او ډېري دقيقي عضلي سرته رسوي چي په ياد وخت کي دسترګو پر عدسيو فشار وارادوي ترڅو دشي ليروالی په ليري يانژدي حالت کي وښيې.

انسان دهغو مخلوقاتو دډلې څخه دی چي بدن يې مالومه،ثابته اندازه تودوخه لري. انسان څنګه دتودوخي سره مخ کيږي؟

انسان دتودوخې سره دخولو دميليونونو غدو په شتون کي مخ کيږي:دانسان دخولو توليدوونکي غدې دانسان دبدن په سږولو،خنکولو کي ډېرې دقيقې دي.

کله چي يادې غدې مايع تريووې، تودوخه دپوست او يادې تروي مادې:خولې په منځ کي بدليږي رابدليږي؛خوله دپوستکي تودوخه اخلې ترڅو دپوست تودوخه کمه سي.

ښه نو دخولې غدې یوه دقيقه وسيله ده چي بدن دهغوئ په مرسته خپله تودوخه زغمي،ياده ماده دبدن دتودوخې په کمولو کي ونډه اخلې؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديخ،يخنۍ په وخت کي بدن ديخنۍ پروړاندي کوم غبرګون ښيې؟

کله چي دانسان بدن يخ سي بدن په خپل لړزې،ريږد سره عضلې په خوځښت راولې او عضلې دياد خوځښت له کبله تودوخه توليدوي،ددې سره په خواکي دانسان وريښتان شخ شخ درېږي ترڅو ګرمه هوا ذخيره او دسرې هو د ننوتو مخه ونيسي،دانسان بدن دخولې او لړزيدو په مرسته ديخنۍ او تودوخې پروړاندي مبارزه کوي.

کله چي ماغزه دکومې باندنۍ اغيزې لکه:ګرمۍ،يخنۍ؛درد سره حسي عصب مخ سي انسان ددرد احساس کوي هرکله چي بيا درد دانسان دتوان او زغم څخه ووزي مغز يوه ماده ترشح کوي چي بې حسه کوونکي ځانګړنه لري او درد ديادې مادې په مرسته لمنځه ځي دغه ماده پياوړي اغيزه کوونکي مواد دي د درد دلمنځه وړلو لپاره همدارنکه په يادې مادې سره بې هوښې منځته راځي:دانسان دبې هوښۍ لامل دمغز په واسطه دمخدره،نشيې مادې ترشح،آزادي ده: چي انسان د درد څخه ډېر ليري بيايي،ديادولو وړده چي انکفالين چي په شوکي نخاع کي ځای لري: د درد خبرونه نه پريږدي چي مرکزي عصبي سيستم ته ورسيږي.

آياتسو خپل بدن ته په ځير کتلي چي معجزوي جوړ دئ؟

ځينې وخت پر خپل طبيعي حالت ثابت او ځينې وخت بدلونونه پکښي راځي:دزړه غورځيدا ثابت وي خو داړتيا په وخت کي يې غورځيدا په دقيقه کي در 180 ځله پوري رسيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسترګو ليد درشپږ متره ليري پوري ثابت وي مګر مګر کله چي کومشی درشپږ متره رانژدي سي بدلو پکښني راځي.

دبدن حالت ثابت وي مګر ديخنئ او ګرمئ په وخت کي دخولي او لړزې په مرسته دهغوئ سره جنګيږي.

ماغزه په ثابت ډول ددرد احساس کوي مګر کله چي درد دانسان دزغم څخه ووزي ماغزه ددرد ځای بي حسه کوي او حتا انسان دربې هوښئ پوري رسيږي: دانسان په بدن کي دالله جل جلاله دلويي،علم او حکمت بې شمېره نښي نښانې شتون لري الله جل جلاله فرمايي:(سُوۡرَةُ الذّاريَات ٢١

(وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ)

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

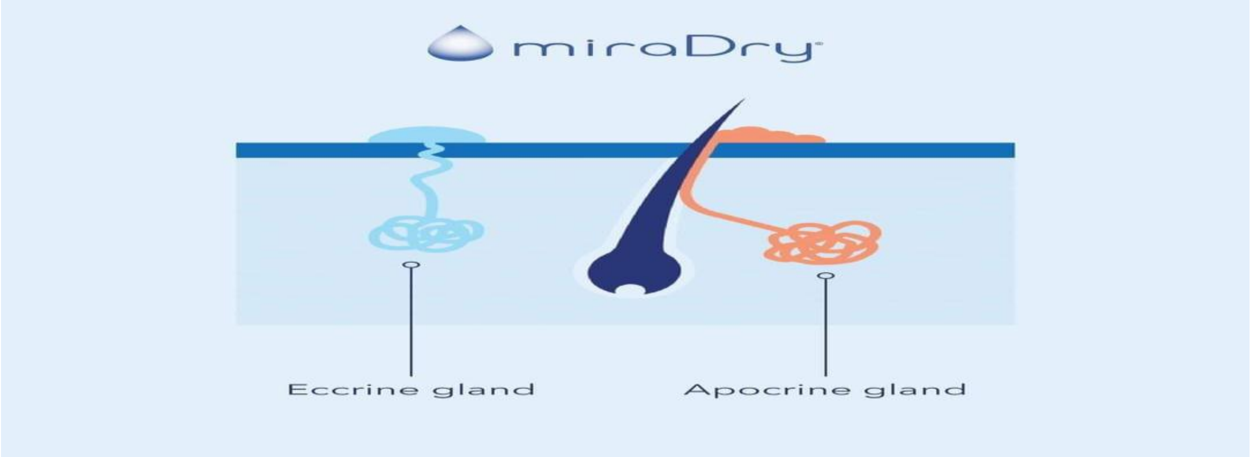

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان په بدن کي بيولوژيکي ساعت

يؤه فرانسوي پوه وموندل چي نباتات کولی سي وخت محاسبه کړي؛داسي چي ځيني نباتات دورځې په يؤه مالوم وخت کي يؤ مالوم خوځښت ښکاره کوي،پوهان دنبات دغه حالت دغه کړنې ته دنبات بيولوژيکي ساعت وايي.

همدارنګه پوهانو مالومه کړي ده چي حيوانات هم دنباتاتو په شان وخت محاسبه کولی سي،داسي ژوي شتون لري چي په پوره دقيق ډول وخت محاسبه کوي:هغوئ دژمي په موسم کي خپل ځانګړي ځای ته ځي که هغوئ ياد کار لږ مخکي ياورسته وکړي هغوئ به دمرګ دګواښ سره مخ سي،ځيني نور حيوانات،مرغان خپلو ځالو ته بيرته راګرځي ترڅو دژمي ټول موسم په خوب تير کړي،که چيري ژوي دوخت دتيريدو په اړه پوهه نه درلودای څنګه به يې خپل ژوند وړاندي بيولی؟

الله جل جلاله په دې خبرې ته په قرآن کريم کي اشاره کړي ده او فرمايي:
[سُوۡرَةُ طٰه : 50

قَالَ رَبُّنَا الَّذِىٓ اَعۡطٰى كُلَّ شَىۡءٍ خَلۡقَهٗ ثُمَّ هَدٰى

موسى (ع) ځواب ورکړ: "زموږ رب هغه ذات دی چي هر شي ته يې د هغه خپل جوړښت ورکړ، بيا يې ورته لار وښودله.

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسان هم دخپل هيپو فيز،نخاميه ياکه ووايو دغدواتو دملکې غدې په څنګ کي دژونکو(ححراتو)يؤه ټولګه په ځانګړي او حيرانوونکي ډول سره لري:هغه رڼا چي په ورځ کي دسترګې پرشبکيې مبتلي،لګيږي:احساسوي،ياد درک کوي دا دهغوئ لپاره په دې مانا دي چي ورځ سوي ده او هرکله چي يادې وړانګې چي دسترګو پرشبکيې لويدلې دي لمنځه ځي ددې مانا ديادو ژونکو لپاره داده چي دشپې وخت را رسيدلی دئ.

په ورځ کي کوم او په شپه کي کوم بدلونونه دانسان په بدن کي پيښيږي؟

په ورځ کي دانسان دبدن لګښت(مصرف) دانرژي دجوړيدا په پار ډيريږي، دبدن دتودوخي درجه يې دخپلې منځنۍ اندازې څخه نيمه درجه لوړيږي او په شپه کي همدغه ډول نيمه درجه کښته کيږي.

ښه نو هغه څوک دئ چي دانرژۍ تنظيموونکي او توليدوونکي ژونکي په دې پوهوي چي ورځ يا شپه ده؟

دغه حجرات دنخاميه غدې په خوا کي ځای لري دسترګو پر شبکيې د رڼا دلګيدو يا نه لګيدو څخه په دې پوهيږي چي ورځ يا شپه ده.

پوهان دلانورو پوهيدا په پار وايي:کله چي پر سترګو رڼا وځليږي: عصبي مايعات دعصبي نرمو مزو لمنځه دهيپو فيز يا دغدو دملکې خواته ځي،دهيپوفيز غده دبدن دجوړښتونو ترمنځ دکارو نو برابر

(c) ketabton.com: The Digital Library

والی،سمون پر غاړه لري همدارنګه دبدن دعمومي پیاوړتیا،توان

مسؤلیت دتیروئیډ غدې پر غاړه دئ په یاده غده کي اومه مواد په انرژۍ بدلیږي،یاده غده په ورځ کي خواړه په لوړتوان انرژي او په شپه کي په کښته توان انرژۍ بدلوي.

دتیروئیډ او نخامیه غده دوخت دتیریدو دراغیزې لاندي دي او دوخت دمحاسبه کوونکي ساعت لرونکي دي چي دشپې او ورځې په راتګ سره خپلې کړنې ترتیبوي.

دزړه غورځیدا په ورځ کي دشپې په پرتله د10څخه در20ځله ډیریږي،همدارنګه تشي بولې په ورځ کي دشپې په پرتله دري یا څلور ځله ډیریږي؛همدارنګه پوهانو دالکترو کارډیو ګراف ماشین په مرسته دامالومه کړي چي دمغزو کار په ورځ کي ډېر او دوشپې دخوا کمښت پکښي راغلی دئ،همدغه ډول دبدن دساتوونکو: سپینو کرویاتو شمېر دشپې په پرتله دورځې ډیریږي!

څوک زموږ بدن په دې خبر او پوهوي چي ورځ یا شپه ده؟

تاسو دخپل عقل په مرسته په دې ځان پوه کړئ: چي ددغو حجراتو کار چي په ورځ اوشپه کي ځانګړی بدلون کوي یا ددوئ دمنځنۍ اندازې په کار کي چي کمښت یا ډېرښت راځي، څوک هغوئ پوهوي؟

دا هم هغه شی دئ چي پوهان هغه ته بیولوژکي ساعت وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياد ساعت د ژونکو هغه ټولګه ده چي دمشرې غدې په څنګه ځای لري چي دلمر هغه ځلا چي په ښکلي سهار کي پر سترګو مبنلي احساس او پېژني.

کله چي يو انسان په پرلپسي ډول په تياره کي پاته سي،بيولوژيکي ژوند يې ګډوډيږي: ولي چي سترګو ته درڼا په نه رسيدلو بيولوژيکي ساعت کارپريږدي.

ښه نو ښکاره سول چي په وينه کي شته هورمونونه په رڼا او تياره کي بدلون کوي يانې داچي دهورمونو شمېر په شپه او ورځ کي خپل ترمنځ توپير کوي ولې چي الله ﷻ شپه دهوساينې او رحت او ورځ دکار لپاره پيداکړي ده.

ديادولو وړده چي د ودې يانمو هورمون په اندازکي د شپې لخوا ډيرښت راځې همدارنګه دخوړې په لګښت کي دشپې دلوري دورځې په پرتله 30سلنه کمښت راځې او دا هرڅه ددې ايات شريف دځينو برخو بيانوونکي دي اللهﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ التين : 4:

لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِيٓ أَحۡسَنِ تَقۡوِيمٍ

په حقيقت کي موږ انسان په ډېره ښه بڼه پيداکړ.

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان دبدن تودوخه دشپې دلوري کښته درجې ته رسيږي همدارنګه نبض او شرياني فشار کي هم دشپې بدلون راځي دمعدې دنده دشپې ورو کيږي،پوهان وايې دويښتيا په وخت کي يؤه ماده په وينه کي شتون لري چي په پايله کي يې دنبض او فشار اندازه او دکار توانايي لوړيږي:په همدې خاطر دسهار د8ځخه در 12او دماپښين د درو بجو څخه در شپږو بجو پوري دکار ښه وخت يادوي ياد وختونه وختونه دکار دښه توان او ډېر انرژئ ددرلودلو وختونه دي.

ښه نو بيولوژيکي ساعت،حجري نسجونه،او غدې خبروي چي ورځ سوي ده او داسي او هسي وکړئ او دداسي او هسي کارونو څخه ډډه وکړئ،او برعکس.

پوهان وايي: هغه وګړي چي دشپې او ورځې کار کوي بيولوژيکي ساعت يې دستونزو سره مخ کيږي،همدارنګه هغه وګړي چي په تېزئ ديؤه ښار څخه بل ښار ته ځي دهغوئ بيولوژېکي ساعت دستونزو سره مخ کيږي.

دا جوړښت دالله ﷻ دلوري دقيق جوړ سوی جوړښت دئ؛الله ﷻ فرمايي : سُوْرَةُ النَّمل : 88

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِىَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنْعَ اللّٰهِ الَّذِىٓ أَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ إِنَّهُۥ خَبِيرٌۢ بِمَا تَفْعَلُونَ

نن ته غرونه وينې او ګومان کوې چي ښه کلك ښخ شويدي. خو په هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت کښي به دا د ورېځو په خپر الوتونکي وي، دا به د الله د قدرت نښانه وي چي هر شی يې په حکمت سره بر قرار کړيدی. هغه ښه خبر دی چي تاسي څه کوئ.

****

الله جل جلاله هرشی په پوره حکيمانه او ښه ډول پيداکړی دئ.

موږ د داسي يؤ ساعت لرونکي يؤ چي هورمونونه،نبض،فشار،تودوخه او دهضم تونايي ترتيبوي بيله دي چي انسان دهغه په کار خبر سي دانسان دننه جوړښتونو ته دډېر يالړ کار دکولو امر کوي؛دشپې او ورځې ترمنځ توپير کوي،دا دالله جل جلاله دلويې نښه ده چي خپل هرمخلوق ته يې کمال بخښلی دئ،الله جل جلاله فرمايي:

[سُوۡرَةُ الذّارِيَات : 20-21]

وَفِى ٱلۡأَرۡضِ ءَايَٰتٌ لِّلۡمُوقِنِينَ

په ځمکه کښي د باور کوونکو لپاره (د الله (ج) د قدرت) ډيري نښانې دي؛

وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انسان دبدن دخنکوالي سيستم

دالله جل جلاله دلويي دنښو نښانو څخه يؤه يې دانسان دبدن دسړښت يا خنکوالي سيستم دئ.

دغه جوړښت دبشپړ،پوره او پيچلو جوړښتونو دډلې څخه دئ.

دانسان بدن دثابتې تودوخې چې نارمله اندازه د۳۶،۵او ۳۷،۵سانتي ګريډ درجو ترمنځ ده درلودونکی دئ.

ښه نو کله چي دانسان دبدن تودوخه دخپلې منځنۍ اندازې څخه پورته ياکښته لور ته ولاړه سي څه پيښيږي ؟

کله چي دپوره لندبل په شتون کي دتودوخې لوړه درجه 45 سانتي ګريډ ته ورسيږي يا دلندبل په نه شتون کي؛په وچه هوا کي دتودوخې لوړه درجه 60سانتي ګريډ درجو ته ورسيږي انسان دپښو څخه غورځوي، ياني داچي په هغه وخت کي به انسان دولاړې او کار تونايي دلاسه ورکړي،ددې دوو حالتونه ماسيو انسان په پيچلي سيستم سمبال دئ چي دبدن دتودوخې درجه يې په حاکمانه ډول د36نيمو او 37نيمو درجو په منځ ګي منظمه ساتي .دانسان په بدن کي د3 څخه در 4ميليونو دخولې توليدونکي غدې شتون لري چي پرپوستکي دشمبر په بدلون خپرې سوي دي؛دبيلګې په ډول دلاس په ورغوي کي په هرسانتي مترمربع ساحه کي 480 دخولو توليدونکي غدي ځای پرځای سوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دخولو توليدونکي غدي يؤدبل سره وتړل سي دهغوئ اوږدوالی به پنځو کيلومتروته ورسيږي.

دانسان دبدن خولې توليدونکي غدي په يؤې تودې ورځې کي د200سانتي متره مکعبه څخه د1500سانتي متره مکعبه پوري خولې توليدوي،خولې چي دخوله توليدونکوغدو په مرسته ترشح سوي دڅه وخت ورسته په بخار،تؤښ بدليږي؛کله چي خولې تبخير سي،تودوخه ځانته راکشوي ترڅو دانسان دبدن منځنۍ اندازه تودوخه ثابته وساتي.

بيله شکه دخولو دتوليدولو پروسه او خوله توليدونکي غدي دانسان په بدن کي يؤ پيچلی جوړښت دئ.

حيرانوونکي ده کله چي دانسان بدن يخ،سوړ سي رګونه يې تنګيږي ترڅو دپوست په باندنۍ برخې کي دوينې ګرځيدل کم سي او وينه دبدن تودوخه ثابته وساتي،په همدي خاطر په يخنۍ کي دانسان رنګ ژړ مالوميږي.

هرکله چي انسان دګرمۍ احساس وکړي شريانونه او وريدونه يې پراخيږي ترڅو وينه دپوست په هره خوا کي خپره سي.

هرکله چي انسان ديخنۍ سره مخ سي عضلي يې په لړزيدا پيل کوي ترڅو دتودوخې ډېره انرژي توليدکړي ترڅو هغه تودوخه چي بدن دلاسه ورکړي بيرته پوره کړي،په همدې حالت کي دبدن وريښتان شخ شخ دريږي ترڅو بدن ته سړه هوا دننه او توده هوا دباندي ونوځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه نو ديخنئ او تودوخي په حالت دانسان په بدن کي پيچلي کړني سر

ته رسيږي چي انسان په حيرت کي اچوي،که دانسان بدن 1000سانتي متره مکعبه تودوخه دلاسه ورکړي دا په دي مانا ده چي انسان دتودوخې 1300کالوري انرژي دلاسه ورکړه. دانسان دبدن پيچلی جوړښت ديخنئ او ګرمئ سره مبارزه کوي،الله جل جلاله څومره ښه فرمايي: سُوۡرَةُ الذّاريَات : 21

وَفِیٓ أَنفُسِكُمۡ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

*****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان په بدن کي د خؤلې توليدونکی سيستم

انسان دخپل بدن دخنکوالي لپاره يؤسيستم لري چي خؤله توليدونکي سيستم ياجوړښت نوميږي.

دغه سيسيتم دانسان دبدن دخنک ساتلو او تودوخې دتنظيم سيستم دئ، ياد سيستم ديؤميليون خؤله توليدونکو غدواتو څخه جوړ سوی دئ.

يؤخؤله توليدونکي غده دلؤلو څخه چي دوه ملي متره چي قطر يې 1پر10ملي متره دئ جوړه سوي ده،يادې لؤلې چي پيچلی جوړښت لري او دپوست سره په اړيکه کي دي په غيري مساوي ډول پر پوست خپرې سوي دي،پرتندي؛دلاس پر ورغوو ډېر شمېر خؤله توليدونکي غدې ځای پر ځای سوي دي،دبدن په نورو برخو کي په يوه سانتي مترېع ځای کي د300 غدو په شاوخوا کي شتون لري،که موږ يادې غدې ديؤبل سره وتړو ديؤه انسان دخؤله توليدونکو غدو اوږدوالی به پنځه کيلومتره ته ورسيږي.

په هرو سلو ګرامو خؤلو کي چي دژونکو ،حجراتو په مرسته توليديږي 99ګرامه اوبه 1ګرام مالګه اونور کيمياوي مواد شتون لري.

يؤ انسان په 24ساعتونو کي 1000ګرامه خؤله توليدوي،دخؤلو توليد په پرلپسي ډول سره دئ ځکه خو انسان هغه په پوره ډول نه حس کوي،خؤله دانسان بدن نمجن ساتي کله چي خؤله نه وي دبدن پوستکی وچيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خؤلې او دهغوئ سوري دانسان دبدن دتودوخې دتنظيم لپاره دي او داسي بيلګه لري لک دديګ بخار ګوشکي،نلئ په ديګ بخار کي ترڅو دهغه د زياتې تودوخي تنظيم وکړي او هغه دچاوديدو څخه وساتي،

که دانسان دبدن تودوخه ډېره لوړه سي انسان مري ځکه خو د تودوخي دتنظيم نلئ يا ګوشکئ لري.

يادې غدي خؤلې توليدوي؛دبدن تودوخه ځانته کشوي او په بخار يې بدلوي په همدې لارې دبدن تودخه په منځنئ اندازه کي ساتل کيږي.

دخؤلو دنده دبدن دتودوخې تنظيم او دبدن دپوستکي نرم ساتل دي.

بدن بايد تل پاک وساتل سي ځکه خؤلې بوی توليدوي اوزموږ بدن دخولو په واسطه اسيدي او مالګين کيږي په همدې خاطر ويل سوي دي:که داوبو يؤه پيمانه په يؤه دينار وي بدن بايد پريميځل سي،دخولو دبوی او اغيزو دلمنځه وړلو په پار موږ بايد تل ولمبيږو دبدن دنه پريوللو په خاطر دخؤلو راوتلو سوري بنديږي او زموږ دبدن دتودوخې دتنظيم په جوړښت کي ستونزې پيښيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان دګوتو سرونه دانسان پيژند پاڼه او لاسليک دئ

که څه هم دوه ماشومان په يؤه وخت ديؤې مور څخه وزيږي ياني غبرګولي پيداسي :دلومړي ماشوم دګوتې نښه به د دويم ماشوم دګوتې دنښو څخه توپير ولري.

قرآنکريم دې حقيقت ته اشاره کوي او فرمايي: سُوۡرَةُ القِيَامَة4-3

(أَيَحْسَبُ الْإِنسَٰنُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُۥ)

ايا انسان دا انګېري چي موږ به د هغه هډوکي بيا راټول نشو کړاي؟

(بَلَىٰ قَٰدِرِينَ عَلَىٰٓ أَن نُّسَوِّىَ بَنَانَهُۥ) ولي نه،

موږ خو آن د هغه د ګوتو د بند بند په سم جوړولو باندي قادر يوو.

******

پوهان په دې بريالي سوي چي دګوتې په سر کي سل بيلوونکي نښې او علامې وپېژني ،که چيري 12نښې يا علامي ددو ګوتو دنښو څخه سره ورته وي دا څرګندوي چي دګوتو يادې دوې نښې په يؤه وګړي پوري اړه لري ياني داچي دوړي نښې ديؤه وګړي دي. کله ناکله دا احتمال سته چي ددوو وګړو دګوتو نښې دي په يؤ ډول سره وي خو دا امکان هغه وخت کيداى سي شتون ولري کله چي موږ د6ميلياردو انسانانو دګوتو نښې ديؤبل سره وګورو ياني په شپږو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ميلياردو انسانانو کي کيداى سي ددوو انسانانو دګوتو نښې يؤډول وي.

دګوتې سر يا دګوتې نښه دمنحني خطونو،قوسونو،زاويوو،ښاخونو،ليکو او ځانګړو شکلونو لرونکي دي.

په ځينو ځايونو کي دګوتو يؤه نښه سوي يا يؤه وګړي ګوته لګولې او تري لاندي 15زرو وګړو ګوتې لګولي مګر ددې سربيره هم ديادو وګړو دګوتو نښنو ديؤبل سره ورتوالى نه دئ پيداکړى.

کله چي ماشوم دمور په رحم کي دشپږو مياشتو سي دهغه دګوتو دسرونو يادې نښې رامنځته کيږي يا جوړيږي او دهغه دمرګ در وخته بيله کوم بدلونه پر خپل لومړني ډول پاتي کيږي.

که ديؤه چا دګوتو دسرونو پوستکى په بشپړ ډول لمنځه ولاړ سي او پرځاى يې نوى پوست دهغه ځاى ونيسي بيا به هم دهغه وګړي دګوتو په نښه کي کوم بدلون رانه سي او هم هغه لومړنى دګوتې نښه به يې وي؛همدارنګه که ديؤچا دګوتو دسرپوستکى دجراحۍ په مرسته ليري کړل سي او دهغه دبدن دکومې بلې برخې پوستکى پري پيوند سي دڅو مياشتو په تيريدو به دياد کس دګوتو نښې خپل لومړني حالت يالومړني شکل ته راوګرځي او کوم بدلون به په کښې شتون ونه لري.

دانسان دګوتو دسر نښې دهغه دپيژند؛ لاسليک په څير دي چي ستر الله ﷻ پيدا کړي دي او د انسان تونايي دومره نه ده چي دا پيژند پاڼه ؛لاسليک لمنځه يوسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځينو مجريمينو دخپل ګوتو دسره نښې دجراحۍ په مرسته لمنځه وړي او دخپل بدن دکومې بلې برخې پوست يې پري پيوند کړی مګر دڅومياشتو دتيريدو ورسته دهغه دګوتو نښې خپل لومړنې حالت يا لومړني شکل ته راستانې سوي دي،بيله شکه دا دالله جل جلاله دلوري پيداسوی ديؤه انسان پيژند، لاسليک دئ چي انسان دهغه دلمنځه وړلو توان نه لري.

کله چي د (برزخ)دمرګ څخه درقيامت در ورځې ژوند،ورسته موږ الله جل جلاله راپاڅوي دغه لاسليک،پيژند دهغه ليکې؛ځانګې؛خطونه چي څنګه وه هم هغه شکل ته به را وګرځي،قرآنکريم دې خبرې ته اشاره کوي او فرمايي:[سُوۡرَةُ القِيَامَة : 4]

(بَلَىٰ قَـٰدِرِينَ عَلَىٰٓ أَن نُّسَوِّىَ بَنَانَهُ)

ولي نه، موږ خو آن د هغه د ګوتو د بند بند په سم جوړولو باندي قادر يوو.**********************.

دا دالله جل جلاله دلويي دنښو نښانو څخه يؤه نښه ده!

دغه دګوتو دسرونو نښې څنګه پيداسوي دي په هغه وخت کي چي انسان دمور په خيټه کي دشپږو مياشتو وو او څنګه الله جل جلاله دانسان دمړيني ورسته دويم ځل هغه دلومړني شکل په ډول بيا پيداکوي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان بدن څنګه دیخ سره مخ کیږي

دانسان دبدن دغه پیچلی جوړښت چي الله جل جلاله پیداکړی کله چي دهېر یخ سره مخ سي څه کار کوي؟

په کوم شي سمبال دئ؟څنګه دیخنۍ پر وړاندي دخپلو دننه جوړښتونو څخه ساتنه کوي؛خدای جل جلاله کوم جوړښت دانسان په بدن کي دیخنۍ سره دمبارزې لپاره پیداکړی؟

پوهان وایي:دانسان دپوستکي دننده په بدن کي داسي ده لکه دباندنیو چارو د وزارت،دټولو هغو پیښنو په اړه چي بهر پیښیږي دننه بدن ته خبر ورکوي؛په پوستکي کي یؤ مرکز شتون لري چي دیخنۍ او ګرمۍ په وخت کي بدن ته خبر ورکوي،ښه نو کله چي هوا سړه سي او دګرمولو کوم شی هم نه وي دانسان بدن په یاد وخت کي کومه کړنه سرته رسوي؟

شریانونه او وریدونه تنګیږي په ځاتکړي ډول سربیرن رګونه،کله چي رګونه تنګ سي دوینې جریان هم په رګونو کي کمیږي څنګه چي په رګونو کي دوینې جریان کم وي دتودوخي د ډېر پاشل کیدو خپریدو مخه نیول کیږي او بالا بود تودوخه چي دخوړو دسوځیدا څخه په لاس راغلي په بدن کي خوندي پاتیږي.

دهیپوفیز،نخامیه غده دتیروئیډخواته آي سی تي ایچ هورمون رسوي او غوده چي دنده یې دغذایي موادو په انرژۍ بدلول دي خپلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دندې ته لا ښه پاملرنه کوي؛ښه نو دنخاميه غده دتيروئيډ غدې ته پيغام استوي چي دانرژۍ جوړولو کارونه چټک کړي او په بدن کي ګرځنده،څرخيدونکي تودوخه رامنځته کړي.

کله چي دانسان بدن ديخنۍ سره مخ کيږي په بدن کي دهورمونونو شمېر ډېريږي په ځانګړي ډول دنخاميه غدې څخه دترشح کيدونکو هرومونو شمېر او بدن ته پرلپسي امرونه کوي چي دتودوخې دانرژۍ اندازه ډېره کړي.

همدارنګه انسان دنورو لارو او وسيلو په مرسته ديخنۍ سره مبارزه کوي،دانسان پر پوستکي د۲۵۰څخه در۳۰۰زرو څخه پوري وريښتان شتون لري،هر وريښته دوريد،شريان،عصبي عضلي،دغوړيو دغدې او د رنګ دغدې لرونکی دئ،هر کله چي انسان ديخنۍ سره مخ سي وريښتو ته خبر رسيږي او وريښتان شخ دريږي ترڅو دوريښتو دسوروريو خوله ښه بنده سي،ګرمه هوا دبدن څخه دباندي ونه وځي او دننه بدن کي خوندي پاته سي.

يادې سوې هغه کړنې دي چي دانسان دخبراوي پرته دهغه په بدن کي سرته رسيږي،شريانونه تنګيږي؛دهيپو فيز غده دبدن نورو سيستمونو ته پيغامونه استوي؛دتيروئيډ غده دبدن دميتابوليزم اندازه لوړه بيايي،دخوږې کچه په وينه کي لوړيږي ،عضلې په لړزيدا پيل کوي ترڅو ډېره تودوخه رامنځته کړي،وريښتان شخ شخ دريږي ترڅو بدن په دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړنو سره دیخنۍ سره ښه مبارزه وکولی سي،ښه نو څومره ښه به وي چي دالله جل جلاله دکلام دغه ایات شریف تلاوت کړو چي فرمايي: سُوۡرَةُ المؤمنون : 14

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَمًا فَكَسَوْنَا الْعِظَمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَٰهُ خَلْقًا ءَاخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَٰلِقِينَ

بیا مو هغه څاڅکي (نطفه) ته د برغنډ (ترلي ويني) بڼه ورکړه. بیا مو برغنډ د غوښني بوټۍ وګرځوله، بیا مو بوټۍ هډوکي جوړ کړل، بیا مو هډوکو ته غوښه ور واغوستله؛ بیا مو هغه یو بل مخلوق جوړ کړ. نو الله ډېر زيات برکتناك او تر ټولو پیدا کوونکو ښه پیدا کوونکی دی.

****

اسلامي ارواپوهنه

دغم او خوښۍ اغېزه دانسان پر روان باندي

الله جل جلاله دغم او خوشحالۍ په اړه فرمايي: سُوۡرَةُ الحَديد : 22] مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِى الْأَرْضِ وَلَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مِّنْ قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللهِ يَسِيرٌ

هيڅ مصيبت داسي نشته چي په ځمکه کښي ستاسي پر خپل نفس نازل شي او موږ هغه له پیدا کولو څخه مخکي په یو کتاب کښي نه وی لیکلی، دغسي کول د الله لپاره ډېر اسانه کار دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

[سُوۡرَةُ الحَدید : 23]

لِّكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَآ ءَاتَىٰكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

دا هر څه د دې لپاره دي) چي پر هغه زيان باندي چي پر تاسي وي، زړه ماتي نشئ؛ او څه چي الله تاسي ته درکړي وي پر هغه ونه غوړيږئ. الله داسي خلك نه خوښوي چي خپل ځان لوی ګڼي او وياړيږي،

****

هغه څه چي د سورة حديد په دوويشت او درويشتم نمبراياتونو کي زموږ اندونه دځان لورته اړوي دادي:دغه دوه اياتونه په ځانګړي ډول 23نمبر ايات شريف دې ته اشاره کوي چي هرکله انسان د ډېر غم او يا ډېري خوشحالۍ سره مخ سئ انسان دهغه دبشپړ زغم توانايي نه لري او هغه شی چي دانسان غم او خوښې په خوندي اندازه کي ساتي هغه دادئ چي انسان بايد وپوهيږي او ووايي:دا هرڅه دستراللهﷻ دلوري څخه دي،کله چي انسان داللهﷻ پر يؤالي باور ولري پر انسان دستونزو فشار او همدارنګه دخوشحالۍ ناوړه اړخ سالم کيږي،ځکه داندازې څخه ډېر غم او خوشحالي دانسان پر روحي حالت ناوړه اغېزه کوي.

ډېر کله داسي پيښ سوي دي:چي انسان ناڅاپه دډېرې خوشحالۍ سره مخ سوی او دزړه سکته يې کړي ځکه دهغوئ زړه د ډېري خوشحالۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزغم توانايي نه ده درلودلي. ښه نو که ُموحد واوسئ او چارو ته په داسي ډول وګورئ چي دا هرڅه دالله ﷻ دلوري څخه دي: دغم سختي او دخوشحالۍ سختي مو پر زړه لږيږي.

دا به حيرانوونکي وي چي خبرسئ:په دويمه نړيواله جګړه کي دوه ميليونه غر بي وګړي دروني فشار له کبله مړه سول په داسي حال کي چي دجنګ په ميدان کي دري ميليونو وګړو خپل ژوند دلاسه ورکړی وو

دانسان دبدن دننه رواني فشار يا رواني حالت دتوحيد دعقيدې څخه ماسيوا ډېرې خطرناکي او زيان رسونکي اغېزې پر انسان لري الله ﷻ فرمايي:[سُوْرَةُ الحَديد : 22] مَآ أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِى الْأَرْضِ وَلَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مِنْ قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَآ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللهِ يَسِيرٌ

هيڅ مصيبت داسي نشته چي په ځمکه کښي ستاسي پر خپل نفس نازل شي او موږ هغه له پيدا کولو څخه مخکي په يو کتاب کښي نه وی ليکلی، دغسي کول د الله لپاره ډېر اسانه کار دی***.**

ښه نو هرڅا چي د دونيا حقيقت،رښتيا وپيژندل دهغې په خوشحالۍ بايد بې اندازې خوښ نه سي او همدارنګه دستونزو،کړاونو په وخت کي هم بايد خپل حواس په واک کي ولري او بې اندازې غمجن نه سي ځکه دانړۍ الله ﷻ دازموينې لپاره پيداکړي ده.

ددونيا غم او کړاونو داخرت د ورکړي،عطا او داخرت عطا ورکړه ددونيا دکړاو اوغم پرځای پيداسوي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلامي اراوپوهنه

ځيني وګړي وايي: اراپوهنه نوې پوهه،علم دئ چي دځانګړونو،قوانينو،حيرت،غوسې،انګيزو،غوښتونو،توانايي او کمزوريو څخه خبرې کوي خو ددې څخه بې خبر دي يايې ځان بې خبره کړی چي ، قرآنکريم اراپوهنې اړوند موږ ته لارښوونې لري.

داراپوهنې ډېر اصطلاحات،ښکاره کوونکي عمومي قوانين په يؤه ډول نه په بل ډول په قرآن کريم کي سته.

يؤسکالو،موضوع،دسکالوګانو څخه چي په اسلامي اراپوهنه کي شتون لري: دنفس ډولونه دي،الله ﷻ موږته په قرآنکريم کي:دلوّمه،امّاره،زکيّه نفس ډولونه بيان کړي دي او ډېرو اياتونو کي دغه ډولونه يادسوي دي،الله ﷻ فرمايي: سُوْرَةُ الفَجر : 27-30

(يَٰٓأَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ)

له بل پلوه به ويل کيږي "اې ډاډه نفسه)

(ارْجِعِىٓ إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً)

ځه د خپل رب لوري ته، په داسي حال کښي چي ته (له خپل غوره عاقبت څخه) خوشحاله (او د خپل رب په وړاندي) غوره يې!

(فَادْخُلِى فِى عِبٰدِى)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورننوځه زما (په نېکو) بند ګانو کښي!

(وَادْخُلِي جَنَّتِي)

او ننوځه زما جنت ته!

****

نفس مطمئنه هغه نفس دئ:چي خپل پيداکوونکی،خالق وپيژنې او دهغه پرنومونو،لوړو ستاينو،وعده،وعيد،جنت او دهغه پريوالي يې ډاډ موندلی،پيداکړی وي پر دي يقين،باور ايمان ولري چي بيله اللهﷻ بل دعبادت وړ،لائق نسته.

نفس زکيّه يانې هغه نفس چي:دهرې ناپاکۍ ،عيب او دهر بد صفت څخه پاک او ليري وي،نفس زکيّه هغه نفس دئ چي خپله ورسپارل سوي دنده يې سرته رسولي وي او هرهغه څه چي دده په ګټه وي:د زور،ظلم،بربريت او زياتې څخه پرته يې اخيستي لاسته راوړي وي.

اللهﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الکهف : 74

فَانطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَا لَقِيَا غُلَٰمًا فَقَتَلَهُۥ قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةًۢ بِغَيْرِ نَفْسٍ لَّقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا نُّكْرًا

بيا هغوی دواړه لاړل، تر دې پوري چي له يو هلك سره مخ شول او سړي هغه هلک ووژه. موسی(ع) وويل: تا يو بې ګناه ووژه، پداسي حال کښي چي هغه څوك نه و وژلي؟ - دا کار خو دي ډېر ناوړه وکړ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بيا فرمايي: سُوۡرَةُ الشّمس : 7-10

(وَنَفۡسٍ وَمَا سَوّٰىهَا)

او په انساني نفس او په هغه ذات قسم دی، چي هغه يې برابر کړ،

(فَأَلۡهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقۡوٰىهَا)

بيا يې د هغه بدي او پرهېزګاري ورته الهام کړه.

قَدۡ أَفۡلَحَ مَن زَكّٰىهَا

په رښتيا سره بری هغه چا تر لاسه کړ چي نفس يې پاک کړ.

(وَقَدۡ خَابَ مَن دَسّٰىهَا)

او هغه څوك ناکام شو چي دغه (نفس يې په ګناهونو کي) پټ کړ.

****

ښه نو فلانکی زکي دئ يانې داچي پاک دئ،يانې داچي کينه،ظلم او حسد نه کوي دخپلو پولو څخه تيری نه کوي؛ډېر بخښوونکی او نيکي کوو نکی دئ؛سوله او ارامي يې خوښېږي؛د دوښمنۍ او زور زياتي څخه بېز اره دئ،دغه نفس زکيّه ته دقرآنکريم په ډېرو ايتونو کي اشاره سوي ده.

هغه نفس چي الله جلاله ستايلی هغه نفس دئ چي ټول مؤمنان دهغه څخه برخمن دي،ياد نفس ته لوّمه نفس وايي، الله جلاله فرمايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

[سُوْرَةُ القِيَامَة : 1–2]

لَآ أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ

داسي نه ده، زه د قيامت په ورځ قسم خورم!

(وَلَآ أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ)

او داسي نه ده، زه په ملامتوونکي نفس باندي قسم خورم (چي هرومرو بيرته را ژوندي کيږئ!)؛

****

يؤ وګړی چي کله خبرې کوي بايد هغه وسنجوي داسي چي که دده يادې خبرې ده ته کوم ځوک وکړي آيا دده به هغه خبرې خوښي سي،نو خبرې کونکی بايد اند وکړي چي آيا دده خبري روا او سمي دي يا نه آيا دده خبرې پرحقه دي که يا ؟

آيا زما خبرې خو به الله جل جلاله ماته نه په غوسه کوي؟دحديث شريف مفهوم دئ: د ابو هريره(ض)څخه روايت سوی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمايل:ډېر خلګ خبرې کوي په هغو کي دقت نه کوي په داسي حال کي چي ممکنه ده دهمدې خبرو په خاطر جهنم ته داخل سي چي فاصله (يې ددومشرقو څخه ډېره ده (صحيح بخاري6112صحيح مسلم2988

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا نفس لوّمه هغه نفس دئ چي اللهﷻ ستايلی دئ مومن بايد تل دځان څخه پوښتنه وکړي ؛په دونيا کي خپلې سختې کړنې محاسبه کړي ترڅو په لويه ورځ يې حساب آسانه وي.

مومن بايد په خپلو خبرو،دنور سره په چار چلند،دنورو دحقونو په ورکړه،ساتنه ښکاره او معنوي ډول خپل ځان محاسبه کړي.

همدغه نفس لوّمه په قرآنکريم کي دنورو نفسونو په ډول يادسوی دئ.

يؤبل نفس چي په قرآنکريم کي هغه ته اشاره سوي هغه دحسد،کست دئ اللهﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ البَقَرَة : 109

وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَٰبِ لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّنۢ بَعْدِ إِيمَٰنِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِۦٓ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

زياتره اهل کتاب دا غواړي چي په يو ډول نه يو ډول تاسي له ايمان څخه بيرته د کفر لوري ته وګرځوي، که څه هم حق هغو ته څرګند شويدی، خو د خپلي نفسي غوښتني له امله ستاسي لپاره دا غواړي. د هغو په ځواب کښي تاسي له بخښني او تېرېدني څخه کار واخلئ، تر څو چي الله پخپله خپله فيصله نافذه کړي. ډاډه اوسئ چي الله تعالی پر هر څه برلاسی دی!

....

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياد نفس هغه نفس دئ چي دالله ﷻ څخه ليري کيږي او په خفي شرک کي واقع کيږي دوګړو سره حسد،کست کوي.

يؤبل نفس چي هغه ته آشمه،ګناه نيوونکی،ګناه کوونکی وايي شتون لري ياني ياد نفس په هغه څه کي چي الله ﷻ منعه کړي په هغه کښي واقع کيږي،الله ﷻفرمايي سُوۡرَةُ النِّسَاء : 111

وَمَن يَكۡسِبۡ إِثۡمًا فَإِنَّمَا يَكۡسِبُهُۥ عَلَىٰ نَفۡسِهِۦۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

خو څوك چي بدي وګټي نو د هغه دا ګټه به د هماغه لپاره وبال وي. الله په ټولو خبرو خبر دی او هغه د پوهي او حکمت خاوند دی.

***

يؤبل نفس هم شتون لري چي ياد نفس انسان ناخوښه بدوکاروته را بولي خدای ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ يُوسُف : 53

وَمَآ أُبَرِّئُ نَفۡسِىٓۚ إِنَّ ٱلنَّفۡسَ لَأَمَّارَةُۢ بِٱلسُّوٓءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّىٓۚ إِنَّ رَبِّى غَفُورٌ رَّحِيمٌ

زه د خپل نفس ښه نه وايم، نفس خو په بدی باندي هڅوونکی دی، مګر دا چي پر چا زما د رب رحمت وي. بېشکه زما رب ډېر ښښونکی او رحم کوونکی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه ظالم،مکرکوونکی سرکښه او بخيل نفسونه هم شتون لري.

ښه نو کله چي مؤمن قرآنکريم تلاوت کړي او ددې انساني نفسونو دصفتونو سره مخ سي بايد دخپل ځان څخه وپوښتي: زه دکوم نفس لرونکی يم؟

دمطمئنه،زکيّه،لوّمه،حاسده،آشمه،مکار،سرکښ،که بخيل؟

داراپوهنې دموضوعګانو څخه يؤه يې داده چي دنفس ډولونه چي انسانان يې په هرځای او وخت کي تکراروي تاسوته در وپيژني.

حافظ محمدبن نصر وايي چي يؤه ورځ احنف بن قيس ناست وو چي دغه ايت شريف مي:سُوۡرَةُ الأنبیَاء : 10

(لَقَدْ أَنزَلْنَآ إِلَيْكُمْ كِتَٰبًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ)

اې خلکو! موږ تاسي ته داسي يو کتاب ليږلی دی، چي په هغه کښي همدا ستاسي يادونه ده، ايا تاسي نه پوهيږئ؟

***

هغه ته وږاندي کړ،هغه وويل:پرما لازمه ده چي خپل ځان په قرآنکريم کي ومومندم،ترڅو وپوهيږم: چي زه څوک يم او دکوم ډول نفس سره ورتوالی لرم؟ څنګه چي هغه پوهيدئ:قرآنکريم دبشر ټول صفات،ستاينې،مرتبې او درجې بيان کړي دي غوښتل يې وپوهيږي هغه په کومه ډله کومه درجه کي ځای لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآنکريم يې را واخيستئ او دهغه تلاوت يې پيل کړ هغو ډلو ته ورسيدئ چي قرآنکريم دهغوئ داوصافو په اړه فرمايي:

[سُوۡرَةُ الذّاريَات : 17]

(كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ)

هغوی (د هغې ورځي له راتګ څخه مخکي) د شپې له مخي ډېر لږ ويده کېدل.

****

[سُوۡرَةُ آل عِمرَان : 134]

الَّذِينَ يُنفِقُونَ فِى السَّرَّآءِ وَالضَّرَّآءِ وَالْكَٰظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

د هغو لپاره چي د بډايۍ او بيوزلۍ په دواړو حالاتو کښي مال مصرفوي، د غوسې زغمونکي دي او د نورو لنډ پاري بخښي. داسي نېکان خلك د خدای ډېر خوښ دي؛

******[سُوۡرَةُ الحَشر : 9**

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُو الدَّارَ وَالْإِيمَٰنَ مِن قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِى صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّآ أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا مالونه د هغو خلکو (انصارو) لپاره هم دي) چي د دغو مهاجرينو له راتګ څخه مخکي يې ايمان راوړی، په دې کور (مدينه منوره) کښي استوګن ول. دوی له هغو خلکو سره مينه کوي چي دوی ته يې هجرت کړی دی؛ او هر څه چي هغو ته ورکړل شي، د هغو څه اړتيا قدري هم دوی پخپلو زړونو کښي نه احساسوي؛ او پر خپل ځان باندي نورو ته ترجيح ورکوي که څه هم پخپله محتاج وي. حقيقت دا دی، کوم خلك چي د خپل زړه له تنګی څخه وژغورل شول، همغوی بري موندونکي دي.

****

ورسته احنف قرأت ودروئ او وي ويل:خدايه ﷻ خپل نفس مي دلته ونه پيژندئ يانې هغه ياد سوي صفتونه په خپل ځان کي ونه موندل،بيا يې دقرآنکريم تلاوت پيل کړ ترڅو يې دغه ايات شريف تلاوت کړ: سُوۡرَةُ الصَّافات : 35

(إِنَّـهُمْ كَانُوَا إِذَا قِيلَ لَـهُمْ لَآ إِلٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ)

دا هغه کسان ول چي کله به ورته ويل کېدل چي د الله څخه پرته بل هيڅ پر حق معبود نه شته، نو دوی به مغروره کېدل

****

بيايې تلاوت ته دوام ورکړ او دهغه دلې ته ورسيدئ چي قرآنکريم دهغو په اړه فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

سُوۡرَةُ المدَّثِّر : 42-43] مَا سَلَكَكُمْ فِى سَقَرَ

"تاسي څه شي دوږخ ته بوتلاست؟"

سُوۡرَةُ المدَّثِّر : 43

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

هغوی به ځواب ورکړي: "موږ له لمونځ کوونکو څخه نه وو؛

****

احنف وبيريدئ،وډارسو او وي ويل خدايهﷻ ددوئ څخه تاته پنادروړم او دپاکئ غوښتنه کوم،همداسي يې دقرآنکريم پاڼې اړولي ترڅو چي دې ايات شريف ته ورسيدئ:

سُوۡرَةُ التّوبَة : 102

وَءَاخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صٰلِحًا وَءَاخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

ځيني نور خلك دي چي په خپلو ګناهونو يې اعتراف کړيدی؛ د هغوی عمل ګډوډ دی: څه ښه دی څه بد. ليري نه ده چي الله پر هغو بيا مهربان شي، ځکه هغه ښښونکی او رحم کوونکی دی.*****

احنف په پای کي وويل زه ددغې ډلې څخه يم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلامي اروا پوهنه

زرغون يا شين رنګ

دقرآنکريم په څو اياتونو کي دزرغونه رنګ يادونه سوي ده چي يو دهغو څخه لاندي ايات شريف دئ.

[سُوۡرَةُ الرَّحمٰن : 76]

(مُتَّكِئِينَ عَلٰى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِیٍّ حِسَانٍ)

هغوی به پر جنتي شنو غاليو او نفيسو او نادرو فرشونو باندي تکيه وهلي ناست وي.

***

په بل ايات شريف کي الله جل جلاله فرمايي:

[سُوۡرَةُ ٱلدَّهۡر/الإنسَان : 21]

عٰلِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ ۖ وَحُلُّوٓا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقٰىهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا

پر هغو باندي به د نريو وريښمو شنه جامه پرته او د اطلس او د پريړو وريښمو جامې به يې وي، هغو ته به د سپينو زرو بنګړي واچول شي او د هغو رب به وورباندي ډېر زيات پاك شراب وڅښني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا رنګه دسورة کهف په 31نمبرایات شریف کي الله جل جلاله دجنتیانو دجامو په وصف کي فرمايي: سُوۡرَةُ الكهف : 31

أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَآئِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا

د هغو لپاره تل سمسور باغونه دي چي لاندي به يې ويالې بهيږي، هلته به هغوی د سرو زرو په بنګړيو سينګار کړای شي، د نريو وريښمو، اطلسو او مخملو شنې جامې به واغوندي، او هسکو بالښتونو ته به تکيه وهلي کښېني. ډېر ښه اجر او د لوړي درجې هستوګنځی دی!

****

اروايوهان دانسان او رنګو داړيکو په اړه وايي: درنګونو اغيزه پر انسان ډېره ژوره ده داسي چي ډېر رنګونه زموږ دېو کار پرکولو اونه کولو اغېزه کوي، که موږ دګرمۍ، يخنۍ،خوښۍ او ياغم احساس کوو: د رنګونو د ونډې ځخه به خالي نه وي.

رنګونه دانسان پرشخصيت او دژوند پرډول اغيزه لري.

پوهان وايي: ژړ رنګ دخپلو اوږدو څپو په درلودلو زموږ پر مغزو دخوښۍ د احساس ورکولو اغيزه لري، ښه نو کله چي مو غوښتل پر لويو لارو تيريدونکو وګړو ته کوم خبر په ښه ډول ورسوئ: ژړ رنګ غوره کړئ ځکه ژړ رنګ درنګو په منځ کي اوږدې څپې خوروي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسان ته دخوښۍ،صبر او زغم احساس ورکوي.

ارغواني رنګ ارام او سکون ورکوونکی رنګ دئ همدارنګه سور او اوبيز رنګ هم ارام او سکون ورکوونکي رنګونه دي، مګر هغه رنګ چي انسان ته خوښې،ورکوي دانسان ماغزه په خوځښت راولي هغه شين يازرغون رنګ دئ،په همدې خاطر الله جل جلاله نباتات په زرغونه،شنه رنګ پيداکړي دي؛دمځکې زرغونې،شنې په نباتاتو پوښلې سيمې چي ډېر وګړي يې ليدو ته ځي هغه ځايونه دي چي انسان ته ارام او خوښې ورکوي.

دجراحي ډاکټرانو دجامو رنګ هم شين يازرغون ځکه انتخاب سوی چي هغه ناروغ چي دجراحۍ پر بستر،کټ پروت دئ دخپلو شاوخوا وګړو په ليدلو چي زغونې جامې يې په تن دي د ډاډ او خوښۍ احساس کوي

هغه څه چي ډېر دپاملرنې وړدي هغه دادي چي الله جل جلاله دجنت اوسيدونکي اونعمتونه ياد کړي په هم هغه ايات شريف کي يې شين زرغون رنګ هم يادکړی.

والله اعلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخښم يا خفګان اړيکه دروغتيا سره

هيجانات او خښم په بيلابيلو لارو سره دزړه دضربانو دډېريدلو،دتېز تنفس کولو او دفشار دلوړ تللو لامل کيږي. هغه وګړي چي په خښم وي ؛درد ورغلی وي دزړه دربيدل يې په دقيقه کي 160ځله ته رسيږي او دلوړو فشار،دمغزي وينې بهيدنې،مغزي ترمبوز،مغزي فلج خطر يې ډېريږي يا يې په زړه کي دوينې دغوټه کيدلو خطر شتون پيداکوي.

پوهان وايي:دشکري يا غوړي ډېرې پيښې ورسته دانسان درسخت په غوسه کيدلو يا ډېر هيجاني کيدلو ورسته پيښيږي،ولي کله چي انسان ته ډېر درد ورځي دهيپوفيز غده يا دغدو ملکه دډېر چربی غوښتنه کوي او اينې ته امر کوي ترڅو هغې ته دخوړي،قند ډېر برخه ورسوي،اينه يې امر منې او هغې ته دخوړي لوړه اندازه ورسوي چي په پايله کي يې په وينه کي دشکري،خوږې اندازه لوړيږي او انسان دشکري ناروغۍ په دويم ټايپ اخته کيږي؛همدا علت دئ چي پوهان وايي:ډېر انسانان دهغوئ درسختې غوسې ورسته دشکري په ناروغۍ اخته کيږي.

همدارنګه ډېره غوسه دوينې دغوړو دډېريدو دوينې درګونو دتنګيدو او دزړه دبيلابيلو ناروغيو په پيښدو لامل کيږي،دکلمو حرکات لږوي،کوم وګړي چي هروخت په غوسه وي په پرلپسي نه حرکت کولو غيري متحرکيدو اخته وي چي په پايله کي يې دهډکو دمغز دخالي کيد او دکلمو دسرطان په ناروغيو اخته کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يؤ بل لوی خطر چي ژر غوسه کيدونکي وګړي ورسره مخ دي هغه دبدن د دفاعي سيستم کمزوري ده چي دياد سيستم په کمزورئ سره انسان دويروسي او باکترياي اوسرطاني ناروغيو سره په اسانئ لاس او ګريوان کيږي،دانسان دبدن دفاعي سيستم دانسان وبدن ته دزيان رسوونکو ميکروبونو او ويرسونو دننوتو او په سرطاني يا يادو ناروغيو داخته کيدو مخنيوی کوي.

نه نوې په سلو کي په ايډز اخته ناروغان په بيلا بيلو سرطانو اخته دي ځکه ايډز ناروغي هغه ناروغي ده چي دانسان معافيتي دفاعي سيستم لمنځه وړي.

داسلام په مبارک دين کي نيک اخلاق لوی ارزښت لري او حضرت محمد صلی الله عليه وسلم دغوسه کيدلو څخه منعه فرمايلي ده: دابوهريرة (ض)څخه روايت سوی دئ چي پيغمبرصلی الله عليه وسلم ته يوڅوک راغلی او ورته يې وويل:ماته نصحت او توصيه وکړه،رسول الله وفرمايل مه په غضب،غوسه کيږه څو ځله يې خپله غوښتنه تکرار کړل رسول الله وفرمايل مه په غضب،غوسه کيږه.

حلم،حوصله يؤ ښه خلق او کړنه ده،ځکه چي که پردې باورو ولرو چي ټولې چاري دالله جل جلاله په سلطه او قدرت کي دي،هرڅه چي الله جل جلاله وغواړي هغه کوي او هرڅه چي پيښيږي الله جل جلاله غوښتي دي او هر هغه څه چي الله جل جلاله ونه غوړي نه پيښيږي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دالله جل جلاله اراده حکمت مطلق ده او حکمت مطلق د خير مطلق اړوند دئ،ښه نو په دې باور سره خپل اراموالی او سکون پيداکړئ او دخپلې سلامتی لارې ځانته هواري کړئ.

توحيد،رحت ،ارامي؛سکون،باور او روغتيا ده.

الله جل جلاله فرمايي.

[سُوْرَةُ الشُّعَرَاء : 78]

الَّذِی خَلَقَنِی فَهُوَ يَهْدِينِ

چي هغه زه پيدا کړي يم، بيا هماغه راته لارښوونه کوي.

[سُوْرَةُ الشُّعَرَاء : 79]

وَالَّذِی هُوَ يُطْعِمُنِی وَيَسْقِينِ

هغه ذات چي ما ته خوراك، څښاك راکوي؛

[سُوْرَةُ الشُّعَرَاء : 80]

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ

او کله چي ناروغيږم هماغه مي روغوي؛

[سُوْرَةُ الشُّعَرَاء : 81]

وَالَّذِی يُمِيتُنِی ثُمَّ يُحْيِينِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ذات چي مرګ به راکړي او بيا به مي دوهم ځل ژوندی کړي؛

[سُوۡرَةُ الشُّعَرَاء : 82]

وَالَّذِىٓ أَطۡمَعُ أَن يَغۡفِرَ لِى خَطِيٓـَٔتِى يَوۡمَ الدِّينِ

هغه ذات چي له هغه ښخه هيله لرم چي د جزا په ورځ زما خطا معاف کړي.

پروخت بيدېدل

قرآنکريم او نبوي احاديث دواړه موږ پر وخت بيديدلو او پروخت را کښينستلو ته رابولي.

الله جل جلاله فرمايي:سُوۡرَةُ النّبَإِ : 9

وَجَعَلۡنَا نَوۡمَكُمۡ سُبَاتًا

او ستاسي خوب مو د ارام باعث ګرځولي دی؛

***

[اوبيا فرمايي: [سُوۡرَةُ بنىٓ اسرآئيل/الإسرَاء : 78

أَقِمِ الصَّلَوٰةَ لِدُلُوكِ الشَّمۡسِ إِلَىٰ غَسَقِ الَّيۡلِ وَقُرۡءَانَ الۡفَجۡرِ إِنَّ قُرۡءَانَ الۡفَجۡرِ كَانَ مَشۡهُودًا

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ، د لمر له زوال څخه د شپې تر تړمۍ پوري قایم کړه، او د سهار قرأت (لمونځ) هم لوله؛ ځکه چي دسهار په قرأت لوستلو (د سهار په لمانځه) شاهدي وهل کیږي.

****

دنبي علیه السلام څخه رویت سوی دئ:

پروردګاره زما پرامت باندي سهارونه مبارک وګرځوي.

دبي بي عایشي (ض) څخه روایت سوی دئ چي رسوالله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:دسهار دوه رکعت لمونځ د دونیا او ما فیها څخه بهتره دي.

د عبدالله بن مسعود څخه نقل سوی دئ چي وي ویل:

رسول الله موږ دماخستن دلمانځه ورسته دویښ پاتي کیدلو،دشپې کښینستلو څخه منعه کړي وو،مګر دشپې کښینستل دپاره دعلم دزده کړې روا دي.

امام بخاري په خپل کتاب کي دعلم دزده کړي لپاره په (شپه کي کښینستلو په باب) کي احادیث په دې اړه ذکر کړي دي،مګر دعلم دزده کړي ماسیوا دشپې درناوخت کښینستل درسول الله دسنتو څخه نه دي،او دعلم دزده کړې پرته باید دشپې په راتولیدنه کي ګډون ونه سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسوالله زموږ څخه غوښتي دي چي پروخت بيده سو او وختي دخوب راکښينو.

پوهان وايي:داوزون ګاز ډېراندازه دلمر راختلو په وخت کي وي او دغه اندازه داوزون دګاز دلمر تر راختلو ورسته لږ او بيا خلاصيږي.

يادګاز پر عصبي سيستم جوړونکي اغيزه لري او همدرارنګه دفکري او عضلاتي غوړيدا سبب کيږي،هرڅوک چي دلمر دراختلو په وخت کي بيده وي دورځي په جريان کي به دکهالئ او دبدن دسوستئ احساس کوي.

په همدې ډول دماوراءبنفش وړانګو اندازه هم دلمر راختلو په وخت کي ډېره وي يادي وړانګې دانسان پوست د ويټامين ډين جوړولو ته واداره کوي،ويټامي ډي په هډوکو کي دکلسيم دجوړيدو سره مرسته کوي.

بيله شکه دلمر راختلو په وخت کي خوب: دهډوکو دضعيفئ لامل کيږي.

پروخت دخوبه راکښينستل داوږده يا پرلپسي خوب مخه نيسي ځکه اته ساعته پرلپسي خوب دبدن وده او دزړه ضربان کموي او وينه په سختئ په رګونو کي تيريږي،دويني په رګونو کي دوينې غوړ درګونو پرديوالونو رسوب کوي او دوينې درګونو دتنګئ او دسينې ددرد(انجينا)لامل کيږي.

يؤ بل اړين ټکی دادئ چي په وينه کي دکورتيزول په نامه هورمون موندل کيږي چي دانسان په بدن کي دانرژئ او قند دډېريدو لامل کيږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ماده دسهار په وخت کي خپل لوړ مقدار ته رسيږي،چي دپښتورګو او نور سيستمونو،اندامونو توان لوړوي،دسهار په وخت کي ددې هورمون درجه شل ته رسيږي چي ورسته درهغه يې اندازه اووه ته راټيټيږي.

ددې پورته مطلب موخه داده چي موږ بايد دالله جل جلاله او دهغه درسول صلی الله عليه وسلم لارښوونو ته په پوره غور پاملرنه وکړو.

پر راسته اړخ بيدېدل

کله چي انسان دخوب ځای ته ځي بايد پام وکړي چي ځنګه بيده سي.

ځيني انسانان پرمخي ځيني ستوني ستخ ځيني پر چپه بغل اوځيني پر راسته اړخ بيديږي،هغه چي پرمخي بيديږي دنفستګی احساس کوي:ځکه دملا زور يې پر سږو راځي : دا ډول ويدېدل ښه نه دي.

هغه چي ستوني ستخ بيديږي دپاکی او تودوخي تنظيمونکی سيستم دنده يې دستونزو سره مخ کيږي:په پزه کي ددېرو کوچنيو رګونو لايې دي،کله چي دغه کوچني رګونه پراخ سي دپزې څخه وينې بهيږي.

ښه نو کله چي هوا يادو لايو ته ننوزي دوينې سره چي په شريانونو کي روانه ده په اړيکه کي سي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي دهوا درجه صفر هم وي نو دننوتلو سره سم یې درجه سمدستې 38درجوته ورسیږي چي دا کار دانسان دبدن دتنفس دتودوخي دتنظیموونکي دنده دستونزو سره مخ کوي،

ددې سربیره یادې لایې دچسپیدونکي،ژلاتني مادې لرونکي دي چي سړو ته د خاورو،ګرد دننوتلو څخه مخنیوی کوي،که په هر دلیل خاورې،ګردونه او نورې مادې دیادو چسپیدونکي مادي(ګړونګو)سره په تماس کي نه سي: الله جل جلاله په پزه کي وریښتان پیداکړي دي چي یادې مادې وه تنفسي سیستم ته دننوتلو څخه راوګرځوي.

بیله شکه دپزې جوړښت داسي سوی دئ چي هوا مناسیبه ګرمه کړې او تنفسي سیستم ته دزیان رسوونکو مادو دننوتلو مخنیوی وکړي،پاکه،تصفیه سوې او مناسبه تودوخه لرونکي هوا سږوته

ورسوي .

هرکله چي انسان پرمخي پریوزي او دخولې دلارې تنفس وکړي ګواکي ده د دغه اړین سیستم څخه کار وانه خیستی.

ښه نوکه انسان دخولې دلارې ډېر تنفس وکړي څه پیښیږي؟

درهرڅه وړاندې په تنفسي ناروغیو:زکام اونور اخته کیږي،خوب کي خرهاري کوي دستوني وچیدل اونورې ستونزي ورته پیښیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرچپه اړخ بيدېدل دهضم ستونزه پيښوي:هغه خواړه چي په دوه يا څلورساعته هضميږي دهضم موده يې شپږو يا اتو ساعتونو ته اوږديږي:ځکه راسته سږی چي نسبت چپه سږي ته لوی دی پرزړه زور راولي او همدارنګه اينه چي لوی غړی دئ ځانته ځوړند حالت غوره کوي،ياني چپه اړخ ته ځړيږي،مګر کله چي انسان پر راسته اړخ بيديږي چپه سږي کوچنی،سپک دئ،اينه چي لوی غړی دئ زور يې دمځکي خواته کيږي او پرمعده يې زور نه راځي: نو دهضم کار چابک کيږي.

درسوالله صلی الله عليه وسلم دحديث مفهوم دئ: چي پرمخي بيدېدل الله جل جلاله نه خوښوي.

پوه وګړي يؤه خبره کوي او وايي:

ستوني ستخ بيدېدل دامرانو،پرمخي بيدېدل دجينياتو،پرچپه اړخ بيدېدل دشتمنو مګر پر راسته اړخ بيديدل دخبرو او پوهانو وګړو خوب دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوږد يا پرلپسي خوب

نن ورځ رغتيا يي علومو دا په ډاګه کړي ده چي:هغه وګړی چي پرلپسي ځوساعتونه پر يؤه حالت خوب کوي:دزړه پا ناروغيو داخته کيد امکان يې ډېر دئ،ځکه په زړه او رګونو کي يې غوړ،چربي رسوب کوي ځای نيسي او درګونو دکمزورئ او لمنځه تللو لامل يې کيږي او

رګونويې بيا ددې توناييي نلري چي عضلي يې تغذيه کړي.

په زړه او رګونو کي دوينې دغوړو رسوب دساعتونو پريؤ ځای پريوتلو څخه هم منځته راتلای سي.

غيري مسلمان پوهان وايي:ورسته درڅلورو يا پنځه ساعته خوب بايد يؤ پاو يا دهغه څخه ډېروخت را پورته سو او قدم يا کوم بل تکرښت وکړو،او په دې چار سره په زړه او رګونو کي دچربئ درسوب څخه ځان ليري وساتو.

موږ بايد ورسته در څلور يا پنځه ساعته خوب راکښينو او ولاړسو ځينې حرکات بايد سرته ورسوو لکه قدم وهل يا بل کوم ورزش کول،دبيلګې په ډول که دشپې پر يوولس بجې بيده سو بايد دسهار پر پنځه بجې دلمانځه لپاره دخوبه راکښينو اودس وکړو دمسجد لورته ولاړسو او لمونځ وکړو يادې کړنې يؤ ښه تکرښت هم دئ،لکه خپل اودس،دمسجد لور ته تلل او لمونځ کول.دابوهريره (ض)څخه روايت سوی دئ چي رسوالله ﷺ وفرمايل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

سختړین لمونځ دمنافقانو لپاره دسهار او ماخستن لمونځ دئ؛که چیري پوهیدل چي کوم خیر په هغو کي پټ دئ پرڅلور به دهغوئ خواته ځکیدلی.

دیُوبل حدیث شریف دیُوې برخې مفهوم دئ چي :هرڅوک چي دسهارلمونځ وکړي دالله ﷻ په ذمه او حفاظت کي دئ.

زما مسلمانه وروره! دسهار لمانځه ته په پورته کیدلو ستاذړه او رګونو په هغوئ کي دوینې دغوړ درسوب څخه خلاصیږي؛دزړه درد دي ارامیږي،روحي سکون درته پیداکیږي،درګونو دتنګیدا څخه ژغورل کیږي.

دغه خبري د هغو پوهانو دي چي هیڅ وخت داسلام داحکامو څخه نه وه خبر او دوئ دا ځیرنه کړي چي اوږد خوب دزړه دحرکاتو دناتوانۍ لامل کیږي،زړه داوږده،پرلپسي خوب په وخت کي د50څخه در60ځله غورځیږي او دا چار ددې لامل کیږي چي دزړه او رګونو په دېوالونو کي غوړ رسوب وکړي رګونه تنګ کړي،دانجیانا فکتوریس،دسینې د درد؛ دویني دغوړ دناروغۍ او په پایله کي یې دذهني نا ارامۍ لامل سي.

ښه نو ددې سربیره چي لمونځ یُو عبادت او الله ﷻ ته دنږدې والي لوی عمل،چار دئ دهغه سربیره زموږ دبدن دروغتیا او جوړتیا چار هم دئ.

الله ﷻ په قرآنکریم کي فرمايي: سُوْرَةُ طٰه : 14

(c) ketabton.com: The Digital Library

إِنَّنِىٓ أَنَا اللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَاعْبُدْنِى وَأَقِمِ الصَّلَوٰةَ لِذِكْرِىٓ

همدا زه الله يم، زما څخه پرته بل خداى نشته، نو ته زما بندګي وکړه او زما د ياد لپاره لمونځ قايم کړه.

****

اسلام کي دټولو ستونزو حل شتون لري،موږ بايد خپلې ټولې چاري دنبوي سنتو او قرآنې اياتو په رڼا کي سرته ورسوو.

دلمانځه اړيکه دروغتياسره

دلته ددې خبرې تفصيل ناشونى دئ،مګر موږ به لږ رڼا پر واچوو او دلمانځه اړيکه دروغتياسره پردې خبرې به لږ وږغيږو.

لمونځ ددې سربيره چي فرض عبادت دئ،په هغه کي عاجزي او دبدن جوړتيا هم ده.

دزړه دتوان او دوينې ګرځيدل په بدن کي لوړ بيايې،دلمونځ کوونکو په منځ کي نادرً د(ستون فقرات) سپاينل کارډ، شمزۍ ناروغۍ پيښږي.

همدرنګه دبندونو دالتهاب،واريس،دپښو په وريدونوکي دوينې دغوټه کيدو،په لګن خاسيره کي دوينې دتراکم چي دبواسيرو او درحم دخونريزۍ لامل کيږي:دښه لمونځ کوونکو په منځ کي په کمه اندازه ليدل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نفستنګي چي په سږو کي دکاربن ډای اوکسایډ دتراکم څخه رامنځته کیږي په لمانځه کولو لړیږي ځکه درکوع او سجدي په حالت کي چي په طبيعي ډول تنفس کول ډېریږي دسږو او زړه دپیاوړتیا لامل کیږي.

په لوړ عمر لرونکو وګړو کي دالزايمر،هیرې ناروغۍ په ښه لمونځ کوونکو وګړو کي لږ ليدل کیږي ځکه دالزايمر ناروغي دمغزو دکم کارۍ څخه پیښیږي او دسجدې په حالت کي طبعً مغزو ته ډېره وينه بهیږي او دمغز دظرفيت دکميدو څخه مخنيوی کوي.

پوهانو څیړنه کړي ده:هغه وګړی چي سرکښته کړي وينه يې سر کي راټوله سي او ددرګونو دفشار لامل يې سي کله چي ناڅاپه سر پورته کړي بيله ځنډه يې فشار لمنځه ولاړسي،دغه دفشار ډېريدل او لمنځه تلل دهغوئ مقاومت دفشار پر وړاندي ډېروي،که دلمونځ کوونکو دسر په رګونو کي فشار دروپښت سيماب درجې ته ورسیږي دهغوئ رګونه يې دزغم توان لري مګر که دبې لمانځه وګړو دسر درګونو فشار اتو درجو ته ورسیږي دمغزو رګونه يې کيدای سي پري سي او دمغزي سکتې لامل يې سي، همدارنګه دښځو درحم ځينې ناروغۍ په ځانګړو تمريناتو رغیږي چي دلمانځه حرکاتو ته ورته دي.

په زرګونو حکمتونه دالله ﷻ په احکامو کي پټ دي!

تازه څیړونو په ډاګه کړي ده چي ځيني سرطاني حجري دانسان ددفاعي سيستم د ناکارۍ څخه چي ياده ناتونې يې د رواني فشار لکبله وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځته راځي،دالله ﷻ توحيد: دخير اوشر پيښيده دالله ﷻ دلوري ګڼلو باندي کلکه عقيده درلودل موږ ديادو فشارونو څخه ژغوري.

په هرځای کي چي کولی سئ اعلان وکړئ چي:ايمان سراسر نيکمرغي او روغتياده ځکه هغه وخت چي پوه سوې چي اللهﷻ :يؤازنی متصرف،حکيم،عليم،قادر او رحيم دئ:دننه به ارام،سکون پيداکړي،روحي،رواني ستونزې به دې سپکې سي او دبدن دفاعي،ساتونکی سيستم به دې پياوړی سي،ځکه دډېرو سرطاني ژونکو نمو د بدن د دفاعي سيستم دکمزوری لکبله دئ او دهغه کمزوري ډېر وخت دروني فشار له کبله وي،بيله توحيده دالله ﷻ!

بله کوم شی دانسان رواني فشار هغه سي نه رغوي

،الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الشُّعَرَاء : 213

(فَلَا تَدۡعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الۡمُعَذَّبِينَ)

نو [اې محمده (ص)!] له الله سره کوم معبود مه بله، کنه نو ته به هم له سزا موندونکو څخه شې.

*****

والله اعلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دويټا مين ډي اړيکه دلمانځه سره

ويټامين ډي درپوست لاندي او اينه کي جوړيږي.

ويټا مين ډي د کلمو څخه دکلسيم او فاسفورس په جذب کي مرسته کوي يادې دوې مادې په هډوکو کي رسوب کوي او دهډکو دودې لامل کيږي،ويټا مين ډي دجنين په وده کي مرسته کوي،همدارنګه يا ويټامين دپانقراص څخه دانسوليونو په توليد او دپوستکي دژونکو په نمو کي هم خپله ونډه لري.

دروغتيا يي علومو پوهان وايي،دلمر دوړانګو څخه دښې او ګټورې استفادې وخت دلمر دراختلو او لويدلو وخت دئ،په همدې خاطر دسهار لمونځ دانسان دروغتيا لپاره خورا ډېر ارزښت لري.

هغه وګړي چي دلمر راختلو په وخت کي بيده وي دهډوکو دسوستۍ،کمزورۍ او نورو ناروغيو سره لاس او ګريوان کيږي.

دالله ﷻ اوامر که څه هم دهغه دعبادت کولو په مانا دي مګر موږ بايد دالله ﷻ په احکامو کي دهغهﷻ دپټو حکمتو څخه غافله نه سو،لمونځ نه يوازي يو فرض عبادت دئ بلکې زموږ دروغتيا ساتونکی هم دئ،

دغه روغتيا يې موضوع،سکالو چي موږ دهغه په اړه خبرې کوو،فکر په کښي کوو دلاندي ايات شريف څخه يې استنباط کيږي چي فرمايي:
سُوْرَةُ الكهف : 17

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت تَّزَٰوَرُ عَن كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَت تَّقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِى فَجْوَةٍ مِّنْهُ ذَٰلِكَ مِنْ ءَايَٰتِ اللَّهِ مَن يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۖ وَمَن يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ وَلِيًّا مُّرْشِدًا

که تا هغوی په ځمځه کښي ليدلي وای، نو داسي به درته ښکاره شوې وای چي لمر چي کله را خيژي، نو د هغو ځمځه ډېرېږدي ښي لوري ته تاويږي او کله چي پرېوزي، نو له هغو څخه کيڼ لوري ته اوړي، پرېوزي. او هغوی په ځمځه کښي دننه په يوه پراخ ځای کښي پراته دي. دا د الله له نښانو څخه يوه ده. چا ته چي الله سمه لاره وښيي، همغه سمه لاره موندونکی دی او الله چي څوک بې لاري کړي، د هغه لپاره به ته کوم لاښود سرپرست ونشې موندلای.

****

ښه نو هرڅوک چي دلمرختلومخکي او دلمرولېدلو مخکي بيداره وي دماوراء بنفش وړانګو څخه برخمن او ګټه ترينه اخلي،دا اړينه نه ده چي يؤ وګړی دي دلمر دمستقيمو،نيغو وړانګو لاندې و اوسي بلکي په يادو دوو وختونو کي يادې وړانګې خپرېږي او دانسان په بدن کي دويټامين ډي دجوړيدا سره مرسته کوي، ياد ويټا مين دکلمو څخه دکلسيم او فاسفورس دجذب سره مرسته کوي او يادې مادې دهډوکو دکلکوالي ودې او نمو سره مرسته کوونکي مادي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داوداسه اړيکه دسترګو ددانو،تراخم(ټرېکوما) ناروغۍسره

دسترګو ديؤې ناروغۍ په اړه چي ټرېکوما نوميږي په اړه خبر سوم:ياده ناروغي يؤالتهابي ناروغي ده چي دسترګو در زيړمو لاندي داني راخيږي،يؤڅه موده سترګې خاربښت،سوی کوي او په پای کي دړندوالي لامل کيږي،موږ پر ياد سکالو نه ږغيږو بلکي غواړو ديؤې متخصيصي پر مقاله وږغيږو چي په يؤه نړيواله علمي مجله کي خپره سوې ده.

ليکواله وايي:په منظم ډول غسل کول او دلمانځه لپاره اودس کول په اسلامي ټولنه کي ديادې خطرناکي ناروغۍ چي په نړۍکي دړندېدو دريم لوی علت شمېرل کيږي دډېرې خپريدني مخه نيولې ده،هغه زياتوي:په نړۍ کي پنځه ميليونه وګړي په يادې ناروغۍ اخته دي،وګړي کولی سي داسلامې طريقي دلمانځه دلومړنې شرط اودس په کولو د ړندېدو څخه ځان وژغوري.

په اسلامې ټولنه کي د اودس کولو په سبب ديادې ناروغۍ پيښنې ډېر لږليدل کيږي،ځکه مسلمانان په ورځ کي ډېر تر ډېره پنځه ځله اودس تازه کوي. بايدوپوهيږو ايمان اوباور ولرو چي دغه احکام او اوامر داﷲﷻدلوري څخه دي او دابه ډېره ساده وي چي اند وکړو چي داﷲ ﷻ اوامر به يؤازي ديؤې يا دوو ګټو لرونکي وي،داﷲﷻ داحکامو اوامرو ګټې بې شمېره دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نړۍ کي هرکال پنځه ميليونه وګړي دسترګو په ياده ناروغۍ اخته کيږي چي ډېر کم شمېر يې مسلمانان دي ځکه :اسلامي ټولنه کي دپاکۍ چي دايمان دبرخو څخه يؤبرخه ده مسلمانان يې پابنده دي،دا داسلامي،الهي شريعت اعجېزه ده په همدې خاطر ځيني پوهان وايي:چي دعبادت او دهغه دپايلې او دګناه او دهغې دپايلې ترمنځ علمي اړيکه شتون لري.

ښه نو انسانان بايد الهي احکام پرځان عملي کړي.الله ﷻفرمايي: سُوۡرَةُ الأحزَاب : 71

يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡ ۗ وَمَنۡ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا

الله به ستاسي عملونه سم کړي او ستاسي له ګناهونه څخه به در تېر شي. هر څوك چي د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړي، هغه لوی برياليتوب ترلاسه کړ.

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودس اودهغه روغتيايي ګټې

په يؤځيرنه کي چي ديؤه عربي پوهنتو پروپيسرانو سرته رسولې وه:دا يې ثابت کړې وه:هغه وګړي چي په ورځ کي پنځه واري اودس تازه کوي خپله پزه دباکترياوو،ويرسونو،ګرز او غبار څخه پاکوي او هغه وګړي چي ياده کړنه سرته نه رسوي خپله پزه دباکترياوو،ويرسونو،او ګرز څخه نه پاکوي او خپل ځان ديؤلسو نارغي پيښوونکو باکترياوو خطر ته ځان په لاس ورکوي.

اودس کول دپيښو دګوتو په منځ کي دپرازيتي ناروغيو څخه اودس کوونکی خوندي کوي،همدارنګه پوستکی دچرکينودانو او التهابونو څخه ساتي،دپوستکي دسرطان احتمال راکموي ځکه کيمياوي مواد مخکي له دي چي په پرپوستکي تراکم وکړي سره را يؤځای سي لمنځه يې وړي،په همدي خاطر دا حقيقت راڅرګند سوی دئ چي په اسلامي هيوادونو کي دپوستکي دسرطان پيښې کمي دي.

داوداسه په وخت کي اندامونه يؤډول مساژ کيږي چي ياده کړنه ددې سره مرسته کوي چي په رګونو کي دوينې بهيدنه ښه فعاله سي او ياد غړي ښه تغذيه سي.

اودس دمرکزی عصبي سيستم تړل کيدل کموي او ذهن ښه فعاله کوي.

ښه نوتاسو ښه پوهيږئ اسلام دلمانځه دصحت لپاره:دبدن،جامو اوځای پاکي شرط ګرځولي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ (رض) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): «الطُّهُورُ شَطْرُ الإِيمَانِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلأُ الْمِيزَانَ، وَسُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلآنِ أَوْ: تَمْلأُ مَا بَيْنَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ، وَالصَّلاَةُ نُورٌ، وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ، وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ، وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ، كُلُّ النَّاسِ يَغْدُو، فَبَايِعٌ نَفْسَهُ: فَمُعْتِقُهَا (أَوْ مُوبِقُهَا». (م/223

دحديث شريف ديؤې برخې ژباړه ده:

دابي مالک اشعري (رض)څخه روايت سوی دئ چي رسوالله ﷺ وفرمايل:پاکي دايمان برخه ده والحمدلله دحسناتو تله ډکوي وسبحان الله والحمدالله دمځکي او آسمان منځ ډکوي اولمونځ نوردئ اوصدقه دليل دئ او صبر روښنايي ده.حديث شريف ادامه لري.هغه شمېرنې چي نړيوال روغتيايي زمان کړي دي دا څګندوي چي په نړۍ کي دري سوه ميليونه غيرمسلمان وګړي په بدو اوداسي نارغيو اخته دي چي دناپاکۍڅخه ورپيښې سوي دي، مسلمانان چي اودس تازه کوي که پوهيږي يانه ديادو ناروغيو څخه خوندي پاتي سوي دي،ځکه اودس ديادو نارغيو مخ نيوونکی دئ. ښه نوکيدای سي تاسو اودس ددعبادت په نيت وکړئ او دهغه دډېرو ګټو څخه چي تاسو نه ياست ورڅخه خبر برخمن سئ ،ښه نوستاسو چي نه دئ ورتا پام دابسنه کوي چي تاسو دالله جل جلاله حکم پرځای کوئ او پر دې عقيده لري چي دالله جل جلاله فرمان مطلق خير دئ،نو تاسو به دالله جل جلاله دفرمانونو دپرځای کيدا ورسته دهغو دډېر ګټو څخه برخمن کيږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي انسان دالله ﷻ دلوري پر ښوول سوې لارې ځي:
برياليتوب،مصونيت،سعادت،خير او ژغورنې ته به رسيږي،تولې نيکبختېاني،برياليتوبونه او ژغورنې دالله ﷻ په لاس کي دي،الله ﷻ فرمايي: سُوْرَةُ الأحزَاب : 71

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَٰلَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

الله به ستاسي عملونه سم کړي او ستاسي له ګناهونه څخه به در تېر شي. هر څوک چي د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړي، هغه لوی برياليتوب ترلاسه کړ.

****

روژه د الله ﷻ عبادت او روغتيايي ګټې يي

.پوهان روژه دډېرو ناروغيو مخه نيوونکي او رغوونکي ګڼي

ځينې ډېرې زيان لرونکي او ناعلاجه ناروغۍ لکه:دوينې دخوږې،شکرې لوړيدل،دعصبي رګونو کشيدل،دپښتورګو ناتوانې،دبدن دمالګې تنظيم،دکلمو مزمن التهابونه،دصفرا تيږي او ځينې دپوستکي ناروغۍ..په روژه سره رغيږي. روژه دډېرو نارغيو درملنه کوونکي ده،د روغتيا پالانو په وينا :روژه دروانې روغتيا لامل کيږي،د هرډول بدو عادتونو،خويونو دبيلګې په ډول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنشه يې توکو دکارونې دمعتادئ څخه انسان که وغواړي په روژه سره ځان خلاصولی سي،که يؤ څوک دنصوارو،چرسو او سګريټ څکولو عادت لري څنګه په روژه کي دهغو څخه ليري کيږي،همدا نشه کوونکی وګړی کولی سي دروژې په رکم دټول عمر لپاره هم دنشه يې توکو کارونه پريږدي او ځان او خپله روغتيا خوندي وساتي.

انسان په روژه سره خپل هوډ،اراده او اخلاص پياوړی کوي،ځکه روژه اخلاص او عبادت دئ،په روژه کي دانسان حواس نموکوي:که څه هم دروژاتې ومخته بيلابيل خورکونه پراته وي مګر روژاتي يې دخوړو هوډ او اراده نه کوي.

دروژې دمادې ګټو دډلې څخه ځينې يې دادې چي په روژه کي معده،هضمي سيستم،دوينې د دوران سيستم،پښتورګي،زړه او اينه استرحت کوي،که ياد سيستمونه هريؤ دکاره ولويږي دانسان ژوند ډېر تريخ کيږي،که پښتورګي ناڅاپه خپل کار پريږدي دانسان ژوندي پاتې کيدل ناشونی کيږي،همدرنګه کله چي زړه دناتونی سره مخ سي يارګونه تنګ سي انسان ته لويې ستونزې پيښيږي.

روژه د ډېرو هغهو ناروغيو څخه چي زړه اورګونه پري اخته کيږي،همدارنګه دمعدې،کلمو،اينې،پښتورګو دناروغيو درملنه کوي،بلکي يؤازي دا نه بلکي مخنيوی يې هم کوي. په يؤ مقاله کي دزړه دناروغيو په اړه وايي:دزړه کار،دهغه جوړتيا په معده کي دخوړو د ډول،حجم سره اړيکه لري :ځکه خو رسوالله صلی الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله ﷻ موږ په خوړو او څښلو کي په ميانه روۍ سره امر کړي يوو، اللهﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الأعرَاف : 31

يٰبَنِىٓ ءَادَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوٓا ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

اې د ادم اولادې! د هر عبادت په وخت کښي په خپله ښکلا سينګار اوسئ او خورئ، څښئ او له حد څخه تېرى مه کوئ. الله، له حده تيري کوونکي نه خوښوي.

****

ښه نو هرچا چي په خوراک او څښاک کي ډېرښت کړى وي:دروژې مياشت دهغه لورته راغلل ترڅو دهغه معده،کلمې او وزن اصلاح،سم کړي،هغه تيروتنې چي انسان دکال په دوام کي کړي وي،روژه هغه جبرانوي مګر هغه وخت که انسان دنبوي سنتو پايبنده وي،دروژې مياشت دروغتيا لپاره ګټوره مياشت ده.

امام غزالي (رح) داحياء علوم الدينديه کتاب کي يؤلوى باب دلوږې دبرکتونو په اړه راوړى دئ:هغه وايي:ټوله خيرونه دلوږې په خزانه کي پټ دي،دهغه موخه دډېرې لوږې څخه نه ده بلکي په خوراک اوڅښاک کي دميانه روي يې موخه ده،ځکه ډېر مړتيا ذکاوت لمنځه وړي،ديؤه خوراک سربيره بل خوراک کول داندازې څخه زيات خوراک کول انسان دمعدې،کلمو،وينې،زړه په ناروغيو اخته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

روژه دروغتيا دنوى كيدو لپاره راځي. روايت سوى دئ(صوموا تَصِحوا) روژه ونيسئ چي صحت مند واوسئ، دلته د لته دصحت څخه موخه دناروغيو څخه مخنيوئ دئ،ځكه كه چيري تاسو ددې مياشتې روژه ونيسئ:خپل بدن دهغو ناروغيو څخه خوندي كوئ چي تاسو دهغو سره د جنګيدا توان نه لرئ.

بايد پام وكړئ چي په روژه كي هم دروژمات او پيشلمي په وخت كي په خوراک كي اعتدال وكړئ:هغه وخت به تاسوته دروژې روغتيايي ګټې ښه رسيدلي وي.

د ژنيتيک پوهه

رسول الله په ځينو احاديثو كي دژنيتک دعلم قوانين تثبيت او پايلي يې څرګندي كړي دي،

اوس دا موندل سوي ده چي ووم يا القاح سوي حجره داسي ژوونکى دئ چي دهستې او كروموزومونو،چي په هغه كي ژنونه هم شتون لري لرونکى دئ.

د ووم تخمې دژنونو شمېر ډېر زيات دئ،په سپرم كي شته ژنونه د ووم ښځينه هګۍ دژنو نو سره يوځاى كيږي او القاح سوى ووم يا ښځينه تخمه هګۍ د سپرمو(نارينه تخمې) دژنونو او ښځينه هګۍ څخه منځته راځي،الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ ٱلدَّهۡر/الإنسَان : 2:

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَٰنَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَٰهُ سَمِيعًۢا بَصِيرًا

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ انسان له يوې ګډې شوي نطفې څخه پيدا کړ، تر څو چي هغه وازمايو؛ او د دې غرض لپاره موږ هغه اورېدونکي او ليدونکي وګرځاوه

****

دژنيتک دعلم پوهان وايي: دلومړۍ درجې خپلوانو په منځ کي دواده داړيکې ورسته ژنونونه،د سوی شکل پيښې،ناروغۍ،کمزوري،دبدني ناتوانۍ پيښې پنځوس سلنه بل نسل ته ليږدوي،په دويمه درجه خپلوانو کي دولس سلنه او په دريمه درجه خپلوان کي ياده سلنه شپږو ته راټيټيږي،دغه علمي پايلي په ضمن کي دسورة نساء د23ايات شريف په تفسير کي پټې سوي دي چي الله جلاله فرمايي:

[سُوْرَةُ النِّسَاء : 23]

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَٰتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَٰتُكُمْ وَعَمَّٰتُكُمْ وَخَٰلَٰتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَٰتُكُمُ الَّٰتِىٓ أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَٰتُكُم مِّنَ الرَّضَٰعَةِ وَأُمَّهَٰتُ نِسَآئِكُمْ وَرَبَٰٓئِبُكُمُ الَّٰتِى فِى حُجُورِكُم مِّن نِّسَآئِكُمُ الَّٰتِى دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَٰٓئِلُ أَبْنَآئِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَٰبِكُمْ وَأَن تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا

پر تاسي حرامي کړای شوي دي: ستاسي مېندي، لوڼي، خويندي، ترېندي، توړۍ ګاني، وربرې، خورزې او ستاسي هغه مېندي چي تاسي ته يې شيدې درکړي وي، او ستاسي د تي شريکي خويندي او ستاسي د ښځو ميندي (خواښي)، او ستاسي د ښځو هغه لوڼي چي ستاسي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

غېړو کښي پالل شوي وي، د هغو مېرمنو لوڼي چي ستاسي ورسره د مېره مېرمني اړیکه راغلې وي او که (یوازي نکاح ورسره تړل شوې وي او) د مېره مېرمني تماس مو نه وي نیولی، نو (د هغو په پرېښودو او د هغو له لوڼو سره په نکاح کولو کښي) پر تاسي څه ګناه نشته، او ستاسي د هغو زامنو مېرمني چي ستاسي له پښت څخه وي. او دا هم پر تاسي حرامه ده چي په یوه نکاح کښي دوې خویندي یو ځای کړئ، خو چي مخکي څه شوي هغه شویدي. الله ښښونکی او رحم کوونکی دی؛

*****

ښه نو په څلورمه درجه خپلوانو کي دژنونو دشکلو لیږدونه خورا لږیږي دعمر (رض) څخه روایت سوی دئ (اغتربوا الاتضووا) (دبېګانه ګانو سره ودونه وکړئ ترڅو دنسل دضعف سره مخ نه سئ) ځکه هر څومره چي دلیرو، ناپیژانده وګړو څخه خپله ښځه انتخاب کړئ اولادونه به مو پیاوړي،دسوی شکله خلاص او دناتوانۍ څخه لیري وي.

همدارنګه بیا عمر(رض) فرمایي: ددېرو نیژدي خپلوانو سره واده مه کوئ بیله شکه کمزوري،ضعیف اولادونه به منځته راوړئ.

درسول الله ﷺ څخه روایت سوی دئ: دخپل نطفو انتخاب وکړئ:ښځې دخپلو ورڼو او خویندو په ډول اولادونه زیږوي.

وګړو کي دامشهوره ده چي وایي: ماشوم،کوچنی دایی او خاله ته کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعايشې رضي الله عنها څخه روايت سوی دئ چي رسوالله ﷺ وفرمايل،دخپلو نطفو،اولادونو انتخاب وکړئ،ديؤبل سره هم کوفه او ورته سره وده وکړئ.

دنسل اصلاح:يانې داچي داسي نسل منځ ته راسي چي دعقلي،جسمي پلوه پياوړی وي،روغ او سالم وي،دا دجنيتک دعلم پياوړې برخه هم ده.

تاسو پرخپلو اولادونو ډېر حقونه لري او هغوئ هم همدغه رنګه پرتاسو ډېر حقونه لري،لومړی حق يې دادئ چي دهغوئ دمور.. په انتخاب کي نيک چار،عمل ولرئ،دغه لومړئ حق داولاد پر انسان دئ،مخکي تر دي چي يؤ وګړئ خپل دژوند ملګری،ملګرې غوره کړي غوره چي په خپل انتخاب کي ډېر دقيق او ژور اند کوونکی و اوسي،ترڅو دنبوي سنتو سره هم غږی و اوسي نيک، نيکه ديندار،ديندارہ انتخاب کړې،ددې څخه پرته ماته خورې او ژوند يې تريخ کيږي.

دجنين پوهنې دعلم اړيکه دنبوي احاديثو سره

يؤ نوی علم دجنين پېژندنې دعلم په اړه شتون لري: چي په رحم کي دجنين دشکل جوړوني،يا دجنين دجوړيدنې څخه خبرې کوي:

په دې ورستيو کلو کي يادې پوهې دپام وړ پرمختګ کړی دئ تردې اندازې پوري چي ډاکټران او پوهان دجنين وده او نمو دبلاربښت په دريمه،څلورم،پنځمه او شپږم اونۍ کي ليدلی،مشاهيده کولی سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يادې انځوريزې ليدنې دېرمخلتلو الټراسوانډ ماشينونو او نورماشينونو په مرسته زموږ پام ځانته را اړوي په تيره بيا په شپږمه اونۍ کي.

په شپږمه اونۍ کي موږ څه وينو؟

وينو چي پزه او خوله ديؤبل سره ګډ سوي دي او دسترګو سره موښتي دي،لاسونه وينو چي پاړو په شان دي،سر دتنې سره موښتی دئ،دانځور دجنين دبلاربښت په شپږمه اونۍ کي دئ،ديادې اونۍ درپاي ته رسيدا ورسته سر د تنې څخه بيليږي او دسترګو،پزې،غوږو،لاسونو او پښنو جوړښت،شکل ښکاره کيږي،دا ډول انځور دجنين دشپږمې اونۍ په پای کي څرګنديږي.

اونۍ اووه ورځې ده ښه نو که شپږ په اوو کي ضرب کړو دوڅلويښت کيږي.

دحديث شريف ديؤې برخې مفهوم دئ: دعبدالله بن مسعود (رض)څخه روايت سوی دی چي رسوالله ﷺ وفرمايل:کله چي دجنين دعمر دوڅلويښت ورځې تيرې سي الله جل جلاله يؤ فرشته چي هغه ته شکل ورکړي هغه ته را استوې دهغه غوږونه، سترګې، پوست،غوښه او هډوکي جوړوي ورسته ملائيکه وايي: ښځه يانر دي اوسي خدای چي هرڅه وغواړئ قضا کوي فرشته هم هغه ډول عمل،کار کوي،بيا وايي:دهغه اجل دي څنګه وي؟ الله جل جلاله چي هر څه وغواړئ هغه سي وايي ملائيکه يې ليکي،بيا فرشته وايي دهغه روزي دي څنګه وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای ﷻ چي هرڅه وغواړي اراده کوي،فرشته يې ليکي، ورسته ملائیکه دصحيفې او لوحې سره دباندي ځي او دالله ﷻ امر په تمام او کمال سره سرته رسوي.

عَن عَامِرَ بْنَ وَاثِلَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مسعود رَضِىَ اَللّهُ عَنْهُ يَقُولُ: الشَّقِىُّ مَنْ شَقِىَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ، وَالسَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ، فَأَتَى رَجُلاً مِنْ أَصْحَابِ رسول الله صلى اللَّه عليه وآله وسلم يُقَالُ لَهُ: حُذَيْفَةُ بْنُ أَسِيدٍ الْغِفَارِىُّ، فَحَدَّثَهُ بِذَلِكَ مِنْ قَوْلِ ابْنِ مَسْعُودٍ فَقَالَ: وَكَيْفَ يَشْقَى رَجُلٌ بِغَيْرِ عَمَلٍ؟ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ: أَتَعْجَبُ مِنْ ذَلِكَ؟ فَإِنِّى سَمِعْتُ رسول الله صلى اللَّه عليه وآله وسلم يَقُولُ: «إِذَا مَرَّ بِالنُّطْفَةِ ثِنْتَانِ وَأَرْبَعُونَ لَيْلَةً، بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهَا مَلَكًا، فَصَوَّرَهَا وَخَلَقَ سَمْعَهَا وَبَصَرَهَا وَجِلْدَهَا وَلَحْمَهَا وَعِظَامَهَا، ثُمَّ قَالَ: يَا رَبِّ أَذَكَرٌ أَمْ أُنْثَى؟ فَيَقْضِى رَبُّكَ مَا شَاءَ، وَيَكْتُبُ الْمَلَكُ، ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ أَجَلُهُ، فَيَقُولُ رَبُّكَ مَا شَاءَ وَيَكْتُبُ الْمَلَكُ، ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ رِزْقُهُ، فَيَقْضِى رَبُّكَ مَا شَاءَ، وَيَكْتُبُ الْمَلَكُ، ثُمَّ يَخْرُجُ الْمَلَكُ بِالصَّحِيفَةِ فِي يَدِهِ، فَلاَ يَزِيدُ عَلَى مَا أُمِرَ وَلاَ يَنْقُصُ» و زاد فى رواية: أَسَوِىٌّ أَوْ غَيْرُ سَوِىٍّ؟ (فَيَجْعَلُهُ اللَّهُ سَوِيًّا أَوْ غَيْرَ سَوِىٍّ. (م/2645)

وګورئ او دقت وکړئ! هغه انځورونه چي دجنين ځخه دشيړمې اونۍ په پای کي يانې در دوځلويښت ورځو ورسته اخيستل کيږي: څنګه يې درسوالله ﷺ دوينا سره مطابقت او يؤالی پيداکړی دئ.

الله ﷻ فرمايي: سُوْرَةُ النّجم ٣:

(c) ketabton.com: The Digital Library

(وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰٓ)

دغه (محمد ص) له خپل نفسي خواهش څخه خبري نه کوي؛

[سُوۡرَةُ النّجْم : 4]

(إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْىٌ يُوحَىٰ)

دا (قُرآن) خو يوه وحيي ده چي پر هغه نازليږي

****

والله اعلم

دهرې نطفې څخه ماشوم منځته نه راځي

دحديث شريف مفهوم دئ:درسوالله ﷺ روايت سوی دئ چي وي فرمايل: دهرو اوبو(نطفي)څخه ماشوم دونيا ته نه راځي او هرکله چي الله جل جلاله دکوم شي پيدا کيدو اراده وکړي هيڅ شی هغه نه سي منعه کولی،را ګرځولی. نن پوهه وايي: د زوجينو(خاوند اوميرمني) ديؤځای والي په وخت کي دسپرم،نطفو اندازه دري سوه ميليونه وي، هر سپرم د غاړې، تنې، لکۍ لرونکی وي او په مايع کي غوټه وي چي دهغوئ حرکت آسانه او دهغه څخه خوراک کوي،دغه زيات شمېر دري سوه ميليونه سپرمه،نطفې رحم ته ځي تر څو ښځينه هګۍ تخمه القاح کړې او دهغوئ څخه يؤ تخمه القاح کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه نو رسوالله ﷺ څنګه پوهيدئ؟ په کوم پوهنتون کي يې زده کړې کړي وي او دکومې علمې څيړنې څخه يې دا رښتيا موندلي وه؟

ځيني ددغو نطفو،سپرمو څخه درحم پيپ،فولوپين ټيوب ته رسيږي او ددري سوه ميليونو سپرمو څخه چي دمنيو په اوبو کي شتون لري يؤ انتخابيږي،انتخابوي.

دغه سپرم څنګه رحمي پيپ ته ننوځي؟

جالبه داده چي هرکله دغه سپرم دښځينه هګۍ سره ومښلي غشا يې ماتيږي او اره ،اصلي ماده يې چي دسپرم په سر کي په غشا سره پوښلي ده دباندي راوځي دتخمي څخه تغذيه کوي،دتخمې دېوال ويلې کوي او هغې ته ننوځي او ورسته ترهغه تخمې؛ ووم ته ننوتل بنديږي.

دغه هګۍ يؤه حجره ده چي په هغې کي هسته،سايتوپلازم او غشا شتون لري،په سپرم او ووم کي يؤ شی کشف سوی چي پوهان هغه ته ژن وايي،په يؤه نطفه او هګۍ کي څوميليونه ژنه پيژندل سوي دي چي په مالوم وخت کي په حيرانوونکي ډول خپل کار پيل او شکل نيسي.

هر ژن په مالوم وخت کي خپل کار پيلوي: هغه وخت چي ديؤه ځوان ږغ غورس،پنډيږي يا بدليږي يا هغه وخت چي د ږري وريښتان يې راځي،يا هغه وخت چي دښځو سينې په کار پيل کوي.

ميليونو ژنونو په سپرم او تخمه کي ځای نيولی دئ او ورسته دسپرم او تخمې در يوځای والي په القاح سويه هګۍ کي ويشل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

القاح سويه هګۍ،تخمه په سلو برخو ويشل کيږي او دخپلې لاري درحمې پيپ،فولوپين ټيوب څخه رحم ته رسيږي، په دغه سکالو دنطفي شتون ته په رحم کي: يؤ ځانګړی علم پوهه دجنين پوهني،جنين پيژندني په نامه شتون لري: چي ورځې،اونۍ او مياشتې دهغه دتفسير او څيړنې لپاره بسنه نه کوي.

الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ ٱلدَّهۡر/الإنسَان : 2

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَٰنَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَٰهُ سَمِيعًۢا بَصِيرًا

موږ انسان له يوې ګډې شوي نطفې څخه پيدا کړ، تر څو چي هغه وازمايو؛ او د دې غرض لپاره موږ هغه اورېدونکي او ليدونکي وګرځاوه.

****

والله اعلم

انسان دڅشي څخه پيداکيږي؟

سُوۡرَةُ المؤمنون

ثُمَّ جَعَلْنَٰهُ نُطْفَةً فِى قَرَارٍ مَّكِينٍ

بيا مو هغه په يو محفوظ ځای (رحم) کښي په څڅبدلي څاڅکي (نطفې) تبديل کړ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اتلسمه پیړۍ کي چي غربیان دپوهې لورته په ستنیدو وه او ورسته درهغه چي میکروسکوپ جوړ سو،پوهانو داسي اند کوئ چي انسان یؤازي د نر دسپرم،نطفي څخه منځته راځي، ورسته یاده نظریه لمنځه ولاړل او خپل ځای یې بلې نظریي ته پریښودئ چي انسان یوازي دښځي د تخمې څخه منځته راځي او دنر نطفه یؤازي دښځینه تخمې د خوځښت را وستلو لپاره ده،پوهان په اولسمه او اتلسمه پیړۍ کي دبیلا بیلو نظریو او فریضیو په منځ کي بند پاته وه،مګر:څورلس سوه کاله مخکي درسوالله ﷺ څخه پوښتنه سوې وه :چي انسان دڅه شي څخه پیداکیږي ،ځواب یې فرمایلی وو چي یا د ځواب دهغه ﷺ دعمده دلایلو څخه دنبوت شمیرل کیږي. دحدیث شریف مفهوم دئ:

دعبدالله بن مسعود(رض) څخه روایت سوی دئ چي رسوالله ﷺ دخپلو یارانو سره په خبرو اخته وو یؤ یهودي وګړی درسوالله ﷺ دڅنګه څخه تیریدئ،قریشو وویل چي اې یهودي! محمد، ﷺ دا دعوه کوي چي هغه پیغمبر دئ،یهودي وویل زه غواړم دهغه څخه پوښتنه وکړم چي بیله پیغمبره بل څوک په هفه نه پوهیږي، دپیغمبر خواته راغلی او وي ویل اې محمد!انسان دڅه شي څخه پیداکیږي،وي فرمایل اې یهودي د ښځښه نطفي او نارینه نطفي دواړو څخه پیداکیږي، مګر دنارینه نطفه غلیظه،ختېه ده چي دهغې څخه هډوکي او عصب پیداکیږي مګر دښځینه نطفه نرۍ ده چي دهغې څخه غوښه جوړیږي،یهودي کس ولاړ سو او وي ویل: ستا څخه مخکي پیغمبر هم همداسي ویل!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسنۍ پوهه هم دې ته اشاره کوي چي: په يؤه انزال کي دري سوه ميليونه سپرمه دنر څخه وځې او يؤازي يؤ سپرم تلقيح کيږي.

دابوسعيد ُخدري (رض)څخه روايت سوی دئ،چي رسوالله وفرمايل دحديث شريف مفهوم دئ : دهرو اوبو(نطفي)څخه ماشوم دونيا ته نه راځي او هرکله چي الله ﷻدکوم شي پيدا کيدو اراده وکړي هيڅ شی هغه نه سي منعه کولی،را ګرځولی.

آيا محمد ﷺ دالله ﷻ دلوري نه دئ را ستول سوی؟

آيا دنن ورځې لاسته راوړنې ددې ستري ريښتيا لپاره بسنه نه کوي؟

:يؤبل ديادولو وړتکی دادئ چي اللهﷻ فرمايي

[سُوْرَةُ المؤمنون : 12-13]

(وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ سُلٰلَةٍ مِنْ طِينٍ)

بېشکه، موږ انسان له خالصي نرۍ خټي څخه جوړ کړ؛

(ثُمَّ جَعَلْنٰهُ نُطْفَةً فِى قَرَارٍ مَّكِينٍ)

بيا مو هغه په يو محفوظ ځای (رحم) کښي په څڅبدلي څاڅکي (نطفې) تبديل کړ؛

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر جالبه داده چي ولې رحم قرار نومول سوی دئ؟

ځکه چي رحم ژلاتني،چسپېدونکي ماده ترشح کوي چي هرکله تخمه تلقيح سي د رحم لوري ته راسي او دهغه پر ديوال ومښلي، رحم دزيکوټ داسقرار،ارام ځای دئ نه دهغه څخه دتېريدني،تښتيدنې.

د تصور څخه ډېر دويني رګونه په هغه کي شتون لري: چي ټوله دجنين،زيکوټ دتغذيي لپاره وينه وړاندې کوي ترڅو جنين په چټکئ سره نمو،وده وکړې، بله ديادولو وړ خبره داده چي جنين په يوه نازکه پرده(آمنيون) کي وي،په هغه انځورونو کي چي دجنين څخه اخيستل سوي دي جنين په ياده نازکه پرده کي ليدل سوی چي درحم لوړ لورته ځړول سوی وي او درحم د ديوالونو سره ټکر نه کوي،ددې سربيره يوډول مايع دجنين ټولې خوا وي نيولي وي چي دټولو پيښيدونکو وهنو څخه جنين خوندي پاته سي،ديادې مايع اندازه په دريمه مياشت کي پنځوس ملي ليټره او اخري مياشت کي زر ملي ليټرو ته رسيږي .جالبه

داده چي ټوله رحم دښځې په لګن کي په بندونو سره دلګن لورته ځړيږي،دغه ټولې څرګندونې په لاندي آيات شريف راغلي دي: قرآن فرمايي

[سُوۡرَةُ المؤمنون : 13] ثُمَّ جَعَلۡنٰهُ نُطۡفَةً فِى قَرَارٍ مَّكِيۡنٍ

بيا مو هغه په يو محفوظ ځای (رحم) کښي په څڅېدلي څاڅکي (نطفې) تبديل کړ؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهډوکو او مفصلونو ځيني ډاکټران وايي: دښځې دلګن هډوکې دبشر په ډول کي کلک،سخت هډوکي دي او دغه کلکوالی يې دجنين ساتنې لپاره دئ ياني ياد هډوکي په ښه ډول جنين دوهلو ضربو څخه ساتي، الله جل جلاله فرمايي:

[سُوۡرَةُ حٰمٓ السجدة/فُصّلَت : 53]

سَنُرِيهِمْ ءَايٰتِنَا فِى الْءَافَاقِ وَفِىٓ أَنفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُۥ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ

ډېر ژر به موږ دوی ته خپلي نښاني په افاقو (هيوادونو) کښي هم وښيو او د دوی پخپلو نفسونو کښي هم؛ تر دې پوري چي دوی ته دا خبره څرګنده شی چي دغه قُرآن په رښتيا سره پر حق دی. ايا دا خبره کافي نه ده چي ستا رب پر هر څه شاهد دی؟

******

ياني دا چي دا قرآن د الله جل جلاله کلام او تل پاتې معجزه ده، هرڅومره چي پوهه پرمختګ وکړي يؤ لور دلورو څخه دعلمي معجزو څخه به يې څرګنديږي.

والله اعلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبلاربښت دري ګونې پړاونه

الله جل جلاله فرمايي سُوۡرَةُ البَقَرَة : 234

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِىٓ أَنفُسِهِنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ ۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

ستاسي څخه چي ځوك ومري او كونډي يې پاتي شي، نو هغوی دي پر خپل ځان څلور مياشتي او لس ورځي (په عدت كي) تيري كړي، بيا چي كله يې عدت پوره شي، نو د خپلو شخصي چارو په اړه د هغو خپله خوښه ده، په ښه توګه چي څه كوي ودې كړي، پر تاسي څه مسئوليت نشته. الله ستاسي ټولو له كړنو څخه خبر دی.

*****

انسان دياد دقيق او پرځای شمېر په ليدلو په حيرت كي لويږي: څلو مياشتې او لس ورځې! ولې د څلور مياشتو،پنځو مياشتو،شپږو مياشتو،دوو يا درو مياشتو يادونه ونه سول؟

ډاكټران وايي: بلاربه،حمله ښځه دري پړاونه تيروي:

لومړی پړو دشک پړاو دئ چي په ياد پړاو كي دښځې مياشتنی ناروغي؛عدت بنديږي او دښځې دمياشتنی ناروغی وركيدا دښځې دبلاربښت يؤه نښه ده، مګر دانښه دپوره باور وړ نه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځينې وختونه ښځينه مياشتنۍ ناروغي، حيض د بلاربښت څخه ماسيوا هم بنديږي چي علتونه يې څو دانې دي لکه ښځې ته روحي ستونزې پيدا کيدل،هورمونې بدلونونه،زياته ناتواني او دښځينه تناسلي سيستم بيلا بيلې ناروغۍ،ياد ټول علتونه دښځينه مياشتني عدت دبنديدا،قطعه کيدو لامل کيږي نو دمياشتني عدت بنديدل پريکړنده او دليل دبلاربښت نه دئ.

دشک دپړاو ورسته يؤ بل پړاو پيل کيږي چي په هغه کي حمله ښځو ته ځيني نارحتۍ پيښيږي لکه: دمعدې ستونزې؛زړه بدی،خوا ګرځی،سرګښتي، تروو يا خوږو شيانو ته ډيره شوق کيدل:

عام وګړي دغه حالت ته په سيميزه لهجه اجايي وايي،دياد پړاو په وخت کي هم ګمان کيږي چي ښځه حمله ده، آيا دا حالت دبلاربښت بيله شکه دليل کيدای سي؟

بياهم ځواب منفي دئ:

ولې چي دا غيري نارمل حالتونه ځيني وخت بيله حمله هم کيدای سي پيښ سي مګر ورسته در 126ورځو يانې درڅلور مياشتو او لسو ورځو ورسته هغه مياشت چي قرآنکريم يې يادونه کړي ده: دجنين زړه په ټپيدو غورځيدو پيل کوي او ښځه دهغه تکان او حرکت حِس کولی سي په دغه پړو کي ښځه دريم پړاو ته دبلاربښت چي ديقين پړاو دئ رسيږي، ښه نو د مور په ګيډه کي دجنين،ماشوم خوځښت دحمل؛دشکه خلاص دليل دئ. قرآنکريم فرمايي: سُوْرَةُ البَقَرَة : 234.

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِىٓ أَنفُسِهِنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ ۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاسي څخه چي څوك ومري او كونډي يې پاتي شي، نو هغوی دي پر خپل ځان څلور مياشتي او لس ورځي (په عدت کي) تيري كړي، بيا چي كله يې عدت پوره شي، نو د خپلو شخصي چارو په اړه د هغو خپله خوښه ده، په ښه توګه چي څه كوي ودې كړي، پر تاسي څه مسئوليت نشته. الله ستاسي ټولو له كړنو څخه خبر دی.

****

دغه طيبي حقيقتونه دقرآنكريم سره جالب تړاو لري: ورسته در 126 ورځو دجنين زړه حركت،تپيدل،غورځيدل پيلوي او ماشوم دزړه دتپيدا سره خوځښت كوي او ښځه د بلاربښت دريم پړاو ديقين پړاو داخيليږي. والله اعلم

د امنيون مايع: دضربو مخه نيوونكي اوبه

الله جلاله په خپل کتاب کي فرمايي سُوۡرَةُ الزُّمَر : 6

خَلَقَكُم مِّنۡ نَّفۡسٍ وٰحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ الۡأَنۡعٰمِ ثَمٰنِيَةَ أَزۡوٰجٍ يَخۡلُقُكُمۡ فِى بُطُونِ أُمَّهٰتِكُمۡ خَلۡقًا مِّنۡ بَعۡدِ خَلۡقٍ فِى ظُلُمٰتٍ ثَلٰثٍ ذٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمۡ لَهُ الۡمُلۡكُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنّٰى تُصۡرَفُونَ

همغه تاسي د يو ځان (آدم) څخه پيدا كړاست، بيا همغه دی چي له هغه ځان څخه يې د هغه جوړه (حواء) پيداكړه. او هماغه ستاسي لپاره له څارويو څخه اته جوړې پيداكړې. هغه ستاسي د مېندو په ګېډو كي له درو تيارو پردو څخه دننه تاسي ته يو په بل پسي د پيداښت يوه بڼه دركوي. همدغه الله (چي دغه چاري سرته رسوي) ستاسي رب دی، پاچاهي د هماغه ده. له هغه پرته هيڅ معبود نشته. نو تاسي كوم لوري ته اړول كيږئ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

مفسیرینو دغه تاریکۍ په بیلا بیلو ډولونو سره تفسیر کړي دي،ځینو ویلي دي: دنس، رحم او پردو تاریکۍ دي چي جنین یی را نیولی دئ، همدرنګه ځیني نور وایي: چي جنین په درو پردو کي پوښل سوی دئ.

موږ دلته دیوې پردې څخه چي هغه ته امنیون پرده،غشاء وایي یادونه کوو ، یادې پردې؛ جنین دهر لوري څخه پوښلی دئ، امنیون پرده یوه نازکه او ترلې پرده ده چي په هغې کي دامنیون په نامه مایع شتون لري چي دجنین په وده او نمو کي مرسته کوي، دیادې مایع اندازه په اوومه میاشت کي یو نیم لیتر او د ولادت څخه مخکي یې اندازه زرملي لیترو ته راګرځي.

څوک باور کولی سي که یادې اوبه نه وای جنین دهتمي مرګ څخه نه سوای ژغورل کیدلی.

دغه مایع جنین تغذیه کوي،په هغې کي ترکیبي توکي،قندي توکي او مالګې شتون لري.

دغه مایع دجنین سره دصدماتو او ټکرونو څخه د خوندیتابه لپاره مرسته کوي.

یاده مایع د دفضانوردانو د بیریو سره ورتوالی لري داسي چي: دفضا نوردانو دکپسوال او دفضانوردۍ دمرکب ترمنځ دضربو دمخنیوي لپاره مایع ځای پرځای سوي وي، دبیلګې په ډول هرکله چي جنین دکومې ضربې سره مخ سي یانې که جنین د څلور سانتي متره توان درلودونکي ضربي سره مخ سي یاده مایع دغه وهل پر ټولو خواوو،سطحو ویشي او فشار نیم ملي متر ته راکښته کوي، نوي لار دضربو،وهلو دمخنیوي لپاره داده چي: دضربې مخه نیوونکي او د دباندې ځای ترمنځ مایع ځای پرځای کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې مايع نمونه په مغز کي هم موندل کيږي، داسي چي ياده مايع ماغزه دضربو څخه ساتي.

ياده مايع جنين ته د هوسا او ازاد خوځښت اجازه ورکوي، ځکه هغه جسمونه چي په اوبو کي حرکت کوي نسبت هغو جسمونو ته چي په وچه کي خوځښت کوي حرکت يې آسانه وي،

يادې اوبه دهوا د تودوخې دتنظيموونکي ماشين په شان کار کوي،دثابتي تودوخې لرونکي دي،تودوخه يې نه ډېرېږي او نه کميږي که هرڅومره هوا دباندي يخه يا ګرمه وي دغه مايع دجنين لپاره تودوخه ثابته ساتې او دهغه د ودې سره مرسته کوي.

همدارنګه ياده ماده جنين دامنيوني غشاء سره دمښليدو څخه ساتي، ځکه که جنين ديادي غشاء سره ومښلي جنين عيب پيداکوي.

ياده ماده ولادت آسانه کوي، څنګه چي ياده مايع دجنين دپيدايښت څخه مخکي تويږي نو دجنين لار دزيان رسونکو موادو لکه ميکروبو څخه پاکوي ترڅو: جنين د ميکروبونو او نورو زيان رسوونکو موادو دزيان څخه خوندي پاته سي.

ټولې يادې سوې خبرې لکه: دجنين دپيدايښت دلارې پاکي، دولادت آساني، دمناسيبې تودوخې برابرول، دجنين آزاد او آسانه خوځښت اودضرباتو،وهلو څخه دجنين خونديتوب ديادې مادې کارونه دي چي هريو يې ځانته ځانګړې ارزښت لري.

ښه نو ديادې مايع ځای پرځای کول په رحم کي دالله ﷻ دلويو نښو نښانو څخه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآنکريم دغه پړاونه په ترتيب سره ياد کړي دي الله ﷻ فرمايي سُوۡرَةُ الزُّمَر ۶

خَلَقَكُم مِّنْ نَّفْسٍ وٰحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنزَلَ لَكُم مِنَ الْأَنْعٰمِ ثَمٰنِيَةَ أَزْوٰجٍ يَخْلُقُكُمْ فِى بُطُونِ أُمَّهٰتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِى ظُلُمٰتٍ ثَلٰثٍ ذٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنّٰى تُصْرَفُونَ

همغه تاسي د يو ځان (آدم) څخه پيدا کړاست، بيا همغه دی چي له هغه ځان څخه يې د هغه جوړه (حواء) پيداکړه. او هماغه ستاسي لپاره له څارويو څخه اته جوړې پيداکړې. هغه ستاسي د مېندو په ګېډو کي له درو تيارو پردو څخه دننه تاسي ته يو په بل پسي د پيداېښت يوه بڼه درکوي. همدغه الله (چي دغه چاري سرته رسوي) ستاسي رب دی، پاچاهي د هماغه ده. له هغه پرته هيڅ معبود نشته. نو تاسي کوم لوري ته اړول کيږئ؟

او فرمايي سُوۡرَةُ القِيَامَة : 36---40

(أَيَحْسَبُ الْإِنسٰنُ أَن يُتْرَكَ سُدًى)

ايا انسان دا انګېرلې ده چي په همداسي حال به پرېښودل شي؟

(أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّنْ مَّنِىٍّ يُمْنٰى)

ايا هغه د يو ناچيزه اوبو نطفه نه وُ چي (د ښځي په رحم کي) څڅوله کيږي؟

(ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوّٰى)

بيا هغه د کلکي شويويني يوه ټوټه شو، بيا الله د هغه جسم جوړ کړ او د هغه غړي يې برابر کړل؛

(فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثٰىٓ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا يې د هغه څخه د نارينه او ښځي دوه ډوله پيدا كړل.

أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يُحْـِۧىَ الْمَوْتَىٰ

ايا دغه ذات په دې ندی قادر چي مړه شوي بيا را ژوندي كړي؟ (بلكي قادر دی.

*****همدارنګه بيا الله ﷻ فرمايي سُوۡرَةُ عَبَسَ : 17---21**

(قُتِلَ الْإِنسَٰنُ مَآ أَكْفَرَهُۥ)

لعنت (هلاكت) دي پر (كافر) انسان وي، څومره كلك د حق منكر دی.

(مِنْ أَىِّ شَىْءٍ خَلَقَهُۥ)

الله له څه شي څخه دی پيدا كړی دی؟

(مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُۥ فَقَدَّرَهُۥ)

د نطفې له يو ځاڅكي څخه الله پيدا كړ، بيا يې د ده تقدير وټاكه؛

(ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُۥ)

بيا يې د ده لپاره د ژوند لاره اسانه كړه؛

(ثُمَّ أَمَاتَهُۥ فَأَقْبَرَهُۥ)

بيا يې دی مړ كړ او قبر ته يې ورساوه؛

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

رواني،روحي فشار د بلاربښت په وخت کي دجنين داختلال لامل کيږي

بيله شکه ډېر رواني او عاطفي فشار چي يؤه ښځه دبلار ښښت يا دهغه څخه په مخکي وخت کي ورسره لاس او ګريوان وي: کولی سي جنين ته دزيان رسيدا لامل سي،ځکه جنين ته دزيان رسوونکو کارونو دډلې څخه يؤ يې :دمور رونې فشار،خفګان دئ.

مبالغه به نه وي چي ووايوو: سلګونه علمي څيړنې پر دې ټينګار کوي چي روانې،روحي ستونزې دبې شمېره ناروغيو لامل کيږي، روحي رونې ستونزي پر الله جل جلاله دکروړ ايمان لرلو، دهغه په ښه اطاعت کولو او دهغه په ياد سره لمنځه ځي، مؤمن وګړي دورنې ستونزو څخه تر ډېرې اندازې خوندي دي.

پوهان وايي سختې روحي ستونزې لکه:دکار ،دندې دلاسه ورکول،طلاق،دنر يا ښځې بيل والی،مسافرت او نوري روحي ستونزي کيدای سي په جنين،ماشوم کي دغيري طبيعي حالت عيب او اختلال لامل سي لکه: دلب چاک،دماشوم دشونډو مورزاده پري والی، دزړه سوري کيدا اونورو اختلاطاتو لامل سي، ديادې موضوع دلا ښه څرګندیدا په پار وايي: روانې ستونزې پر هغه هورمن چي په وينه کي دخوړې دلوړ تيا او په نسجونو کي داکسيجن دکښته تللو لامل کيږي اغيزه کوي او دوئ دواړه دجنين پر بدني اختلال اغيزه کولی سي.:

دروان اړيکه دبدن سره حيرانوونکي ده: هر کله چي روان روغ وي بدن به هم روغ وي،کله چي روان روغ وي زړه به پياوړي وي او ټوله غړي به هم روغ وي. دروان يؤازنی درملنه داده چي موږ دالله جل جلاله سره دوستي وکړو: هغه ته توبه وباسو په هغه څه چي يې امر کړي يوو هغه سرته ورسو،عمل پري وکړو او دهغه د نبي ﷺ دسنتو پيروي وکړو، هله به بريا ته ورسيږو

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنين او دهغه احساسات

د پخواني طب په نظر جنين دژونديو څخه: دژوند په کښته پوړ کي ځاى درلودئ، دطب پخوانيو کتابونو دجنين ژوند دلوبيا د دانو سره تشبيه کوئ چي په خاورو کي کرل سوې وي او داوبو په ورسيدا او اړينو موادو باندي راغوړيږي او غټيږي،دوئ دمور په نس،خيټه کي دجنين خوځښت دهغو شيانو ځواب گڼئ چي پر جنين اغېزه کوي، مگر نوي طب دبيلا بيلو غړ اوريدونکو،انځور اخيستونکو وسيلو په مټ دجنين د بدنې، رواني حالت او چلند په اړه ډېره پوهه لاسته راوړې ده، نني طب حيرانوونکي او جالب رښتيا دجنين په هکله لاسته راوړي دي.

يؤه بلاربه ښځه چي په شيږمه مياشت کي په سيگرېټو اخته سوې وه: ډاکټر دهغې څخه وغوښتل چي څه موده سيگرېټ پريږدي، ورسته يې هغې ته سيگرېټ ورکړ: دسيگرېټ په تش لگولو دجنين دزړه خفگان،اضطراب ماشين ښکاره کړ،دا هغه چاره وه چي جنين لا دشپږو مياشتو عمرلرونکی وو او دمور په نس کي يې دهغې دلوري دسيگرېټ په څکولو دنا ارامۍ احساس وکړ.

هر کله چي مور په رواني گډوډۍ لکه خفگان يا ژور خفگان باندي اخته سي: ياد حالت يې پر جنين هم اغېزه لري، او دهغه غړي مضطرب کيږي،کله چي مور ارامه او خوشحاله وي جنين هم ارام او خوشحاله وي،جالبه داده چي ماشوم دمورپه خيټه کي دپلار ږغ ته ميل لري، هغه ته غوږ نيسي او ورسته درپيدايښت دغه حالت کي ډېروالی راځي.

هرکله چي مور دخپل ماشوم سره نژديوالی او علاقه ښکاره کړي،مينه ولري ماشوم هم مورته خپله خوښې ځرگندوي؛ د ارامۍ احساس کوي او په حرکاتو سره مورته ځواب ورکوي،دجنين ياده چاره دمور زړه حس کولی سي، مگر کله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي مور دخپل خيټې دماشوم سره علاقه او مينه ونه لري، په ناخوښۍ سره حمله سوې وي دهغې او جنين ترمنځ اړيکه پري کيږي،جنين دمور څخه دبيلوالي په ژوند چي په هغه کي اضطراب،وحشت او اختلال وي وده کوي، په لومړيو کي صبر کوي او ورسته په پښو سره مور په لغتو وهې،داسي چي دمورولی درناوی هيره وي او سرکښي کوي،ورسته درپيدايښت دمور د تېانو په نه نيولو شيدې نه روې او دتي څخه پري کيږي، جالبه داده چي دبلې ښځې شيدې روې حتا که دهغه سترګې هم وتړل سي او دمور تی هغه ته وړاندې سي دهغه دنيولو څخه ډډه کوي ځکه په حقيقت کي مور هغه پريښی دئ نه ماشوم هغه، ښه نو دمور په خيټه کي ماشوم رواني ژوندلري او مور هغه حس کولی سي.

ځيني ډاکټران وايي: دمور خوب ځيني وخت ځانګړي ځانګړني لري: هغه مور چي وختي دخوبه کښيني ماشوم هم دهغې په شان وي،هغه مور چي سهار ناوخته دخوب راکښيني ماشوم به يې هم همدغسي وي، ياني داچي دمور کړنې په جنيني ژوند کي پرماشوم اغېزه کوي.

بل ديادولو وړ ټکی دادئ چي د ولادت په وخت کي ديؤه مهربانه خپل شتون د مور سره دولادت په آسانۍ کي مرسته کوي، او دولادت په وخت کي جنين او دهغه مور درحت احساس کوي.

هغه ښځه چي دخپل خيټې دماشوم سره مينه لري او دهغې خاوند دهغې سره دهغې دبلار ښېنت په وخت ښه چلند کوي ياده چاره دجنين پر بدني او روحي حالت ښه اغيزه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دالله جل جلاله حکمتونو ته اند کوو، هغه چارې چي مور ورسره د بلاربښت په وخت کي مخ وي:پر جنین هم اغېزه کوي په داسي حال کي چي لا دمور په رحم کي وي، کله چي مور دالله ﷻ دقانون څخه ليري کيږو او بل چلند په ژوند کې غوره کوو دهغې اغیزه زموږ دماشومانو پر روغتیا،روان،وده باندي هم اغیزه کوي. والله اعلم

==

د مور شیدې

ډاکټران وايي: دمور شيدې ډېرې جالبې او حيرانوونکي دي:که دنړیوالو ټوله پوهه سره راغونډه سي، نه سي کولی دهغوئ جوړښتېزي ځانګړنې درک کړي اولوې فابریکې به هم ونه سي کولی هغوئ جوړي کړې.

ښه نو هغه څه چي دپام وړدي دادې چي ماشوم چي الله جل جلاله پيداکړی دئ دمور دشیدو سره مناسب هضمي انزایمونه يې په هغه کي ځای پرځای کړي؛پيداکړي دي،که چيري په ماشوم دغوا تازه يا وچې شيدې خورو؛ ماشوم دهغه دهضم څخه عاجزه کيږي، ډېر پروټينونه،غوړ مواد او ځيني اسیدونه نه سي هضمولی، ديادو موادو په دفعه او تصفيه کي پښتورګي دستونزو سره مخ کيږي، هغه ماشوم چي دغوا شيدې خوري دهغه کلمي د غوړو موادو،ځيني اسیدونو،پروټينونو دهضم توان په پوره ډول نه لري او دهغه دهضم څخه ستړي کيږي، دماشوم دهضم انزايمونه دمور دشيدو سره متناسب دي نه دغوا او نورو شيدو سره، دغوا په شيدو کي څلور ډوله اسیدونه،تېزابونه شتون لري چي دمور په شيدو کي شتون نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهان وايي: هغه اسيد تېزاب چي دغوا په شيدو کي شتون لري کيداى سي دماشوم دنه ودې، دزړه، هوښي ناروغيو،اينې، هضمي او دبيلا بيلو دوام لرونکو ناروغيو لامل سي.

مګر دمور شيدې چي سيده يې ماشوم دمور دتي څخه رؤې دهيڅ ډول ميکروب سره نه مخ کيږي ،دپاکۍ د لهازه خوندې او دباور وړدي کوم زيان دماشوم لپاره نه لري،د غوا او وچو شيدو تودوخه ثابته نه وي، کله يؤه درجه تودوخه لرونکي اوکله بله درجه تودوخه لرونکي وي مګر دمور شيدې دمالومې اندازې تودوخې لرونکي وي، ددې سربيره په ژمي کي دمناسيبې تودوخې لرونکي وي او په دوبې کي نسبتً خونکي وي ،همدارنګه آسانه هضم کيږي: هضم يې ديؤ نيم ساعت څخه ډېر وخت نه نيسي مګر دپوډري شيدو هضم د درو ساعتونو څخه ډېروخت نيسې،هغه ماشوم چي دمور دشيدو څخه تغذيه کيږي دټولو ناروغيو پرووړاندي واکسين کيږي ځکه دمور شيدې د داسي موادو لرونکي دي چي دتنفسي او کلمو دناروغيو لپاره درملنه کوونکي دي، ددې سربيره دمورشيدې کم لګښته دي،

ډېروخت دماشوم تنفسي او دکلمو ناروغۍ دمور په شيدو سره جوړيږي.

دمور په شيدو کي داسي مواد شتون لري چي ميکروبونه پر کلمو دمښليدلو څخه راګرځوې،همدارنګه دميکروبونو دلمنځه وړلو لپاره تېزابي مواد هم په کښي پټ دي،دمور شيدې خوړونکی ماشوم: د ډېرو ناروغيو لګه: وينه لرونکي نسناستې،دماشوم مانو دفلج اونورو ناروغيوڅخه ماشوم څخه خوندي ساتي، ځکه دمور شيدي ماشوم ته ديادو ناروغيو پر وړاندې معافيت ورکوي،همدارنکه دمورشيدې ماشوم دزړه دناروغيو،ذهنې ناروغيو او تغذيه يي ناروغيو څخه ساتي ،دتي څخه دماشوم ژر پري کول ماشوم په رواني،روحي او دچلند دګډوډۍ په ناروغيو اخته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمور شيدې تل په سفر او نه سفر کي دلاس رسي وړ او دماشوم درودلو لپاره تياري وي،ځکه تودوخه يې برابره او پوره مغذي دي، قرآن کريم په دې اړه اشارت لري او فرمايي: سُوْرَةُ البَلَد : 4--10:

(لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَٰنَ فِى كَبَدٍ)

.په حقيقت کښي موږ انسان په ستونزه او رنځ کښي پيدا کړی دی

(أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ)

ايا هغه دا انګېري چي هيڅوك به پرې برلاس کېدای نشي

(يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا)

په وياړ سره وايي: "ما په پنډونو مال برباد کړ.

(أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُۥٓ أَحَدٌ)

ايا هغه انګېرلې ده، چي هيچا هغه ونه ليدی؟

(أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ عَيْنَيْنِ)

ايا موږ هغه ته دوې سترګي نه دي ورکړي،

(وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ)

يوه ژبه او دوې شونډي؟

(وَهَدَيْنَٰهُ النَّجْدَيْنِ)

او دوې څرګندي لاري مو هغه ته و (نه) ښودلې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابن عباس (رض)وايي (النجدين) عبارت دي دتيانو څخه چي دالله جل جلاله دلوري هديه ده ابن کثير513/4

روان پيژندونکي وايي: کله چي ماشوم نړۍ ته راځي: هيڅ ډول درک او تشخيص نه سي کولی، ټولې وړتياوي، مفاهيم،تشخيص دټولنې سره د اړيکې په مرسته لاسته راوړي، قرآن کريم

[سُوۡرَةُ النّحل : 78]

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّنْ بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْـًٔا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَٰرَ وَالْأَفْـِٔدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

الله تاسي، ستاسي د ميندو له ګېډو څخه په داسي حالت کښې را وايستلاست چي تاسي په هيڅ نه پوهېدلاست. هغه تاسي ته غوږونه درکړل، سترګي يې درکړي، او باخبره زړونه يې درکړل، ددې لپاره چي تاسي شکر ايستونکي شئ.

*****

دروان پوهانو دنظر پر خلاف،ماشوم ته ځيني شيان يادوي او دهغه زده کړې ته اړتيا نه لري لکه: رودل، که دماشومانو رودل نه وای ياد: په نړۍ کي به انسانانو شتون نه درلودای، همدارنګه ماشوم دمور څخه مهرباني زده کوي او په راتلونکي وخت کي يې خپل شاوخوا ته خپروي. سُوۡرَةُ البَقَرَة : 233.

وَالْوَٰلِدَٰتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَٰدَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَن يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُۥ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا لَا تُضَآرَّ وَٰلِدَةٌۢ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَّهُۥ بِوَلَدِهِۦ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدتُّمْ أَن تَسْتَرْضِعُوٓا أَوْلَٰدَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُم مَّآ ءَاتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوٓا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوم پلار چي دا هيله وي چي د هغه اولاد دي د تي رودني په ټوله موده کي تی وروي)؛ نو ميندي دي خپلو بچيانو ته پوره دوه کاله تی ورکړي، په دې صورت کي به د ماشوم پلار په ښه توګه هغو ته خوراك او جامې ورکوي، خو داسې نه چي د چا په اوږه د هغه له وس څخه پورته پېټی کېښودل شي، نه دي مور ته له دې امله ازار ورسول شي چي ماشوم د هغې دی، او نه دي پلار له دې امله وکړول شي چي ماشوم د هغه دی. د تي ورکوونکي چي څنګه د ماشوم په پلار دا حق دی، همدا راز د هغه پر وارث هم دی. خو که دواړه خواوي په خپل منځي موافقه او مشوره له تي ببلول غواړي، ددې خبري څه باك نشته؛ او که ستاسي په نظر کي دا وي چي کومه بله ښځه دي ستاسي ماشوم ته تی ورکړي، نو پدې کي هم څه وبال نشته؛ خو په دې شرط چي د تي ورکوونکي سره مو په کومه اُجوره فېصله کړې وي، هغه په ښه توګه اداء کړئ. له الله څخه ووېرېږئ او وپوهېږئ چي تاسي چي څه کوئ، الله هغه ويني.

******

ډاکټران هم وايي: لږه موده ماشوم ته دمور دشيدو ورکولو شپږمياشتې ده، پوره او بشپړه موده ماشوم ته دمور دشيدو ورکول پوره دوه کاله ده،

يو بل دیادول وړ ټکی دادئ چي که په هر دليل ماشوم ونه سي کولی دخپلې مور دشيدو څخه ګټه واخلي،پوهان په دي باور دي چي غوره ده ماشوم ته شيدې ورکوونکي،دايي پيداسي نه داچي هغه ته دغوا يابل ډول شيدې ورکول سي.

دکوطې او غوا شيدې دمور دشيدو ځای نه سي نيولی، ډېرو هيوادونو دماشومانو دوچو شيدو جوړونکي فابريکې دې ته اړباسي چي دشيدو پر کوطيو وليکي چي: هيڅ شي دمور دشيدو ځای نه سي نيولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په يؤه پرمختللې هيواد کي يؤه علمي څيرنه سوي ده،پوهانو په بيلا بيلو ملتونو کي دماشومانو فطري هوښ او ذکاوت څيرلى دئ هغه ماشومان چي دمور شيدې يې ډېرې رودلي وي دهغو ماشومانو څخه ذکي وه چي مصنوعي شيدو باندي تغذيه سوي وه.

دا شيدو ورکړه ماشوم ته الهي لاربښوونه ده،ښه نو څه شي بنده منعه کوي چي دالله جل جلاله اطاعت وکړي او څه شي مانع دئ چي هغه مؤمن و اوسي.

په هډوکو کي اند وکړئ

الله جل جلاله فرمايي:سُوۡرَةُ البَقَرَة : 259

أَوْ كَالَّذِى مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُحْىِۦ هَٰذِهِ ٱللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا ۖ فَأَمَاتَهُ ٱللَّهُ مِا۟ئَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُۥ ۖ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ۖ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۖ قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِا۟ئَةَ عَامٍ فَٱنظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ ۖ وَٱنظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ ءَايَةً لِّلنَّاسِ ۖ وَٱنظُرْ إِلَى ٱلْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا ۚ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

يا خو د مثال په ډول هغه سړي (عُزير (ع)) ته وګوره چي پر يو کلي تېرېدى چي چتونه يې پر بل مخ نسکور شوي ول. هغه وويل:"دا ودانۍ چي وراني شويدي، دا به الله په څه شان بيا ژوندۍ کوي (جوړوي) ؟" - نو الله د هغه سا واخيستله او هغه سل کاله مړ پروت ؤ. بيا الله هغه دوهم ځل ژوندی کړ او پوښتنه يې ځني وکړه: "ووايه، څومره وخت پروت وې؟" - هغه وويل: "يوه ورځ يا څو ساعته به پروت وم." - (الله ج) وفرمايل: "سل کلونه درباندې په همدې حالت کښې تېر شويدي، اوس دي په خپلو خوړو، اوبو لږ نظر واچوه چي يو پوټی بدلون په کښې نه دی راغلی، له بلی خوا خپل خره ته هم وګوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

(چي آن هډوکي يې هم وراسته شويدي) او دا مو ددې له پاره داسي کړيدي چي موږ،غواړو تا د خلکو له پاره يوه نښانه وگرځوو. اوس وگوره چي دا د هډوکو پښتی څنگه راپاڅوو، په غوښه او پوستکي يې پټوو." - کله چي په دې توگه هغه ته حقيقت په ډاگه څرگند شو، نو ويې ويل: "زه پوهيږم چي الله په هر څه برلاسی دی.

****

پوهان وايي: هډوکي ديؤې اساسي مادې کلسيم دتولگې څخه ترکيب سوي دي،مگر دهډکو دجوړښت د ترکيباتو توزيع بل ډول ده: هډوکي 85% سلنه دکلسيم او فسفيټ څخه لس سلنه دکلسيم کربناټ دري زرمه برخه يې کلسيم کلورايډ،دوه زرمه برخه يې کلسيم فلورايډ او يؤه پر سلمه برخه يې فسفيټ مگنيزيم څخه جوړ سوي ده، دانسان دبدن 99% سلنه کلسيم په هډکو کي کارول سوی دئ.

دکلسيم جذب دکلمو څخه دپارا تيروئيډ غدې په مرسته سرته رسيږي، پارا تيرويډ غدو شمېر څلور داني دئ چي دتائيروډ غدې شات ځای لري دپارا تورمون په نامه هورمون ترشح کوي چي دکلسيم د ډېر والي لامل کيږي، ياد هورمون دويټامين ډي په فعالولو سره په کلمو کي دکلسيم جذب لوړ بيايي، که ياده کوچنۍ غده کار پريږدي دکلسيم جذب به دکلمو څخه سرته ونه رسيږي يؤ بل ديادولو وړ ټکی دادئ چي دکلسيم؛ دپه کاراچونې لپاره په هډکوکي؛ دويټامين ډي شتون اړين دئ، که د کوم ماشوم ويټامين ډي پوره نه وي دهډکو د دخالي والي او نرموالي سره مخ کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډوكي د ازغو په شان په يؤبل كي سره ننوځي اوكله چي يؤ په بل كي سره ښه ننوتل يو كروړ جسم جوړوي د ورانه هډوکی د250 كيلو ګرامو وزان څخه ډېر دروندوالی زغملی سي،په هډكو كي ډېرې ځانګړنې موندلی سو.

موږ تل ټينګاركوو چي زموږ بدن خپله دالله ﷻ د لويی دښو ښانو څخه يؤه لويه ښنه ده،الله ﷻ فرمايي: سُوْرَةُ الذّارِيَات : 21:

وَفِىٓ أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت ښاني دي). ايا تاسي په ځير كتونكي نه ياست؟

==

دانسان دبدن اسكليټ

دغه اسكليټ چي انسان ته شكل وركوي دالله ﷻ دلويو ښو څخه يؤه ښه ده، دانسان اسكليټ د كروړو نسجونو څخه جوړدئ چي دفشار پر وړاندې ډېر دوام او توان لري،دانسان داسكليټ يؤه دنده د اړينو غړو او سيسټمونو ښه ساتنه او خونديتوب دئ .ماغزه چي يؤ اړين سيستم دئ د انسان داسكليټ په جمجمه كي ځای پرځای سوي دي،نخاع چي قطر يې يؤسانتي متر او اوږدوالی يې د40څخه در45سانتي مترو پوري رسيږي، دمغزو يؤه برخه ده چي دملا په تېر كي د ُمهرو په منځ كي ايښودل سوي ده، همدارنګه زړه چي دبدن اړين غړی دئ په پښتيو كي دسينې دقفس په منځ كي ځای پرځای سوی دئ، دنسل دتوليد غړی: رحم دلګن په هډوكو كي ځای لري، دوينې دسرو كرویاتو توليدونكي هم دهډوكو په مغز كي ځای لري،

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چيري دانسان دهډکو ټولګه اسکليټ نه واى انسان به دغوښې او پوست يؤه بې شکله ټولګه واى.

دهډوکو سيستم د دوو سو برخو څخه جوړ سوى دئ چي اساس يې سخت او باندنى برخه يې ډېره کروړه ده همدارنګه داخلي برخه يې سوري لرونکي؛ سفنج ډوله جوړښت لري، که دهډوکو دننه برخه د باندنى برخې په ډول واى: زموږ دهر يؤه وزن به دهمدې اوسني حالت څلور برابره واى، که اوس دیؤچا دروندوالى 70کيلوګرامه واى، هغه وخت به يې وزن 240کيلو ګرامه واى.

ډاکټران وايي: دهډوکو جوړښت داسي دئ چي د ډېر کمو لوازمو څخه ډېره لوړه پايله ترلاسه سوي ده، ښه نو دسپک وزن او دهغوئ د ډېر مقاومت ترمنځ ښه تعادل شتون لري.

دهغو الوتکو وزن چي 150 ټنه وي دڅلورو ساعتو الوتنې ورسته 150ټنه تيل کاروي، که وزن يې دري سوه ټنه واى دري سوه ټنه تيل به يې کارولى، که زموږ وزن هم د اوس څلور برابره واى زموږ ښکلا به ستونزې درلوداى او د خپل بدن دانرژئ دپوره کولو لپاره به هم دستونزو سرمخ واى.

جالبه داده چي زموږ هډوکي لمنځه ځي او نوي کيږي: دميانه عمر لرونکي انسان اسکليټ دهغه په ژوند کي پنځه ځله نوى کيږي ياني په هر شپږو يا اوو کالو کي دانسان دهډوکو حجرې،ژونکي نوي کيږي.

پرلپسي خرابيدنه او جوړيدنه چي د هډکو دبيا رغيدنې،جوړيدني سره مرسته کوي دالله جل جلاله دلويو نعمتو د ډلې څخه دي، اند وکړئ که مات سوي هډوکي نه جوړيداى ډېر انسانان به دټول ژوند لپاره معلول واى، دهډکو سوځيدنه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

جوړيدنه دآهک،کلسيم اوکسيډ په مرسته کيږي، کله چي ديؤې مور خوړاه ددې مادې څخه بډايه نه وي مصنوعي کلسيم اوکسيډ ته اړتيا پيدا کوي: جنين دمور دهډکو څخه خپل هډوکي جوړوي، داسي هورمونونه شتون لري چي دهډکو جوړيدنه او نه جوړيدنه په مالومه اندازه کي ساتي که ياد هورمونه نه واى انسان به يا ډېر کوچنى يا ډېر غټ واى،په نړۍ کي دکوچني ونې لرونکي انسان قد 55سانتي متره او پنځه کيلو ګرامه وزن لري همدارنګه دنړۍ تر ټولو دنګ انسان 240سانتې متره جګ دئ،دانسان دبدن ډېره وده او نه وده دګروت،دلويدو هورمون سره اړيکه لري.

دانسان دبدن دهډکو جوړيدنه،دغضرف بدليدنه په هډوکو دجنيني ژوند څخه پيل کيږي او در اولس کلنى يا يؤېشت کلنى پوري دوم پيداکوي.

دهډوکو په خواکي دعضروفونو پوړ شتون لري چي پوهان هغه علم ته مکانيک پوهه وايي،عضروفونه دضربو،وهلو مخه نيسي؛دملا دفقرو په منځ کي هم دغضروفو ټولګه شتون لري چي دضربو مخه نيسي،تر څو انسان په ارامه ژوند وکړي.

يؤبله حيرانوونکي خبره داده چي دبندونو په خوا کي ژلاتينې؛چسپناکه ماده دمفصلونو دخوځښت دآسانى په پار ځاى پرځاى سوې ده

په رښتيا چي دانسان په بدن کي دالله جل جلاله دلويوالي ډېرې نښې نښانې شتون لري. سُوۡرَةُ الذّاريَات : 21.

وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لاسونو کي هډوکي او بندونه

يؤ هغه شی چي د انسان دخالق ﷻ پرلويوالي باندي دلالت کوي هغه دانسان لاسونه دي چي موږ يې لرو، په لاسونو کي پنځه ګوتې دي او هر ګوته دري بنده لري مګر بټه ګوته ددو بندونو څخه جوړه سوي ده، راز همدلته پټ سوی دئ.

که څه هم ډېر وګړي به باور ونه کړې خو هغه پرمختګ چي انسان په هغه وياړي د همدې بټې ګوتې له کبله دئ.

موږ په لاسونو باندي په خورا هوسا ډول ډېر کارکوو، که چيري بټه ګوته نه وای: ټولو ګوتو به دومره ارزښت نه درلودلی، تجربه يې کړئ بيله بټې ګوتې ليکنه وکړئ يا جامې وغوندئ او يا پريؤه ماشين دبټې ګوتې دکاروني پرته کاروکړئ.. تاسو بيله بټې ګوتې کار وکړئ، دا دالله ﷻ جوړ دئ چي هغه يې کمال ته رسولی دئ، الله ﷻ څومره ښه وايي: سُوْرَةُ النَّمل : 88

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِيَ أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ

نن ته غرونه وينې او ګومان کوې چي ښه کلك ښخ شويدي. خو په هغه وخت کښي به دا د وريځو په څېر الوتونکي وي، دا به د الله د قدرت نښانه وي چي هر شی يې په حکمت سره بر قرار کړيدی. هغه ښه خبر دی چي تاسي څه کوئ.

****

دبټې ګوتې کروي شکله مفصل،بند هغې ته دډېرې کړيدنې وړتيا وربخښني چي په آسانۍ سره ټولو لورو ته ګرځيدلی سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که يؤ وګړی کمپيوټر ته کښينې او شپږ ساعته کاروکړي: دهغه بتې ګوتې به د ځلويښتو کيلومترو دلارې دتګ په اندازه کار کړی وي بيله دې چي ياد وګړی په دې خبره پوه سي.

يؤغربي پوه وايي: بتې ګوتې زموږ مخته يؤه حيرانوونکي نړۍ ايښې ده، موږ ته يې دالله جلاله ديؤوالي او دلويوالي پيژندنه لابښه په ډاګه کړي ده، ياده ګوته دهډوکو،وريدونو،شريانونو،بندونو او عصبو يؤه ټولګه ده.

زموږ په يؤه لاس کي 27هډوکي، 28مفصلونه او 33عضلې شتون لري.

دلاس بند اووه هډوکي لري چي لاس ته هر لورته حرکت ورکوي که چير دلاس بند نه وي لاس به کومه ګټه نه درلودای،که چير دلاس خوځښت يؤه لور ته وای دلاس ډېرو ځانګړونو به شتون نه درلودای.

يؤبله حيرانوونکی شی چي الله جلاله په لاسونو کي پيداکړی هغه دوينې رسونې دقيق سيستم دئ هو يؤ ډېردقيق سيټم دوريدونو اوشريانونو په لاس کي شتون لري،دوه لوی رګونه دبند پر شاوخوا وينه توې وي ؛پاشي او په دوو،ځروبو،آبشارونو کي ديؤبل سره يؤځای کيږي.

دغه پرمختګ،صنايعو،وسايلو بيله لاسو مانا نه درلودل، الله جلاله دلاسونو په ورکړي سره انسان ته عزت وربخښلی دئ، لاسونه موږ ته دالله جلاله دلويی،مهربانی ښه پيژندلو نژدي نښه ده. الله جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ الذّاريَات : 21

وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ‌ۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عضلات

کله چي انسان ديۀه ځای څخه بل ځای ته حرکت کوي، يۀ دروند شی پورته کوي او يا يۀبل چار سرته رسوي ددې حرکت او کار راز څه شی دئ؟

دغه چاري او راز په عضلاتو کي پټ دئ.

کله چي قصاب، غوښه پلورونکي ته ځئ غوښه رانيسئ کومه غوښه چي مو پيرلي ده؛ دغه عضلې دي، عضلې دميليونونو تارونو څخه جوړې سوي دي، دغه هر يۀ تار پر عصبو پای ته رسيدلی دئ او هر وخت چي د مغزو څخه يادو تارونو ته امر راځي دوئ سره را غونجيږي منقبضي کيږي،يانې دا چي شپيته سلنه اوږدوالی يې په خپل ځان کي را لنډيږي او څلويښت سلنه يې پاته کيږي، کله چي ديۀه تار اوږدوالی لس ساتني متره وي د را غونجيدو په وخت کي يې اوږدوالی څلورو سانتي مترو ته را ټيټيږي.

عضلې دهډوکو سره مښتي دي او دهغوئ منقبض کيدل دهډکو د خوځښت لامل کيږي، که چيري ياد ځانګړنه الله جل جلاله په عضلو کي نه وای ايښي: انسان به پرمځکه دپراته لرګي په ډول بې خوځښته وای،د انسانانو ارادي خوځښتونه لکه: دسر ګرځول،دلاسونو ښورول،دپښو خوځښت دعضلاتو په مرسته دمغزو په امر سرته رسيږي، هر هډوکی ددو عضلو سره مښتی دئ: يۀه عضله هغه ته راسته بل عضله هغه ته چپه لورته حرکت ورکوي، يۀه عضله هغه راټولوي اوبل عضله هغه خلاصوي، دلته کوم راز شتون لري؟

عضلې دعصبو سره په اړيکه کي دي: هر وخت چي ماغزه هغوئ ته دحرکت يا ځواب ورکولو امر وکړي عضله سره را غونجيږي او دهغوئ په را غونجيدنې سره هډوکي هم حرکت کوي او انسان په خوځښت راولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځيني وخت تاسو ناست ياست: پام کيږي مو چي ماشوم بخارۍ ته نيژدي کيږي، دهغه لورته ولاړيږي، خطر مو درک او احساس کړ ،ورسته دمغزو دلوري عضلاتو ته پيغام راغلی، عضلاتو حرکت وکړ تاسو دهغه لورته ورغلاست ورسته مو ماشوم په لاسونو سره دبخارۍ څخه ليري کړئ: ياد کار يؤه ډېره پيچلي عمليه ده چي دميليونونو عصبي ژونکو او ميليونونو عضلي تارونو دښه کار ورسته سرته ورسيده، مګر موږ ته زموږ خوځښتونه ساده مالوميږي.

پوهان وايي: په هره عضله کي لسګونه ميليونه نسجونه شتون لري او انسان شپږ سوه عضلې لري چي پنځه سوه عضلې يې ارادي اوسل عضلې يې غيري ارادي دي، کله چي ستاسو په کوټه کي تاريکه وي او تاسو ګروپ ولګوئ او خپلو سترګوته په هينداره کي وګورئ وبه وينئ چي ستاسو دسترګو تور کوچنی کيږي، آيا کولی سئ هغه همداسي لکه په تاريکه کي چي پراخ وو وساتئ او دهغه دغونجيدو مخه ونيسئ؟ يا تاسونه سئ کولی.

دسترګې عنبيه دعضلې لرونکي ده او دهغې حرکت ستاسو په اختيارکي نه دئ.

کلمي، سږي، پښتورګي، زړه او نور سيستمونه دخوځښت په حال کي دي خو تاسو ورڅخه خبر نه ياست،د دالله ﷻ خلقت دئ چي هرشی يې پوره او کمال ته يې رسولی دئ،ولې موږ دهغه ﷻ حکمونه ونه منو؟

که انسان ديؤې مانۍ ديؤه پوړ څخه وه بل پوړ ته وخيږي خپل اويا کيلوګرامه وزن يې دري متر لوړ وړی دئ چي داد يؤنيم آس دمحرکي قوې سره بربره قوه ده.

ښه نو انسان ښايي چي دحرکت،خوړلو، پر لارتللو،اند،فکر کولو په وخت کي بايد دالله ﷻ په اياتونو او دهغه دلويی او يؤالي په نښو نښانو کي اند وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

[سُوۡرَةُ الطّارق : 6--7]

خُلِقَ مِن مَّآءٍ دَافِقٍ

له توپ وهونکو اوبو څخه پيدا کړاي شوی دی؛

يَخۡرُجُ مِنۢ بَيۡنِ الصُّلۡبِ وَالتَّرَآئِبِ

چي د شا او د سينې دهډوکو له منځ څخه راوځي.

[سُوۡرَةُ التين : 4--5]

لَقَدۡ خَلَقۡنَا الۡإِنسٰنَ فِىٓ أَحۡسَنِ تَقۡوِيمٍ

په حقيقت کي موږ انسان په ډېره ښه بڼه پيداکړ.

ثُمَّ رَدَدۡنٰهُ أَسۡفَلَ سٰفِلِينَ

بيا مو هغه په چپه را اړولو له ټولو لاندينېو څخه لاندي کړ،

****

دغير مسلمانانو لپاره يؤازي په عضلاتو کي ژور اندکول بسنه کوي چي پر الله ﷻ ايمان راوړي، که عضلات نه وای هيڅ حرفه به نه وای،هيڅ جوړښت او رغنيز کار به نه وای سوی، الله جل جلاله دکار وړتيا عضلاتو ته چي د عصبو په امر منقبض کيږي ورکړي ده، مګر څنګه خواړه په کار او انرژۍ بدليږي در اوسه لا په دې اړه پوره مالومات شتون نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماغزه او دتمرکز سترنعمت

الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ إبراهيم : 34

وَءَاتَٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلۡتُمُوهُ وَإِن تَعُدُّوا نِعۡمَتَ اللَّهِ لَا تُحۡصُوهَآ إِنَّ الۡإِنسَٰنَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ

او هغه ټول هغه څه چي تاسي وغوښتل درکړل. که تاسي وغواړئ چي د الله نعمتونه وشمېرئ؛ نو شمېرلای يې نه شئ. حقيقت دا دی چي انسان ډېر بې انصافه او ناشکره دی.

*****

که موږ خپل ټول ژوند ديوه نعمت دګټو پر شمېرلو تير کړو: موږ به دياد چار څخه خلاص نه سو، ښه نو چي موږ ديوه نعمت بې شمېره ګټې نه سو شمېرلی همدغه ډول موږ د الله جل جلاله ديوه نعمت شکر،مننه هم خپل په ټول ژوند کي پای ته نه سو رسولی،تري ناتوانه يوو.

آيا باور کولی سئ چي دانسان په مغزو کي داسي ځانګړنې شتون لري چي که يؤه يې هم دکاره ولوېږي دانسان ژوند په دوږخ بدلوې؟ ددغو ځانګړونو دډلې څخه يؤه هغه يې پريؤه شي دبشپړ پام راغونډيدل،تمرکز کول دي.

دوې ځانګړنې خو ديؤې بلې ضد، تمرکز يانې پره يؤې موضوع،سکالو په يؤه وخت کي فکر،اند کول،دبيلګې په ډول د ږغ دثبتولو يؤه آله دکوټې په کلکين کي د دباندې خواته کښېږدئ او دخپل يؤه خواږه او نژدې ملګري سره پر يؤه اړينه موضوع خبرې وکړئ دا کار ته نيم ساعت دوام ورکړئ، ورسته دهغه څخه وپوښتئ کله چي موږ خبرې کولې دباندې څه خبرې او ږغونه وه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيله شکه وبه وايي: ما څه نه دي اوريدلي؟ اوس غږ ثبتوونکي آله راواخلئ او چالانده يې کړئ،ثبت سوي ږغ کي به د دباندي بيلابيل ږغونه واورئ،ستاسو يادو ږغونو ته پام نه وو، ياني دخبرو په وخت کي مو نه اوريدل، ولې ؟

ږغ کوتې ته دننه راغلی دئ دغوږ پردې،سماخ ته ننوتلی دئ او هغه يې په لړزه راوستلې ده، ورسته ترهغه ږغ وه مغزوته استول سوی مګر هغه تاسو نه دئ اوريدلی دغه پيښې ته تمرکز وايي، ياني داچي انسان په يؤه مالوم وخت کي خپل هوښ پريؤې مالومې موضوع متمرکز کوي، پوهانو دغه حالت دبشپړ پام په نوم نومولی دئ، ولې چي ماغزه ټولې دمالوماتو د داخيليدو لارې چي د هغې مالومې موضوع سره اړيکه نه لري بندوي، دغوږونو پردې، سترګې او د احساس ټولې لارې بندوې، ښه نو ټولې لارې تړل کيږي او يؤازي او يؤازي لار د ځانګړي،مالومې موضوع لپاره پرانيستې پاتي کيږي؛ ماغز يؤازي هغو خاطرو. او اندونو ته د ننوتلو اجازه ورکوي چي ديادې موضوع اړوند وي

دغه ته تمر کز يا بشپړ پام وايي.

پوهان وايي: ددې سربيره ددې څخه پيچلی حالت هم شتون لري او هغه تل پاتی تمرکز يا بشپړ پام دئ،دبيلګې په ډول هغه ښځه چي شيدې خوړونکی ماشوم لري دډېر ږغونو،شور ماشور په منځ کي دخپل ماشوم دژړا ږغ اوري او بيله ياد ږغه بل ږغ يې نه را بيداره کوي، شونې ده ډېر ږغونه او شور وي مګر هغه بيده وي او په ټولو ږغونه نه راکښيني، مګر دخپل ماشوم دژړا دږغ په اوريدلو دخوبه راکښيني او رابيداره کيږي، ښه نو دا څه راز دئ؟

دعلمي لارې دياد راز را سپړل ډېر سخت دي ، دهغې دماشوم د ږغ څخه لوړ او ډېر ږغونه وه چي هغه يې نه کړل را بيداره؟ پوهان وايي: دا يؤبل حالت دئ، په واقيعت کي تل پاتی تمرکز يا بشپړ پام دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هميشنى تمرکز په ځينو سکالوګانو،ځينو حالاتو او وختونو کي مخته راځي دبيلګې په ډول: مور دخپل ماشوم په ژړا دخوبه راکښيني،موټر چلوونکى ځينو ځانګړو ږغونو ته ډېر پام کوي او يا يؤ زده کوونکى دشور ماشور،ږغ وږوغ ځځه په ډک ټولګى کي خپل ښوونکي ته ښه غوږ نيولى وي او خبرې يې په ښه ډول اورې، دا ټول بشپړ پام،تمرکز دئ چي الله جل جلاله انسان ته ور بخښلى او دهغه په بدن کي يې ايښى دئ.

ښه نو برعکس يؤ وګړى چي دږوغ او ږغ ځځه په ډکه کارخونه کي کارکوي که چيري دغه ږغ دهغه دوام داره تمرکز جلب کړي دهغه ژوند به د ډېرو دستونزو او کړاونو سره مخ سي.

که يؤ جرنده چلوونکى بيده وي او جرنده يې ودريږي اسيوان به دخوبه راکښيني دغه پديدې ته عادت وايي او پوهانو در اوسه ددغو ږغيزو اشارو او مغز ته درسيدو وړاندې د هغو د دريدلو راز نه دئ موندلى.

هغه وګړي چي دلويو لارو په خواکي يا دګڼې ګوڼي يا ډېرو ږغونو په منځ کي ژوند کوي،آيا خوب پيژني؟ هغوئ ځنګه بيديږي؟

په مغزو کي داسي ځانګړنې شتون لري چي ږغ وږوغ،شورماشور نه پريږدي او لمنځه يې وړي يانې دهغه ږغ پرته چي انسان خپل پام هغه ته اړوي نور ږغونه لمنځه وړي اونه پريږدي چي انسان ته تکليف ورسوي، که دغه پديده نه واى انسان به دخورا ډېرو ستونزو سره لاس او ګريوان واى،الله جل جلاله فرمايي:
سُوۡرَةُ إبراهيم : 34

وَءَاتَٰكُم مِّنۡ كُلِّ مَا سَأَلۡتُمُوهُۚ وَإِن تَعُدُّواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ لَا تُحۡصُوهَآۗ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَظَلُومٞ كَفَّارٞ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او هغه ټول هغه څه چي تاسي وغوښتل درکړل. که تاسي وغواړئ چي د الله نعمتونه وشمېرئ؛ نو شمېرلای يې نه شئ. حقيقت دا دی چي انسان ډېر بې انصافه او ناشکره دی.

****

دشمېره ډېر نعمتونو دي لکه: پوهيدنه، خيال،تصور، پلان نيول، په يادول،درکول،احساسول، هوښياري يا تمرکز، دعادت يا ديؤشي بابېزه ګڼل،پرموږ الله ﷻ ډېر نعمتونه لورولي دي او موږ ته ښايي چي دهغه ﷻ اطاعت،بندګي او شکر په ښه ډول ادا کړو.

دعصبي حجرو ثبات

دشخصيت ثبات،پرځای پاته کيدنه هغه نعمت دئ چي هيڅ قيمت نه لري،مګر زموږ هغه ته لږ پام کيږي،زموږ دبدن لوی حجرت او دژونکو ټولګې لکه: نسجونه،عضلي، هډوکي،ټول سيستمونه حتا وريښتان او هر ډول حجرې چي په بدن کي شتون لري هر پنځه يا اووه کاله ورسته نوي کيږي،ښه نو تاسو اووه کاله ورسته يؤبل ډول انسان ياست چي يؤ پخوانۍ حجره مو هم په بدن کي نه ده پاته،هډوکي بدليږي؛پوستکی بدليږي؛وريښتان مو بدلون کوي،دانسان دبدن کم عمر لرونکي حجرې دمعدې اوکلمو حجرې دي چي په هرو اته څلويښتو ساعتونو کي نوې کيږي ترټولو لوی عمر لرونکي ژونکي پنځه يا اووه کاله ورسته نوې کيږي؛بدلون کوي،ښه نو که زموږ عصبي حجرې هم بدلون کولی، نوې کيدای څه به پيښ سوي وای؟

زموږ به پوهه،ملګري،اولادونه او ټول يادونه هيرسوي وای،نه به پوهيدای چي څوک مو دوست،څوک مو اولاد او څوک موخپلوان دي، دا دالله جل جلاله لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نعمت دئ چي زموږ عصبي حجرې بدلون نه کوي،که چيري زموږ عصبي ژونکو بدلون کولی دابه يؤنه جبرانيدونکی چار او زيان وای،که داسي سوي وای انسان به ويلی: او هو زه خوداکټروم څنګه او ولې مې خپله پوهه او مهارتونه دلاسه ورکړل.

دانسان په مغزو کي کوچني بدلونونه هم دانسان شخصيت لمنځه وړي.

ښه نو بايدووايو: زموږ په بدن کي دالله جل جلاله بې شمېره نعمتونه دي چي موږ دهغو څخه ناخبره يوو. الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ يُوسُف : 105:

وَكَأَيِّن ۭمِّنْ ءَايَةٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ

په اسمانونو او ځمکه کښي څومره نښانې دي چي پر هغو دوی تېرېږي او يوه ذره پاملرنه ورته نه کوي***.**

او بيا فرمايي: سُوۡرَةُ يُوسُف : 106

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ

زياتره له دوی څخه الله نه مني او که يې مني، خو په دې ډول چي له هغه سره نور شريکوي.

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماغزه داسي ماده ترشح کوي چي درد لمنځه وړي

پوهانوموندلي ده چي په مغزو کي نشه يي ماده شتون لري کله چي د درد زغم دانسان دتوان څخه ووځي ماغزه ياده ماده ترشح کړي ترڅو د درد احساس لمنځه يؤسي، دا چار دالله جل جلاله درحمت او مهرباني ښکارندوينه کوي.

همدرنګه پوهانو دا هم موندلي دي چي په عصبو کي داسي دروازې هم شتون لري چي مغز ته د درد دننوتلو مخنيوى کوي چي رواني حالت په يادو راګرځول ددروازو په ترلو کي اړينه اغېزه لري،داسي که چيري يؤ انسان دالله جل جلاله په ورکړو پوره خوښ وي، دالله جل جلاله دخوښۍ موندلو لورته يې ګام اخيستى وي: درد به مغزوته په لږه اندازه ورسيږي.

په تاريخ کي داسي ډېري پيښې يادې سوې دي: څنګه يؤ صحابي چي راسته لاس يې د کـــفــارو سره په جنګ کي پري کيږي بيرغ په چپه لاس نيسي، کله چي ياد لاس يې هم پري کيږي په بازو ګانو داسلام بيرغ نيسي مګر درد نه لري، پوهانو دا وموندل چي دمغزو مرکز ته د درد د رسيدا په لاره کي دروازي شتون لري چي درد بايد دهغه څخه تير سي: ځيني وختونه يادې لارې او دروازې ترل کيږي ترڅو درد ومغزو ته ونه رسيږي.

ددې لارو په ترلو کي کي رواني عوامل لکه پرالله جل جلاله باندي ربښتنى ايمان لرل ونډه لري، کله چي درد دانسان دزغم څخه ډېر سي: مغز نشه ورکوونکي ماده خپروي او د درد احساس په بشپړ ډول لمنځه وړي.

ښه نو کله چي انسان پياوړى وي موخه يې لويه او پاکه وي،هڅه او کوښښ يې الله جل جلاله ته رسيدل وي، دهغو دردونو څخه چي انسان پرمځکه راغورځوي لږ کړيږي او بيله شکه ربښتنى ايمان قوه او قدرت دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(دمسلمانانو خليفه ابوبکرصديق(رض) خالد بن وليد(رض

دمسلمانودلښکر مشر دآسيا ختيځ ته جنګ ته واستوئ؛

خاليد(رض) کومک کوونکی لښکر را وغوښتئ ځکه دُکفارو دلښکر شمېر 130زره او دمسلمانانو دلښکر شمېر يؤازي30زره وو، خاليد (رض) هيله درلودل چي خليفه به هغه ته پنځه يا لس زر کومکي لښکر را واستوي مګر هغه ناڅاپه يؤازي يؤ نفر دقعقاع بن عمرو په نوم وليدئ چي راځي او دځان سريؤ ليک هم لري، خاليد (رض) هغه ته وويل: کومکي لښکر کمه دئ؟قعقاع هغه ته وويل: زه يم! وي ويل ته؟ او ليک يې پرنيستئ، په هغه کي ليکلي وه: دطرفه دابوبکر صديق وطرفه ته دخاليد بن وليد، دالله جل جلاله شکر وايم، هيڅ جالبه نه ده چي يؤ کس مې تاته درواستوئ،په يؤه خدای مي قسم په هغه لښکر کي چي قعقاع بن عمرو شتون ولري هيڅ وخت ماته نه خوري*

په هغه سخت جنګ کي د بريالیتوب کيلي دقعقاع بن عمرو په لاس کي وه، ښه نو يؤ رښتنی ايمان لرونکی وګړی دزرو وګړو سره برابر دئ او زر بې ايمانه وګړي دهغه څخه مخکي نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان حافظه

الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ الذّٰريٰت : 21

وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ ۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

****

ټوله وګړي په خپل مغز کي دحافظې په نوم يؤه برخه لري چي دانسان په ژوند کي خورا ډېر ارزښت لري، ځيني پوهان وايي لاندي ايات شريف همدې ته اشاره کوي: سُوۡرَةُ يٰسٓ : 67

وَلَوۡ نَشَآءُ لَمَسَخۡنَٰهُمۡ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمۡ فَمَا ٱسۡتَطَٰعُواْ مُضِيًّا وَلَا يَرۡجِعُونَ

که موږ وغواړو، نو دوی به پر همدې خپل ځای پداسي شان مسخ کړي پريږدو چي نه به د وړاندي تلو وس ولري او نه به د بېرته ستنېدلو.

****

کله چي دکوره ووځئ څنګه بيرته را ګرځئ؟ هتمن به يې په ادرس پوهيږئ؟ مګر څنګه يې په ادرس پوهيږئ؟: ځکه هغه ستاسو ياد دئ او په حافظه کي يې ځای سته، تاسو څنګه يؤشی يؤ ځای بل ځای وړئ، څنګه ديؤه ځای څخه بل ځای ته ځئ؟ ځکه: ټول مو په حافظه کي ځای لري او تاسو ته ياد وي په کور کي هم هرڅه چي وغواړئ ځای يې درته مالوم وي، داټوله مالومات چيري خوندي سوي دي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښوونځی کي چي کتاب لولئ او بيا ازموينه ورکوئ، دغه ازموينه څنګه سرته رسوئ؟: دغه ټول مالومات حافظې ته سپارل کيږي، په واقعت کي څوک چي حافظه ونه لري داسي بيلګه لري لکه هيڅ چي شتون ونه لري، زده کړه او يادول دهغه لپاره ناشونی چار دئ. الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ یٰسٓ : 67

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنٰهُمْ عَلٰى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطٰعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ

که موږ وغواړو، نو دوی به پر همدې خپل ځای پداسي شان مسخ کړي پريږدو چي نه به د وړاندي تلو وس ولري او نه به د بېرته ستنېدلو.

****

په يوې علمي مقالې کي چي دياداښت،حافظې په اړه ليکل سوې ده راغلي دي: کله چي انسان شپيته کاله عمر ولري: په حافظه کي يې دشپيتو ميلياردو په اندازه خبرتياوي، مالومات او انځورونه ذخيره وي، که وغواړو ياد ټول مالومات وليکو په زرګونو جلده کتابونه به تري جوړ سي او دا کتابونه به د داسي مالوماتو لرونکي وي چي موږ به نه پوهيږو چي ياد مالومات دمغزو په کومه برخه کي خوندي سوي وه

داسي نوي نظريي شتون لري چي حافظه په مغزو کي هيڅ ځای نه لري بلکي په رواني او روحي ژوند پوري اړوند کيږي.

ښه نو ټول هغه مالومات چي انسان ته رسيږي: ځيني يې نژدې او د لاس لاندي ځای پرځای کيږي ترڅو داړتيا په وخت کي ژر انسان هغو ته لاس رسی ولري،ځيني نور يې لږليري،ځيني نور مالومات بيا ډېر ليري ځای پرځای کيږي او ځيني داسي مالومات هم وي چي هيڅ نه ذخيره کيږي، کله چي کوم انځور،خبر يا مالومات مغز ته ورسيدل دهغې د ډول پر بنسټ ويشل کيږي،ځيني

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبوئ اړوند وي؛ځيني يې دليدلو اړوند وي؛ځيني يې دڅيهرو اړوند وي،بل ډول يې درنګونو اړوندوي،ځيني يې دعطرونو اوځيني نوريې بيا دليکونو؛نومونو اړوندوي، دا يؤ ډېر دقيق پرځاى او ښکلى چار دئ.

پوهان وايي: کله چي غواړو يؤشى وپيژنو حافظه په ډېر چټک،او لږوخت کي دهغې دتوان سره سم عمل کوي، دبيلګې په ډول که کوم چا ته عطر ورکول سي چي مخکي هغه بوى کړي وي: په حافظه،يادښت کي دتولو خوندي سوو؛ بوي يونو سره چي په حافظه کي خوندي کيدلى سي دهغوئ بوى تطبيق او کتل کيږي ترڅو يادښت دا وموندي چي ياد بوى دڅشي بوى دئ او کومې ځانګړنې لري، ورسته به عطر اخيستونکى وګړى دخپل ياداښت څخه ووايي: دا عطر پلانکى نوم لري او دومره يې بوى دوام کوي، ښه نو يادې چاري په بل هر کار لکه: په ليدلو،اوريدلو،حس کولو،خوند کتلو،دڅيهرو په پيژندلو،دمالوماتو په لوستلو،دشمېرو په لوستلو،دځايونو په پيژندلو، همدغه رکم سرته رسيږي.

د انسان دياداښت يا حافظې په اړه زموږ سره خورا لږ مالومات شتون لري، داسي حقيقتونه؛رازونه په حافظه کي پټ سوي دي چي عاقلان ورته په تعجب کي دي.

ځيني پوهان وايي: حافظه دايره المعارف ،کتاب غونډ او ژر ژباړه کوونکى دئ، جالبه خو لا داده چي د حافظې ژونکي، حجرات نه ويشل کيږي او لمنځه هم نه ځي دانسان دژوند ترپايه هم هغه لومړنى حجرې وي،که وويشل سي يا ومري دانسان په يادښت کي ټوله خوندي سوي مالومات،پوهه،مهارتونه به لمنځه ولاړسي، هغه وخت به يؤه انسان ويلى: زه څلويښت کاله مخکي ډاکټر وم،ما پنځوس کاله دحقوقو په برخه کي کار کړى وو او هغه يؤه څو کاله په صنعت کي مهارتونه لاسته راوړي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان په حافظه،يادابښت کي مهارتونه،بيلابيلې پوهې يؤپر بل وډل کيږي در هغو چي انسان پوره سي، که چيري دکوم چا يادښت لمنځه ولاړ سي په يؤه وار به په هغه څه چي پوهيدئ دلاسه به يې ورکړي.

ښه نو يؤازي اويؤازي دانسان يادابښت يا حافظه لاهم دالله جل جلاله پر عظمت او جلال باندي دلالت کولی سي!

دسترګودليدو نظرساتنه

کله چي نر خپلې ښځې ته ګوري او دويم ځل بيا ورته ګوري، دغه دويم ځل کتل داسي بيلګه لري لکه کوم څوک چي دوسلې ماشه کښيکاږي، ددويم ځل کتلو سره سم جنسي غريضه پاروونکي هورمونونه آزاديږي چي دبدن برخي برخي ته يې اغبزه رسيږي، دغه جنسي هورمونونه دزړه غورځيدا ډيره وي، دبدن لوي رګونه پراخ،ميانه او کوچنې رګونه تنګوي،همدغه رنګه دوينې فشار هم لوړ بيايې، پرستات غدې ته هم رسيږي چي په پايله کي يې دتشو بولو لار وتړل سي او د نارينه دسپينو اوبو مزي لاره خلاصه سي چي روڼ رنګه او لړ سريښناکه ماده ده، در دې ورسته په وينه کي کيمياوي بدلونه راسي او نر په پوره ډول دخپلې ښځې سره دنژديکت پړاو ته داخل سي ترڅو دانسان نسل همداسي پر ځای پاته سي.

مګر کله چي انسان دورځې په اوږدو کي خپل سترګې د پرديو ښځو څخه نه اړوي،خپل د سترګو پرليدو برلاسی نه وي څه پيښيږي؟

جنسي هورمونه لکه ټستټسرون، دبدن په بيلا بيلو برخوکي دوينې درګونو په مرسته په ګرځيدو پيل کوي، الله جل جلاله فرمايي: سُوْرَةُ النُّور : 30

(c) ketabton.com: The Digital Library

ٌقُل ِلّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصٰرِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذٰلِكَ أَزْكٰى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

اې پېغمبره (ص)!] مؤمنو نارينه ۇ ته ووايه: چي خپل نظر تر کنټرول لاندي] وساتي او د خپلو شرم ځايونو ساتنه وکړي. دا د هغو لپاره ډېره پاکه کړنلاره ده. په باوري توګه، هغوی چي څه کوي الله پرې خبرېږي.

******

پوهان وايي(أَزْكٰى) ياني (اطهر) پاکه همداسي کيداسي دګټې او پاکوونکي په مانا سره وکارول سي، مګر پاکي يا دګناه څخه پاکيدنه يا دناروغيو څخه ليروالی؛ ځکه حذيفه (رض) درسوالله ﷺ څخه روايت کړی چي وي فرمايل: «النظرة سهم مِن سِهام إبليس مسمومةٍ ِمنْ تَركَها مِنْ خوفِ اللَّهِ جَلّوعزَّ أثابَهُ اللهُ اِيمانًا يَجِدُ حلاوتَهُ فى قَلبِهِ

ياني نامحرم ته کتل يؤغشی د دزهرجنو غشو څخه دشيطان دئ،هرڅوک چي دالله جلدبيرې دهغه څخه پرهيز وکړي،خدای جل يې په بدل کي هغه ته داسي ايمان ورکوي چي خوږوالی يې په زړه کي احساس کړي.(المستدرک 7875)

غشی چي هروخت پربدن ولګيږي، زخم رامنځته کوي او کيداسي دبدن هم هغه يؤې برخې ته زيان ورسوي مګر که بيا غشی په زهرو ککړوي دبدن ټولو برخوته زيان رسوي، داسلام پيغمبر ﷺ څورلس نيم سوه کال مخکي ونامحرم ته دکتلو زيانونه راته بيان کړي دي، ښه نو نامحرم ته کتل د مرميو دډک توپک پر ماشه ګوته کښيکښنلو ته ورته دي چي دهغه په سبب دجنسي غوښتو نو پيل کيږي؛ ياني داچي په بدن کي جنسي غدې دجنسي پيچلو هورمونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترشح پيل کوي چي دبدن پرتيولو غړو او يا که وو ايو پرتيولو حجراتو ډېره اغيزه کوي او بدن دجنسي کړنې لپاره تياره وي، ترڅو دنسل د ډېرښت لپاره خپله دنده سرته ورسوي،دغه غبرګونونه بايد په يؤه مالوم وخت کي صورت ونيسي مګر دهورمونونو آزادي او هروخت ګرځېدن په بدن کي څو چنده زيانونه لري.

په يؤه علمي ليکنه کي چي دشلو کالونو څېړونو پايله وه ومې لوستل: لومړی دا جنسي هورمونو په رګونو کي جريان لري، هغه وګړي چي دنامحرمو څخه خپل سترګې نه اړوي په رګونو کي يې ياد هورمونونه په ګرځيدا پيل کوي که دا بې حجابه ښځې، ته کتل وي يا فلم او انځور کي بربنډ ښځې نارينه ليدل وي،

يا کومې ښځې ته لاس ورکول يا يؤزي والی وي، په جنسي خبرو اخته کيدل او مجلې لوستل وي، ياده چار رامنځته کولی سي،

زموږ پاک پيغمبر دځانه خبرې نه کوي،مسلمانان يې ونامحرمو ته دکتلو او ښځې يې دباندي ته دوتلو په وخت کي دعطرو وهلو او سينګار څخه منعه کړي دي، همدارنګه يې دنامحرمو سره ديؤزي والي او لاس ورکولو څخه منعه فرمايلي ده، دغه ټولې منعي د بې شميره ناروغيو،فساد دخپريدنې؛ پيښيدني دمخنيوي لپاره دي.

اوس ددې موضوع يؤڅه لاښه څرګنديدا ته راځو:کله چي کوبرا مار يؤ انسان وچيچي، انسان دېرلارې تللو وړتيا دلاسه ورکوي؛ ددې خبرې علمي دليل دادئ چي دمار زهر رګونه دهغوئ دزغم څخه ډېر پراخه کوي چي په پايله کي يې دوينې فشار کښته کيږي او دانسان دمړينې لامل کيږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس وخت کي د کوبرا مارانو دزهر څخه درګونو دپرخې لپاره خورا ښه درمل جوړيږي، ښه نو کله چي دانسان رګونه داندازې څخه ډېر پراخه سي دانسان دمرګ لامل کيږي.

لويو روغتيا پالو جنسي هورمونه زهر نومولي دي، لږه او مالومه اندازه دزهرو درمل او ډېره اندازه دزهرو درد دئ، دزهرو ګرځيدا په بدن کي کومې اغېزې لري؟

لومړی هغه څه چي ددې زهرو يا جنسي هورمونونه د ورځې په جريان کي دډېرې پاريدنې،ترشح او بدن کي ګرځيدنې څخه پيښيږي هغه دبغلونو او دبدن دنورو برخو سخت بوی دئ،ښه نو ترهغه وخت چي موږ دخپلو سترګو پر راګرځولو برياڵي نه يوو،سترګې مو ازادې او بې قيده وي، نامحرمو ښځو،بربنډو انځورونو،فلمونو مجلو ته ګورو،نامحرمو ښځو ته لاس ورکوو،خلوط ورسره کوو، جنسي غريضه پارونکي باندارونه کوو: زموږ جنسي هورمونه به زموږ په بدن کي دورځې په اوږدو کي دجريان او ګرځيدنې په حال کي وي، دغه بې وخته او بې اړتيا ګرځيدنه دجنسي هورمونو هغوئ په زهرو بدلوي.

ښه نو جنسي هورمونه چي دزهر څخه ډېر کم نه دي په وينه کي يې ډېر او هروخت ګرځيدنه کيدای سي په ځينو وګړو کي دهغوئ دبغلونو او پښو د ډېر زيات بوي، په ځينو حالاتو کي دځوان دانو،دسر دلږدرد ياهم نيم سري،ميګرين ناروغيو لامل سي؛چي ډاکټرانو دراوسه دهغو دبشپړې درملنې لاره نه ده موندلي،مګر يؤبل شی چي ډېر بيرونکی دئ هغه درد دئ چي دپښو او لاسونو بندونه کي پيښيږي، داسي ښکاري چي ياد هورمونه دمفصلونو دميځ دژلاتنې،چسپناکي مادې څخه تيريږي او ورور دهغوئ دوچيدني خوش کيدنې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسته دهغوئ د بندونو د دووخوا دېوبل سره دټکريدنې لامل کيږي، کله چي ياده پيښه رامنځته سي په بندونو کي دزغم څخه وتلی درد رامنځته کوي.

په غربي ټولونو کي په کم عمر لرونکو کي دورځې په جريان کي په وينه کي دجنسي هورمونو يازهرو پرلپسي ګرځيدنه ډېر کم عمره ځوانان په ياده ناروغي اخته کړي دي.

همدرانګه دورځې په اوږدو کي په وينه کي ديادو هورمونونو ګرځيدل، دزړه د دراذا دکميدو،دوينې دګرځيدا دناتوانئ؛ کلکيدو لامل کيږي چي همدغه چاره بيا شريانونو ته زيان رسوي او شريانونو کي رسوب کوي،شريانونونه تنګوي، که ياد هورمونه دبدن يوې برخې ته ډېر ولاړسي کيدای سي چي دړنديدا،ګوډيدو،ليونتوب،د يادابښت دمنځه تلو او ورته ناروغيو لامل سي، همدارنګه که دورځې په اوږدو کي ياد زهر دانسان په بدن کي دګرځيدا په حال کي وي کيدای سي دژبې دبنديدا او قبض لامل سي چي خپله قبض پنځوسو ناروغيوته لار پرانيزي.

ښه نو څوک چي دنامحرمو څخه خپل سترګې نه ساتې،بربنډ انځورونه،مجلې او فلمونه ګوري،نامحرمو ته لاس ورکوي کيدای سي په بيلابيلو ناروغيو مبتلا سي

ياد مالومات ما ديوه عربي ډاکټر دڅيړنې دمقالې څخه راواخيستل، رسوالله ﷺ خومره ښه فرمايي:«النظرة سهم مِن سِهام إبليس مسمومةٍ ِمنْ تَركَها مِنْ خوفِ اللَّهِ جَلَّوعزَّ أثابَهُ اللهُ اِيمانًا يَجِدُ حلاوتَهُ فى قَلبِهِ

يانې نامحرم ته کتل يوغشی ددزهرجنو غشو څخه دشيطان دئ،هرڅوک چي دالله ﷻدبيرې دهغه څخه پرهيز وکړي،خدای ﷻ يې په بدل کي هغه ته داسي ايمان ورکوي چي خوږوالی يې په زړه کي احساس کړي. المستدرک 7875

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسوالله ﷺ دخپل ځانه خبرې نه کوي بلکي هغه وحي دي چي پرهغه نازليږي، الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ النّجۡم : 3--4

(وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰٓ)

دغه (محمد ص) له خپل نفسي خواهش څخه خبري نه کوي؛

(إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْىٌ يُوحَىٰ)

دا (قُرآن) خو يوه وحيي ده چي پر هغه نازليږي.****

ناشوني ده يؤشی الله جل جلاله حرام کړي يا يؤشی حلال کړي او دهغه پايله دې لوی قيمت ونه لري، نېکمرغي ده هغه چالره چي دالله جل جلاله حکمونو ته غاړه کښيږدي او بدمرغي ده هغه چالره چي دالله جل جلاله حکمونو ته غاړه نه ږدي، موږ مسلمانان دالله جل جلاله حکمونه دهغوئ دحکمتونو دکشف پرته منو داچي موږ ته دالله جل جلاله دحکمونو حکمتونه څرګنديږي زموږ ايمانونه لا نور را روښانه کوي.

:الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ الفَتۡح : 4فرمايي

هُوَ الَّذِىٓ أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِى قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوٓا إِيمَٰنًا مَّعَ إِيمَٰنِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

همغه ذات دی چي د مؤمنانو په زړونو کښي يې ډاډينه واچوله، تر څو چي د خپل ايمان تر څنګ هغوی يو بل ايمان زيات کړي. د اسمانونو او ځمکي ټولي لښکري د الله د قدرت په ولکه کښي دي. او هغه ښه پوه او د ښه حکمت څښتن دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغوږ پرده صماخ

(الله جل جلاله فرمايي: : سُوْرَةُ الذّاريَات : 21 (وَفِىٓ أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

****

دانسان دبدن په غړو کي داسي غړي سته چي کيداى سي موږ يي دومره اړين ونه ګڼو،دغوږ پرده چي ډېره نازکه ده؛ ضخامت يې نيم ملي متر ته نه رسيږي،قطر يې هم 9ملي متره دئ چي ديؤ سانتي متر څخه کمه اندازه کيږي، دهر وګړي په غوږونو کي په ډېر نظم او ځانګړي دقت سره کار کوي؛دغه پوست،پرده دملا دهډوکو په شان کروړه، دنرم او کش خوړونکي پلاستيک په شان ده چي د ږغونو په ليږدونه کي خورا ښه کار سرته رسوي،

که يا ده پرده دکاره ولويږي انسان کوم ږغ نه سي اوريدلى او کنيږي،په همدې خاطر الله جل جلاله ياده پرده دخطرڅخه دخونديتوب لپاره ديؤه کوږ يا پيچلي سوري په منځ کي چي دکوچنۍ ګوتې څخه تنګ دئ ځاى پرځاى کړي ده ترڅو هغې ته کوم زيان ونه رسيږي او سورى نه سي.

لوى خداى ﷻ په خپل حکمت سره دغوږ منځنۍ برخه ديؤه کانال، شيپوراستاش په واسطه دستونې سره مښلولي ده، که چيري دږغ دومره فشار چي دغوږ دپردې دسوري کيدو وړتيا لري غوږ ته ننوزي په پايله کي يې همدومره اندازه فشار دخولې دخوا راځي ترڅو دواړه فشارونه سره برابر سي او په دې ډول سره دغوږ پرده صماخ دپري کيدو؛څيري کيدو څخه خوندي پاته کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی ږغونه دیادې پردې دڅيري کيدا لامل کيږي.

دغوږ پرده پر درو هډوکو چي وزن يې دپنځه پنځوس ګرامو او اوږدوالی يې د19ملي مترو څخه ډېر نه دئ تړل سوي ده، ددې درو هډوکو کار ډېر حيرانوونکی دئ: کمزوري او ټيټ ږغونه شل بربره لوړ او لوړ ږغونه ټيټوي، ښه نو يئ کوچنی سيستم دوه کارونه: دغږونو ټيټول او لوړول پر غاړه لري،بيله شکه دا کار دبشر په توان کي نه دئ او دا دالله ﷻ دعظمت او لويی يؤه نښه ده

ږغ داسي رپا خوځيدنه ده چي دخالي فضأ په خالي ګاه کي ليږدول کيږي، سخته يا ټينګه فضأ ږغ په چټکی ځای پرځای کوي ،ږغ دهوا دلارې دغوږ پردې ته رسيږي او دغوږ په پرده کي دهغې ددريو هډوکو،سندان،چکوش،او رکاب دلارې ليږدول کيږي او ورسته دمايع څخه ډک کانال ته انتقاليږي، ښه نو ږغ لومړی دهوا دلارې،ورسته دغوږ دپردې دکلکو جسمونو دلارې او ورسته دمايع دکانال دلارې ځای پرځای کيږي.

۲۵زره داوريدو حجرې په غوږ کي شتون لري او مغزو ته دږغو دښه پيژندنې لپاره پيغام استوي، در اوسه پوهان په دې نه پوهيږي چي غوږونه څنګه دږغونو ترمنځ توپير کوي او هغوئ څنګه ديؤبل څخه بيلوي،ولې کله چي کومه ښيښه ماتيږي ياد ټوپک ټک کيږي يؤدم غورځئ او دنارحتی احساس کوئ او په بدن کي يؤبل ډول احساس کوئ؟

ښه نو بيا کله چي دچينې،سيند يا ځروبې داوبو پوښهاری اويا شورهاری اورې ځان ارام احساسوئ او داوبو ږغ خوند درکوي که څه هم دا ږغ هم لوړ وي،

دا خوشنوونکی ږغ دئ او دا ارم بخښونکی ږغ دئ مګر څنګه دا دواړه جلاجلا پيژنئ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه په مبايل کي دخپل ملګري ږغ پيژنئ؟

دا په غوږ کي کوم ډول احساس دئ چي ږغونه ذخيره کوي؛څنګه؟

دانسان په حافظه کي په سلګونو بلکي په زرګونو بيلابيل ږغونه خوندي کيږي، څنګه؟

الله جل جلاله پوهيږي،درنن ورځې غوږ درازونو ډکه کارخونه ده چي الله جل جلاله جوړه کړي ده، دا دغوږونو په اړه دمالوماتو يؤه وړه برخه وه چي ستاسو سره مو شريکه کړه،مګر که په غوږونو کي دنورو ځانګړونو او رازونو څخه خبر سواست بيله شکه به په حيرت کي ولويږئ،

دقرآنکريم دعلمي معجزو څخه يؤه لاندي ايات شريف دئ چي الله ﷻ فرمايي:

[سُوۡرَةُ ٱلدَّهۡر/الإنسَان : 2]

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَٰنَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَٰهُ سَمِيعًۢا بَصِيرًا

موږ انسان له يوې ګډي شوي نطفې څخه پيدا کړ، تر څو چي هغه وازمايو؛ او د دې غرض لپاره موږ هغه اورېدونکي او ليدونکي وګرځاوه.

****

په دې ايات شريف کي اوريدل دليدلو څخه مخکي ذکر سوي دي،ولې؟

الله ﷻ بل ځای فرمايي: سُوۡرَةُ الأنعَام : 46

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَٰرَكُمْ وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مَّنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْءَايَٰتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې محمده (ص)!] دوی ته ووايه: کله مو پر دې هم فکر کړيدی چي که الله ستاسي ليدنه او اورېدنه درڅخه واخلي او ستاسي زړونه مُهر کړي، نو د الله څخه پرته بل کوم خدای شته چي تاسي ته دا قواوي بېرته درکړای شي؟ وګوره، په څه شان موږ بيا بيا خپلي نښانې دوی ته وړاندي کوو، خو بيا دوی ورڅخه په څه ډول سترګي اړوي.

****

دوه حکمتونه په دي آيات شريف کي سته،دپوهانو په وينا دانسان په ژوند کي غوږ دسترګو څخه اړين دئ: ځکه انسان دخپلو شپږو خواو څخه دراسته اوچپه،شا او مخ،لوړ اوکښته همدارنګه په رڼا او تاريکی،ورځې اوشپې کي ږغونه اوري، ښه نو انسان د ديوالونو دشا څخه هم ږغ اوري او خپل ټوله شاوخوا درخپل پوښښ لاندي را وستای سي، دبيلګې په ډول کله چي انسان په خپله کوټه،خونه کي بيده وي او کوم ږغ يې غوږونو ته ورسيږي، دږغ لوري ته ځې مګر انسان په سترګو باندي يوازي دخپل کوټې چا چاپيره وينې،

همدارنګه کله چي کوم څوک موټر چلوي يوازي خپل مخ ته شيان ويني،مګر کله چي دبل لوري ږغ واراري دبيلګې په ډول دشا دلوري دکوم بل موټر ږغ يا دخپل موټر دټير د چاوديدو ږغ واوري ږغ دهغه غوږونو ته رسيږي او په مناسب ځای کي دريږي.

دا ديؤ پوه خبرې وي چي اند کوي ږغ اوريدل دليدلو څخه اړين دي، مګر يؤبل ټکی دالله جل جلاله په کلام کي سته چي فرمايي: سُوْرَةُ المُلك : 10

(وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِىٓ أَصْحٰبِ السَّعِيرِ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

او هغوی به ووايي: "کاشکي موږ اورېدلای يا پوهېدلای، نو نن به د دغه تاوجن اور په وړ کسانو کښې شامل نه وای.

******

ولې په دې آيات شريف کي يوازي غوږ ذکر سوي دئ؟

ښه نو کله چي کوم وګړی مور ذاده کوڼ وي: ګونګی به هم وي.

هغه وګړی چي اوريدای نه سي نه سي کولی خبرې هم وکړي او هغه وګړی چي نه اوريدلی سي اونه خبرې کولی سي دعقلې ورسته پاتې والي سره به هم لاس او ګريوان وي، مګر هغه وګړي لړ نه دي چي ړانده وه،دي مګر د علم او ادب لوی ستوري وه يا دي،ښه نو هغه وګړي چي دپيدايښت څخه کاڼه وي؛نه سي کولی خبرې وکړي او په واقعت کي به يی فهم هم کم وي.

څه رکم چي سترګې په ښه ډول الله جلّ جلاله جوړې کړې دي دغوږونو جوړښت هم دهغه څخه کم نه دئ؛ ځکه الله جلّ جلاله فرمايي :سُوۡرَةُ المُلك : 3

الَّذِى خَلَقَ سَبۡعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا مَّا تَرٰى فِى خَلۡقِ الرَّحۡمٰنِ مِن تَفٰوُتٍ فَارۡجِعِ الۡبَصَرَ هَلۡ تَرٰى مِن فُطُورٍ

هغه ذات چي لاندي باندي اوه اسمانونه يې پيدا کړل؛ (اې کتونکې) ته به د الرحمان په هستونه کښې هيڅ راز نااړوندي او توپير ونه مومې. بيا سترګي واړوه، وګوره، ايا کومه نيمګړتيا دي چيري تر سترګو کيږي!؟

******

ځيني شرکتونه سته چي د دويمې درجې توکي توليدوي او هغوئ ته تجارتې توکي وايي، همدغه رکم لومړۍ درجه توقي په ځانګړو قيمتونو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

توليدوي؛دغه دوه توليدونه خپل ترمنځ دکيفيت داړخه توپير لري،مګر دالله جلاله په خلقتونو کي هيڅ توپير نسته،توله په سنجيده او حاکيمانه ډول په لوړ کيفيت خلق سوي دي.

غوږونه اوسترګې هريوخپلې دندې لري، انسان په غوږونو حقيقتونه اوري او درک کوي، په سترګو ښکلاوي؛ شيان دهغوئ داندازو او ځانګړونو سره وينې مګر په خوږونو دهغوئ حقيقتونه درک کوي.

پوهانو کشف کړي دي چي: جنين ته دمور په رحم کي دهغه دخلقت په 22مه ورځ دغوږونو اوسترګو ځايونه خلق کيږي او دپيدايښت په وخت کي يې دسترګو شبکيه پوره کيږي او ماشوم کولی سي خپلې سترګې درڼا پر هري سرچينې متمرکزې کړي،يانې هغې ته بشپړپام وکړي، رڼا ووينې مګر نه سي کولی شيان ديؤبل ځخه بيل يا وپيژني، ددويمې مياشتې په پای کي ماشوم کولی سي دهغه لور ته راتلونکی شی په سترګو وڅاري،دڅلورمې مياشتې ورسته رنګونه تشخيص کولی سي،بنه نو دشپږمې مياشتې په پای کي يې دليد حس بشپړه کيږي او عادي ليدل کولی سي.

هو همدغه رکم دمور په رحم کي جنين په 26مه اونۍ کي ياني دجنيني ژوند په شپږمه مياشت کي: ږغونو ته غوږ نيسي، دمور دزړه درزا،درحم ږغ او دکلمو ږغ اوري،

دشپږمې مياشتې په نيمايي کي دجنين د اوريدلو حس پوره کيږي په داسي حال کي چي دليدلو حس يې دپيدايښت ځخه ورسته په شپږمه مياشت کي پوره کيږي، دقرآنکريم په 17آياتونو کي اوريدل درليدلو مخکي ذکر سوي دي، مګر په لاندي آيات شريف کي ليدل دراوريدلو مخکي ذکر سوي دي: سُوْرَةُ السَّجدَة : 12:

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ

کاشکي ته هغه وخت ووينې چي دغه مجرمان ځوړند سر د خپل رب په وړاندي ولاړوي (په هغه وخت کښي به دوی وايي): "اې زموږ ربه! موږ ښه وليدل او وامو وريدل، اوس موږ بيرته ولېږه، تر څو نېك عمل وکړو، اوس مو باور راغلی دی.

****

پوهان په دې باوردي چي د رڼا تېزوالی دړغ څخه ډېردئ ځکه درڼا تېزوالی په يؤه ثانيه کي دري لکه کيلومترو ته رسيږي مګر دړغ تېزوالی په يؤه ثانيه کي د330مترو څخه ډېر نه دئ؟

ښه نو کله چي خبره دپيدايښت سول،دغوږ او سترګې پيدايښت دغوږ يادونه په 17آياتونو کي دسترګو څخه مخکي وسول او کله چي خبره دليدلو او اوريدلو سول سترګه لومړی ذکر سول ځکه سترګې جسم مخکي در دې چي غوږونه ږغ وا وري هغه وينې ځکه خو سترګه درغوږ مخکي سول: سُوْرَةُ السَّجدَة : 12

وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ

کاشکي ته هغه وخت ووينې چي دغه مجرمان ځوړند سر د خپل رب په وړاندي ولاړوي (په هغه وخت کښي به دوی وايي): "اې زموږ ربه! موږ ښه وليدل او وامو وريدل، اوس موږ بيرته ولېږه، تر څو نېك عمل وکړو، اوس مو باور راغلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترټول ښه بېلګه ددې خبرې دپاره تالنده او برېښنا ده،انسان لومړى برېښنا ويني او ورسته دتالندي ږغ اوري، كه يؤ كس زموږ څخه يؤ څه ليري بوټې ماتوي: موږ وينو چي تبر پر ُکنده ومښتى مګر دتبر دوهلو ږغ يې لږ ورسته اورو

په هغو لږو آياتونو کي چي سترګې دغوږونو څخه مخكي ذكر سوي دي هغه آياتونه دي چي انسانان دعذاب څخه بيروي، يا دكافرانو بيان كوي،په دي آياتونو كي ددې دوو حسونو دپيدايښت،يادهغوئ د دندې بيان ته كوچنى اشاره هم نه ده سوي: الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الأعرَاف : 179

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالإِنسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لاَّ يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لاَّ يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لاَّ يَسْمَعُونَ بِهَآ أُوْلَئِكَ كَالأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُوْلَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ

او دا حقيقت دى چي زياتره پيريان او انسانان مو د دوږخ لپاره پيدا كړيدي. د هغوى زړونه شته، خو فكر ورباندي نه كوي. د هغو سترګي شته، خو څه پرې نه ويني. د هغوى غوږونه شته، خو څه پرې نه اوري. هغوى د څارويو په شان دي؛ بلكي له هغو څخه هم لا پسې تېر، دا هغه خلك دي چي په غفلت كښي لويدلي دي. سُوۡرَةُ الأعرَاف : 195

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَآ أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَآ أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَآ أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلاَ تُنظِرُونِ

ايا دوى پښې لري چي ورباندي لاړ شي؟ - ايا دوى لاسونه لري چي په هغو سره نيول وكړي؟ - ايا دوى سترګي لري چي په هغو سره وويني؟ ايا دوى غوږونه لري چي په هغو سره واوري؟ - [اې محمده (ص)!] دوى ته ووايه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل انګېرلي شريکان راوبلئ، بيا تاسي ټول لاس يو کړئ، زما پر خلاف"
دسيسې جوړي کړئ او ما ته هيڅکله مهلت مه راکوئ .***سُوۡرَةُ المَائدة : 71

وَحَسِبُوٓا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا وَصَمُّوا ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِّنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

او له ځان سره يې دا انګېرلې ده چي څه فتنه راولاړه نه شي؛ له دې امله ړانده، کاڼه شول. بيا الله هغو ته ببښنه وکړه، خو له هغو څخه زياتره کسان لا زيات ړانده کاڼه شول؛ الله د هغو دا ټول عملونه ګوري.

[*****او بيا الله جل جلاله فرمايي:[سُوۡرَةُ بنىٓ اسرآئيل/الإسرَاء : 91

(أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَٰرَ خِلَٰلَهَا تَفْجِيرًا)

يا ستا لپاره د کجورو(خُرما) او انګورو يو باغ پيدا شي او ته په هغه کښي ويالې رواني کړې،

****

والله اعلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسترګواوغوږونو دنده

الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ النّحل : 78

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّنْ بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْـًٔا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَٰرَ وَالْأَفْـِٔدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

الله تاسي، ستاسي د ميندو له ګېډو څخه په داسي حالت کښي را وايستلاست چي تاسي په هيڅ نه پوهېدلاست. هغه تاسي ته غوږونه درکړل، سترګي يې درکړي، او باخبره زړونه يې درکړل، ددې لپاره چي تاسي شکر ايستونکي شئ.

***

همدرنګه بيا فرمايي: سُوۡرَةُ السَّجدَة : 9

ثُمَّ سَوَّىٰهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِن رُّوحِهِۦ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَٰرَ وَالْأَفْـِٔدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ

بيا يې هغه ته سمون ورکړ، هغه يې بې عيبه، بې نيمګړتيا جوړ کړ او په هغه کښي يې د هغه (يا خپل) روح پو کړ. او تاسو ته يې غوږونه، سترګي او زړونه درکړل. تاسي بيخي لږ شکر ايستونکي ياست********.

په بل ځای کي فرمايي: سُوۡرَةُ المُلك : 23

(قُلْ هُوَ الَّذِىٓ أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَٰرَ وَالْأَفْـِٔدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ)

دوی ته ووايه: "هماغه الله دی چي تاسي يی پيدا کړئ، تاسي ته يې د اورېدلو او ليدلو قواوي درکړې او غورکوونکي پوهېدونکي زړونه يې درکړل، خو تاسي بيخي لږ شکر باسئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا غه رکم په لاندي آيات شريف کي بيا فرمايي: سُوْرَةُ البَلَد : 8

(أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ عَيْنَيْنِ)

ايا موږ هغه ته دوې سترگي نه دي ورکړي،

***

آيا دراوسه مودې ته فکر کړی دئ چي په دې کوچنيو سترگو څنگه شيان دهغوئ په ريښتني شکل وينئ؟

درتولو لويې کامرې دلويو جسمونو داسي انځور ښيي چي دلاس د ورغوي څخه غټ نه وي، موږ څنگه سمندر؛سمندر،غر؛ غر او هرشی په خپلو واقعي اندازو سره وينو؟

څنگه وسايل دهغوئ په حقيقي شکلونو سره گورو؟

هيڅ پوه د راوسه نه دئ توانيدلی دې سوال ته ځواب ورکړي.

يؤبل ديادولو وړ خبره داده که موږ دبيلگې په ډول زرغون رنگ يابل هر رنگ په اته 8 سوه زرو برخو وويشو، ددو برخو په ډېر يدنه روغي سترگې کولی سي په يادو اته سوه زرو برخو کي هغه مالومې کړي، الله ﷻ فرمايي: سُوْرَةُ البَلَد : 8

(أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ عَيْنَيْنِ)

ايا موږ هغه ته دوې سترگي نه دي ورکړي،

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله خبره داده چي سترګې څنګه کولی سي دريم بعد يانې ژوروالی ووينې؟

اوږدوالی،بر او ژوروالی په ښه ډول وينو دري سره ُبعده

که الله جلّ يؤازي يؤه سترګه موږته راکړي وای: په هغې به موجسمونه هوار ليدای نه په دريو ُبعدي ډول.

ښه نو ځکه خو موږ هغه ليروالی چي موږ ته نيژدي وي په دواړو سترګو ښه ليدلی سو،مګر هغه ليري والی چي زموږ دسترګو دليد په ساحه کي نه وي په يؤه سترګه کولی سو هغه وپيژنو، زموږ سترګې کولی سي په يؤه ثانيه کي پنځوس انځورونه مغزوته واستوي او مغز به هم دپنځوسو انځورونو مانا او مفهوم درک کړي.

بله ديادول وړخبره داده چي روغي سترګې کولی سي دوې کربښې،خطونه د ملي متر په شلمه برخه اندازه کي ووينې،په سترګو کي ډېر داسي نور شيان سته چي دا کوچنۍ ليکنه نه سي کولی دهغوئ يادونه وکړي، دنمونې لپاره: دسترګې شبکيه چي دڅوملي مترو څخه ډېر مساحت نه لري يؤسلو ديرش ميليونه استوانه اي اخذې،نيوونکي دسپينو او تو رنګونو لپاره او اووه ميليونه اخذې نيوونکي درنګونو اونور کارونو لپاره شتون پکښي لري. الله جلّ فرمايي

[سُوْرَةُ البَلَد : 8--9] أَلَمْ نَجْعَل لَّهُ عَيْنَيْنِ

[ايا موږ هغه ته دوې سترګي نه دي ورکړي،[سُوْرَةُ البَلَد : 9

(وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ)

يوه ژبه او دوې شونډي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې يؤه يؤه صافه او پاکه قرنيه لري که چيرې دغه صافه قرنيه دبدن دنورو نسجونو په ډول د وريښته ته ورته کوچنيو رګونو په مرسته تغذيه کيداى:

زموږ ليدل به په اوسني ډول نه واى؛يؤه پرده يا تاريکي به مو دسترګو مخته احساسولى، مګر قرنيه دانتشار، پاشلي لارې تغذيه کيږي،داسي چي خپل غذا دباندنيو او ګاونډيو حجرو څخه اخلي، دقرنيه او عدسي په منځ کي روڼې اوبه دې چي قرنيه دهغوئ دلارې خپل ځان تغذيه کوي، ښه نو ځکه خو موږ روڼ،صاف او ښکاره ليدل کولى سو.

دسترګو بله برخه عنبيه نوميږي؛چي دغونجيدو او پراخيدو وړتيا لري،کله چي رڼا لږ وي عنبيه پراخيږي او کله چي رڼا ډيره وي عنبيه راغونجيږي،دغه دانبساط او انقباض غونجيدني او پرخيدني کار بيله دي چي انسان په پوه سي يا يې احساس کړي سرته رسيږي، دبيلګې په ډول کله چي موږ د دباندې څخه خپلې خونې؛کوټې ته ننوزو او هلته تياره وي موږ به درڅو شيبو پوري سم ليدل ونه سوکولى درهغو چي زموږ دسترګو حدقه ي پرخه سوې نه وي، ياد کار يؤبلوري، شکله جسم،لکه روڼه هنداره سرته رسوي.

رابه سوغوږونوته:په غوږونو کي ديادول جالب تکى دادئ چي په مغزو کي يؤ جوړښت دئ چي دږغونو دتوپير او ځاى ښوودنې دنده پرغاړه لري، ماغزه دږغ د ريږد،اهتزاز دډيرښت او کمښت دمخې دږغ لورى، ليروالى، نژديوالى، توپير اوځاى په نښه کوي، کله چي انسان په لويه لاره کي روان وي دشا دلوري دموټر ږغ اوري، څنګه دموټر لوري او ځاى ورته مالوميږي؟

.بيله شکه دغوږونو په مرسته. الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ النّحل : 78

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم ِمّنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله تاسي، ستاسي د ميندو له ګېډو څخه په داسي حالت کښي را وايستلاست چي تاسي په هيڅ نه پوهېدلاست. هغه تاسي ته غوږونه درکړل، سترګي يې درکړي، او باخبره زړونه يې درکړل، ددې لپاره چي تاسي شکر ايستونکي شئ.

****

بويايي حس اودهغه جوړښت

دالله ﷻ دنعمتونو دډلې څخه چي زموږ لږ ورته پام کيږي هغه دبويولو حس دئ، پوهانو دليدلو او بويولو حسونه سره پرتله کړي دي: سترګي دنور دمرستې پرته خپله دنده سرته نه سي رسولی، مګر پزه هيڅ کوم مرستندوی ته اړتيا نه لري، انسان په ورځ،شپه،تاريکئ او ډېرې رڼا کي شيانو بويونه حس کولی سي، او اړتيا نه لري چي کوم شی دانسان او شي ترمنځ اړيکه، اتصال ولري لکه د اوريدلو په حس کي چي اړتياده د غوږونو او شي ترمنځ بايد اړيکه شتون ولري، چي هغه اړيکه اهتزاز،رپا جوړوې، په همدې خاطر ويل سوي دي: بويايي حس دانسان دامنيت،ساتنې لپاره ډېر اړين دئ، دبيلګې په ډول کله چي بيده ياست دګاز بوی په خپل کور کي حس کوئ چي هلته نه ږغ سته نه رڼا او نه کوم بله نيغه اړيکه، ښه نو کله چي کوټه،خونه کي بيده ياست په داسي حال کي چي دکوټې ور او کړکئ مو تړلې وي، څراغ مو مړکړی وي او کوم ږغ هم نه اورئ خو دګاز بوی حس کوئ دباندي راوځئ وينئ چي دپخلنځي ګاز مو ايله دئ او هغه بندوئ، دبوی حس کول دانسان لپاره يؤه ښه امنيتي کلا ده او همدارنګه يؤه ښه آساني ده

څوک باور کولی سي چي دهغه په پزه کي 100 ميليونه عصبي اخذې چي بوی ته ځانګړي سوي دي شتون لري،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ټولې عصبي حجرې دېزي په پورتني هډوکي کي ددوسوه پنځوس ملي مترو په دننه کي ځای پر ځای سوي دي،دغه عصبي اخذې چي شمېر یې 100میلیونه دئ یؤډول پټی، پردې،بانه لري چي شمېریې 7ته رسیږي دغه پټۍ یؤډول مخاطي مواد چي ویلې غوړي هم پکښني ګډ دي، دبوی سره دمخامخ کیدو په وخت کي کیمیاوي غبرګون ښې ددغه غبرګون څخه یؤ هندسي شکل چي دبوی پر ډول پوري اړه لري جوړیږي،یانې دخوښ او ناخوښ بوي لپاره ځانګړي شکلونه ځانته اختیاروي، دبیلګې په ډول کله چي یاد مواد دګل دبوی سره مخ سي ځانته دکیلۍ شکل غوره کوي،

همدارنګه دیؤبل ښه بوی په حس سره مسطتیل شکل ځانته غوره کوي،ددغه کیمیاوي غبرګونونه لکبله دغه مواد خپل هندسي شکلونه اړوي، هندسي شکلونه دعصبو دلارې چي دپزې په چت کي ځای لري پیغام وه بویایې مرکز ته چي په مغزو کي ځای لري استوي، ماغزه لس زره بوینه نه یؤازي داچي دیوبل څخه جلاکوي بلکي هغه پیژني هم؛ ځکه په مغزوکي یؤ د دبوی ساتنه ځای یا حافظه شتون لري چي هرکله بوی احساس کړي، مخاط ته ورته مواد غبرګون ښیې او یؤ مناسب هندسي شکل ځانته غوره کوي او ببله ځنډه مغز ته پیغام استوي، مغز چي دلسو زرو بیلابیلو بویونو ذخیره لري نوی راغلی بوی د هر یؤه سره ګوري ترڅو دهغوئ دیؤبل سره تطبیق کړي او په پایله کي دا مالوموي چي دبیلګې په ډول نوی را استول سوی بوی دګل ګلاب دئ یا دچمبیلي دئ دغه ټوله کارونه پزه اوماغزه دسترګو په رپ یا دهغه څخه په کم وخت کي سرته رسوي.

پوهان وایي: دغه مخاط ډوله مواد کولی سي په ډېر لږ تمرکز دمیلي ګرام نیم میلیونیمه برخه بوی په یؤ سانتي متر مکعب کي احساس کړي، کله چي یې بوی وموندی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مغزته يې استوي، مغز هغه پيژني او وايي، دا پلان بوي يا دپلانکي شي بوي دئ.

انسان داسي وسيلې په اختيار کي لري چي باندنی محيط پيژنې دبيلګې په ډول په سترګو دليدلو کار سرته رسوي، همدارنګه کله چي دکوم خنډ لکه ديوال شاته کوم شی وي انسان هغه نسي ليدای خو دهغه ږغ اوريدلی سي، نو غوږونه يؤبل ساتونکي او کارونه اسانونکي وسيله ده، مګر يؤبل شي سته چي نه ليدل کيږي نه اوريدل کيږي دبيلګي په ډول کوټه کي مو موږک مړسوی تاسو هغه نه وينئ څنګه هغه پيداکوئ؟

مالومه خبره ده دهغه دبوي په مرسته، ښه نو بويايې حس دالله جل جلاله لوی نعمت دئ چي دبوي په مرسته انسانان کولی سي خپل دباندي محيط احساس او وپيژني.

دنيم ميليونيم ميلي ګرام بوي تراکم په يؤه سانتي متر مکعب ساحه کي بسنه کوي چي موږ بوی احساس کړو.

دځينو ژوو بويايي حس دانسانانو څخه يؤ ميليون ځله پياوړی وي، دبيلګې په ډول دشاتو مچۍ د کيلومترونو څخه دګل دشيرې بوی احساسوي، همدارنګه دخپل کندو بوي هم دکيلومترونو ليري څخه احساسوي،غوماشه دانسان دخؤلې بوي د60کيلومتره ليري څخه احساسوي، ښه نو پاکي ده الله جل جلاله لره چي دغه حس چي دامنيت، رحت او پيژندنې سرمايه ده انسان ته يې ورکړی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مغزو کي دخوندڅئکلو مرکز

الله ﷻ دانسان په بدن کي ځانګړي حجرې ځای پرځای کړي دي چي انسان دهغوئ په مرسته دخوړو،ترخو،ترؤو اوپاکو خوړو خوند پيژني، ښه نو ځای ددې دئ چي وپوښتو: چا دا دخوند مالومولو،څکلو حجرې،ژونکي دانسان په بدن کي پيداکړي دي؟

هغه حجرې چي ځيني يې خوږ خوند پيژني،ځينې يې تريخ خوند او ځينې نور يې بيا تريو خوند راته مالوموي.

يادې حجرې دژبې پرمخ ويشل سوي؛ پاشل سوي؛ ځای پرځای سوي دي، ځينې دهغوئ څخه دژبې په سر کي دخوړو د څکلو لپاره دي، ځينې نورې يې بيا دژبې په پای کي دتريخ خوند دمالومولو لپاره شتون لري، ځينې نورې خوند مالوموونکي حجري بيا دژبې په بغلونو کي دمالګين او تريو خوند دپيژندنې لپاره پيداسوي دي.

دحيرانتيا خبره داده چي دترخو خوندونو مالومونکو،څکونکو حجرو د دخوند دمالومولو وړتيا دخوړو خوندونو دخوند پيژندونکو حجرو څخه لس زره بربره ډېره ده؛ مګرولې؟

په دې خاطر چي حکيم الله ﷻ دتريخ خوند ځانګړنه په ډېرو يا که ووايو په عموم کي د زيان رسوونکو او زهري خوړو کي ايښي ده، دا يؤ ډول حکيمانه هم آهنګي ده، کوم خواړه چي ګټور او بي زيانه دي دهغوئ خوند خوږ وي او هغه خواړه چي زيان رسونکي وي خوند يې تريخ وي، دهمدې په خاطر د ډېر زهرو خوند تريخ وي، ښه نو ددې لپاره چي انسان مسموم نه سي؛ زيان ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونه رسيږي؛زهر يا مسموم کوونکي خواړه ونه خوري؛ د تريخ خوند مالوموونکو حجرو وړتيا دخوږ خوند مالوموونکو دوړتيا څخه لس زره برابره زيات خلق سوي ده.

يؤبله ديادولو وړخبره داده چي تريخ خوند ډېروخت دزيان سره ملګری وي؛ په داسي حال کي چي خوږ خوند ډېر وخت دګټې او فايدې سره ملګری وي، دا دالله جل جلاله دحکمتونو څخه يؤ حکمت دئ، دانسان دخولې ناوړی هم دخوړو دخوند دجذب لپاره خپل مسؤليت ادا کوي او دخوند څکونکو حجرو سره دخوند په مالومولو کي ملګرتيا کوي.

يؤبل ديادولو وړتکی دادئ چي کوم تۍښ؛يا بخار چي دخوړو دمخه څخه پورته کيږي پزې ته رسيږي،پزه هغه بوي کوي،ځکه دښو خوړو ځانګړنه دهغوئ بوي او خوند دئ، انسان چي کله دسختې يخنۍ سره مخ کيږي او دخوړو بوی پر مښلې داسي اند کوي لکه دهغه خوړو خوند چي يې خوله کي وي يا دهغو خوړو خوند يې خولې ته راغلی وي، بيله شکه دا دالله جل جلاله فيض اورحمت دئ.

په مغزو کي يؤبل مرکز دخوند مالومولو لپاره شتون لري؛ هغه رکم لکه يؤمرکز چي دبوی حس کولو لپاره ځانګړی سوی دئ.

ياد مرکز کولی سي چي لس زره خوندونه ديؤبل څخه بيل او وپيژني،هغه کړنې چي دبوی دپيژندلو لپاره سرته رسيدلي، خوند مالوموونکي حجرې هم لومړی پيغام مغزو ته ليږي او ماغزه دخوند ځانګړنې احساسوي او هغه پيژني، کله چي دخوند ځانګړنې مغزو ته ورسيږي ماغزه دخپلو ذخيره لسو زرو خوندو سره هغوئ تطبيق او ګوري او بيا دا په ډاګه کوي چي دخوند دپلانکيو خوړو دئ،دغه مواد پکښي شتون لري او دغه ځانګړنې لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷻ ځومره ښه فرمايي: سُوۡرَةُ الذّاريَات :۲۱ وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ ۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

***

زړه

ټوله عبادت يا يې ځيني ډولونه په بيلابيلو شکلونو سره ددې لپاره لار خلاصوي چي زړه دناپاکيو ،ناروغيو څخه ژغورلی؛ پاک پاته سي او دکمال پوړيو ته چي الله جل جلاله ورته په نظرکي نيولي تيار سي تر څو دالله ﷻ لور ته نيژدي او په نيژديوالي او رضا کي دالله جل جلاله بريالی، ګټه کوونکی او نيکمرغه سي.

زړه دانسان په بدن کي لوموړۍ درجه ځای لري او په ټولو اوامرو او کارونو کي هغه دټولو غړو تکيه ځای دئ او دحيرت وړنه ده ځکه هغه مشر،رهبر دئ او نور غړي دهغه امر منوونکي، لښکريان دي، هغه دئ چي امر ورکوي او ټوله خلاص ساتي، دبدن غړي دهغه دامر منوونکي دي، دهغه په وصف کي همدا بس دي چي الله ﷻ فرمايي سُوۡرَةُ قٓ : 37

إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَذِكۡرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُۥ قَلۡبٌ أَوۡ أَلۡقَى ٱلسَّمۡعَ وَهُوَ شَهِيدٌ

بېشکه پدغه تاريخ کښي د عبرت درس د هر هغه چا لپاره دی چي زړه لري يا په پاملرني سره خبره واوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان دبدن رښتيا زړه دئ، جالبه داده چي الله ﷻ دانسان ژوند او دهغه کار دزړه په جوړتيا،نظم او کار کي پټ کړي دي، دروح ژوندي پاتي کيدنه يې دزړه په پاکۍ او روحاني سلامتۍ پوري مشروطه کړي ده.

زړه دانسان ددرک او احساس کولو برخه ده، چي خطاب ورته کيږي، دپوهې، پرهيزکارۍ،اخلاص،خاطرو،مينې، کينې اوخطرونو کور دئ،همدغه رکم دايمان،کفر،توبې،ناقرارۍ،خفګان او ارامي ځای هم پکښي شتون لري، دا زړه دئ چي الله جل جلاله پيژني، هغه ته نيژدي کيږي، دا زړه دئ چي دالله ﷻ پر يؤالي باندي په ايمان راوړلو سره دهغه په دربار کي منل کيږي او دالله ﷻ سره په سيال نيولو سره دالله ﷻ په دربار کي نه منل کيږي،الله ﷻ په نيژديوالي سره نيکمرغۍ اونه ختميدونکي خوښۍ ته رسيږي او په ليروالي سره يی بدبختۍ اوتل پاتي غم باندي اخته کيږي،

انسان دزړه دپاکۍ اوساتنې څخه پرته پاکۍ ته نه سي رسيدای، کله چي يې زړه ناپاکه کړئ دناهيلۍ،بدبخۍ کندې ته ورشوه کيږي.

که مځکه او هسکونو کي دالله ﷻ په جالب او حيرانوونکي خلقت پسي لټه کوئ: دانسان دزړه څخه به جالبه،نازک او ښکلی خلقت ونه مومئ، کله چې داړيکو مزې يې سم سي دانسان درحمت،مهربانۍ، مينې او انساني احساس سرچينه تري جوړه سي، تر دې چي دفرشتو څخه لوړو پوړيو ته انسان رسوي،

کله چي اړيکو په مزو کي يې خرابي،ناسمتيا رامنځته سي دتحقير اوبدۍ خوند به ځکي او مقام به يې دټولو لاندنيو څخه کښته وي،

په همدې وړوکي؛ کوچني جسم يې دنړۍ لويوالی په خپل ځان کي ځای کړی دئ،خومره کوچنی مګر خومره ستر، لوی دئ مګر موږ يې سترتوب نه وينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره ستر چي هره ستره خبره اوکړنه ورته تسليم کيږي، همدارنګه څومره کوچنی دئ مګر موږ يې کوچنيتوب نه وينو دومره کوچنی چې لږ کوچنيوالی دهغه پرمخ لوی مالوميږي.

دزړونو شکلونه يوډول دي مګر مضامين يې توپير کوي: يو زړه ملغلري ته ورته وي چي ښکلی؛ځليدونکی روڼ رنګ لري،بل زړه ډبرې ته ورته وي، کروړ او پياوړی،داسي زړونو به هم وموندئ چي هوا ته ورتوالی لري،سپک وزن لرونکی او الوتونکی، ځيني وخت زړه مري مګر بيا راژوندی کيږي او ځيني وخت ژوندی وي مګر مري،ځيني وخت لوړيږي او ځيني وخت کښته کيږي ډېر کښته، ځيني زړونه دستورو څخه په لوړوالي کي تيريږي مګر په داسي حال کي چي اطاعت منوونکي،امرمنوونکي وي،آيا په نړۍ کي کوم شی داسي سته چي دانسان دزړه څخه لوی وي، ريښتنی احساس او فولادي اراده ولري، مګر کله چي انسان هرڅه په خپلو منګولو کي راتينګ کړي:خپل زړه وبايلي: په وقيعت کي يې هيڅ نه دي پيداکړي او هرڅه يې بايللې دي.

دانسان زړه دالله جل جلاله دحيرانوونکو مخلوقاتو دډلې څخه شمېرل کيږي: يوه بمبه؛ پمپ شتون په کښې لري چي وينه پمپ کوي، وينه چي دغذايي او اړينو موادو لرونکي ده،دشريانونو په مرسته چي د150کيلومترو څخه ډېر اوږدولی لري دبدن ټولو حجرو،نسجونو،غړو،هډکو او عضلوته يې رسوي.

زړه خپله دنده دجنيني ژوند يا د مور په خيټه کي ددويمې مياشتې څخه پيلوي او دانسان دمرګ در وخته پوري په خپله دنده کي هيڅ غفلت نه کوي،نه يې هيروي، خوب نه کوي، نه درېږي، نه ستړی کيږي او بيله کوم لاربښود خپله دنده په ښه ډول مخته وړي، خو انسان په خپل ظلم سره هغه ته ازار ورکوي،د

(c) ketabton.com: The Digital Library

رخې او کينې په اور يې سوځوي،په خفګان او غم سره هغه پخوي په داسي حال کي چي دانسان زړه دهغه دژوند تر پايه، دهغه دنړۍ ځلانده لمر دئ.

انسان په خپلو ټولو چارو کي پرزړه تکيه لري،دهغه ټول خوځښتونه او پياوړتياوي د زړه څخه سرچينه اخلي، بيله شکه زړه غيري عادي وسيله ده چي ستړيا هغه ته نه سي رسيدای او دستړيا په وخت کي يې پياوړتيا څو برابره ډېريږي.

دانسان زړه دجوړښت،دکار او دندې سرته رسولو،پياوړتيا دنظره دانسان دپيچلو عضلو څخه دئ، په هر دقيقه کي د60څخه د100ځلو غوړيږي او راغونجيږي، چې ياده چاره تپيدل يې په بيرني حالت کي در 180ځله پوري رسيږي، هره ورځ 8زره ليټره وينه پمپ کوي، يوازنۍ هغه عضله چي دعصبو څخه خپلواکي لري هغه زړه دئ،ځکه چي خپل تپيدل يې فرمان ورکوي او په يو بريښنايي پيغام چي دزړه دبريښنا توليدونکي مرکز اس ای نود څخه سرچينه اخلي تنظيم کيږي، ياني زړه خپل ځانته پاچا دئ او خپل چاري دخپل يوې برخې اس ای نود څخه ترتيب او تنظيموي، دزړه تغذيه کول هم دځان پوري محدوده ده.

هرکله چي زړه په خپل قفس کي دکار څخه ولويږي،تپيدل،لب ډب يې ودريږي : دانسان بدن سوړ او مړاوې سي داسي مړاوې لکه دونې زرغونه پاڼه چي دونې څخه در جدايي ورسته مړاوې کيږي، رسول الله ﷺ څومره ښه فرمايلي دي:

إنَّ في الجَسَدِ مُضْغَةً، إذا صَلَحَتْ، صَلَحَ الجَسَدُ كُلُّهُ، وإذا فَسَدَتْ، فَسَدَ الجَسَدُ كُلُّهُ، ألا وهي القَلْبُ صحيح البخاري 52، ومسلم دحديث شريف مفهوم دئ:

په بدن کي دغوښي يوه ټوټه ده که چيري سمه وي ټوله بدن اصلاح کيږي او که چيري فاسده سي ټوله بدن فاسد کيږي،بيله شکه هغه زړه دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يؤ شاعر څومره ښه وايي:

دقّات قلب المرء قائلةٌ لَهُ

إنّ الحياه دقائق و ثوانِ

فارفع لنفسك قبل موتك ذكرها

فالذكر للإنسان عمرٌ ثانِ

دانسان دزړه تپيدا هغه ته وايي

ژوندڅوشيبي اودقيقې دئ

خپل روح دي دمرګ درمخه په ذكر سره لوړكړه

ځكه ذكر دويم ځلي ژوند دئ

دوينې دوراني يا دګرځيدنې سيستم

بيله شكه دالله جل جلاله نښاني په كايناتو او دانسان په بدن كي، ترټولو نېژدي درشل دئ چي د هغه د لارې موږ داللهﷻ لوري ته ځو او موږ دالله ﷻ په عظمت،يؤالي او جلال كي لا ډېر اند كولو كوو. الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الذّاريَات ٢١ وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ‌ۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ :

او پخپله ستاسي پخپل وجود كښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير كتونكي نه ياست؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

یؤه دالله جل جلاله دعظمت دنښو نښانو څخه دانسان په بدن کي دوینې دبهیدنې دلارو یا ګرځیدني د سیستم ځای پرځای کول دي، ژوندي موجودات دژوند دچارو دمخته بیونې او د لمنځه تللو حجرو دبیا موندنې، جوړوني لپاره خوړو او مغذې موادو ته اړتیا لري، دخوړو رسونه وبدن ته دهضمي سیستم دنده ده مګر وټولو ژونکو، نسجونو او غړو ته دخوړو په مناسب او دقیق ډول ویشنه دوینې د دوراني سیستم دنده ده.

په پیچلو جوړښتونو لرونکو ژوندیو موجوداتو کي دانسان په ګډون دوینې د دوران سیستم یؤ تړلی سیستم دئ، په بدن کي دوینې دبهیدنې لپاره باید یؤ فشار شتون ولري ترڅو وینه رګونو او دهغه ځایه دبدن هرې برخې ته ورسیږي، او بیرته را وګرځي.

درګونو په ډله کي لوی او کوچني شریانونه؛پاکه وینه ،لیږدونکي،لوی او کوچني وریدونه، دنا پاکي وینې بیرته رالیږونکي،کوچني او ډیر کوچني رګونه چي دبدن په هره برخه کي شتون لري، وریښته ته ورته یا ډیر کوچني رګونو دنور ډیرو کوچنیو رګونو سره مښتي دي،هغوئ بیا دکوچنیو وریدونو،بیا د لږ لویو وریدونو او بیا دلویو وریدونو سره متصل دي، چي په پای کي زړه ته رسیږي،دیادونې وړده چي که ټولو رګونه ډولونه د یؤبل سره وتړو اوږدوالی به یې 96561کیلومترو ته ورسیږي چي دا دومره اوږدوالی دئ چي دمځکې څخه داستوا دکرښې پر برابر دو ځله راګرځیدای سي.

جالبه داده چي دانسان په بدن کي د وریښته ته ورته کوچنیو رګونو شمیر دسل څخه در یؤسلو شپیتو ملیاردو پوري رسیږي، دا رګونه دبدن په هره برخه کي شتون لري:که موږ دبدن هرځای ته ستن دننه کړو هغه ځای به وینه وکړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیادو رګونو اوږدوالی 150کیلومترو ته رسیږي چي داوو څخه درلسو لیټرو پوري وینه دهغوئ څخه تیریږي.

که دویني سرو کرویاتو ته پام وکړو په هرو درویشتو ثانیو کي دزړه څخه دباندي ځي او بیرته را ګرځي،ښه نو وینه هره ورځ 3700ځله په رګونو کي راګرځي، زړه هره ورځ اته مترمکعب وینه پمپ کوي چي هرمتر مکعب تقریبً دیؤه ټن سره سمون خوري.

دانسان دژوند په اوږدو کي دهغه درګونو څخه دیؤنیم لکه ټنو څخه در دونیمو لکو ټنو پوري وینه تیریږي، راسئ دزړه دقوت پیاوړتیا په اړه ځان خبر کړو، دانسان زړه دهغه دژوند در پایه دومره قوه په مصرف رسوي چي که ټوله قوه یې سره راغونډه کړو نو یؤه 4800 متره اوږده اورګاډی به تېل وهې یا به حرکت ورکړي، ستر الله ﷻ فرمایي: سُوْرَةُ لقمَان :۱۱

هٰذَا خَلْقُ اللّٰهِ فَأَرُونِى مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۦ بَلِ الظّٰلِمُونَ فِى ضَلٰلٍ مُّبِينٍ

دا خو د الله پیدا کول دي، اوس ما ته را وښایاست، له هغه پرته دغو نورو څه پیدا کړیدي؟ - اصلي خبره دا ده چي دغه ظالمان په څرګنده ګمراهی کښي غور ځېدلي دي.

*****

دغه حدیث شریف چي مخکي ذکر سوی دئ غوره ده بیا اند پکښي وکړو :
رسول الله ﷺ فرمایلي دي:{إنَّ في الجَسَدِ مُضْغَةً، إذا صَلَحَتْ، صَلَحَ الجَسَدُ كُلُّهُ، وإذا فَسَدَتْ، فَسَدَ الجَسَدُ كُلُّهُ، ألا وهي القَلْبُ}

صحيح البخاري 52، ومسلم 159

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحديث شريف مفهوم دئ: په بدن کي دغوښې يؤه ټوټه ده که چيري سمه وي ټوله بدن اصلاح کيږي او که چيري فاسده سي ټوله بدن فاسد کيږي،بيله شکه هغه زړه دئ.

شريانونه او وريدونه

الله جل جلاله فرمايي: [سُوْرَةُ قٓ : 16] وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسٰنَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهٖ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

په حقيقت کي موږ انسان پيدا کړي دی او آن د هغه په زړه کښې په را پيدا کېدونکو وسوسو باندي پوهيږو. او موږ د هغه له شهرګ (د ورمېږ د رګونو) څخه هم زيات هغه ته نژدې يوو.

****

دانسان په بدن کي شريانونونه، دپاکې وينې ليږدونکي رګونه او وريدونه دناپاکي وينې را وړونکي رګونه شتون لري.

په شريانونو کي دغذايي موادو او اکسيجن څخه بډايه وينه بهيږي او په کوچنيو ښاخونو، څانګو ويشل کيږي ترڅو دبدن هرې حجري ته خواړه او اکسيجن ورسوي، همدارنګه وينه او دبدن نور ژونکي په پرلپسي ډول اکسيجن ته اړتيا لري په همدي خاطر وريدونه وينه بيرته زړه ته را وړي، راګرځوي ترڅو زړه هغه داکسيجن ويشونکي،ورکوونکي غړو سږو ته وليږي او دهغه ځايه اکسيجن واخلي، په وريدونو کي وينه دمځکې دجاذبې قوي خلاف دپښو څخه دزړه لورته دحرکت په حال کي وي، پوهيږو چي اوبه يا کومه بله مايع هم بيله فشاره لوړ لورته نه ځي بايد يؤه وسيله شتون ولري، وسيله يې داده چي لوړ لورته تللې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وينه په ښکاره حکمت چي الله ﷻ غوښتى دئ او تينګ جوړښت يې چي هغه ﷻ خلق کړى دئ بيا کښته لورته نه راځي، دهغو وريدونو لپاره چي وينه دپښنو څخه زړه ته پکښني ليږدول کيږي الله ﷻ داسي دروازې، جوړي کړي چي وينې ته اجازه ورکوي لوړ لورته ولاړه سي مګر نه پريږدي کښته راتوى سي يا بيا کښته راسي.

دغه کېسې يا د جامو دبغل جيب ته ورته دروازې،والونه دوريدونو پر دېوالونو پوري مښتې دي کله چي وينه لوړ لورته ځي،ددوئ دېوالونه د وريدونو د دېوالونو سره مښلي او وينه لوړ لورته ځي مګر کله چي وينه کښته لورته دتګ هڅه کوي دغه دروازې دوينې څخه ډکيږي او پړسيږي، ديوېل سره مښلي او دوينې دکښته تللو لار تړي، ښه نو الله ﷻ دوريدونو په يادو دروازو کي کوم حکمت ايښي دئ؟

هغه حکمت دادئ چي يؤازي يؤه لورته ته ياد والونه يا دروازې وينې ته دتللو اجازه ورکوي او نه پريږدي ديادو دروازو، ورو څخه تيره سوي وينه دويم ځل کښته لورته راسي.

که چيرې په يادو والونو يا دروازوکي ستونزه پيدا سي يا خپل کار په ښه ډول سرته ونه سي رسواى، دپورته تللې وينې لاره بنده نه کړي: وينه په وريدونو کي راټوليږي،پر وريدونو فشار ډېريږي وينه دوريدونو څخه نسجونو ته ننوځي چي په پايله کي يې دوريدونو دپاړسوب،دپښنو دپاړسوب ناروغي واريس پيښيږي او انسان درد او پاړسوب کړوي، دا پيښه زياتر داميدوارو يا هغه وګړو ته چي په پرلپسي ډول پر پښنو کښيني پيښېږي، ديادونې وړده چي په ښه ډول پروخت دلمانځه کول ديادې ناروغۍ په مخنيوي کي لويه ونډه لري ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه نو دوريدونو دا دوينې بندونکي والونه او دروازې ډېري حيرانوونکي او دقيقي دي، موږ بايد په خپل بدن کي دالله جل جلاله په بې مثاله خلقتونو کي اند وکړو. الله ﷻ فرمايي :سُوْرَةُ الذّارِيَات : 21:

وَفِىٓ أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

****

هغه څه چي يادونه مو ورڅخه وکړل دوينې د دورانې سيستم يؤه وړه برخه مالومات وه

دوينې جوړونکي مواد

دځينو پوهانو په اند: دانسان وينه د بيړيو څخه ډک سمندر په شان ده، هلته

مرسته رسوونکي بيړۍ وي چي بيلګه يې دوينې سره کرويات

دي، نورې پوځي بيړۍ شتون لري چي پردوښمن بريدکوي،دهغوسره چم کوي، تيرباسي يې،لمنځه يې وړي او تېښتې ته يې اړباسي، دوينې سره کرويات ديادو بيړيو او اوبتلونو سره ورته والی لري، همدارنګه سمندورنو کي دمرګ څخه ژغورونکي کښتۍ شتون لري چي دهغوئ بيلګه په وينه لامبو وهونکي ذرات دي، ښه نو سمندر کي دموادو دوړلو راوړلو لپاره نوري کښتۍ شتون لري چي وينه کي يې بيلګه دقندي ذراتو ګرځيدنه،دبيا رغونې اونمو لپاره دپروټينې موادو شتون او د هغوئ او نورو موادو دپاتي شونو، اضافي موادو لکه يوريک اسيدو ليږدونه شتون لري،

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهمدې اساس وينه دبيريو، کښتيو څخه دډک سندر سره ورتوالی لري چي بيلابيلې دندې سرته رسوونکي بيړۍ؛لکه:
څارونکي،جنګي،تيرايستونکي،ژغورونکي،مرسته کوونکي،داضافي توکو او اړينو موادو ليږدونکي کښتۍ پکښني لامبو وهي او خپله دنده سرته رسوي، يادې ټولې بيړۍ پرته ددې چي ديؤبل سره ټکرسي،ديؤبل مخه بنده کړي، ډوبې سي، ماتې سي په آزادانه ډول په سمندر، رګونو کي دخپلې دندې دسرته رسولو او حرکت په حال کي دي.

دغه سور رنګي مايع چي دانسان ژوند په هغې پوري تړلی دئ،دسرو او سپينو کروياتو، پلازما څخه جوړه سوي ده چي موږ دلته دوينې پرسرو کروياتوباندي خبرې کوو.

دوينې سره ذرات ياکرويات داسي حجره ده چي دايروي بڼه لري مګر دکوچنيو رګونوڅخه دتيريدوپه حال کي ځانته بيلابيلې بڼې غوره کوي،ديادو ذراتو خواوي نازکې او قطر يې 7 مايکرو متره کيږي، که ملي متر پر زرو برخو وويشو يؤه برخه يې دمايکرو متر سره سمون لري مګر ديادو زرو ضخامت، پنډوالی د دوو مايکرو مترو څخه ډېر نه دئ، دوه مايکرو متره دملي متر دزرو برخو څخه دوه برخې دي، ښايې پوښتنه وکړئ چي په بدن کي څومره دوينې سره ذرات شتون لري؟

ديادو ذراتو تخميني شمير د پنځه ټريليونو په شاوخوا کي دئ،يانې 25زره؛ زره ميليونه،

دوينې په هرمليمتر مکعب ساحه کي پنځه ميليونه سره ذرات شتون لري، يؤبله ديادولو وړخبره داده چي ځيني داسي کوچني رګونه شتون لري چي قطر يې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوينې دسروکروياتو څخه کوچنی وي په همدې خاطر ياد ذرات ددې لپاره چي ديادو رګونو څخه تيرسي خپل بڼه د دايروي بيضوي څخه بدلوي او يؤيؤ په ځانګړي ترتيب ديادو رګونو څخه تيريږي.

دسرو ذراتو دنده د سږو څخه داکسيجن ليږدونه وه ژونکو ته او دکاربن ډای اکسايډ ليږدونه دانساجو څخه وسږو ته ده، په بدن کي يې کمښت دوينې دکمښت،انيميا دناروغی په نوم يادېږي چي لامل يې په خوړو کي داوسپنې کمښت دئ.

الله ﷻ فرمايي: سُوْرَةُ حٰمٓ السجدة/فُصّلَت : 53

سَنُرِيهِمْ ءَايٰتِنَا فِى الْءَافَاقِ وَفِىٓ أَنفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُۥ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ

ډېر ژر به موږ دوی ته خپلي نښانې په افاقو (هيوادونو) کښي هم وښيو او د دوی پخپلو نفسونو کښي هم؛ تر دې پوري چي دوی ته دا خبره څرګنده شی چي دغه قُرآن په رښتيا سره پر حق دی. ايا دا خبره کافي نه ده چي ستا رب پر هر څه شاهد دی؟

****

دانسان په بدن کي 25زره ميليونه سپين کرويات شتون لري چي دداسي ځانګړونو لرونکي دي چي دانسان عقل ورته عاجزه سي.

په هره ثانيه کي دهډکو مغز دونيم ميليونه سره ذرات،کرويات جوړه وي. همدارنګه په لمفاوي غړوکي هم ياد ذرات جوړيږي او په همدومره شمير سره ياد ذرات په يؤه ثانيه کي دانسان په بدن کي مري او جسدونه يې يؤه ډليز قبر توري ته ليږدول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپين کرويات دانسان دبدن ساتندويه،منظم،په پوځي وسلو سمبال پياوړي استخبارتو درلودونکی،دندې ته ژمن پوځ دئ چي په هر ملي ليټر يا سي سی کي در نهو زرو پوري سپين کرويات شتون لري.

ايډز يا ايچ آی وي ناروغي يا ديادو ذراتو دژوند لپاره ذروي بم يا په بله مانا قتلِ عام دئ، که کوم وګړی دايډز په ناروغۍ اخته سي نو دکمزور ميکروبونو پروړاندي به يې هم بدن ونه دريږي او لمنځه به يې ويسي ځکه دبدن ساتونکی پوځ لمنځه تتلی وي او دميکروبونو وژونکي کم يا نه وي.

ښه نو دويني سپين کرويات ديوه پياوړي پوځ سره ورتوالی لري، يوه ډله يې د دوښمن دډول دوسلو او دهغوئ دځانګړونو په اړه مالومات موندي، بله ډلګۍ يې وسلې جوړوي او ځيني يې جنګ ته درومي، ياد پوځ د درو ډلو څخه جوړ دئ: دمالوماتو،خبرنو راټولونکي،وسله جوړونکي او د دوښمن سره مخامخ جګړه کوونکي ډلګۍ.

دبدن دفاعي سيسټم پنځويشت زره ميليونه دسپينو ذراتو او د ديؤ ټريليو پلاتيليت پوځيانو لرونکی دئ.

پلاتيليتونه، دموي صفيحات څه شي دي؟ پلاتيليتون، ډيسک ته ورته، غيرمنظم او بيضوي شکله جوړښتونه دي چي قطريې د**3-4** مايکرو متروته رسيږي، دنارملې اندازې څخه ډېرښت او کمښت يې دواړه دناروغۍ لامل کيږي.

که چيري ياد لامبو وهونکي ذرات نه وي دانسان ټوله وينه به ديوه کوچني ټپ څخه توی سي، هرکله چي دانسان په بدن کي زخم جوړ سي ياد ذرات يې خوا ته ورځي پرهغه غوړيږي او دټپ مخ پوښوي؛ په همدې ډول دوينې ختېه کيدل منځته راځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څه چي زموږ پام ځانته را اړوي هغه دويني دروند تګ دئ؛په وينه کي يؤماده شتون لري چي وينه تېز تګ ته نه پرېږي که دي مادې شتون نه درلوداى دانسان څخه به په شپږو دقيقو کي زرسانتي متر مکعبه وينه دباندي تلاى خو ديادې مادې په شتون کي دغه وخت 30دقيقو ته رسيږي،دوينې ميانه تګ دوينې لپاره خورا اړين دئ.

همدارنګه په وينه کي دلخته کيدو،خټه کيدو ځانګړنه شتون لري، دوينې دخټه کيدو چاره دوينې دپلازما ديؤه پروټين(فيبرينوژين) دنده ده،کيداى سي وپوښتى دوينې پلازما څشي ده ؟

دوينې پلازما دوينې دمايع برخې څخه عبارت ده چي دوينې 55سلنه حجم جوړوي، دپلازما 92 سلنه اوبه جوړوي اوپاته برخه يې جامد مواد دي چي؛ پرټينونه،مالګې او عضوي مرکبات پکښي شامل دي،

دپلازما البومين پروټين دوينې ازموتيک فشار ساتي،ګلوبولين يې دهورمونو دليږد دنده لري او فيبرينوژين دوينې دخټه کيدو مسؤله دئ.

وينه کي د خټه کيدو او برعکس د بيرته مايع کيدو ځانګړنه شتون لري، ددې دوو:خټه کوونکي او ويلي کونکي مادې ترمنځ عجبه توازون شتون لري: نه وينه دومره نرۍ ده چي په څوشېبوکي تېوله دبدنه ووځي او نه دومره خټه ده چي په رګونو کي رسوب وکړي او درګونو دبندېدا لامل سي،وينه نه ډېر نرۍ او نه ډېره خنډه،خټه ده بلکي ددې دوو حالتونو په منځ کي غلظت لري.

ښه نو، دنړۍ په هر شي کي دالله جل جلاله دعظمت،يؤالي او حکمت نښي نښاني شتون لري،دوينې سره او سپين ذرات، پلازما،پلاټيليتونه او هره ذره يې دالله جل جلاله دعظمت او حکمت ښکارندوينه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الذّاريَات : 21 (وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

****

دهيپوفيز نخاميه ياملکه غده

په مغز کي نيم ګرام وزن لرونکي غده شتون لري چي ډېرې اړينې دندې سرته رسوي.

ياده غده د150زره عصبي مزو سره مښتي،وصل ده.

ياده غده دانسان دبدن اړين هورمونونه ترشح کوي چي يۀ دهغوئ څخه د ودې هورمون؛جي آر يا ګروت دئ، ياد هورمون چي خپله هم 188ساتونکو تېزبونو څخه جوړ سوی دئ،ملکه غده يې ترشح کوي، دانسان په هر ليتر وينه کي بايد لس مايکروګرام دګروت هورمون شتون ولري که ددې څخه يې اندازه کمه سي دانسان قد،تنه به کوچنۍ سي، يانې په ډوارفيزم به اخته سي،که دياد هورمون اندازه دټاکلي اندازې څخه زياته سي دانسان قد به د اندزې څخه زيات غټ سي لکه دنړۍ په کچه دلوی قد لرونکي انسانان: په طبي ژبه ياد حالت ته اکرومېګالي ويي.

ښه نو دغه غده او هورمون څوک کنټرولوي؟

دپرولاکتين يا لاکتوژن هغه هورمن دئ چي د شيدو دترشح سره مرسته کوي، دشيدو توليد دملکي غدې په مرسته سرته رسيږي داسي چي دښځې دبلاربښت

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه لېږ ورسته ياد هورمون په وينه کي په ګرځيدا پيل کوي، ترڅو لنګون ته نژدي وخت کي يې ګرځيدنه ډېرېږي؛دښځې تې دياډې نيم ګرام لرونکي غدې په مرسته دشيدو څخه ډکيږي، داسي چي ياد هورمون دتيو پرشيدو توليدونکو غدو باندي اغېزه کوي ددې نظم او جوړښت پيداکوونکی او پالونکی څوک دئ؟

الله جل جلاله په لاندي اياتونو کي فرمايي :سُوْرَةُ البَلَد : 8--10:

(أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ عَيْنَيْنِ)

ايا موږ هغه ته دوې سترګي نه دي ورکړي،

(وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ)

يوه ژبه او دوې شونډي؟

(وَهَدَيْنٰهُ النَّجْدَيْنِ)

او دوې څرګندي لاري مو هغه ته و (نه) ښودلې؟

****

ځيني !مفسيرينو (النَّجْدَيْنِ) دمورتيان تفسير کړي دي همدارنګه يؤبل هورمون شتون لري چي دتيرويېډ غده په خوځښت راولي ترڅو ياده غده دتيروکسين هورمون ترشح کړي او دبدن متابليزم چار سرته ورسوي، بايد يادونه وکړو چي متابليزم خپله يؤه پيچلې او حيرانوونکي کړنه ده، دخوړو بدلو ول په انرژۍ باندي دمتابليزم په نامه ياديږي، ښه نو ديؤې خوا تيروييډ غده دبدن دمتابليزم ټوله عمليه پرمخ وړي او دبل لوري نيم ګرام وزن لرونکي هيپوفيز،مليکه غده د تيروييډ غدي تحريکولو دتيروکسين هورمون دترشح لپاره پرغاړه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مليکه غده يؤبل هورمون هم ترشح کوي چي هغه ته کورټيکو ټروپين وايي، دياد هورمون دنده داده چي کله هم انسان دستونزې او خطر سره مخ سي نو ياد هورمون فوق الکليه غده اړباسي ترڅو ياده غده خپل هورمونونه ترشح کړي، دفوق الکليه غدې دهورمونونو دترشح سره سم دزړه دربيدل دوه برابره کيږي، سږي خپل چار ګړندی کوي، رګونه تحريکوي ترڅو وينه په ښه ډول عضلوته ورسوي او ځيګر،اينې ته لاربښوونه کوي ترڅو دقندونو آزاديده ډېر کړي، دا ټولې کړنې د هيپوفيز غدې په لاربښوونه سرته رسيږي.

مليکه غده ګوناډوټروپين(آل ايچ) او(ايف آس ايچ) هورمونونه

دهيپوتلاموس څخه د(جي ان ار ايچ)هورمون په مرسته افرازوي،چي دنارينه اوښځينه پر جنسي هورمونونو باندي اغېزه لري،ياني محرک يې دي، همدارنګه دپوستکي لاندي حجرو د هورمون يؤه ماده ترشح کوي ،چي دانسان دپوستکي دبيلابيلو رنګونو دجوړيدنې لامل کيږي،دا چاره هم دمليکې غدې په مرسته سرته رسيږي.

مليکه غده يؤبل هورمونه چي انټي ډيورټيک يا دبدن څخه دمايعاتو دضايع مخه نيوونکی دئ،ياني ياد هورمون په بدن کي د اوبو توازن ساتي اونه پريږدي چي دبدن څخه زياتې اوبه ضايع سي، ياد هورمون دپښتورګو پر راټولونکو پيپونو اغېزه کوي او په بدن کي داوبو دزياتوالي لامل کيږي؛که ياد هورمون ترشح نه سي يا کم سي دانسان ژوند به په دوږخ بدل سي؛داسي چي د اوبو دچينې خواکي به ناست وي اوپه اوبو به نه اوبيږي،څښل او بولي کول به يې ورځنی کار سي دياد هورمون کمښت ته بې مزي شکره وايي چي لويه نښه يې ډېرې بولې کول دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه نو څرنګه چي درګونو دپراخيدنې او غوجيدنې او دحافظې دفعاليدنې لپاره هورمون شتون لري، همدارنګه د لنګول دآسانۍ او دمور دشيدو د راوتلو سره مرسته کوونکى هورمون هم شتون لري،ياد هورمون ته اُکسي توسين هورمون وايي چي دمليکې غدي دشا دلور څخه ترشح کيږي چي درحم د خوځښت لامل او د لنګول پروسه تحرک کوي، يانې داچي درحم عضلو ته خوځښت ورکوي دښځو دلنګيدو په وخت کي روغتيا پالان ځيني وخت دياد هورمون درمل کاروي ترڅو درحم خوځښتون ډېر او دلنګول پروسه چټکه سي، همدارنګه ياد هورمون دتيانو داپتيليو عضلاتو دغونجيدنې لامل کيږي او دشيدو دخارجيدني لامل کيږي، الله جل فرمايي: سُوْرَةُ عَبَسَ : 20 (ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ

بيا يې د ده لپاره د ژوند لاره اسانه کړه؛

*****

ډېر هورمونو نه دي چي، نيم ګرام لرونکي هيپوفيز يا دغدواتو مشره غده يې ترشح کوي،ښه نو انسان ډېر ناتونه دئ، الله جل هغه ته داسي وصف کوي:

سُوْرَةُ النِّسَاء : 28{ يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُخَفِّفَ عَنكُمْ وَخُلِقَ الْإِنسَٰنُ ضَعِيفًا]

الله پر تاسي د بنديزونو اسانول غواړي، (ځکه چي) انسان بې وسه (ضعيف) هست کړاى شويدى.

****

ښه نو انسان داسي ناتونه دئ چي په مغز کي يې يؤه کوچنۍ غده يا مرغړى دئ چي وزن يې نيم ګرام دئ او پوهان هغې ته دغدو پاچا وايي، دهيپوفيز غده دانسان دژوند اساسي هورمونونه ترشح،آزادوي، که چيري ديادې غدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهورمونو په ترشح کي نیمګړتیا، ستونزه رامنځته سي: دانسان ژوند به په نه زغمل کیدونکي دوږخ بدل سي.

[سُوْرَةُ البَلَد : 8--13] أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ عَيْنَيْنِ

ایا موږ هغه ته دوې سترګي نه دي ورکړي،

(وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ)

یوه ژبه او دوې شونډې؟

(وَهَدَيْنَٰهُ النَّجْدَيْنِ)

او دوې څرګندي لاري مو هغه ته و (نه) ښودلې؟

(فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ)

خو هغه د سخت ستوغ ګرنګ نه د تېرېدو همت ونه کړ (د نفس او خواهشاتو په مقابل کي یې سختي ونه ګالل)؛

(وَمَآ أَدْرٰىكَ مَا الْعَقَبَةُ)

او ته څه پوهیږې چي هغه سخت ستوغ ګرنګ څه دی؟

(فَكُّ رَقَبَةٍ)

دا عقبه) د چا غاړه له غلامۍ څخه ازادول دي؛)

*****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای کاش انسان دنړۍ د دتیرایستونکو شهوتونو او خوندونو څخه فارغه کیدای ترڅو خپل خالقﷻ ته رسیدای ځکه چي شهوتونه دهغه او الله ﷻ ترمنځ پرده ده!

دکوم څه څخه چي مو دلته یادونه وکړل دیؤې غدې دهورمونونو لږه اندازه مالومات وه، مګر د هورمونو په اړه بشپړ مالومات لا دراوس دپوهانو په لاس کي نسته، دغدو او هورمونونو ډېر اړین رازونه لا دراوسه پټ پاته دي.

کله چي انسان دلندمحالي مرګ: خوب څخه راکښیني،خپل ځانته خوځښت ورکوي،خپل کارونه بیا پیلوي، دخپل بدن دپیچلي جوړښت څخه خبر نه وي، موږ د خپل بدن دغړو دکار، دهغوئ دډېر دقت او پیچلتوب څخه بیخي لږ مالومات لرو، که زموږ دبدن په یؤې کوچنۍ برخې کي هم ګډوډې پیښه سي زموږ ژوند به ډېر سخت سي،راسئ چي دالله ﷻ دستر نعمت خپل دبدن دغړو د روغتیا دعا وکړو اوتل دالله ﷻ د بې شمیره نعمتونو شکرونه ادا کړو.

والله اعلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

Thymus تايموس حربي پوهنتون

تيموس هغه غده ده چي دپيدايښت دپيل څخه وده کوي، ورسته در دوو کالو نرئ کيږي، همدغه کار پوهان دې ته اړ ايستلي وه چي خپل اند څرګند کړي، هغوئ ويل: ياده غده هيڅ چار سرته نه رسوي او دانسان په ژوند کي اضافي ده، دوئ دا خبرې ځکه کولې چي علم لا خپل اوسنيو پوړيو ته نه وو رسيدلی، مګر درڅه مودې ورسته دامالومه سول چي دانسان په ژوند کي ياده غده يؤه دارزښتمنو او اړينو غدو څخه ده.

دانسان دفاعي،ساتونکی سيستم دانسان لپاره خورا ډېر اړين او ارزښتمن سسيتم دئ، ياد سيستم يؤلوی شمېر پوځ چي شمير يې يؤتريليون او25زرو ميليونو ته رسيږي لري،

دياد‌پوځ يؤه ډله د دوښمن دډول،د وسلو او دهغوئ دځانګړونو په اړه مالومات موندي، بله ډلګئ يې وسلې جوړوي او ځيني يې جنګ ته درومي، ښه نو ياد دپوځ د درو ډلو څخه جوړ دئ: دمالوماتو،خبرنو راټولونکي،وسله جوړونکي او د دوښمن سره مخامخ جګړه کوونکي ډلګئ، دلته يې دجنګ کوونکي ډلګئ په اړه خبرې کوو.

دوينې سپين کرويات چي دهډکو په مغز کي جوړيږي او جنګي ماموريت ته ځانګړي سوي دي جنګ ته دښه چمتوالي،دجنګي تجربو دموندلو او جنګي مهارتونو دزده کړې لپاره يؤه حربي،جنګي پوهنتون ته لېږل کيږي چي نوم يې د تيموس دئ در ورستئ ازموينې دروړکړي ورسته د زده کړه کونکي حجري په توګه فارغ کيږي د ياد روزل سوي پوځيان دډلې نوم: ټي لمفوسايټونه دي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياد پوځيان په تايموس پوهنتون کي دوه اړين درسونه زده کوي: دخپل ځان او دوست پيژندنه او دناروغيو راوړونکي دښمن پيژندنه.

په لومړي پړاو کي سلګونه زره پروټئينونه چي دبدن په جوړښت کي رول لري دغو ژونکو،يا جنګي زده کړياليانو ته ښودل کيږي چي دا دوستان قوتونه دي، او روزونکي پوځ تې لمفو سايټ ته ويل کيږي چي پردغه ډله حمله ونه کړي ځکه پردوی باندي په حمله کول بدن خپله خپل ځان لمنځه وړي.

په دويم پړاو کي کومې شيدې چي دنسلونو څخه دمور دخوا څخه ماشوم ته ورکول کيږي دهغوئ دلاري دځينو ناروغيو په اړه دبدن ساتونکی پوځ دځينو ناروغيو سره بلديږي او حجرو ته دناروغيو رامنځته کوونکي ميکروبونه،ويرسونه او پرازيټونو ښوودل کيږي، يانې دمور شيدي ديډوډول وکسين په ډول کار کوي،ماشومان په لومړيو کلونو کي په فطرتي ډول ډيره هڅه کوي ترڅو هرشی چي لاس ته ورځي خولې ته يې واچوي،وي خورې دې کار کي حکمت او راز دادئ چي ماشوم چي دهيڅ کومې ناروغی سره مخ سوی نه دئ د ډيرو ناروغيو د رامنځته کوونکو سره مخ سي او دماشوم دفاعي ځواک سپين کرويات او پلاتيليټونه دبدن دښمن عنصرونه وپيژني او دهغوئ په اړه ډير مالومات لاسته راوړي، اوپه راتلونکي وخت کي دهغوئ داحتمالي حملې کولو لپاره ځانونه تياره وي،تيارکړې،

ښه نو په دغه ازموينه کي دبدن ساتونکی پوځ ددښمن جنګ کوونکی پوځ پيژني يا دهغوئ دشتون خبر خپروي يا دا چي خپله دهغوئ په نيوونه کي ګډون کوي، همدارنګه ماشوم دناروغه کيدو ورسته دماشوم دبدن دفاعي پوځ دناروغيو رامنځته کوونکي پيژنې او دځينو پر وړاندې دټول عمر لپاره يؤه جنګي ډله دهغوئ سره دجنګ لپاره تياره وي او دنده ورته سپاري ترڅو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هروخت دهغوئ دحملي په وخت کي هغوئ ته داسي غاښ ماتونکی ځواب ورکړي چي دبدن هيڅ برخې ته زيان ونه رسوي،

دانسان دبدن دساتونکي پوځ يادابښت لرونکي استخباراتي ډله دومره په خپل کار پوه او خپلې دندې ته ژمنه ده چي هروخت ددښمن جنګي ډلې پيژني او هغوئ په هيڅ ډول نه هيروي،

ښه نو کله چي مو چي دشري ناروغي ونيسي بيا مو ولي نه نيسي؟

ځکه زموږ دبدن ساتونکی پوځ دهغوئ د دويم ځلې بريد لپاره پوره تيار وي او يابښت لرونکي حجري هغوئ ښه پيژني.

دتايموس غده د بريښنايي مايکروسکوپ لاندي دانار د دانو دپوړونو په شان مالوميږي چي سپين کرويات،تې سيل ورباندي قطار وي ترڅو ياد اړين درسونه ياد کړي، هو هر ښوونځی،پوهنتون او دپوهې دزده کولو ځای بايد ازموينه هم ولري، تې سيل دسپينوذراتو برخه هم يؤ يؤ دازموينې دورکړي په خلاصيدلو سره بري ليکونو ترلاسه کوي چي دازموينې اړينې پؤښتنې پورته ليکل سوي دوې پوښتنې دي.

دلومړي درس ازموينه دا وي چي يؤه دوسته حجره يانې د بدن خپله حجره تې سيل ته وړاندي کيږي:که پرهغې بريد وکړ ناکامه دئ او اجازه نه ورکول کيږي ترڅو دتايموس پوهنتون څخه ووځي بلکي دا ناکامې دهغه ژوند ته دپای ټکی ږدي او وژل کيږي ځکه: که چيري ونه وژل سي وينې ته دننوتلو سره سم به پر خپلو وار وکړي او پر خپلو وار کول او وژل ډېر زيان رسوونکی چار دئ ځکه خو په ازموينه کي يې ناکامي دمرګ لامل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دويم درس ازموينه يې داسي ده چي د دوښمن يؤپوځي دبيلګې په ډول وايروس يا ميکروب ورته وړاندي کيږي: که چيري زده کړيال هغه ونه پيژندی يا دهغه پروړاندي ونه دريدئ بری ليک نه ورکول کيږي او دناکامۍ لکبله دا زده کړيال هم وژل کيږي.

ځکه که وينې ته ننوځي د دوښمنانو پروړاندي غفلت کوي او هغوئ ته دا وخت ورکوي ترڅو پر بدن حمله وکړي.

دتايموس په حربي پوهنځی کي دپوځيانو تې سيل روزنه دکوچني دپيدايښت څخه پيل او در درو کالو پوري دوام کوي ورسته درهغه هغه زيرک زده کړيالان چي دياد پوهنځی څخه په ښونمرو فارغه سوي د استادۍ دنده ورته سپارل کيږي ترڅو هغوئ راتلونکو نسلونو ته هم دا پوهه ورسوي او نورسپين ذرات دبدن دفاعي پوځيان وروزي.

په اويا کلنۍ کي دسپينو ذراتو روزل سوي پوځيانو په روزنه کي کمی راځي يانې يا ښه زده کړه نه سي کولی يا يې يادښت کمزوری کيږي، يا خيانت کوي او يا په لوی لاس دامر کوونکي په لارښوونه ورو ورو پر خپلو دوستانو حجرو او يا دبدن پر ځينو غړو لکه پانقراس باندي حمله کوي، په همدې خاطر په اويا کلنو کي ځيني ناروغۍ ډيرې وي لکه دبندونو د درد روماتيزم،دبندونو التهاب، شکرې او دپښتورګو ناروغۍ او ځيني نورې چي د دفاعي ذراتو دناپوهۍ، کم زده کړۍ څخه پرته بل علت نه لري،ښه نو ياد علت دئ چي د جنګ کوونکو سپينو ذراتو دنده،د ضبط او ثبت چاره په ښه ډول سرته نه رسيږي، دا يانې په دفاعي سيستم کي ګډوډي راتلل،په ياد وخت کي بدن خپله پر خپل ځان واری کوي، دخپلو سره خيانت کوي، هغه پوځونه چي مخکي به يې دبدن ساتنه کول اوس دبدن د لمنځه وړلو لپاره سره يؤځای کيږي او دبدن اړينو غړوته زيان

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسوي، هغه پوځونه چي بدن ددې لپاره ښه روزنه ورکړي وه چي دهغه څخه د دباندنيو يرغلګرو پروړاندي دفاع وکړي اوس خيانت کوي او خپل لمنځه وړي، په داخلي جګړه کي شکيل کيږي، چي ددې حالت بيان په دې ښکلو ويوونو کي ښه بيان سوی دئ. أُعلِّمه الرّمايه کل يوم/ فلما اشتد ساعده رماني

وکم علّمتُه نظم القوافي فلما قال قافيةً هجاني

ما هغه ته دغشو ويشتل ورزده کړل، مګر کله چي يې لاس او بازو مهارت پيداکړ،زما طرف ته يې غشی وار کړ، هغه ته مې چي دشعر ويل ورزده کړل، هغه چي کله قافيه،بيت جوړکړ پر ما يې واری حمله په وکړل. دبيتون دژباړي مفهوم دئ ټکي په ټکي ژباړه نه ده.ښه نو يادې غدې ته چي وګړي لږ پام هم نه کوي، او په اصل کي دګټې څخه يې خالي ګڼي، په حقيقت کي دحساسو او اړينو غدو څخه دبدن ده، ديؤه حربي ښوونځی او پوهنتون سره ورتوالی لري چي جنګي پوځيانو ټې سيل،دسپينو کروياتو،ذراتو ته روزنه ورکوي ترڅو دوست او دښمن وپيژني.

څومره چي پوهه ډېريږي،علم پرمختګ کوي: هومره په کايناتو او دانسان په بدن کي دالله جل جلاله دحکمتونو،جلال، قدرت، او ديؤالي دنښو نښانو څخه پرده پورته کيږي.

الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الذّاريَات : 21 (وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ‌ۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

****

والله اعلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صنوبري غده

دانسان د مغز په مابينځ کي يؤه سپينه ذراتو والا غده شتون لري چي صنوبري غده ورته ويل کيږي.

يؤه لوی رغتياپوه په يؤه اقتصادي پرمختللي هيواد کي زده کړيلانو ته وويل: صنوبري غده بې ګټې ده،هيڅ کار، ځانګړی فعاليت نه لري او حتا يؤ کوچنی ونډه هم دبدن په چارو کي نه لري، مګر الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ بنىٓ اسرآئيل/الإسرَاء : 85

{ وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَ ِبّى وَمَآ أُوتِيتُم ِمّنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا}

دوی ستا څخه د روح په باب پوښتنه کوي، ورته ووايه: "روح زما د رب په حکم راځي، خو تاسي له علم څخه لږه برخه موندلې ده.

****

هغه دلوی طبي پوه خبرې وي چي زده کړيالانو ته يې دبدن جوړښت پيژندنې،اناټومۍ په درس کي کړي وي،

ښه نو ورسته در ځيرنو طب پوهانو دا وموندل چي دا لومړۍ غده ده چي په جنين کي جوړيږي او همدا ورستۍ غده ده چي د طب پوهانو لپاره رازونه ښکاره کوي.

ياده غده داسي هورمون ترشح کوي چي په ټولو ژونديو موجوداتو کي شتون لري، نباتات،حيوانات،حشرات او حتا يؤ حجروي موجودات کي هم ياد هورمون شتون لري، ډيره جالبه داده چي دا هورمون په ټولو ژونديو موجوداتو کي يؤ رکم دئ،دبيلګې په ډول يؤازي په شپه کي ترشح کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهانو په هغه علمي څېړنه کي چي 1995کي خپره سول، دياد هورمون په اړه داسي ويلي وه: دغه هورمون دانسان دبدن يو دډېرو فعالو عناصرو څخه دئ، دبدن سره د ويروسونو او ميکروب ته کوي چي رحته بيده سي او ښه خوبونه ووينې، دزړه اورګونو دناروغيو ون پر وړاندي په مبارزه کي مرسته کوي،همدا ډول دانسان سره مرس دکمښت لپاره بدن پياوړی کوي، داوږدو سفرونو دستړيا په لږولو کي مرسته کوي، دعضلاتو پياوړتيا ډېره وي، حتا در دې اندازې پوري چي کولی سو دا هورمون دانسان دسلامتۍ او دبدن د غړو د دندو دسمون کوونکی په توګه وپېژنو.

ښه نو دغه پوه ته ددې ټولو مالوماتو په ليکلو سره چي ويلي يې وه: چي صنوبري غده په بدن کي بې ګټې غده ده او هيڅ رول او کار په بدن کي نه لري بايد ووايو او يادونه ورته وکړو چي په خپلې بې اساسي خبرې سره د سمې لارې څخه اوښتی دئ ، اړينه نه چي هر هغه څه چي ليکل کيږي، لوستل کيږي،ليدل کيږي او يا اوريدل کيږي سم وي.

ياده غده دبدن ډېر اړين هورمون ترشح کوي، که چيري دکاره ولويږي دانسان دمړنې حکم صادر سوی دئ، يؤه کوچنۍ د ذرې په شان غده چي دمغز په منځ کي ځای پرځای سوې ده او په ټولو ژونديو موجوداتو کي د نباتاتو څخه نيولي درانسانانو پوري او د حيواناتو څخه در يؤ حجره يې موجوداتو پوري په ټولو کي شتون لري.

[سُوْرَةُ بنىَ اسرآئيل/الإسرَاء : 78]

أَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ وَقُرْءَانَ الْفَجْرِ ۖ إِنَّ قُرْءَانَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ، د لمر له زوال څخه د شپې تر ترږمۍ پوري قايم کړه، او د سهار قرأت (لمونځ) هم لوله؛ ځکه چي د سهار په قرأت لوستلو (د سهار په لمانځه) شاهدي وهل کيږي. سُوْرَةُ البَقَرَة : 255

اللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَّهُۥ مَا فِى السَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى الْأَرْضِ ۗ مَن ذَا الَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضَ ۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ {

د الله، هغه ژوندي ابدي ذات څخه پرته چي ټول کائنات يې تنظيم کړيدي بل هيڅ خدای نشته؛ هغه نه ويديږي او نه پرېشاني پرې راځي. په اسمانونو او ځمکه کي چي هر څه دي، د هغه دي. څوك د هغه په وړاندي د هغه له اجازې پرته سپارښت کولای شي؟ - څه چي د بندګانو په وړاندي دي په هغو هم خبر دی او څه چي د بندګانو څخه پټ دي په هغو هم؛ او د هغه له معلوماتو څخه هيڅ شی د هغوی په ادراك کښي نشي ايسارېدای؛ مګر دا چي الله پخپله د کوم شي علم ورکول وغواړي. د هغه حکومت پر اسمانونو او ځمکه خور شويدی او د هغو ساتنه د هغه لپاره کوم ستومانوونکی کار نه دی. يوازي هماغه (الله) يو لوی او لوړ ذات دی.

*****

پوهان وايي دراوسه پوري دانسان پوهه دسمندر ديوه څاڅکي په اندازه نه ده، در اوسه پوري پوهان د کايناتو او خپله دانسان په رازونو کي سرګردانه دي او نه سي کولی د ډېرو رازونو څخه خبر سي.

په يؤه کال کي دري سوه پراخې علمي څېرنېز ليکونه ديادې غدې په اړه خپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوي دي،بنه نو ځيني وخت دا مختته راځي چي انسان دخپلې ناپوهۍ له كبله ديؤ شي ارزښت لږ يامات كړي، مګر كه په رښتيا خبر سي حقيقت ته ورسيږي، دا به بنه،ښكلي او بريا ته رسوونكي كړنه وبولي چي خپل خاورين سر پر خاورو كښيږي د خپل خالق جل جلاله ستاينه وكړي، دنعمتونو شكر ادا كړي او تل سجده كونكى واوسي.

لوازالمعده پانقراس

دشكري ناروغي دبدن د يؤه غدې ځخه چي پانقراس ورته ويل كيږي سرچينه اخلي، كله چي خواړه معدې ته رسيږي دهضم كوونكي مادي سره مخ كيږي او تېزابي ځانګړنه ځانته غوره كوي او د هغو عصبو دتحريك، خوځښت لامل كيږي چي الله جل جلاله دمعدې په دېوالونو كي ځاى پرځاى كړي دي، دغه چار په مغز كي مركزي عصب په كار اچوي مغز پانقراس ته لارښوونه كوي ترڅو عصاره،شيدو،يا چيكيدې ته ورته مواد ترشح كړي او د خوړو تروشكي لمنځه يوسي، بنه نو دپانقراس لومړۍ دنده دچيكيدې ته ورته موادو ترشح ده ترڅو دخوړو تېزابي، اسيدې ځانګړنه په القلي بدله كړي.

دپانقراس دويمه دنده داده چي په اينه او عضلاتو كي ذخيره سوي قندونه،خوږې،ګلاى كوجن،يا ځيني وخت شحمونه،غوړي چي دګټې وړ نه وي د ذخيره وي حالت ځخه را وباسي او دګټې اخيستې لپاره يې په قند؛خوږې بدل كړي، بنه نو قندونه يا په بدن كي بورې دوه حالت لري ذخيره خوږه او دګټې اخيستنې په حال كي خوږه، بايد يؤ هورمون دپانقراس ځخه ترشح سي ترڅو خوږې ديؤه حالت ځخه بل حالت ته بدلې كړي.

دپانقراس دغدې دريمه او ترټولو اړينه دنده داده چي: پانقراس دبدن دخوږې،شكري دمصرف،كاروني،كنټرول او سوځيدنې لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسولين،اوګلوكاګون په نامه هورمونونه ترشح كوي، كله چي هم ياده غده دانسولينو په ترشح كي سوستي وكړي قند،خوږه،شكره په بولو كي ښكاره كيږي چي ياد حالت د دويم ټايپ ډيابيټ؛يا شكري ناروغۍ په نامه ياديږي او كه بيا چيري پانقراس غده هيڅ هورمون توليد او ترشح نه كړي دانسان په بدن كي دلومړي ټايپ ډيابيټ يا شكري ناروغۍ لامل كيږي.

أو هو! يوه كوچنۍ غده چي زموږ هغې ته هيڅ پام نه دئ: لوی كارونه سرته رسوي، زموږ رب ﷻ څومره پوه،حكيم، او لوی دئ،الله ﷻ فرمايي:[سُوۡرَةُ الذّاريَات : 21

{ وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ‌ ۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ}

او پخپله ستاسي پخپل وجود كښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير كتونكي نه ياست؟

****

ښه نو زموږ بدن او ټول كاينات درازونو څخه ډک دي،كه موږ يوازي دخپل بدن دژونكو، نسجونو او غړو په جوړښت،دهغوئ دچار په دقت او ښه سرته روسونه كي پوهه لاسته راوړو اند پكښي وكړو:زموږ دا لنډ ژوند بسنه نه كوي ترڅو موږ په خپل بدن كي دالله ﷻ دحكمتونو د عظمت دبې شمېره نښو نښانو څخه خبر سو، هو دا ډېر ستونزمن چار دئ چي انسان يې كيدای سي هيڅ وخت سرته ونه رسوي.

راسئ چي ووايو : څومره لوی،پاک،او دحكمت څښتن دئ پاک الله ﷻ چي انسان يې په غوره او ښه شكل جوړ كړی دئ هغه انسان چي درجه يې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهونو په پریښودو او دالله جلاله حکمونو ته په رښتني ډول غاړه ایښودو سره دملائیکو څخه لوړیږي او که چیري برعکس وي نو درجه به یې دټولو لاندینیو څخه لاندي وي.

طحال یا توری

توری څشي دئ؟

دغه جالب اندم او اړین غړی که دکاره ولویږي او یایې کار دخپلې مالومې اندازې څخه ډیر سي دانسان ژوند ته دپای ټکی ږدي، توری یؤسیستم،یؤه غده یا یؤ غړی؛ هرڅه چي مو زړه غواړي نومولی یې سي، دتوري پنډوالی یؤانچ،بر یې دري انچه، اوږدوالی یې پنځه انچه او وزن یې دشلو ګرامو څخه ډیر نه دئ، یاد غړی په سور رنګ سره رنګول سوی دئ، د ډیرو ډیر کوچنیو رګونو په واسطه چي دیؤه شریان او ورید سره په اړیکه کي دي دوینې دبهیدونکي سیسټم سره مښلول سوی دئ، دتوري په دننه کي دکور په شکل پردې شتون لري چي عضلي یې په برکي نیولي دي، یادې عضلې په مالوم وخت کي راغونجیږي او توري دذخیره سوي،خوندي سوي وینې څخه خالي کوي.

ښه نو همدا توری دئ چي داینې سره یؤځای د جنیني ژوند په دوران کي ساتونکي پوځیان یا سپین کرویات جوړوي، هو سپین ذرات چي د بدن څخه دفاع کوونکي، ملاتړکوونکي او دهغه دروغتیا خوندي کوونکي دي، همدارنګه توری دمیلینونو هغو مړو سرو کروياتو هدیره ده چي هغه ته لیږدول کیږي.

په همدي هدیره کي یؤه ماده شتون لري چي مړه سره کرویات دهغوئ په بیا جوړیدونکو موادو باندي تجزیه کوي، ښه نو دمړو سرو ذراتو څخه اوسپنه ازادیږي او دا اومه مواد دوینې جوړیدنې کارخونو؛یانې بون میرو،دهډکو مغز ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليږدول کيږي ترڅو نوي سره کرويات تري جوړ کړي، همدارنګه دهمدي مړو حجرو دتجزيې څخه ورسته هيمو ګلوبين ازاديږي،ايني ته ليږدول کيږي ترڅو صفرا تري جوړه سي،صفرا دکوچنيو کلمو په دويمه برخه کي تويږي او د غوړو په تجزيه کي مرسته کوي؛جالبه ده.

دا هديره يؤه هديره نه ده بلکي يؤ پيچلي کار خانه ده چي دسروکروياتو دمړو څخه د سروکرويات بياجوړونکي اومه مواد جوړوي او د:هډوکو مغز ته يې استوي ترڅو نوي سره کرويات تري جوړ کړي، دهمدي مړو حجرات څخه هيمو ګلوبين جلا کوي ايني ته يې استوي ترڅو په اينه کي تري صفرا،زرغوني اوبه جوړي سي او دکوچنيو کلمو جيجنيوم برخې ته توی سي او دغوړو خوړو په هضم کي مرسته وکړي.

ښه نو آيا نه سو کولی دغه چار ته اقتصادي پروګرام جوړونه ووايو ؟

آيا دا يؤه الهي بلنه نه ده چي موږ دي ته را وبولي ترڅو په توکو کي اسراف ونه کړو حال داچي د انسانانو شمېر ورځ په ورځ ډېرېږي اوتوکو ته يې اړتيا څو برابره کيږي...خو انسانان دوړو انسانانو حق خوري او خپل دخوړولو او کاروني وړ توکي په خاورو خځلو بدلوي،ستر اسراف کوي!؟

يؤ بل ديادولو وړ ټکی دادئ چي توری دوينې دسروکروياتو دجوړيدو يؤ کارځای هم دئ خو يؤ کومکي کار ځای؛ ياني توری يؤزي هغه وخت دوينې سره کرويات جوړوي کله چي دهډکو په مغز کي دسرو کروياتو دجوړيدا چار ودريږي يا وځنډيږي،

هو هغه وخت توری دوينې سرکرويات جوړي ترڅو دانسان ژوند وژغورل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه همدغه تورى دسرو كروياتو د ذخيرې ځاى هم دئ او دبدن داړتيا په وخت كي سره كرويات دبدن په واک كي وركوي.

ديادولو وړده چي تورى ځيني وخت سپين كرويات هم جوړوي.

كه چيري توري هغه سركرويات چي مړه ده ته راوړل كيږي؛ لمنځه يې وړلى او داسي يې نه تجزيه كولى چي هغوئ بيا جوړسي انسان به د ويني دلږى ديؤډول ناروغۍ سره لاس او ګريوان سوى وايي ،كه چيري تورى په خپل چار كي سوستې او ناغيري وكړې: دانسان دفاعي سيستم به كمزورى سي، هغه څه چي نن ورځ نړيوال دهغه څخه ډېر كړيږي.

موږ ځيني وخت دپسه تورى دغوښه پلورنكي څخه رانيسو،كباب او خورو يې، بيله دې چي وپوهيږو دا څه خورو دا خو خپل يؤ دونياده.

الله جل جلاله فرمايي: سُوْرَةُ الذّاريَات : 21

{ وَفِيَ أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ}

او پخپله ستاسي پخپل وجود كښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير كتونكي نه ياست؟

*****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دناړو جوړښت او د هغوئ کار

په خوله کي يؤه ماده دناړو،يا دخولې داوبو په نامه شتون لري، چي دژنې،ژبې او غوړو لاندې کوچنۍ غدې يې ترشح کوي.

موږ دلته ديادو غدو دشمېر جوړښت او پر هغوئ دځرګندونو سره کار نه لرو بلکي پر دوو اړينو شيانو باندي ږغيږو، دناړو پر جوړښت او دهغوئ پر کار باندي.

څوک باورکولی سي چي ناړو کي معدني کانونه شتون لري،دسوډيم، پوتاشم،کلسيم،مګنيزيم،فسفات،بيکاربنات، پروټين او بورې، همدارنګه د زهرو ضد ماده او انزايمونو دناړو جوړونکي مادې دي، کوم قدرت ناوړي چي موږ يې ساده او عادي ګڼو په داسي پيچلي ډول ترتيب او ترکيب کړي دي؟

دناړو،لعاب جوړونکی څوک دئ؟

چا په ناړو کي عضوي او معدني کانونه ځای پر ځای کړي دي؟

ديادې مادې ناړو د دندو په اړه بايد ووايوو: پوهانو موندلي دي چي ناړي په څو سطحو کي څو اړين کارونه لري، لومړی داچي دخولې دننه مخ سطحه مرطوب،لنده ساتي، ځکه که په خوله کي ناړې نه وي خوله وچه او چاودې چاودې کيږي چي په پايله کي راکوليږي، ميکروبونه او پرازيتونه ځای پکښني نيسي او دتولې خولې د درد،وينو او دانسان د کړيدو لامل کيږي، ښه نو دناړو يؤه دنده دژبې او خولې لندول لنده ساتل دي.

دويمه دنده دناړو داده چي: خواړه، دډوډۍ ګولې لندوي ترڅو ژول او هضمول يې ستونزمن نه وي او په آسانۍ سره سرته ورسيږي، په واقيعت کي دهضم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی کار په خوله کي سرته رسيږي، کله چي يؤ وګړی دډوډۍ خوري او دډېر وخت لپاره يې په خوله کي نيسي، خوږ خوند احساسوي، ياد احساس دا مانا لري چي په ناړو کي هضم کوونکي مواد شتون لري چي نشايسته په خوږې بدلوې.

ياده ماده ناړې دخبرو کولو لپاره ډېرې ګټوري او کارجوړونکي دي، زموږ بدن يؤه ويی يا لغات د ويلو لپاره اوولس عضلې په کار اچوي، ژبه يؤازې دخبرو کولو وسيله ده اوبس، که چيري دانسان په خوله کي ناړې نه وي انسان دخبرو کولو وړتيا دلاسه ورکوي.

ناړې خوله او غاښونه دخوړو دپاتيشونو څخه پاکوي، هغه کړنه چي د ډېرو ورته پام نه دئ، جالبه داده چي موږ چي کله تروش شی خورو ناړې ډېرې را وځې.

هرډول ښځل خوند لري، کله چي هم په کوموخوړو يا ښڅاک کي تريوالی ډېر وي نو دناړو توليدونکي غدې ډېرې تحريکوي، ډېرې ناړې ترشح کوي ترڅو سخته ماده لږ نرۍ،نرمه سي او انسان ته ازار ونه رسوي.

ناړې کولی سي دخپل تودوخي دبدلون په مرسته ګرم خواړه لږ ساړه او ساړه خواړه لږ ګرم کړي، ښه نو ناړې په خوله کي د ګولې په ګرځولو کي ونډه لري، اړينه خبره داده ناړې د غاښونو دميکروبي کيدو او خرابيدو ضد ماده لري، خوله د ازادي هوا سره په اړيکه کي ده دميکروبو د رشد لپاره لندبل او مناسبه تودوخه شتون پکښي لري چي دا دوړه دميکربونو د دشمېر دډېرښت سره مرسته کولی سي، په همدې خاطر په ناړو کي دميکروب ضد مادې، ليزوزيم او لاکتومزين شتون لري، چي ځيني ميکروبونه د دننوتلو او پيدايښت سره سم دېښو غورځوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه نو نارې ډېرې اړينې چارې ترسره کوي: دميکروضد،دغاښونو دخرابيدو ضد موادو څخه نيولي د زيان رسوونکو محلولونه تر لمنځه وړني پوري، دغاښونو څخه د خوړو دپاتيشونو پاکول، دژبې په چليدا خوځيدو کي آساني دخبرو کولو په وخت کي، دګولو پستول د ژولو په وخت کي، دهضم لومړی چار په خوله کي، دخولې لنده ساتل او نوري هغه دندې دي چي نارې يې په ښه ډول سرته رسوي.

الله جلاله فرمايي: سُوْرَةُ الذّاريَات : 21 (وَفِيٓ أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

****

دغه نارې چي څوک هغوئ ته ارزښت نه ورکوي دکوچنيو اوپيچلو حجرو جوړښت، غدې او بيلا بيلې دندې لري، يؤازي ددې لپاره چي انسان ارام،رحت او په سکون ژوند وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زامې،ژبه او هضمي سيستم

د مځکې، هسکونو او خپله دانسان د بدن په پيدايښت او خلقت کي ژور اندکول الله ﷻ ته درسيدلو تر ټول روښانه او نژدې لار ده.

الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ حٰمٓ السجدة/فُصّلَت : 53

سَنُرِيهِمْ ءَايٰتِنَا فِى الْءَافَاقِ وَفِىٓ أَنفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُۥ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ

ډېر ژر به موږ دوی ته خپلي نښاني په افاقو (هيوادونو) کښي هم وښيو او د دوی پخپلو نفسونو کښي هم؛ تر دې پوري چي دوی ته دا خبره څرګنده شی چي دغه قُرآن په رښتيا سره پر حق دی. ايا دا خبره کافي نه ده چي ستا رب پر هر څه شاهد دی؟

****

ددغو نښو؛ نښانو څخه يوه يې زامه ده، چي شپږ عضلي لاندي خواته په خوځښت راوستلو،شپږ عضلې يې لوړ لورته په حرکت راوستلو، دوې عضلې يې چپه او راسته اړخه ته په خوځښت ورکولو او څلور عضلې يې ومخ او شاته په خوځښت راوستلو کي داخلي دي، مرسته کوي.

ښه نو زامه شپږ حرکته لرونکي ده: لوړ،کښته،مخ شاته راسته ؛چپه لورته، او انسان هرورځ 2400ځله غذا ژويي او تيروي يې، همدارنګه د خوړو دتيرولو سيستم،ګډکاری هم ډېر دقيق دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خوله کي هر دقيقه سل زره حجرې؛ژونکي نوي کيږي، دژبې دښه کار لپاره هم اولس عضلې په ګډه کار کوي ترڅو ژبه په دې وتوانيږي چي د ډوډۍ ګوله هر لور ته په آسانۍ واړوي را واړوي.

تاسودخميرکولوماشين، ته وګورئ څنګه سره څرخي،څنګه ګډونکي وسيله لري،چي اوړه او نور مواد سره وهې، خوله هم په همدغه ډول سره ده، کښته زامه: لوړ،کښته،راسته،چپه،مخ او شاته خوځښت لري؛چي ژبه دهمدغه ګډونکي وسيلې چار مخته وړي چي هر لورته څر خي او ګوله سره اړوي.

دخوړو او اوبو دتېرولو چار هم يؤ اړين او دقيق چار دئ چي په هغه کي حلقۍ،کوچنۍ ژبه او اپي ګلوت(اپي ګلوت سري غاړي ته دخوړو دننوتلو په وخت کي دتنفس کولو لار ترخيا يا دساه دنلۍ پيپ،بندوې ترڅو خواړه سږو ته ولاړ نه سي) داسې چي کله انسان ګوله تيره وي نو ديؤه لوري حلقۍ ژبه دپزې لار، دپزې د شا دوې کړکۍ بندوي او دبل لوري اپي ګلوت دتنفس کولو لار ترخيا بندوې ترڅو خواړه او اوبه سږو ته داخل نه سي، که حنجرې ته لږ اندازه خواړه داخل سي انسان يې په سا وهي.

ښه نو کله چي بيا انسان بيده وي او نارۍ په خوله کي راټولي سي څه پيښيږي؟

که څه هم دخوب په وخت کي دناړو جوړونکي غدوات لږ ناړه جوړوې خو که نارۍ په خوله کي راټولې سي يؤ ډېر جالب کار سرته رسيږي، داسي چي دخولې څخه عصبي پيغام مغز ته ليږدول کيږي،مغز نارۍ راګرځوي، هغه وخت حلقۍ ژبې او اپي ګلوت ته امر کوي ترڅو دپزې او ساه کښلو دنلۍ لار وتړي در هغه ورسته ناړي دمرۍ لورته استول کيږي، دا ټول کارونه هغه وخت سرته رسيږي چي انسان په درانه خوب بيده وي مګر دالله جل جلاله ساتنه تل زموږ سره وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرورځ د اوبو او خوړو دتيرولو چار دجمجمې: اوم،نهم،يولسم او دولسم عصبو په مرسته چي ټول دمغز دريښې څخه تيريږي په پوره دقت او ښه ډول سرته رسيږي،که چيري دغه ګډکارى،سيستم په هر دليل زيان وويني، خواړه به ديؤه لوري دپزې شاتنيو لارو ته ننوځي او پزې دمخکنيو لارو څخه به راووځي،او دبل لوري به حنجرې،دساه کښلو لارې ته ننوځي او دهغه ځاى څخه به سږو ته ننوځي چي دياد کار پايله به دخفه کيدلو له کبله دمړينې حتمي لامل سي.

مرئ چي د25څخه در 30سانتي متره اوږده ده او په دا حلقوي، ګيرديو عضلاتو سمباله ده چي تل سره راټوليږي،ښه نو که کوم څوک په روغتون کي بستروي او هغه ته خواړه ورکړو په طبيعي ډول به خواړه خپل لار د مرئ څخه در معدې پوري ووهي، همدارنګه که دبيلګې په ډول يؤ وګړى په پښو ځړيږي او هغه ته خواړه ورکړو، لوړ لورته دمځکې دجاذبې دقوې خلاف به ولاړ سي، ځکه مرئ چي دځلورو پرونو لرونکي ده دايروي،ګيردئ عضلې لري چي په پرلپسي ډول سره را ټوليږي،غونجيږي ځکه خو ګوله يا خواړه به دمرئ څخه معدې ته ورسيږي.

معده يؤ سرپوښ لري چي ټينګ تړل کيږي او نه پريږدي چي دمعدې تېزابي اوبه دمعدې څخه دباندي را ووځي او انسان ته تکليف ورکړي،دمعدې تېزاب ډېر تېز دي چي دډېرو کلکو موادو دتجزيه کولو وړتيا لري، کله چي يؤ انسان قى وهي د سخت درد او سوځيدو احساس ورته پيداکيږي چي داحالت دمعدې دتېزو تېزابو له کبله وي، ښه نو ددې لپاره چي دمعدې تېزاب مرئ ته ولاړ نه سي او انسان ته زيان او ازار ونه رسوي دمعدې سرپوښ بشپړ بنديږي، ددې لپاره چي ګوله معدې ته ننوځي بايد دګولې دلوري پرياد سرپوښ باندي فشار وارد سي دومره فشار چي دمرئ دنورو برخو دفشار څلور برابره وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه نو دغه ټولې پيچلې چارې چي دانسان په بدن کي سرته رسيږي ددې لپاره دي چي: انسان وخوري وڅښي،بيده سي، اند وکړي او ډېر نورې چاري مخته يؤسي، څوک دغه چاري ترتيبوي؟

کومې پوهې، کوم قدرت دغه چارې په لاره اچولي دي .سُوۡرَةُ التين : 4.

{ لَقَدۡ خَلَقۡنَا الۡاِنۡسٰنَ فِىۡۤ اَحۡسَنِ تَقۡوِيۡمٍ}

په حقيقت کي موږ انسان په ډېره ښه ښه پېداکړ.

****

اپي ګلوت يا کوچنۍ ژبه

دانسان په بدن کي يؤ چلوونکی يا لارښود پوليس شتون لري چي دمور په رحم کي دجنين دشکل جوړيدنې څخه دمرګ تروختته کار کوي، نه يې په کار کي لږ سوستي راځي اونه دخپله د کاره ستړی او ناخوښه کيږي، شپه او ورځ دانسان دويښې او خوب په حالت کي کار کوي، دغه پوليس همدغه اپي ګلوت؛يا کوچنۍ ژبه يا په بل مانا هغه دروازه ده چي دخوړو دتيريدو په وخت کي دحنجرې لار تړي ترڅو ګوله يا اوبه سږو ته داخل نه سي،په همدې چار سره دساه دنلۍ دروازه وتړل سي او خواړه دسرې غاړې،مرۍ دلارې معدې ته ولاړ سي.

په ستوني کي دوه دوروازې شتون لري يؤ حلقۍ ژبه چي خواړه نه پريږدي پزې ته داخل سي او دويم اپي ګلوت يا کوچنۍ ژبې ته ورته جوړښت چي دسږو دپيپ په دروازه کي ځای پرځای سوی چي خواړه نه پريږدي،دسږو پيپ ترخيا ته ننوزې، دستوني لاندي لورته دوه لارې شتون لري: معدې ته دخوړو دتلو لار او سږو ته دهوا دننوتلو لار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اپي ګلوټ خورا ډېر اړين کار کوي، چي ياد کار سږو ته دخوارکي موادو دننوتلو مخه نيول دي، که اپي ګلوټ اجازه ورکړي دنېم غړوپ اوبه دساه اخيستلو نلۍ،ترخيا ته ننوزځي او سږو ته ورسيږي: بيله ځنډه دانسان ساه بنديږي، ځکه که دمغزو اصلي حجرو ته پنځه دقيقي اکسيجن ونه رسيږي هغوئ مري.

که اپي ګلوټ دا هيره کړي چي دساه اخيستلو لار ونه تړي او دمرۍ لار خلاصه نه کړي: دهغه ياده هيره به دانسان دمرګ لامل سي.

ښه نو څه به وسي که خواړه دساه دنلۍ څخه لاندي ولاړسي؟

هغه وخت به دسږو لار خرابه سي چي او ډېر ژر به انسان دساه بندۍ څخه مړسي.

دغه کوچنی غړی چي د ډوډۍ خوړلو په وخت کي د مرۍ لار او ساه کښلو په وخت کي دسږو لار خلاصه ساتي، شپه او ورځ په ربښتني ډول خپل کار مخته بيايې او رحت نه کوي.

هغه وخت چي انسان بيده وي ياد غړی کار کوي، ښايي وواياست چي دخوب په وخت کي خو خواړه نه خورو، مګر کومې ناړې چي دخوب په وخت کي په خوله کي راغونديږي، څنګه بيله دي چي په خبر سئ يا ورته پام موسي تيروی يې؟

څوک دئ چي هغه ته يې هدايت کړی دئ، بيله دې چي موږ په خبر و اوسو، چي دساه دنلۍ لار بنده کړه ترڅو ناړې معدې ته سيخي سي او سږو ته داخلي نه سي او کله چي ياد کار سرته ورسيدي بيرته دمرۍ لار وتړه ترڅو ساه کښل په ارامۍ سره دوام پيدا کړي؟

ښه نو ترخيا يو اړين غړی دئ که څو دقيقې بند پاته سي دانسان دمړينې لامل کيږي، مهربانه الله جل جلاله پرموږ نعمت لورولی دئ هغه داچي ترخيا دساه نلۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دا خل کي داسي خوځنده سيلياوي،تنفسي تارونه پيداکړي دي چڅطب تل لوړ لورته دحرکت په حال کي وي،که هرشی، که لږ اندازه هم وي ترخيا دساه نلۍ ته ننوځي ديادو تنفسي تارونو په واسطه لوړ لور ته تيل وهل کيږي، ترڅو په حنجره کي دګړوبي يابل هر څه چي وي په ډول سره راټول سي، ديادونې وړده چي سيګرټ څکول ياد تنفسي تارونه کمزوري کوي او سږي ديادو تارونو چي لوړ لورته خوځښت لري دسوستۍ له کبله دالتهابي کيدا دخطر سره مخ کيږي.

سره غاړه،مرۍ،معدې ته دخوړو دتلو لاره هم د دايروي،حلقوي عضلو لرونکي ده چي تل دغونجيدني او پرخيدني په حال کي وي، که يؤ څوک په پښو څملېږي موږ هغه ته اوبه يا خواړه ورکړو: خواړه يا اوبه به دمځکې دجاذبې خلاف لوړ لورته ولاړسي،ياني معدې ته به ځان ورسوي.

اند وکړئ څوک دئ چي خوځنده کوچني،تنفسي وريښته،تارونه يا سيلياوي يې دسږو په پيپ، ترخيا کي ځای پرځای کړي دي؟

چا مرۍ ته دا سي دايروي عضلات ورکړي دي چي که انسان په هر حالت کي وي،حتا که په پښو را ځوړند وي هم به څښاک او خورک کولی سي؟

بيله شکه پاک الله ﷻ دا هرڅه کړي دي. سُوْرَةُ الجَاثِيَة : 4

{ وَفِى خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَآبَّةٍ ءَايٰتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ}

او ستاسي پخپل پيدابښت کښي او په هغو حيواناتو کښي چي الله يې(په ځمکه کښي) خپوروي، ستري نښانې د هغو کسانو لپاره دي چي باور کوونکي دی.

***

الله ﷻ بيا فرمايي: سُوْرَةُ حٰمٓ السجدة/فُصّلَت : 53

(c) ketabton.com: The Digital Library

سَنُرِيهِمْ ءَايٰتِنَا فِى الْءَافَاقِ وَفِىٓ أَنفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُۥ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ

ډېر ژر به موږ دوی ته خپلي نښانې په افاقو (هيوادونو) کښي هم وښيو او د دوی پخپلو نفسونو کښي هم؛ تر دې پوري چي دوی ته دا خبره څرګنده شی چي دغه قُرآن په رښتيا سره پر حق دی. ايا دا خبره کافي نه ده چي ستا رب پر هر څه شاهد دی؟

****

سُوْرَةُ الذّاريَات : 21] :وَفِىٓ أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

****

دا هرڅه چي وويل سول؛ دالله ﷻ دلويوالي هغه نښي نښاني دي چي دې ته اړتيا نه پيدا کيږي چي موږ يې داثبات لپاره مايکروسکوپ را واخلو،کتابونه او مجلې پسي وپلټو هرڅوک کولی سي په پوه سي.

زرينه غشاء او د درد احساس

کلمې پر يؤه غشاء چي ډاکټرن هغې ته زرينه غشاء وايي قرار لري، ياد غشا لويه دنده لري: کله چي هم يؤانسان جوش اوبه وڅښني،کلمې دهغوئ ګراموالی،تودوخه نه حس کوي، ځکه الله ﷻ په خپل حکمت سره لويې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوچنۍ کلمې بيله حسي عصبو پيداکړي دي او دهغه په بدل کي يې کلمې په يؤه غشاء، پوښ سره چي ډېرې دندې لري پوښلي دي.

يؤه د دندو څخه ديادې غشاء داده چي کلمې نرمې؛پستي او ارامي وساتي،داسي چي پر خوځښت باندي برلاسي وي، او دا د دقيق ترينو دندو څخه ده ځکه چي کلمي دخوړو په هضم کي ميخانيکي اساسي دنده لري، ديادې غشاء په دننه کي دعصبو مزي او لمفاوي مرکزونه شتون لري، چي دانسان دساتونکي،دفاعي سيستم منزلونه دي، دبيلګې په ډول که په کلمو کي سخت التهاب رامنځته سي او کلمې سوري سي، زرينه غشاء په دنده پيل کوي، او داسي اوبه جوړوي چي ميکروبونه لمنځه يؤسي، په دې وخت کي انسان د درد احساس کوي، مګر دا درد دکلمو څخه نه احساسوي بلکي دزرينې غشاء څخه وي چي د خطر دزنګ پيليدنې په مانان وي، را پورته کيږي، که چيري په کلمو کي سورى تند،حاد التهاب دکلمودميکروبونو،عفونت سره يؤځاى رامنځته سي، عصبي مزي، اخذې چي په زرينې غشاء کي شتون لري انسان د درد څخه خبروي.

ددې هرڅه سربيره په زرينه غشأ،پوښ کي دفاعي مرکزونه هم شتون لري چي ميکروبونه پيژني دهغوئ ضد دوا،زهر جوړوي او ميکروبونه پري وژني او فساد لمنځه وړي.

کله چي په قصابۍ کي دکلمو په منځ کي نازکه غشاء پوښ ومومئ، په هغوئ کي به وزګه بلغمي شکله ټولګي چي د غړو دمجموعي په شان وي ووينئ: چي همدا د دفاعي سيستم ترټولو پياوړي وسلې دي او د داسي سرتيرو لرونکي دي چي د دښمن په پيژندلو کي ترټولو غوره دي، هلته ښه وژونکي وسلې او د وژونکو د درملو،زهرو جوړونې کارخوني هم شتون.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخيټې،نس ټول دردونه د خطر بيرني زنګ دئ او ټوله يادي غدي چي دانسان په بدن کي حياتي دي، دانسان دبدن،ساتوونکي،دفاعي سيستمونه شميرل کيږي.

دالله جلاله په حکمت په کلمو کي حسي عصب شتون نه لري،ښه نو موږ څنګه دکلمو درد حس کوو؟

کله چي په کلمو کي سورى جوړ سي او درد هغې اندازې ته ورسيږي چي دزغم وړ نه وي، الله جلاله فرمايي: دآيات شريف ورستی برخه

[سُوۡرَةُ محَمَّد : 15] وَسُقُوا مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ

او په هغو باندي به داسي ګرمي اوبه وڅښل شي چي کولمې به يې غوڅي غوڅي کړي؟

****

کله چي کلمي سورى يا پري سي انسان د درد حس کوي، ددې پر بنسټ د لوړ آيات شريف په ځينو موخو موږ دپوهې دتازه لاسته راوړنو په مټ پوه سو، که چيري قرآن کريم دالله جلاله کلام او پيغام نه واى رسوالله صلى الله عليه وسلم نه سواى کولى دغو حقيقتونو ته ورسيږي، ځکه چي په هغه وخت کي علم،پوهه دومره پرمختګ ته نه وه رسيدلي، دغه غشاء چي په ډېر حساسو عصبو سمباله ده، بيله سوري کيدني درد نه احساس کوي، په کلمو کي هيڅ د درد احساس شتون نه لري، داسي چي که انسان ګرمې اوبه وڅښي دهغوئ زيان رسونه نه حس کوي، مګر څه وخت درد احساسوي؟

يؤازي هغه وخت چي کلمو کي ټپ،زخم جوړ ياسورى سي. اللهجلاله فرمايي: سُوۡرَةُ محَمَّد : 15

(c) ketabton.com: The Digital Library

{وَسُقُوا مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ }

او په هغو باندي به داسي ګرمي اوبه وڅښل شي چي کولمې به يې غوڅي غوڅي کړي؟

****

انسان چي هرڅومره ډېر دخپل بدن دننه رښتياوو ته رسيږي نو الله ﷻ ته يې دسر د ټيټيدلو په شمېر،د هغه په ياد او خلقتونو کي يې اند ډېرښت مومي.

الله ﷻ: دانسانانو پيداکوونکی،حکيمانه چار،نيغه لار،لارښوونکي رڼا، ټينګ،تل پاتی او باوري دليل!

معده

معده چي دانسان په بدن کي ځای پرځای سوي ده خورا لوی بحث او څيړنه غواړي چي دلته يې ليکل ناشونی چار دئ، موږ دلته پرمعدې باندي لږ خبرې کوو هغه خبرې چي دالله جل جلاله دحکمتونو،قدرت ښکاروندوينه کوي!

معده دڅلورو پوړونو څخه جوړه سوي ده،الله ﷻ معده په څلورو طبقو چي يؤپربل اوډل سوي خلق کړي ده، ددغو پړو څخه ځيني يې عضلي دي، چي په خپل منځ کي بيلابيلې دايروي،سيده او کږي عضلې لري،چي دخوړو دهضم لپاره ښه ځای تري ترتيب سوی دئ.

په معده کي 35ميليونه هضمي غدي چي په هر سانتي متر مربع کي په منځني ډول 800غدي کيږي شتون لري، دغه غدې انزايمونه او دمعدې تېزاب،هايډرو کلريک اسيد دترشح کوي چي ټول خواړه حتا کلکي غوښې لا هم تجزيه کوي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر يؤ سوال چي تراوسه لاهم دقناعت وړ ځواب نه دئ ورته موندل سوی هغه دادئ: چي ولي معده خپل ځان نه هضم کوي؟

غوښې خورو هغه هضم کوي؛ په داسي حال کي چي معده خپله غوښه ده،هغه ماده چي معده يې ترشح کوي غوښه تجزيه کوي،ښه نو دا کوم راز دئ چي خپل دځان پروړاندي هغه څه نه کوي چي دنورو پروړاندي يې سرته رسوي؟

دا اړينه پوښتنه ده چي تر اوسه نه ده ځواب سوي، مګر هغه څه چي زموږ پام ځانته را اړوي هغه دادئ چي ځيني پوهان وايي: دويني سره کرويات چي دهډوکو دمغز په کار خونو کي جوړيږي،در هغو چي ويټامين بي 12هغوئ ته ونه رسيږي جوړيدا يې نه بشيريږي، حيرانوونکي خبره خوداده چي ياد ويټامين بيله د يؤه ملګري دمرستې او ملتيا په يؤازي ځان نه سي کولی په کلمو کي جذب او اينه کي ذخيره سي، دياد ويټامين دغه ګران ملګری ګليکو پروټين دی چي خورا کوچنی دئ او اټومي وزن لري، دغه پروټيني ماده دمعدې دخواو ديوالونه،هغه ديوالونه چي دمعدې تيزاب جوړوي ترشح کوي، پوهانو ياده ماده دهغه دموندونکي په نوم نومولي ده.

هرکله چي معده ياده ماده ترشح کړي:هغه وخت ويټامين بي 12کولی سي کلمو ته جذب وينې ته داخل او په ځيګر،اينه کي ذخيره سي، کله چي پر مالوم وخت دهډوکو دمغز کار خونو ته ياد ويټامين ورو ورسيږي نو هغوئ په يؤه ثانيه کي د دونيم ميليونو شاوخوا دوينې سره ذرات توليد او کارته يې تياره وي، په اينه کي دياد ويټامين ذخيره،هغه ويټامين چي دسروکروياتو دتوليد نظارت کوونکی دئ، پنځه ملي ګرامه ده چي دانسان لپاره پنځه کاله بسنه کوي، ځکه يؤ انسان په کال کي يؤازي يؤ ملي ګرام ياد ويټامين کاروي؛يا په مصرف رسوي،موږ هره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ د درو څخه در پنځو مایکروګرامه پوري یاد ویټامین ته اړتیالرو، یو مایکرګرام دمیلي ګرام یومیلیونم برخه کیږي.

که دانسان معده کومه ستونزه پیداکړي دبیلګې په ډول ایچ فایلوري دانتان له کبله زخم پیداکړي: ګلیکو پروټین نور کلمو،وینې او اینې ته یاد ویټامین نه رسوي، هغه وخت به کومه پیښه رامنځته سي؟

هغه وخت به زموږ بدن به دبیلا بیلو ناروغیو اوستونزو لکه،انیمیا،دوینې لږیدا،دژبې دالتهاب،دخوږو په تیرولو کي ستونزې، دفعالیت لږیدل،دبدن کهالی اوسوستی،ډنګریدو،ژورخفګان،دپښو مړاوي کیدل،دبدن لړزیدلو، سردردئ، فشارټیټیدلو،نفس تنګی اونورو ناروغیو اوستونزو سره مخ سو.

یادې اونوري ستونزې اوناروغۍ موږته ځکه راپیښیږي چي زموږ په اینه کي دیاد ویټامین ذخیره ختمه سوي ده.

سبحان الله څومره دقت سوی دانسان په خلق کیدا؛پیدایښت کي؛سبحان الله

[سُوۡرَةُ القِيَامَة : 36]

{ أَيَحْسَبُ الْإِنسَٰنُ أَن يُتْرَكَ سُدًى}

ایا انسان دا انګېرلې ده چي په همداسي حال به پرېښودل شي؟

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

اينه په تمامه مانا يؤصنعتي ښار دئ!

اينه چي دانسان دننه دانسان په خيټه کي راسته لورته ځای لري،دانسان دبدن دننه ترټولو لوی غړی دئ.

اينه،ځيګر دالله جل جلاله دلويوالي؛حکمت،علم او قدرت دنښونښانو څخه يؤه نښه ده چي دانسان په ژوند کي خورا ډېر ارزښت لري: که چيري انسان نه سي کولی پرته دزړه دري دقيقې ژوندی پاته سي،بيله اينې هم د دريو ساعتونو څخه ډېر ژوندی نه سي پاته کيدلی.

اينه کولی سي خپل لمنځه تللي برخي او خرابې دويم ځلي جوړ کړي؛ داسي که چيري يؤ جراح ډاکټر داينې ځلورمه يا پنځمه برخه تري بيله،پري کړي: په حيرانوونکي ډول اينه هغه دويم ځل جوړوي، ځکه د د ډېر قدرت خاوند دانسان پيداکوونکي هغې ته عجبه دبيا جوړيدنې وړتيا ورکړي ده،هغه ژونکي،حجرې چي ډېرې ګړندۍ ويشل کيږي داينې حجرې دي چي ډېرې دندې پر غاړه لري، ځينو پوهانو ويلي دي چي اينه پنځه سوه دندې سرته رسوي،ځينو نورو بيا ويلي دي چي اووه سوه دندې سرته رسوي، ځينو نورو داينې دندې دزرو څخه ډېري يادې کړي دي او اوسنيوڅيړونو څرګنده کړي ده چي اينه دپنځه زره څخه ډېرې دندې مخته وړي.

ښه نو ديادولو وړخبره داده چي داينې هره حجره په يؤا زي ځان دغه دندې مخته وړي،ددغو دندو څخه يؤه يې ذخيره کول دي، اينه دوينې يؤ لوی ذخيره ځای،ساتن ځای دئ، اينې 1500سانتي مترمکعب ويني ته په خپل ځان کي ځای ورکړی دئ، کله چي انسان ناڅاپه دکومې پيښې سره مخ او وينه بهيدنه رامنځته سي لکه دټکر يا ولادت په وخت کي، يؤ هورمون په غوړو کي اينې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاربښوونه کوي: ترڅو دويني يوڅه اندازه د وينې، د وينې دضايع،کاريدنې سيمې ته واستوي.

داينې يوبله دنده دقندونو،خوړو، پروتينونو،ويټامينونو ذخيرکول دي، ښه نو ويلی سو چي اينه دخورکي توکو يوګودام،ذخيره ځای يا ساتن ځای دئ، چي دلوږې په وخت کي؛خوراکي موادو ته دنه لاس رسي په وخت کي هغه که ارادي وي لکه روژه يا غيري ارادي وي لکه قحطي، يا کله چي سخته وينه بهيدنه رامنځته سي، اينه پيښنه سويه تشه يا کمښت په نيکه طريقه پوره کوي.

اينه دهغو موادو ساتن ځای دئ چي انسان هغه ته اړتيا لري، که دلوږې په وخت کي ديوه انسان داينې وينه په لابراتور کي ووينو: په هغې کي به اړين مواد په بشپړ ډول شتون ولري، که يو وږي انسان د ناچارۍ يا په هر دليل چي وي دڅه وخت را په دې خوا څه نه وي خوړلي،څو ساعته دلوږې اوستړيا احساس نه کوي، ښه نو ويلی سو لوړه په اينه کي د خوړو د ذخيرې دکمښت ده، نه په روانه وينه کي دخوړو دکمښت.

په اينه کي يو بله جالبه ځانګړنه شتون لري چي هغې ته پوهان په بل رنګ جوړونه،بل ډول جوړونه وايې،داسي چي اينه کولی سي چي دخوړې څخه پروټين،دپرټين څخه خوږه،دغوړو څخه خوږه او دخوږې څخه غوړي جوړ کړي،حيرانوونکي ده په اينه کي هم چربي يا غوړ،بوره ياقند او پرټينونه شتون لري چي اينه کولی سي داړتيا په وخت کي ياد مواد په يو بل بدل کړي، ښه نو بل رنګ جوړونه يا ديوه شي څخه دبل شي جوړونه داينې يوه جالبه او اړينه ځانګړنه ده، دغه ټولې چاري،ذخيره او د توکو په يوبل بدلونه د انسان دژوند ساتلو په پار دسترخالق ﷻ په امر سرته رسيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله خبره داده چي اينه دسنجش يا اندزه كه ونې دنده هم په غاړه لري: كله چي قند يا خوږه په لوړ نسبت اينې ته ننوځي، په ځانګړي ډول كله چي خواږه خواړه وخورو، كله چي وينه داينې څخه دباندي وځي دخوږې نسبت په وينه كي 5،1/1000څخه ډېر نه وي، ښه نو اينه په وينه كي دخوږې،پرټينونو،ويټامينونو،اليكټروليټونو او ټولو موادو اندازه كول داينې د دندو څخه يؤه دنده ده.

داينې څلورمه دنده شكل وركول؛ډؤل وركول دي: د موادو مايع كول اويا جامد كولو ځانګړنه، اينه ترتيبوي،

ښه نو ددغو دوحالتونو په مرسته وينه په مناسبه طريقه ترتيب كيږي،كه چيري اينه په ښه ډول ياده دنده سرته ونه رسوي: وينه په رګونو كي لكه نرم ګل داسي كيږي او كيداى سي دانسان دمړينې لامل سي او يا به وينه داسي؛ سي چي دبدن ديؤه كوچني زخم په پيښيدنې سره به ټوله وينه دبدن څخه توى سي.

همدا ډول اينه داسي پروټين ترشح كوي چي دبدن دمايعاتو،اوبو دنسبت اندزه ګيري كوي او مالوموي يې،

هركله چي دكوم چا اينه خرابه سي يا ورته زيان ورسيږي دهغه دبدن داستسقا،پړسيدنې لامل كيږي، ياني بدن يې داړتيا څخه ډېرې اوبه ذخيره كوي او په پايله كي دانسان دبدن دانساجو دپاړسوب لامل كيږي.

اينه يؤبل حيرانوونكى چار هم سرته رسوي هغه داسي چي دزهري مادې حالت ګوري او ورسته دهغې سره وړ چلند كوي،كه اړتياوي پرووراندي يې كيمياوي غبرګون ښيي، يا هغه په خپل كيد كي راولي، يا هم هغه ليري كوي، ياني داچي اينه دزهري مادي دخطر داندازې سره وړ پريكړه كوي او دهغې پر وړاندې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

غبرګون ښيي،داسي لکه چي ته به وايي عقل دئ چي په مناسب وخت او ځای کي کي مناسبه پريکړه کوي؛

اينه داچارځنګه سرته رسوي؟

داسي چي اينه په خپل لابراتور کي زهر ازمايي، ورسته دپيژندني يا پرهغه کومه ماده پاشي ترڅو خنثا يې کړي، يا هغه محاصره کوي او نښسي يې، که نه هغه دبدن دباندي غورځوي تر څو په کڅافاتو کي د بولو سره دباندي ووځي، دغه او دې ته ورته دندې ټولې داينې پر غاړه دي.

اينه دغوړو،چربۍ تجزيه کوونکي زرغونه ماده صفر هم توليدوي، په هره ثانيه کي دونيم ميليونه سره کرويات مري او توري،

د سروکروياتو هديرې ته ليږدول کيږي، ترڅو هلته د سره په خپلو جوړونکو مادو باندي دبيا ځلي جوړيدني لپاره تجزيه سي، دوينې دسرو کروياتو دتجزيي څخه لاسته راغلي اوسپنه دهډوکو دمغز کارخونو ته دبيا ځلي جوړيدنې او کاريدنې لپاره ليږل کيږي،ترڅو بيا تري دوينې سره کرويات جوړ او دبدن په خدمت کي ورکول سي،

همدارنګه توری دهمدغه مړو سروکروياتو دتجزيي څخه هيموګلوبين په لاس را وړي،اينې ته يې استوي ترڅو اينه يې په صفر بدله ياصفرا تري جوړه کړي، ښه نو، کومه صفرا چي په اينه کي شتون لري: په توري کي دسروکروياتو دتجزيي پايله ده،داسي چي توري کي دمړو سروکروياتو څخه هيموګلوبين لاسته راغلي، ورسته اينې ته ليږل سوي او اينې هغه په يؤه بله ماده صفرا بدل کړي دي.

ښايي وپوښتئ صفر څه دنده لري؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفرا چي په اينه کي جوړه سي: کيسه صفرا يا ګالبليډر کي ذخيره کيږي دهغه ځای څخه داړتيا په اندازه کلموته ليږدول کيږي او هلته دغوړو،چربۍ په هضم، جذب کي مرسته کوي، همدارنګه دکلمو دحرکاتو سره هم مرسته کوي او يؤبله دنده هم سرته رسوي چي هغه دکلمو ضدعفوني کول يا دميکروبونو څخه پاکيدنه ده، په همدي خاطر که دکوم چا په صفرا کي ستونزه پيښه سي، دغوړو جذب او هضم دهغه لپاره ستونزمن چار وي.

اينه څنګه دسوځيدنې،خرابيدنې سره مخ کيږي؟

يرقان، ژړی يا داينې التهاب،داينې ابسي يا چرکينې دانې او دې ته ورته ناروغۍ داينې دلمنځه تللو او خرابۍ لامل کيږي، پوهان وايي: هرکله چي خواړه او دخوړو وسايل په ناپاکو موادو ککړ وي اينه په ناروغۍ اخته کيږي.

هغه حديث شريف چي دپاکۍ په باره کي راغلی دئ په همدي خاطر دئ، رسوالله ﷺ په ډېر احاديثو کي دناپاکۍ څخه ليروالي او دپاکۍ ته را بللي يوو.

پوهانو ټينګار کړی چي داينې ناروغۍ يؤ لوی دليل لري او دالوی دليل په شرابو معتاده کيدل دي، شراب دخبائث،فساد مور ده، ډېر هغه وګړي چي په شرابو معتاد وي داينې په ناروغۍ،تشمع هم اخته وي، تشمع يا داينې ناروغي يانې دا چي اينه خپلې دندې سرته نه سي رسوای، يا په بل مانا د خپلو دندو څخه داينې ورسته پاتي والی،

يؤ د دليلونو څخه چي په اسلام کي خمر،شراب حرام دي همدا دئ، ډېر داسي کيږي چي شرابي وګړي داينې په ناروغۍ اخته سوي يا اخته کيږي، الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ المَائدة : 90

(c) ketabton.com: The Digital Library

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِنَّمَا ٱلْخَمْرُ وَٱلْمَيْسِرُ وَٱلْأَنصَابُ وَٱلْأَزْلَٰمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ فَٱجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

اې مؤمنانو! په يقيني توګه شراب، جواري (قمار)، درشلې (بتان) او د فال نيولو غشي ټول ناولي او شيطاني كارونه دي. له هغو څخه ډډه وكړئ، هيله ده چي تاسي ته به برى در په برخه شي.

*****

آيا تاسو نه پوهيږئ چي ستاسو په بدن كي دغه خورا ډېر اړين غړى: ټولابراتو،كارخونه،ساتنه ځاى او ذخيره ځاى دئ؟

دموادو ذخيره،دموادو په ټوبل اړول، اندازه كول،شكل وركول،پيژندنه او لمنځه وړنه، ترشح او دنوو موادو جوړونه او ډېرې نوري دندې داينې پرغاړه دي، چي داينې هره حجره په ټوازيوالي، بيله ږغ و ږوغه په ربښتني ډول يادې دندې سرته رسوي.

!دغه ده دالله جلاله دلوري دغوښې يوه خلق سويه ټوټه ده

قصابۍ ته ځئ او دغه غړى رانيسئ، يانې دپسه اينه پيرئ،هو همدغه لوى ذخيره ځاى او فابريكه ده چي تاسو يې وينئ،انسان نه سي كولى بيله اينې د درو ساعتونو څخه ډېر ژوند وكړي. الله جلاله فرمايي :سُوۡرَةُ الطّارق : 5--8

فَلْيَنظُرِ ٱلْإِنسَٰنُ مِمَّ خُلِقَ

بيا دي انسان دې ته ځير شي چي له څه شي پېدا كړه شوى دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خُلِقَ مِن مَّآءٍ دَافِقٍ

له توپ وهونكو اوبو څخه پېدا كړاي شوى دى؛

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَآئِبِ

چي د شا او د سينې دهډوكو له منځ څخه راوځي.

إِنَّهُ عَلٰى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ

په يقيني توګه، هغه (خالق) د ده (انسان) په دوهم ځل پيدا كولو قادر دى؛

****

دبې ارزښته اوبو،نطفي،ايني،زړه،مغزو،پښتورګو څخه جوړ سوى دئ.

[سُوۡرَةُ الطُّور : 35]

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَىْءٍ أَمْ هُمُ الْخٰلِقُونَ

ايا دوى له كوم خالق څخه پرته پخپله پيدا شويدي؟ - يا پخپله د خپل ځان هستوونكي دي؟

****

هغه چي انسان يې په پيچلي او ښكلي ډول جوړ كړى، آيا په ريښتياسره دعبادت وړ نه دئ؟

په رښتيا سره دمحبت وړنه دئ ؟ او ولې موږ دهغه احكامو ته سرتيټ نه كړو وايې نه ور او وي نه منو؟ دهغه څه څخه يې چي منعه كړي يوو،پرهيز ونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړو؟ آيا دا به ښه نه وي چي خپل ارزښتمنې شيبې دهغه په عبادت او ياد کي تيرې کړو؟

دابن مسعود (رض) څخه روايت سوی دئ چي رسوالله ﷺوفرمايل: (لا تزولُ قدمُ ابنِ آدم يومَ القيامه من عِند ربهِ حتّى ّ يسألَ عن خمسٍ : عن عمرهِ فِيم أفناهُ و عن شبابهِ فيم

أبلاهُ، و مالِهِ منْ أينَ اكتسبه؟ و فيم أنفقهُ؟ و ماذا عملَ فيما علم؟

دحديث شريف مفهوم دئ:انسان به دقيامت په ورځ دالله جل جلاله په وړاندي قدم وانه خلي ترڅو دپنځو په باره کي ونه پوښتل سي: داچي عمر،ژوند يې څنګه تيرکړ؟ځواني يې څنګه مصرف او په څشي تيره کړل؟شتمنې يې دکمې لارې لاسته راوړل او په څشي يې مصرف؛ ولګول؟ او په هغه څه چي پوهيدئ څنګه يې عمل په وکړ؟ترمذی (2416

****

ښه خښل

دانس بن مالک څخه رويت سوی چي: رسوالله ﷺ په لوښي کي دڅښلو په وخت کي دري ځله ساه اخيستل،يا په بل ما اوبه به يې په دري ځله پس د څه شيبې څښلي او دغه چاره يې ښه ګڼل، او ويل به يې دا دېره تنده ليري کوي، سلامتيا ته نژدي دي،داغه رکم څښل خوارږه او په څښلو کي هوساينه راولي

دابو هريره څخه هم دغسي رويت سوی دئ، رسوالله ﷺ په درو ساه وو اوبه څښلې،کله چي به يې لوښي مبارکو شوندانو ته نژدي کړ بسم الله او چي کله به يې وڅښلې الحمدلله به يې ويل،دغه کار يې دري ځله تکراروئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بدن کي ځيني عصب شتون لري چي هغوئ ته پټ،پيچلي عصب وايي،دئوه لوري دمعدې او دبل طرفه په زړه پوري اړيکه لري، ياد عصب د ناڅاپي پيښنو سره سخت حساس دي، دبيلګې په ډول که سړي اوبه مخکي له دي چي يؤار لږ وڅښل سي ياني بدن ته دخبر په ډول دا څرګنده کړي چي زه يخي اوبه څښم او په يؤځلي بيله دريدلو ځان اوبه کړي، ياد عصب به وار خطا سي،ځکه ددې عصبو لپاره ناڅاپي پيښې سختي دي،زړه ته به پيغام واستوي او کيدای سي زړه خپله دنده پريږدي؛ په نړۍ کي داسي ډېري پيښني سوي دي چي وګړي دناڅاپه عادي پيښنو له کبله مړ او يا يې زړه دريدلی وي؛پوهانو دي ته دعصبي سيستم دنهي نوم ورکړی چي ياد چار دزړا د دريدا او مړيني لامل سوی دئ.

يؤبل ديادولو وړ خبره داده چي انسان بايد په سختي تندي،زياتي ګرمۍ او ډېري ستړيا کي په يؤځل ډېرې اوبه ونه څښني؛ځکه که موږ پر يؤه فلزي ماشين لا د هغه دګرموالي په وخت کي اوبه واچوو دهغه دزنګ وهلو او دپرزو د اوميدلو لامل کيږي،څه لا دغوښې جوړ انسان دئ. الله جل جلاله فرمايي:

[سُوْرَةُ البَقَرَة : 249]

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُم بِنَهَرٍ فَمَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّى وَمَنْ لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُۥ مِنِّىٓ إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةًۢ بِيَدِهِۦ ۚ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُۥ هُوَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُۥ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِۦ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَٰقُوا اللَّهِ كَمْ مِّنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةًۢ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّٰبِرِينَ

بيا چي کله طالوت له لښکر سره وخوځېد نو ويې ويل: "يو سيند د الله له لوري پر تاسي ازميښت کېدونکی دی، څوک چي د هغه اوبه وڅښني، هغه زما ملګری نه دی، زما ملګری يوازي هغه څوک دی چي پر هغو (اوبو)خپله تنده ماته نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي؛ هو که څوك يوه، نيمه لپه وڅښي، نو ودې څښي." - خو پرته له يوې وړې ټولګۍ څخه نور ټول له هغه سيند څخه خړوبه شول. بيا چي کله طالوت او ورسره ملګري مسلمانان له سيند څخه واوښتل، وړاندې لاړل، نو هغو طالوت ته وويل: "نن په موږ کښي د جالوت او د هغه له لښکرو سره د مقابلې وس نشته." - خو د چا چي په دې باور ؤ چي يوه ورځ له خدای سره يو ځای کېدونکي دي، هغوي وويل: "ډېر ځله داسي شويدي چي يو وړوکې ټولګۍ د الله په امر پر يوې لويي ډلي برلاسه شوېده. الله د صبر کوونکو ملګری دی.

****

دسختي تندې، ډېرې ګرمۍ او ستړيا په وخت کي بايد لږي اوبه هغه هم په تکرار او ځان هوسا کولو وڅيښو، داسي بايد ونه کړو چي په يؤځل په يؤه ايند ډبه،منګی پرسره پورته او خالي يې کړو دازموږ دروغتيا لپاره زيان رسوونکی چار دئ.

هغه څه چي لوړ مو وليکل درسوالله ﷺ ځيني هغه لارښوونې وي چي زموږ دروغتيا په پار يې راته کړي وي؛هيله لرم دګټو څخه يې برخمن سئ.

ارادي او غيري ارادي کارونه،تنفس

ځيني پوهان وايي: ښکاره والی او نيژديوالی دحجاب سره ورتوالی لري، ښکاره او څرګندي نښاني دالله ﷻ پر عظمت اولويوالي باندي شتون لري چي زموږ هغوئ ته دډېري مينې او نېژديوالي له کبله پام نه وي، يؤه دهغو نښانو څخه بيله شکه چي زموږ ساه،تنفس دئ.

انسان په ښه ډول لوړ کښته ځي په داسي حال چي سږي يې په ځانګړي نظم او ترتيب کارکوي، زړه يې هم همداسي په نظم او ارامۍ غورځي، تپيږي،هضمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سيستم يې هم په ښه ډول او دقت خپله ورسپارل سوي دنده سرته رسوي.

ښه نو که د هضمي سيستم دندي، دويني دګرځيدني سيستم دنده او دزړه او سږو دندي زموږ په اراده زموږ په مداخلې کولو مخته تلای، آيا داسي کوم وګړی به وای چي حتا يؤه شيبه به يې خوب کړی وای؟ يا لږ کار يې کړی وای؟يا هم ديؤې دقيقې لپاره دخپل خواړه ملګري سره کښينستلی وای؟

دغه ټول د غيري ارادي کارونو دډلې څخه دي چي په ښه ډول،پوره دقت، په بې مثاله حکمت،تدبير سره سرته رسيږي.

پوهان ويلي دي: دغيري ارادي کارونو دکنټرول لپاره مرکزونه شتون لري چي دزړه پر غورځيدا، دسږو پرحرکت، دهضم دچار پردوام،دغدواتو پر ترشح او ډېرو نورو کارونو چي يؤازي پري الله جلالہ ښه خبردئ څارنه کوي، داسي لکه، دکوچنيوغدو،پانقراس، ايني؛فوق الکليه غدې، تيروئيد، هيپوفيز، دبدن دتودوخې د درجې تعادل، دبدن دمايعاتو تنظيمول، دزړه دضربانو ترتيب او دې ته ورته بيخي ډېر کارونه: په غيري ارادي ډول ديادو مرکزونو په مرسته دهمدې مرکزونو در څارنې لاندي په خورا ښه او برابر ډول سرته رسيږي.

پوهانو ويلي دي: دشوکي نخاع په سريا بصل النخاع کي چي دمغز پای دئ يؤ پيچلي تارونو ته ورته جوړښت ځای لري، دتنفس دتنظيم مرکز، دزړه دضربانو دتنظيم او همدغه رکم درګونو مرکزونه چي ددې تنګ او نري ځای څخه تيريږي؛ ځای لري،

همدغه ډول دتيرولو، ژولو،دخوړو دتعادل،دخولو،ناړو،خوب او ويښتيا، پر لاري تلو،دښځينوو دمياشتنی ناروغی دځانګړني، دبدن دتودوخي تنظيموونکي او جنسي غدو مرکزونه ټوله دسپاينل کارډ يا دمغزي ساقي په لاندي لور کي ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، چي يادې ساحې ته دژوند دپيدايښت ځای وايي، چي دانسان دبدن اړينه ترينه برخه ټکی دئ، که چيري په يادې ساحې کي کوم خلل،ستونزه پيښه سي: بيله ځنډه انسان خپل ژوند دلاسه ورکوي، ددې خبرې دلاښه سپړلو توضيح لپاره تنفسي سيسټم انتخابوو.

په ياده ساقه کي دو ځايه شتون لري،يؤدساه کشولو اوبل دساه کښلو يا خارجولو لپاره، په وينه کي شته د کاربن ډای اکسايډ ګاز دا دوې پيښې ګرځوي،هرکله چي دساه اخستلو مرکز فعاله کړې دويم هغه يې غيرفعال وي ياني هغه شيبه کار نه کوې، مګر که دواړه په کار پيل وکړي، حالت خرابيږي ځکه ديؤه مرکز دکار په وخت کي دويم هغه بايد بند وي، عجبه او حيرانوونکی ظرافت او چار چي داند کولو وړدئ.

يؤه بله ديادولو وړ خبره داده چي ساه کښل،تنفس اردي چار دئ، انسان په خپله خوښه کولی سي ساه واخلي او ساه وباسي.

دتنفس کولو،ساه اخستلو او کښلو لپاره يؤ مرکز شتون لري چي دمغز څخه پيغامونه اخلي.

که څه هم انسان دياد مرکز دکار څخه بي خبره دئ مګر ياد مرکز په خپله او بيله انسان دفکره کارکوي.

څشي ياد مرکز اداره کوي؟

په حقيقت کي دا په وينه کي شته کاربن ګاز دئ چي هرکله پوره سي او په وينه کي ډېرسي دساه اخستلو او خارجولو چار کي ډېروالی راځي، که چير يؤ وګړی خپل سر په پټو يا تلتک کي پټ کړي،داکسيجن ګاز لږ او دکاربن ګاز ډېرسي، که چيري پام وکړئ په دې وخت کي دسږو خږ خږ ډېريږي، دغه حالت ځکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پيښيږي چي په وينه کي دکاربن ډای اکسايډ دګاز اندزه ډېره سي، هرکله چي دياد ګاز اندازه په وينه کي ډېره سي: دساه اخيستلو او خارجولو مرکزونو ته خبر ورکوي او ياد مرکزونه هم خپل کار دوه برابره کوي بيله دي چي انسان ياد حالت احساس کړي يا په پوه سي، موږ انسانان دخپل بدن د بيخي ډيرو خپل سري کړونو څخه بې خبره يوو او دا هغه ويښني سترګې دي چي خوب نه لري.

پوهان په دي باوردي چي که دانسان په بدن کي دکاربن ګاز دمعمول څخه دوه په لسو کي ډېر سې: د انسان دتنفس شمير ډېريږي، او که په همدي اندزې لږ سي تنفس درېږي.دا څنګه تعادل دئ؟

هرکله چي په وينه کي دکاربن ډای اکسايډ ګاز ډېر سي بېله دي چي دتنفس کولو مرکز ته خبر ورکړي انسان بې هوښه کيږي او لږ ورسته مري، هغوئ چي دبيلګې په ډول په ژمې کي په خپلو کوټو،خونو کي دګازي بخاريو او يا په پخواکي په کليو کي داوبو په ارهډونو کي داوبو دراکښلو دماشينونو دزيات دود څخه مړکيدل،څه علت وو؟

علت يې دا دی چي دکاربن ډای اکسايډ اندازه لومړی په هوا او ورسته په وينه کي دخپل معمولي اندازې څخه ډېره لوړيږي چي په پايله کي يې انسان بې هوښه او ورسته مري.

سبحان الله! عجب او حيرانوونکی نظم دئ دانسان په بدن کي... انسان بيده وي مګر سږي يې په خپل ځانګړي نظم سره خپله دنده سرته رسوي، انسان بيده وي مګر زړه يې په منظم ډول سره غورځي، غدې؛پښتورګي،معده ،اينه کلمي،توری او دماغ يې په پوره ښه او منظم ډول خپل ورسپارل سوي دنده سرته رسوي حال داچي انسان خبر هم نه وي، په همدي خاطر ﷻ فرمايي: سُوْرَةُ الذّارِيَات : 21

(c) ketabton.com: The Digital Library

{ وَفِىٓ أَنفُسِكُمْ ۚ أَفَلَا تُبْصِرُونَ}

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

****

سږي

سږي دانسان دسينې په قفس کي امانت ايښودل سوي دي چي دانسان په بدن کي دالله جل جلاله دلويي دنښو نښانو څخه دي.

سږي دتفسي پيپ ترخيا په وسطه د دباندي سره په اړيکه کي دي، ترخيا دبرنشي او برانشي بيا په هوايي کڅوړو چي دسږو کوچنۍ برخې دي پای ته رسيږي. هوايي کڅوړې چي دهوا څخه ډکې دي دمايکرومتر څلورمه بره قطر لري، په داسي حال کي چي د ترخيا قطر پنځه سانتي متره دئ داسي لکه ديؤ کوچني فلزي پيپ يا دهغه څخه لږ غټ. دهوايي کڅوړو ټوله مساحت 70متره مربع کيږي چي د ترخيا او ورسته دبرانشيو څخه هوا ورته راځي يا په بله مانا هوا تري اخلي.

آيا باور کولی سئ چي په سږو کي 350ميليونه هوايي کڅوړې شتون لري او مساحت يې د ترخيا دمساحت څخه دوه زره برابره ډېر دئ؟

جالبه داده چي د ترخيا او برنشي يا د ترخيا په ورستيوکي درويشتو ښاخونو په اوږدو کي تنفسي سيلياوي يا وريښتو ته ورته جوړښتونه شتون لري چي هريؤ يې 6مايکرو متره اوږد او دوه مايکرو متره قطر لري، ياد وريښته ته ورته جوړښتونه دتنفسي لارو څخه هرډول خطر او ټولو نا پيژندل سو شيانو دليري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولو او دتنفسي لارو دپاک ساتلو په پار په هره دقيقه کي دزر څخه در پنځلس سو ځلو پوري لوړ لورته حرکت کوي،ترڅو ټول ناپيژندل سوي توکي مخکي له دي چي هوايي کڅوړو ته داخل سي دباندي وباسي.

پوهان تر اوسه نه دي تونيدلي چي دسږو دوريښتو په کرنه، کښت کي بريالي سي؛ياني انسان تراوسه نه سي کولی دبيلابيلو علتونو لکبله لمنځه تللي تنفسي وريښتان دسره وکري، ځکه نه سي کولی يادې سيلياوي د شته عصبي مزو سره وصل يا په اړيکه کي کړي.

جالبه داده چي دتنفس،ساه په لاره کي دغه خپاره سوي تنفسي وريښته چي دترخيا څخه پيل او په برانشي يا دترخيا په ښاخونو کي شتون لري په ډېري تېزي سره په هره دقيقه کي 18ميلي متره ناپيژندل سوي يا پردي شيان دساه کښلو دلارې څخه ليري کوي، دبيلګې په ډول کله چي دساه لارې ته ناپيژندل سوی شی لکه داوبو څاڅکی ننوځي انسان ته ټوخ پيښيږي، ټوخ څشي دئ؟

هوا په تنفسي لارې کي په يؤه ساعت کي د 9سوه کيلومترو په تېزوالي په اندزه په چابکۍ تيريږي ترڅو هر ناپيژنږانده شی چي په سږو کي شتون لري دځان سره دباندي وغورځوي.

هو جالبه ده چي تنفس،ساه کښل د پرلپسي عصبي پيغامونو په مرسته په غيري ارادي ډول سرته رسيږي.

که چيري ستراللهﷻ تنفس،ساه کښل زموږ په اراده کي کړي وای: ياد چار به زموږ لپاره ډېر ستونزمن وای، هغه وخت به موږ نه سوای بيدېدلی ځکه خوب داسي بيلګه لري لکه مرګ، يؤډول ډېر کمه پيداکيدونکي ناروغي شتون لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي دتنفس کولو دپيغامونو دستونزو سره مخ کوي؛ ديادې ناروغي په شتون کي انسان نه سي کولی خوب وکړي، هو يؤډول درمل جوړ سوي دي خو ديادو درمل دخورک لپاره انسان بايد په هر ساعت کي دخوبه راکښيني،ځکه ديادو درملو اغېزه يؤازي يؤساعت دوام کوي.

په رښتيا سره چي موږ نه پوهيږو چي موږ ته الله ﷻ څومره نعمتونه راکړي دي.

حنجره

الله ﷻ په خپل کتاب کي فرمايي: سُوۡرَةُ القَمَر : 49

{ إِنَّا كُلَّ شَىۡءٍ خَلَقۡنَٰهُ بِقَدَرٍ}

موږ هر څه له يو تقدير (اندازې) سره پيدا کړي دي؛

****

ډېر دقيق برابروالی په هغو شيانو کي چي الله ﷻ پيداکړي دي شتون لري.

[همدغه مانا ددې آيات شريف څخه هم اخيستل کيدای سي: سُوۡرَةُ التّغَابُن : 3

خَلَقَ السَّمَٰوَٰتِ وَالۡأَرۡضَ بِالۡحَقِّ وَصَوَّرَكُمۡ فَأَحۡسَنَ صُوَرَكُمۡ وَإِلَيۡهِ الۡمَصِيرُ

هغه اسمانونه او ځمکه پر حق پيدا کړي دي؛ او ستاسي صورتونه يې جوړ کړل، ښه ښايسته يي جوړ کړل؛ او د همغه لوري ته په پای کښي ورګرځېدل دي

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحق څخه بل مانا هم لري چي هغه د ثابت او تل پاتي والي ټکی دئ چي د باطل په مقایسه چي هغه فاني او نه پاتي کیدونکی دئ.

[سُوۡرَةُ الحِجر : 85]

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ إِلَّا بِالْحَقّ ۗ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَءَاتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ

موږ اسمانونه او ځمکه او د هغو ټولي هستۍ له حق څخه پرته پر کوم بل بنسټ باندي نه دي پیدا کړي. او د پرېکړي ساعت هرو مرو راتلونکی دی. نو [اې محمده (ص)!] ته (ددغو خلکو پر بابېزه چارو) د شریفانه تېرېدنې څخه کار واخله.

****

دحق څخه بل مانا هم اخیستل کیږي هغه څه چي یؤه موخه ولري او دبې موخیتوب سره یؤ نه وي. الله ﷻ بیا فرمایي :سُوۡرَةُ الدّخان : 38:

{ وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لٰعِبِينَ}

دغه اسمانونه او ځمکه او د دوی تر منځ شیان موږ د لوبو لپاره نه دي پیدا کړي؛

****

دریمه مانان یې داده چي دا شی په حقه پیداسوی،یاني دیؤه ډېر پوه،حاکیم ذات دخوا په ډېر ښه او دقیق ډول په اندازه سوی دئ.

دحنجرې په اړه چي دانسان د ږغ سیستم،ګډ کاری دئ، پوهان وایي: دحنجرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروازه ګئ يا پنجره په ډېر دقت او په دقيقې اندازې سره طرحه سوې ده، داسي چي که داوسني حالت څخه لږهم غټه يا پراخه وايي دانسان ږغ به نه را وتای يا به نه اوريدل کيدای او همدارنګه که داوسني حالت څخه لږ هم کوچنۍ وايې: ساه اخيستل به ستونزمن وای، ښه نو يا به ږغ سم وای او ساه کښل به ستونزمن وای او يا به ساه کښل سم وای او تنفس،ساه اخيستل به ستونزمن وای، مګر د الله ﷻ په حکمت،قدرت او علم سره دحنجرې اندازه دانسان دپاره خورا سمه او دقيقه اندازه سوي او ورته خلق سوي ده.

چا دغه دروازه ګئ په دغې مالومې، دقيقي اوسمې اندازې سره پيداکړي ده؟

پاک الله ﷻ فرمايي: سُوْرَةُ النَّمل : 88

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِيَ أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ

نن ته غرونه وينې او ګومان کوې چي ښه کلك ښخ شويدي. خو په هغه وخت کښي به دا د وريځو په څېر الوتونکي وي، دا به د الله د قدرت نښانه وي چي هر شی يې په حکمت سره بر قرار کړيدی. هغه ښه خبر دی چي تاسي څه کوئ

****

ددې ځای څخه به دحواسو نړۍ ته اند او پام وکړو.

سترګې په يوځانګړي چارچوب کي زموږ لپاره ښه اوغوره ليده کولی سي: که چيرې زموږ دسترګو دليد دقت، اندازه ددې څخه ډېره وای يوشی مو سترګو دمايکروسکوپ په ډول څو ځله را نيژدي کولی، ژوند به مو ډېر سخت سوی وای! ښايي پوښتنه وکړئ چي ولې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

که موږ په يؤه پاک لوښې کې چي په اوسني کتو راته پکښې پاکي، خوږې او روڼي اوبه ښکاري او به ځښلی، موږ به هغه وخت چي زموږ دسترګو دليدو وړتيا د اوسني حالت څخه ډېره وای دا اوبه به مو روڼي، پاکي نه ليدای: موږ به په دې روڼو او پاکو اوبو کي ژوندي موجودات ليدای، دبيلګې په ډول موږ به په يادو اوبو کي په زرګونو بې زيانه باکترياوي اونور ميکروبونه ليدای، هغه وخت به هيڅ چا اوبه نه سوی ځښلی او که ځښلی يې هم، خوند به يې هيڅکله نه وای پراخيستی،همدارنګه دخپل کوچني ماشوم په مخ کي به يې ژوندي موجودات او درزونه ليدای. الله ﷻ فرمايي: [سُوْرَةُ القَمَر : 49

{ إِنَّا كُلَّ شَىْءٍ خَلَقْنٰهُ بِقَدَرٍ}

موږ هر څه له يو تقدير (اندازې) سره پيدا کړي دي؛

***

ښه نو را به سو غوږونو ته: که زموږ غوږونو ددې اوسنې حالت يانې دشل اهتزاز څخه ډېر اوريدای،يايې هغه ږغيزې پريکونسئ اوريدای چي اوس يې موږ نه اورو زموږ ژوند به دکړاونو څخه ډک سوی وای،دشپې به موخوب نه درلودای،ځکه غوږونو به مو هر ږغ په ښه ډول اوريدای داسي چي دخپل بدن دغړو،کلمو،زړه،پښتورګو ږغونه به مو اوريدای داسي لکه زموږ په غوږونو کي چي د پياوړی ساتيسکوپ ګوشکی وي.

الله ﷻ پرموږ باندي دا لورينه کړي چي زموږ دغوږ پرده او دهغې شاوخو جوړښت يې په داسي ډول سره جوړ کړی چي زموږ درحت او هوساينې لپاره ښه او دټولو څخه غوره دئ، موږ دشل رپا لرونکي ږغ څخه پيل در شل زره رپا،اهتزاز لرونکي ږغونه اورو،سبحان الله څومره بختور يوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه که زموږ دلمس دحس دقت د اوسني حالت څخه زيات وای، موږ به ساکنه بريښنا حس کولی چي دا به خورا ډېر زورنکي وای،ژوند به مو ډېر سخت سوی وای.

دانسان بويايي حس هم الله ﷻ په مناسبه او مالومه اندازه سره خلق او هغه ته وربخښلی دئ، دځينو ژوو دبوي کولو حس دانسان څخه يؤ ميليون ځله پياوړی دئ، که دانسان بويايي حس دومره پياوړی وای ژوند به بيا هم سخت او کړونکی وای.

الله ﷻ انسان په دوو غوږ، دوو سترګو يؤه ژبه سره داسي کروړ کړی چي هيڅ وخت به يې په جوړښت کي کوم عيب ونه مونديځ،دلمس،بوی،خوند،ليدلو او اوريدلو حسونه يې هم دهغه لپاره په ښکلي،مناسبه،مالومه او ښه ډول سره هغه ته وربخښلي دي چي په پوره دقيق او دانسان لپاره په غوره ډول ورسپارل سوي دنده سرته رسوي.

پښتورګي او د نعمت شکر يې

پښتورګي دحجاب عجز لاندي دپريتوان په شا کي دانسان په دوړو اړخونو کي ځای لري، شکل يې لوبيا ته ورته دئ چي دېوه لوی انسان پښتورګي 12سانتي متره اوږده،شپږ سانتي متر برداره دونيم سانتي متر پنډ او وزن يې 150ګرامه کيږي.پښتورګي هرورځ 1800ليټره وينه پاکوي، ښايي ستاسو دتعجب وړ وګرځي، مګر دغه خبره څو باوري سرچينو کي ياده سوي ده، هيڅ دشک ځای نه دئ پکښي پاته سوی او د ناسم دپولي اوښتي او د رښتيا پولو ته داخله سوي ده، دغه اندازه وينه دېوې منځنۍ کورنۍ دټولو دسوځيدنې وړتوکو لکه تيلو يا ګازو سره برابريږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتورګو کي کوچنو لوليې پيپونو ته ورته جوړښتونه نفرونونه شتون لري چي اوږدوالی يې 60کيلومتره او شمېرېې يؤه ميليونه رسيږي، پښتورګي دانسان داړتيا څخه ډېر دشل برابره نوري وينې دپاکوونې يا تصفيي وړتيا لري په همدي خاطر کله هم ديؤه انسان يؤ پښتورګی دکاره ولويږي، انسان کولی سي په يؤه پښتورګي ژوند وکړي، دا الله جل جلاله لويه مهرباني ده چي انسان باندي يې کړي ده، چي انسان کولی سي په يؤه پښتورګي هم ژوند وکړي،ځکه پښتورګي دانسان دبدن اړين غړي دي،په همدي خاطر يؤ ورته داړتيا څخه اضافه ورکول سوی، عطا سوی دئ.

څوک باور کولی سي چي دانسان ټوله وينه په هرو څلورويشتو ساعتونوکي شپږديرش ځله دپښتورګو څخه دپاکيدني په پار تيريږي، چي پښتورګي دوينې دتصفيي،پاکيدنې لپاره ډېر پيچلي عمليات سرته رسوي،داسي چي قندي مواد،ځيني نور عناصرونه او پروټينونه دوينې څخه اخلي او په منظمو نسبتونو سره يې دځان دباندي وريدونو ته هدايت کوي او داندازې څخه ډېر خواړه او نور اضافي او زهري مواد دبولو سر دبدنه دباندي باسي.

انسان څنګه پوهيږي چي دشکري په ناروغۍ اخته سوی دئ؟

په بولو کي دخوړې دشتون دډېرښت څخه، يانې داچي پښتورګي يؤه مالومه اندازه خوږه د وينې څخه اخلي او پاتي په بولو کي دبدن څخه دباندي باسي، همدارنګه که انسان ډېره مالګه وکاروي او خپل ادارار،بولې په لابراتوار کي وڅيري وبه وينې چي په بولو کي يې دبدن داړتيا څخه ډېره مالګه بدن دباندي را ايستلي ده.

د پوهانو په وينا پښتورګو انسان ته دا موقه ورکړي ده چي هر شی وخوري، که

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان په بدن کي دمالګې داندازې نسبت د اتيازرو څخه لوړ سي انسان مري، ښه نو يو سيستم بايد شتون ولري چي دا نسبت په وينه کي ثابت وساتي او دا سيستم دپښتورګو، بولي سيستم دئ.

څنګه چي پوهانو يې يادونه کړي پښتورګي يوه هوښ لرونکي کارخونه ده: چي دانسان دبدن داړتيا وړ موادو اندازه په ثابته اندازه کي ساتي،يانې نسبتونه منظم او ښکلي ډول سره ترتيبوي،کله چي هم په وينه کي دمالګې،بورې او نورو زيان رسوونکو يا بې زيانه موادو اندازه ډېره سي پښتورګي داړتيا څخه ډېر مواد په وينه کي نه پرېږدي او د بولو سره يې دبدن څخه دباندي باسي، همدا علت دئ چي دبولو رنګ زموږ په خوړو سره بدلون کوي، ځکه کيداى سي هغه مواد چي موږ يې خورو داړتيا څخه مو ډېر خوړلي وي يا کيداى سي زموږ بدن ته يې په وينې کي دبدن داړتيا څخه ډېره اندازه زيان رسوونکي وي ځکه خو پښتورګي زموږ دبدن څخه داړتيا اضافه توکي د وينې څخه پاک او دبولو سره يې دبدن څخه دباندي باسي.

ښه نو پښتورګي چي وزن يې د150ګرامو څخه ډېر نه دئ: بيله ږغ وږوغه بيله هوساينې،بيله کومې پاملرنې خپل ورسپارل سوې دندې ته دوام ورکوي.

دانسان پښتورګي دانسان دکار،استراحت،خوب،تجارت،منظري په وخت کي ببله کوم داسي ږغ چي موږ يې واورو کار کوي او هرورځ ټوله وينه 36ځله پاکوي، کاريې هيڅ تکليف انسان ته نه ورکوي لکه کوم تکليف چي مصنوعي پښتورګي،ډياليزماشينونه ورکوي، پښتورګي په هغه هورمونو چي ترشح کوي يې دوينې فشار کنټرولوي، کله چې پښتورګي ستونزه پيدا کړي دوينې فشار هم ستونزه پيدا کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپښتورګو لوړي غدې: فوق الکليه غدې د وينې دفشار دتنظيم،دوينې دلږيدا دمخنيوي او دبدن دمايعاتو دتنظيم لپاره هورمونونه ترشح کوي.

کله چي پښتورګي التهاب پيداکړي دمايعاتو نظم يې خرابيږي چي په هغه وخت کي انسان دبيلا بيلو کړاونو سره مخ کيږي.

آيا دابسنه نه کوي چي موږ دالله جل جلاله دلوی نعمت دپښتورګو دجوړتيا لپاره شکر کوونکي و اوسو،رسوالله ﷺ چي به کله دلاس پريولولو څخه فارغه کيدی فرمايل به يې:(الحمدلله الذي اذهب عنی الاذی وعافاني) الله جل جلاله لره دي ثنا او ستاينه وي چي زما څخه يې کړاو او ازار ليري کړ او ماته يې سلامتي راکړه.ابن ماجه301

که پښتورګي په سمه ډول کار ونه کړي: په وينه کي دادرار،بولو اندازه لوړيږي، ډاکټران پوښتي هغه وخت به څه پيښ سي؟

انسان په تشنج اخته او حافظه يې کمزوري کيږي، په چارو او چلند کي نيمګړتيا پيښيږي، دکوچنيو پيښو سره دمخ کيدو په وخت کي درد ورځي، دهغو وګړو چي ناڅاپه پښتورګي کار پريږدي، په وينه کي يې ديوريا،بولو کچه لوړيږي: غيرمعمولي چلند کوي، حتی دردې اندزې پوري چي دهغه چلند دکورنۍ لپاره دزغم وړنه وي.

که دا حالت همداسي دوام پيداکړي او د بولو کچه يې په بدن کي ډيريږي انسان ژر تري مري.

ښه نو دانسان پښتورګي او دهغوئ جوړتيا بيخي لوی اوستر نعمت دئ چي موږ ورڅخه برخمن يوو!

يؤبل اړين غړی دانسان په بدن کي مثانه ده دځينو وګړو مثانه په ځوانۍ کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوستي پيداکړي او هغه وخت انسان ډېر ورڅخه زوريږي،دخلګو تحقيروونکي خبرې اوري، ځوک چي دخپلو ادارو کنټرول نه لري رښتيا هم دا چار دهغه لپاره زورونکی دئ، ښه نو مثانه هم دالله جل جلاله دلويو نعمتونو دډلې څخه ده

موږ بايد تل دالله جل جلاله شکر ادا کړو روغتيا دالله جل جلاله ستر نعمت دئ او په قدر يې هغه وګړي ښه پوهيږي ځوک چي روغتيا نه لري.

کله چي د حاجت څخه فارغه کيږو غوره داده چي ووايوو:(الحمدلله الذي اذهب عنى الاذى وعافاني) الله جل جلاله لره دي ثنا او ستاينه وي چي زما څخه يې کړاو او ازار ليري کړ او ماته يې سلامتي راکړه.ابن ماجه301

راسئ چي ددې دوو اړينو غړو دروغتيا شکر ادا کړو او تل دالله جل جلاله حمد او ثنا ووايو.

پښتورګي او دبولو پاکول

درسوالله ﷺ چي به کله دلاس پريوللو څخه فارغه سو دادعا به يې ويله:

دانس بن مالک څخه روايت سوی چي رسوالله ﷺ به هغه وخت فرمايل:

خواړه او څښاک ځواک،خوند او همدارنګه پاتي شوني يا په بله مانان کثافات هم لري، مګر په سږو کي عجبه چاري مخته ورل کيږي چي په لنډو ټکو کي ورڅخه يادونه کوو: دانسان دمغزو څخه ورسته په دويم ځای کي ترټولو پيچلی سيسټم بولي سيستم يا پښتورګي دي، ويل کيږي چي په پښتورګو کي 2ميليونه کوچني لوله يي پيپونه، شتون لري، چي په هر پښتورګي کي يؤميليونه يادکوچني پاکوونکي پيپونه کيږي،ياد پيپونه بيخي ډېر نازک او نري دي چي پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل شاوخوا پيچل کيږي ترڅو کروي شکل جوړ کړي، پوهانو يادو لوله يي پيپونو ته ګلوميرولرونه وايي چي ديؤې غشا په واسطه پوښل سوي دي

بولې څنګه جوړيږي؟ دبولو جوړولو پروسه ډېره پيچلي ده: دويني پلټريدل، دوينې څخه داوبو،مالګو،بوري،يوريا،يوريک اسيد،کرياتينين راټونه او تصفيه کيدنه.

ښه نو ياد عمليه ډېره پيچلي ده ولي به نه وي پيچلي موږ وويل چي د انسان دبدن دويمه درجه پيچلی سيسټم دپښتورګو سيسټم دئ، ددې خبرې د اثبات لپاره دا بسنه کوي چي ووايوو دمصنوعي پښتورګي د طبعي پښتورګي څخه ډېر غټ دئ، ديؤ وګړی دوينې پاکيدنې لپاره څلور ساعته يا دهغه څخه ډېروخت نېسي چي هيڅکله وينه داسي نه پاکوي لکه طبيعي پښتورګي چي وينه پاکوي،ګلوميرولرونه دومره کوچني دي چي په سترګو نه ليدل کيږي، که ياد پاکوونکي ديؤبل سره وتړل سي اوږدوالی يې 160کيلومترو ته رسيږي، که دهغوئ دننه پوښونه سره راغونډ کړو اته متره مربع ځای به ونيسيي.

ددواړو پښتورګو وزن د150ګرامو څخه نه ډېريږي يؤ 75ګيرامه لرونکی پښتورګی هغه کارونه سرته رسوي: چي ماغزه دهفه د درک او پوهيدنې څخه ناتوانه کيږي.

که دانسان پښتورګي کار پريږدي هم هغه شيبه يې دمرګ ده او دانسان بدن به دزهرو څخه ډک سي، ځکه خو به سوالله ﷺ دلاس پريوللو ورسته ويل:

دپښتورګو ناروغئ ډېر دي،دغه نازک،محکم سيسټم دانسان څخه ازار او کړاونه ليري کوي، آيا دبه ډېره غوره نه وي چي ددې لوی نعمت او دهغه دروغتيا شکر اداکړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چيرې ياد سيستم کي ستونزه پيښه سي د انسان حالت به څنګه وي؟

دلته چي کوم څه څخه يادونه وسول دپښتورګو په اړه ډېر کم ويل وه او موخه مو داوه چي انسان بايد خپل دبدن جوړښت ته په غور اند کوونکی او پام کوونکی واوسي؛دخپلې روغتيا دشتون په خاطر هره شيبه الله جل جلاله ياد او شکر وکړي.

پښتورګي او دمالګې سره يې اړيکه

په حقيقت کي پښتورګي دالله ﷻ دعظمت او حکمت دنښو نښانو څخه يؤه نښه ده، زموږ بدن موږ ته ترټولو نږدي شی دئ چي دالله ﷻ په پيچلواو دحکمت څخه ډکو خلقتون کي يې اند وکړو. سُوۡرَةُ الذّارِيَات : 21

{ وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ ۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ}

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

****

دپښتورګو يؤه دنده دبدن داړتيا څخه دډېري مالګي دباندي ايستنه ده، مالګه دانسان په وينه کي مالومه اندازه لري چي دهغې اندازې څخه ډېرښت او کمښت يې انسان ته زيان رسوونکي دي، انسان ببله کومې مالومې اندازې او بيله دې چي کمښت او ډيرښت ته يې اند وکړي مالګه خوري، ښايي يؤخورک تريو وي يا داسي کوم خواړه وخوري چي مالګه پکښي ډېره وي، په حقيقت کي د انسان چي څنګه زړه غواړي هغسي مالګه او نور خواړه خوري، مګرپه وينه کي بايد دمالګي نسبت د اويا او اتيازرو په منځ کي وي: که چيرې يې په وينه کي اندازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دياد نسبت څخه کمه يا زياته سوه د انسان ژوند ته خطر پيښوي،خطر څه چي لمنځه يې ورې، ښه نو همدا پښتورګي چي انسان ورته په کمه سترګه ګوري، لوی او اړين کار سرته رسوي، هغه چار چي دانسان ژوند دهغه سره تړلی دئ: دغه غړي دانسان دوينې څخه داضافي، داړتيا څخه ډېرې مالګې خارجوونکي، ايستونکي دي.

پښتورګي دوينې څخه د اضافي مالګې اوبورې په ايستلو کي خپله دنده په خورا ښه، صادقانه او پوره امنتدارۍ سره سرته رسوي، په ياد کار کي ماغزه چي دبدن ټولو غړو ته امر کوونکي دي دپښتورګو سره مرسته کوي،دبيلګې په ډول:کله چي انسان زياته مالګه وخوري، يا کوم بل ډول خواړه په زياته اندازه وخوري ،ماغزه ژر د هيپوفيز غدې دلارې هورموني پيغام وپښتورګو ته استوې ترڅو پښتورګي دهغه ذخيرسوو اوبو خارجيدنه چي دپښتورګو په کوټو کي ستڼه کنټرول کړي، ديادونې وړ ده چي پښتورګي دا سي جوړښتونه،کوټې لري چي د اوبو څخه ډکې دي.

ښه نوهغه وخت مخاطي غده داسي هورمون ترشح کوي او پښتورګو ته دهورمونونو په واسطه داسي امر کوي چي پرينږدي خپلې دابو کوټې داوبو څخه تشي کړي، ولې؟

ځکه هغه وخت به دمالګو غلظت ډېر سي او دانسان ژوند به د خطر سره مخ کړي، په همدې اړو دوړ کي زړه يؤ بل هورمون هضمي سيسټم ته مخابره کوي، ترڅو انسان دتندې احساس وکړي چي په پايله کي يې انسان دسختې تندې سره مخ کيږي او دا خو طبيعي ده چي هر هغه خواړه چي تروه وي انسان دهغوئ په خوړلو دتندې احساس کوي او اړ کيږي چي خوړې اوبه وڅښي. دا عجبه نه ده؟ اوبه ژر دمعدې او اړوند هضمي غړو څخه ژر وينې ته جذبيږي اوپښتور ګوته

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاربښوونه کيږي چي خپلې ټولې ذخيره سوي اوبه تخليه کړي او داضافي مالګي په لمنځه وړلو او دباندن څخه ايستلو کي مرسته وکړي.

انسان ددې ټولو کارونو او اړودوړ څخه ناخبر وي او خپل ژوند ته

په ارامۍ دوام ورکوي، بيا هم ډېره مالګه او خوږې خوري او خوند ترې اخلي نور کار ددې دقيق اومنظم سيسټم پر غاړه دئ چي يؤازي الله جل جلاله دهغه په ميزان ،دقت او نظم باندي ښه پوهه لري.

که موږ دبدن دټولو حجراتو،انساجو،غړو او سيسټمونو دټولو کارونو څخه خبر سو موږ به دډېري حيرنتيا څخه دبې هوښۍ در پولو ورسيږو، دا دمره ډېر نظم او دقت او ناخبره انسان!

اتحسب انك جرم صغير* وفيك انطوي العالم اكبرُ

ګومان کوي چي کوچنی جسم يې ای انسانه* ستاپه بدن،تاکي جالبه او لويه نړۍ پټه سوې ده.

ښه ده چي پوه سئ کله چي يؤ غړې اوبه څښئ دجالبو،خورا حيرانوونکو او پيچلو سيسټمونو څخه تيريږي، چي انسان يې دتللو دلارو په اړه لا بشپړ پوهه نه لري. الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ النَّمل : 88

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِىَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِىٓ أَتْقَنَ كُلَّ شَىْءٍ إِنَّهُۥ خَبِيرٌۢ بِمَا تَفْعَلُونَ

نن ته غرونه وينې او ګومان کوې چي ښه کلك ښخ شويدي. خو په هغه وخت کښي به دا د وريځو په څېر الوتونکي وي، دا به د الله د قدرت نښانه وي چي هر شی يې په حکمت سره بر قرار کړيدی. هغه ښه خبر دی چي تاسي څه کوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثانه

الله ﷻ مثانه داسي خلق کړي، پيداکړي چي دهغې دېوالونه يې په کوچنيو عصبو مجهز کړي دي، کله چي هم دبولو څخه د200تر300ملي ليټرو پوري ډکيږي؛دغه د واړه،کوچني عصبي مزي شوکي نخاع ته خبر ورکوي چي مثانه نور ډکه سوې ده،نخاع هم په خپل نوبت دمثانې سفنکترې عضلاتو ته امر کوي چي سره راغونج،منقبض سي، دويم امر يې دمثانې لاندينۍ محصري يا دروازې ته وي ترڅو بولو ته لار ورکړي چي دباندي ووځي، هغه عضله چي ټينګه تړل سوي وه لمړی سوسته او ورسته خلاصيږي، مګر دا کارونه دومره هم ساده نه دي کله چي نخاع دمثانې عضلاتو ته دغونجيدنې او خلاصيدنې امر کوې: ياد امر سمدستي نه مني بلکي هغه وخت دياد امر اطاعت کوي کله چي دلوړ لوري يانې امر کوونکي، مرکزي عصابو دلوري دغه امر تائيد او ټاپه سي،داسي لکه کوم کښته پوړي اداره درهغو يؤ امر نه مني ترهغو چي ديادې ادارې څخه دلوړې ادارې تائيد او ټاپه نه وي پر وهل سوي.

که چيري ديوه وګړي مثانه په يؤه اړينه ناسته يا حساس ځای کي ډکه سي: د مثانې عضلاتو ته يې دنخاع دلوري دخالې کيدنې حکم وسي او عضلات يې حکم ومنې دانسان هغه وخت به انسان په کوم حالت کي وي او څه احساس به کوي؟

ارزښت او درناوی به يې څه په وسي؟ شخصيت ته به يې څه زيان ورسيږي؟ په دې ټولو کارونو کي دالله ﷻ حکمتونه راغونډسوي دي چي دانسان فکر ورته نه رسيږي!

ښه نو که چيري مغز موافق نه وي څه پيښيږي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چيري دهغو چي مثانه دخپلې اندازې 800ملي ليترو څخه ډېر ډکه سي، تر دې اندازې پوري چي بولې پښتورګوته ورسيږي: کيدای سي توله وينه زهري سي او بولې په ګډې سي.

په داسي حال کي نخاع نور دمغزو امر ته نه تمه کيږي بلکي خپله دمثانې عضلاتو ته امر کوي چي سره را غونج سي او لاندې محصرې ته امر کوي چي بولوته دوتلو لار ورکړي،ورسته ترهغه بولې دباندي ځي يؤازي او يؤازي دانسان دژوند ژغورلو لپاره، داڅه ډول نظم او جوړښت دئ؟ دا څنګه دقيق خلقت دئ؟

بيله مثانې به ژوند څومره سخت وای؟

په هرو شلو ثانيو کي دوه ځاڅکي بولې دپښتورګو څخه دحلبونو دلارې مثانې ته څڅيږي.

يؤ کثافت ځای چي ديؤنيم ليتر څخه ډېرې بولې ځايوي او انسان کولی سي بيله دې چي بولې وکړي پنځه يا اووه ساعته موټر وچلوي يا په کوم بل کار اخته سي. الله جل جلاله فرمايي: سُوْرَةُ الطُّور : 35

{ أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَىْءٍ أَمْ هُمُ الْخٰلِقُونَ}

ايا دوی له کوم خالق څخه پرته پخپله پيدا شويدي؟ - يا پخپله د خپل ځان هستوونکي دي؟

****

دا دقيق سيستم چا جوړ کړی دئ؟ بيله شکه الله ﷻ خلق او جوړ کړی دئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول کاينات او زموږ بدن الله ﷻ ته درسيدني، دهغه په قدرت،يوالي،حکمتونو او نعمتونو کي دفکر کولو ښه درشلونه دي، خو زموږ هوښ او بيداري غواړي،غفلت نه.

دانسان درنګ بيلابيل والی او دهغه اړيکه دميلانين مادي سره

ستر الله ﷻ په خپل کتاب کي فرمايي: سُوْرَةُ الرُّوم : 22

وَمِنْ ءَايٰتِهِۦ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلٰفُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوٰنِكُمْ

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَءَايٰتٍ لِّلْعٰلِمِينَ

او د هغه له نښانو څخه د اسمانونو او ځمکي پيدايښت او ستاسي د ژبو او رنګونو بېلا بېلوالی دی. په باوري ډول پدې کښي د پوهانو لپاره ډېري نښانې دي.******

غواړو ددې ايت پردغه برخه (وَاخْتِلٰفُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوٰنِكُمْ

إِنَّ فِى ذٰلِكَ لَءَايٰتٍ لِّلْعٰلِمِينَ) لنډ وړغيږو.

پوهان وايي: دپوستکی په مخ کي چوپرکي حجرات يانې چوپرک ته ورته حجرات،ژونکي ميلانوسيټونه شتون لري، ددې حجراتو شمېر په هر انچ مربع ساحه کي شپيتو زرو ته رسيږي، په تور پوستو او سپين پوستو کي ديادو حجراتو په شمېر کي بدلون نسته، دغه حجرات په ټولو انسانانو کي هغه که توروې،سپين وي يا غنم رنګ شمېر يې په ټولو کي يو دئ، درنګو بيلا بيل والی په انسانانو درنګ دمادې ميلانين د ډېرښت او کمښت له کبله وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپين او تور انسانان دیادې مادې لکبله چي وزن يې ديوه گرام څخه ډېر نه دئ ديؤ بله توپير سره لري.

دیادول وړ ټکی دادئ چي دغه حجرت په هرو دو کالو کي دلس څخه در شل سلنه کميږي،ښه نو موږ ويلی سو چي دانسان دعمر په ډېريدو دهغه پوستکی روښانه او سپين کيږي، مگر زموږ کار ددې سره نه دئ، بلکي زموږ کار ددې رنگې مادې خپريدنه،نفوذ وه هغو حجراتو ته دئ چي چوپرک ته ورته شکل لري او په هر انچ مربع کي يې شمېر شپيتو زرو ته رسيږي.همدارنگه موږ پردې هم ږغيږو چي ديادو حجراتو شمير د ارثي حجراتو د لوري دحجرې په هسته کي ټاکل کيږي.

مگر ولې هغه وگړي چي په استوايي سيمو کي ژوند کوي تورپوستي دي،په داسي حال کي دجنوبي اوشمالي قطب اوسيدونکي سپين پوستان دي؟

دا څنگه تفسيروالی سو؟

دهغوئ دسيمې او رنگ ترمنځ کومه اړيکه شتون لري؟

په دې کي دالله جل جلاله لوی حکمت پټ سوی دئ.

د تياره مادې دځانگړو نو يؤه يې دزيان رسوونکو ماورأ بنفش وړانگو ښه جذب دئ، داستوايې سيمو په شاوخوا کي دلمروړانگې تېزې اوسيده دمځکې پرمخ موښلې،ځکه خو ديادو سيمو داوسيدونکو رنگ تور او تياره دئ.

دلمر وړانگي چي دپوستکي دتور والي لامل کيږي ددو لارو ياد کارکوي،لومړی: ميلانښ چي دمخه جوړسوي وي په تېزۍ په کراتينوسيټونو توزيع کيږي، دويم: فعال سوي ميلانوسيټونه دميلانښو جوړښت ډېر کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس به دغه مبارک ايات تلاوت کړو چي فرمايي:

{وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦ خَلْقُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَٰفُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَٰنِكُمْ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّلْعَٰلِمِينَ

او د هغه له نښانو څخه د اسمانونو او ځمکي پيدايښت او ستاسي د ژبو او رنګونو بېلا بېلوالی دی. په باوري ډول پدې کښي د پوهانو لپاره ډېري نښانې دي.

****

دانسانانو درنګونو او پوستکي رنګا رنګي دالله ﷻ دعظمت او حکمت دنښو نښانو څخه يؤه نښه ده، دا ددې وړ ده چي په هغه کي اند وکړو ځان پري پوه کړو او په دې رنګونو کي په پټو سوو رازونه کي پلټنه وکړو.

که دانسانانو څيهرو ته وګورو موږ به ونه تونيږو چي ديؤه وګړي رنګ دبل درنګ سره ورته ومونږو، ياني داسي وګړي به نکړو پيدا چي بس کټ مټ دهغه بل انسان په رنګ وي، مګر که د انځور نيوني په يؤې کيمرې باندې يې انځور ونيسو تقريباً ټوله په يؤه رنګ مالوميږي، که موږ بيا هغوئ ته په خپلو سترګو وګورو دهريوه رنګ به ځانته ځانګړنې ولري ياني موږ به ښکاره توپيرونه دهغوئ په رنګونو کي ومونږو، دانسان سترګې کولی سي په 800 زره رنګونو کي يؤه درجه رنګ دنورو څخه بيل ووينې، داسي چي که موږ اته سوه زر دزرغون رنګ ټوټې ديؤبل خواکي کښيږدو ديؤې سري رنګې ټوټې په ورزياتول زموږ سترګې هغه پيژندلی سي، ښه نو زموږ سترګې دبيلابيلو رنګونو په پيژندنه کي ډېرې دقيقې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسوالله ﷺ دلوی اختر په يؤې خطبې کي فرمايلي وه: (يا ايها الناس ان ربکم واحد وان اباکم واحد، الا لا فضل لعربي على أعجمي ولا لعجمي على عربي ولا لأحمر على أسود، ولا لأسود على أحمر الا بالتقوا)

اي خلګو وپوهيږئ چي ستاسو دټولو رب(ج) يؤ دئ،ټول ديؤبل ورونه ياست،وپوهيږئ چي هيڅ عربي پر عجمي او هيڅ عجمي پر عربې، هيڅ سور پوستی پر تور پوستي او هيڅ تور پوستی پر سور پوستي، غوروالی نه لري مګر په پرهيزکارۍ، تقوا

هم دغه شان دابو هريره (رض) څخه روايت سوی دئ چي رسوالله وفرمايل: (ان الله لا ينظر الى صورکم واموالکم ولکن ينظر الى قلوبکم و أعما لکم)

الله جل جلاله ستاسو څيهرو او شتمنيو ته نه کوري، بلکې ستاسو زړونو او کړنو ته ګوري.

الله جل جلاله زموږ کورونو،موټرونو اولادونو، شتمنيو او ښکلاو ته نه ګوري،بلکي زموږ زړونو،زموږ خبرو او زموږ چار چلند ته ګوري.

دوريښتانوسپينيدل

دهغو مالوماتو دډلې څخه چي دانسان په اړه موږ ترلاسه کړي دي يؤ يې دادئ چي دهر انسان پر سره دسل څخه در دوه سوه پنځوس يادري سوه زرو وريښتانو پوري شتون لري او هر وريښته د درو کلونو څخه ډېر ژوند کوي، ددې لپاره چي دانسان ټوله وريښتان نوي سي 200ورځو ته اړتيا لري، دانسان دبدن دهر وريښته سره د وريښته جوړونې کارخونه شتون لري؛ياتې داچي زموږ پر بدن چي څومره وريښتان دي هومره دوريښته جوړونې فابريکې هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شتون لري، ښه نو هر تاروريښته ځانته يؤه فابريکه لري چي هلته توليديږي، وده او رشد کوي او دخپل عمر ځوانی ته رسيږي،ورسته سپين؛زيږي او مري،چي مړينه يې دختنې او را لويدنې څخه عبارت ده.

هر وريښته يؤ شريان او وريد دځان دمغذي کيدنې او يؤه عضله دخپلې خوځيدنې لپاره لري، همدارنګه هر وريښته يؤ عصبي مزی لري چي تکان ورکوي ترڅو ودريږي او دغه رکم هروريښته يؤه دغوړو او يؤه د رنګ غده لري.

ښه نو دراوسه څيړونکي دوريښتانو دسپينيدو په اړه بشپړ مالومات په لاس کي نه لري؟

ځينو پوهانو دخپلو تازه څيرونو ورسته ويلي دي چي د وريښتانو سپينښدل دعصبو څخه سرچينه اخلي: داسي چي سپين کرويات دوريښته لوړ لورته راځي او سره کرويات خوري،

پوهان پردې خبره ټينګار کوي چي سپينږريتوب يا سپين سرتوب دپوستکي ستونزه ده چي دعصبو څخه سرچينه اخلي.

قرآنکريم دې خبرې ته 14نيم سوه کاله مخکي اشاره کړي ده او فرمايي: سُوۡرَةُ المُزّمّل : 17

{ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدٰنَ شِيبًا}

که تاسي له منلو څخه انکار وکړئ، نو په هغه ورځ به څنګه وژغورل شئ چي ماشومان به سپين ږيري کړي؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه نو که ووايو دسپين سرتوب او سپينږرتوب سرچينه دانسان دبدن دننه ويره ده بده به نه وي ځکه موږ په تاريخ کي د دې ته ورته پيښنو په اړه لوستلي دي: چي دځينو انسانانو وريښتان يؤازي په يؤه شپه کي سپين سوي دي دهغو دډلې څخه يؤه يې (ماري آنتوانټ) دلوئي شپاړسم دفرانسي دپاچا ميرمن يادولی سو چي خبره سول سبا اعدام کيږي تور وريښتان يې په يؤه شپه کي سپين سول

دابن عباس (رض) څخه روايت سوی چي ابوبکر(رض)وويل: ای ګرانه پيغمبره سپينږری سوی يی؟رسوالله ﷺ يې په ځواب کي وويل:(شَيّبتني هود،والواقعه،والمرسلات،وعم يتسائلون،واذالشمس كوّرت)

د هود،واقعه،مرسلات،عم يتسائلون او تکوير سورتونو زه سپينږری کړم.

يانې رسوالله وويل زه يادو سورتونو سپينږری کړم،ښه نو الله جل جلاله فرمايي:
سُوْرَةُ هُود : 112

{ فَاسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُۥ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ}

نو [اې پيغمبره (ص)!] ته او ستا هغه ملګري چي (له کفر او سر غړوني څخه د ايمان او غاړي ايښودلو لوري ته) راووښتي دي، پر سمه لاره همغسي برابر ثابت قدم اوسئ، لکه څنګه چي درته حکم شويدی. او د بندګۍ له حد څخه تېری مه کوئ. څه چي تاسي کوئ، هغه ستاسي د رب په نظر کښي دي.

****

دعمر په ډيريدو هرانسان د عصبي ستړيا سره د بوډاتوب دبيلا بيلو اړخونو له کبله مخ کيږي. الله ﷻ فرمايي: [سُوْرَةُ الرُّوم :۵۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللَّهُ الَّذِى خَلَقَكُم مِّنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ

الله پاك هغه ذات دی چي تاسي يې (د كوچني توب) په كمزورې بڼه پيدا كړئ، بيا له هغې كمزورۍ څخه وروسته يې تاسي ته قوت در وبښه، بيا له هغه قوت څخه وروسته يې تاسي كمزورۍ او زوړوالي ته ورسولاست. هغه چي هر څه غواړي پيدا كوي يې، هغه په حقيقت پوهېدونكی، په هر څه باندي قدرت لرونكی دی.

****

امام (رح) د (النذير) كلمه په بوډاتوب سره تفسير كړي ده.

دا د بنده دپام را اړولو يؤه نازكه اشاره ده چي الله جلاله خپل بنده پوهوي چي بنده: ليدنه دي د الله جلاله سره نېژدي ده،ته دالله جلاله سره دليدني لپاره څه دځان سره لري؟ ای انسانه! ملا دي كړوپه،وريښتان دي سپين،سترګې دي كمزوري سوي بڼه نو بيا ولي دالله جلاله څخه نه شرميږي؟

دا دالله جلاله حكمتونه دي چي ولې دسر او ږيري وريښتان ژر او دورځو وريښتان ژر نه سپيږي، په پزه كي وريښتان راشنه كيږي مګر پر غاښو نه، دلاسو پر لوړه خوا وريښتان راشنه كيږي مګر پر ورغو نه،ولي؟

فوا عجباً كيف يعصي الإلهُ

أو كيف يجحده الجاحد

و في كل شيءٍ له آيه/ تدلّ علي أنّه واحدُ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ټولو ایاتونو سره،جالبه ده چي څنګه دالله ﷻ نافرماني کيږي،او څنګه يؤڅوک انکار تري کوي،په هرشي کي څرګنده نښي نښانې دي چي وايي، هغه خداى او يؤازنى پيداکوونکى دئ.

په پوست کي د احساس ځايونه

الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ النِّسَاء : 56

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِـَٔايَٰتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُم بَدَّلْنَٰهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا

کومو خلکو چي زموږ د ايتونو له منلو څخه انکار کړيدى، هرومرو به يې اور ته ننباسو؛ او کله چي د هغوى د بدن پوټکي والېبل (وسوځول) شي؛ نو د هغو پر ځاى به نور پوټکي ورکړو چي د عذاب خوند ښه وڅکي. الله ډېر زورور دى او د خپلو فېصلو د عملي کولو په حکمت ډېر ښه پوهيږي.

****

ګويا هغه ځايونه چي درد حس کوي په ځانګړي ډول دسوځيدنې درد چي پوست کي سته ددې لپاره چي عذاب وڅکي.(كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُم بَدَّلْنَٰهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ)او کله چي د هغوى د بدن پوټکي والېبل (وسوځول) شي؛ نو د هغو پر ځاى به نور پوټکي ورکړو چي د عذاب خوند ښه وڅکي.

****

پوهان باور لري پوست ددوو پوښونو څخه جوړ سوى دئ، دپوست مخ چي د يؤشى سره داړيکې په وخت کي دهغه په اړه مالومات مغز ته ليږي، لکه ديؤشي دسوړوالي،ګرموالي،نازکوالي توپيرکوي، دغه پوښ خپل د درو لايو کي څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جوړسوی دئ،باندنی پوښه،منځنی پوښ او لاندينی پوښ،دپوستکي دويم پوښ چي په همدي پوښ کي حيرانوونکي او جالب څه شتون لري.

دغه پوښ دنسجونو څخه جوړ دئ چي دکوچنيورګونو، عصبي رګونو،دغوړو دترشح لپاره غدې، دخولو توليدونکي غدې او دننه دغوړو،چربی لايي، په واقعت دپوستکی فعال پوښ همدادئ چي ياد شيان شتون پکښي لري.

دپوستکي دويمه برخه، ددوو برخو څخه جوړه: پاپيلائي او رتيکولر،په پيلائي برخه کي دوينې رګونه او حس کوونکي حجرې شتون لري همدارنګه په رتيکولر برخه کي يې دوريښتان، دغوړيو غدې، دخولو غدې، دردې پوښ لاندي هيپو درم برخه شتون لري چي په هغې کي دوريښتانو پيازوونه او دچربی،غوړيو نسجونه په زياته اندازه شتون لري.

کله چي انسان په اوبو او ګرمي هوا کي وي دتيرويېډ غده حجروته هورمونونه استوي ترڅو هغوئ خپل کار ډېر او ګړندی کړي، ديادې غدې د فعاليت سره دحجرو هغه تودوخه چي دوئ يې منعکسه کوي ډېريږي او په همدې ډول بدن د تودوخې سره اموخته يا عيار يږي.

يؤبله ډېره جالبه او حيرانوونکي خبره داده: که چيري انسان په مثبت څلويښت درجې تودوخه کي وي څه پيښيږي؟

پوهان وايي دوه سوه ذري دپوستکي په بيلابيلو برخوکي ځای پرځای سوي دي کله چي يې د شاوخوا تودخه دمعمول څخه پرته سي يادې ذرې دعصبي تارونه په مرسته مغز ته خبر ورکوي،مغز دبدن دټولو کوچنيو رګونو دخلاصيدنې امر ورکوي په همدې خاطر کله چي دتودوخې درجه لوړه ځي دانسان بدن سور کيږي او رنګ يې سره لمبه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره کرويات

دهر وګړي هغه که ښځه وي يا نر،کوچنی وي يا لوی: وينه يې په شريانونو او وريدونو کي روانه ده، که څه هم ډېر انسانان نه پوهيږي: چي وينه ده څشي؟ دڅه شي څخه جوړه سوې ده؟څومره ده او کوم رازونه په وينه کي پټ دي؟

ښه نو که چيرې په رګونو کي د روانې وينې په حقيقت انسان وپوهيږي بيله شکه سربه خپل خالق ﷻپر خاورو پر سجده کښيږدي او ستاينه به يې وکړي.

څوک باور کولی سي چي دانسان دبدن په وينه کي 25ميليونه،ميليونه سره ذرات شتون لري چي په شريانونو او وريدونو کي دوينې سره مله دي په داسي حال کي چي سره کرويات دوينې يوه کوچنۍ برخه ده، ديادو کروياتو شمير په هر مليمتر مکعب کي دپنځه ميليونو څخه کم نه دئ؛څومره ډېر او جالب!

دسرو کروياتو په اړه ويل کيږي چي هيڅ وخت ستړيا نه پيژني او تل دبدن حجرو،نسجونو،غړو او هرې برخې ته بيله کومې دمې اکسيجن رسوي.

په رښتيا چي دا لوی کمال دئ چي هيڅ ستړيا نه پيژنې! هرورځ سره کرويات په بدن کي پنځلس سوه ځله ګرځي، ځي او راځي،ددوئ ژوند دپنځويشتو ورځو څخه لږ ډېر دئ او ورسته درهغه مري توري ته ليږدول کيږي مړي يې تجزيه او بيا ددوئ او صفر دجوړيدنې وړ مواد ورڅخه جلا، اينې او دهډوکو مغز ته ليږدول کيږي،په دغه پنځويشت ورځنې ژوند کي دوئ 1150کيلومتره لار طی کوي او 600ليټره اکسجن دځان سره وړي او ځای پرځای کوي يې په داسي حال کي چي دهرې سرې ذرې قطر د اووه مايکرو مترو څخه ډير نه دئ.

که موږ دسروکروياتو جوړښت ته پام وکړو وبه موندو چي هره سره ذره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د250میلیونه مالیکوله پروټینونه لري چي داوسپنې لرونکي دي او هیموګلوبین

ورته وايي او دا توان لري چي څلور مالیکوله اکسیجن دځان سره ولیږدوي چي په دې حساب دوینې هره سره ذره یؤبیلیون مالیکوله اکسیجن دځان سره لیږدوي،هر هِموګلوبین د 4پلي پپتید،دوه 146آمینو اسید،دو141آمینواسیدچي ټوله 5740آمینو اسیده کیږي څخه جوړ سوی دئ.

سره کرویات په پنځو یا دهغه څخه په کمو ورځو کي دهډوکو دمغز په کار خونو کي جوړیږي.

ښه نو د هډوکو په منځ کي دوینې دسرو کروياتو فابریکه ده، آیا باور کولی سي چي یادې کارخونې په هره یؤه ثانیه کي دونیم میلیونه سره کرویات جوړوي،ترټولو فعاله کار خونې یې لومړی دملا دهډوکو کي او ورسته تر هغه دسینې دقفس په هډوکو کي دي.

الله جل جلاله یؤازي دسروکروياتو دجوړیدنې لپاره دهډوکو دکارخونو په خلق کیدو بسنه نه ده کړي بلکي دانسان په بدن کي یې احتیاطي کارخانې هم جوړي کړي دي که دکومې ستونزې له کبله دهډوکو دمغز فابریکې کاروځنډوي دوینې سره کرویات هغه وخت په اینه او توري کي جوړیږي.

یؤه بل اړین دیادولو وړټکی دادئ چي: دوینې داندازې،سنجش اوپه هغې کي د سته موادو دشتون او میزان دکتنې مرکز په پښتورګو کي شتون لري چي په پرلپسي ډول د وینې څخه ساتنه کوي، هرکله چي وینه او په هغې کي سته مواد دطبیعي اندازې څخه کم سي پښتورګې دهغوئ دجوړیدا فابریکو ته هورمونې پیغام استوي،چي دوینې دجوړیدنه زیاته کړي او هرکله چي دسروکروياتو اندازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وينه کي ډېره سي ياد مرکزونه دهډوکو دمغز فابريکوته دسروکروياتو دجوړيدنې دلړيدا خبر ورکوي،

دوينې دفشار او پښتورګو دالتهاب ترمنځ چي کومه اړيکه ده دهمدې ځايه سرچينه اخلي، مګر دا څنګه اړيکه ده؟

په پښتورګو کي يؤ ډېر حساس مرکز شتون لري، چي په پرلپسي ډول سره دوينې څخه ساتنه کوي، د اريتروپويتين په نامه د يؤه هورمون 90سلنه جوړيږي چي دوينې دجوړيدنې په کارخونو کي دسروکروياتو پر زياتې جوړيدنې اغيزه لري.

دوينې په کښلو،حجامت سره دوينې سره کرويات کميږي او دا کمښت ددې لامل کيږي چي ددپښتورګو دسنجش مرکز دوينې دجوړيدنې فابريکو ته دوينې سروکروياتو د ډيرو جوړيدنې خبرورکوي، په همدې اساس دوينې سره کرويات د انسان دعمر سره مطابق جوړيږي، دغه پلان او نظم دچا دلوري دئ؟

چا دغه کارخونې جوړي کړي دي؟ چا دغه لابراتورونه دانسان په بدن کي دننه جوړ کړي دي؟ آيا هغه په ربښتيا سره دستاينې او عبادت وړ نه دئ؟ آيا بايد دهغه حکمونه ونه منل سي؟ ولې موږ دهغه حکمونه ونه ومنو؟ ولې بايد دهغو څخه چي الله جل جلاله منعه کړي يؤ پرهيز ونه کړو؟ الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الذّاريَات : 21

{ وَفِىٓ أَنفُسِكُمۡ‌ۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ}

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوينې بحث په يؤې او ځو ليکنو کي نه بشپړه کيږي، د وينې په اړه ډېر کتابونه ليکل سوي دي، په طب کي هم يؤه تخصصي برخه دوينې دناروغيو په نوم شتون لري.

بيله درملو روغتيا موندل

روغتونونه او روغتيايي امکانات که هغه درمل وي يا روغتيايي مرستې او اړوندن تکنيکونه، يؤازي يؤ پر ځلورمه برخه ناروغيو د درملنې زمينه ډاکټرانو ته برابره وي، پاتي ناروغۍ يا خو هيڅ درملنه نه لري يا په خپله ښه کيږي.

هيڅ ډاکټر به نه وي چې نه يې وي ليدلي يا اوريدلي چې يؤه مزمنه،دوامداره ناروغي بيله کومه ښکاره طبي دليله خپله ښه سوي وي.

دهغه وخته چې طبي پوهه رامنځته سوې ده تل مزمنې او نا پيژندل سوي ناروغۍ بيله کومې درملنې ښه سوي دي.

مګر روغتيايي پوهې هغو ته ځانګړې پام نه دئ کړی، ځکه ځيني ډاکټران دې سکالو ته په غيري علمي ډول راګرځي، رجوع کوي، په داسي حال کي چې دا په حقيقت کي دالله ﷻ دلوري پرخپلو بنداګانو رحمت او نعمت دئ چې کوي يې.

الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الشُّعَرَاء : 78

{ الَّذِى خَلَقَنِى فَهُوَ يَهۡدِينِ}

چي هغه زه پيدا کړي يم، بيا هماغه راته لارښوونه کوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

[سُوۡرَةُ الشُّعَرَاء : 85]

{ وَاجْعَلْنِى مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ}

او ما له نعمتونو څخه د مالامال جنت له وارثانو څخه وګرځوه؛

****

ليکوال وايي: يو ځانګړی سيستم شتون لري چي دانسانانو دناروغيو درملنه خپله کوي چي دهغه نوم په طبي کتابونو او کتاب غونډون،دايرالمعارفونو کي نه دئ ياد سوی.

داسي حالتونه شتون لري چي سختي ناروغی بېله کوم مالوم سببه او درملني روغي سوي دي، ددې سيستمونو د ډلې چي دا ډول درملنه کوي يو يې دانسان دبدن ساتونکی، دفاعي سيستم دئ چي خپله يو جالب او حيرانوونکی سيستم دئ چي الله جلاله پيداکړی دئ، ياد سيستم په بدن کي هيڅ مالوم ځای نه لري، يو چمتو سيستم دئ چي داسي جوړ سوی دئ چي: هرډول بېګانه حجره وپيژنې او دهغه دلمنځه وړنې لپاره لاس په کارسي، اړين شی چي په ياد ګډکاري کي ستره پياوړی يادابښت يا حافظه ده، ځکه هيڅ وخت هيره نه لري، په حقيقت کي دا يو وسله ده چي دوختونو څخه د دښمن پروړاندي په جنګ کي کار تري اخيستل کيږي، کارول کيږي، که چيري ياد سيستم دغه رکم پياوړی يادابښت نه درلودای، دناروغيو د فعاليت پروړاندي به يې هيڅ ښه اغېزه نه درلودای.

دغه دفاعي حجري دهډکو په مغز کي جوړيږي او په ځانګړي ډول دسينې درهډکو لاندي دتايموس په غده کي روزل کيږي، داسي چې ياد غده دسپينو کروياتو دتې سيل دفاعي ډلې جنګي روزن ځای دئ او ديادې روزنې ورسته همدا ډله دانسان دبدن په لومړيو دفاعي کرښو کي دنده سرته رسوي او دبيلابيلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ويرسونو،ميکروبونو او سرطانونو څخه دانسان دبدن ساتنه کوي،ددې ژونکو په منځ کي يؤه ډله دنده لري ترڅو دښمنان وموندي،وپيژني ياني ياده ډله پلټونکي ډله ده، ياده ډله د دښمن وسلې او دهغوئ دځانګړونو په اړه وسلې جوړونکي ډلې ته مالومات ورکوي ترڅو دهغوئ دلمنځه وړلو لپاره دهغوئ دوسلو څخه پياوړي وسلې جوړي کړي، يؤبله ډله د دفاعي حجرو څخه يؤ ډول زهر،يا درمل دناروغيو پروړاندي جوړوي ترڅو ناروغی لمنځه پر ويسې.

يؤه بله ډله د دفاعي حجرو څخه شتون لري چي هغه جنګ کوونکي لښکر دي وسلې را اخلې او دجنګ ميدان ته د دښمن دلمنځه وړلو لپاره ځي ترڅو ويرسونه او ميکروبونه لمنځه ويسې، ځيني ديادو حجرو څخه وژونکي دي او ځيني دنورو پوځيانو روزونکي.

،ايډز ناروغی ديادو دفاعي حجرو لوی قاتله ده،ياد ويروس دانسان دبدن پردفاعي سيستم حمله کوي او لمنځه يې وړي، په همدې خاطر دايډز ناروغي دانسانانو لپاره ترټولو خطر ناکه ناروغي ده، دايډز ناروغي دبدن ساتونکي يا دفاع کوونکي حجرې لمنځه وړي، هغه سيستم چي دناروغيو په لمنځه وړلو،درملنه کولو کي مرسته کوونکی سيستم دئ.

ددې حجرو يؤه دښکلو دندو څخه داده چي: چي ځيني دهغوئ څخه سږو ته ځي او هلته دسګريټو څخه رامنځته سوي اغېزې پاکوي.

ديادو حجراتو په اړه نوي خبره داده چي ديادو حجراتو يؤه ډله چي په اتيايمه لسيزه کي وپيژندل سول، په فطرتي ډول د را جذبونې،راکشيدنې ځانګړنه لري،

يانې کولی سي ناپيژنده حجرات مخکي تر دې چي هغوئ په کار پيل وکړي مالوم او دلمنځه وړلو لپاره يې لاس په کار سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبدن دساتونکي،دفاعي سيستم په اړه ترټولو اړينه خبره داده چي دياد سيستم درشا دبدن څخه دباندي قدرت دئ، هغه دياد سيستم جوړونکی دئ او هغه ته امر کوي، ښه نو زموږ دبدن دفاعي ځواکونه زموږ دبدن د دباندي څخه رهبري کيږي نه زموږ دبدن دننه.

ځيني پوهان وايي: غم او خفګان،رواني ستونزې، سستي او ناباوري ياد سيستم کمزوری کوي، مګر اميد،دعا او هيله ددې سيستم په پياوړتيا او ښه چار کي خورا ډيره مرسته کوي، شرک او کفر دغه سيستم ډېر کمزوری کوي، الله جل جلاله په خپل کتاب کي فرمايي: سُوْرَةُ الشُّعَرَاء : 213

{ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ}

نو [اې محمده (ص)!] له الله سره کوم معبود مه بله، کنه نو ته به هم له سزا موندونکو څخه شې.

****

دمؤمن انسان کار توکل، او دالله جل جلاله امر ته غاړه ايښودنه،تسليمېدنه ده. سُوْرَةُ هُود : 123

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

په اسمانونو او ځمکه کښي چي څه پټ شويدي، ټول د الله د وس واك په موټي کښي دي او ټوله معامله د همغه لوري ته ورګرزول کيږي. نو [اې پيغمبره (ص)!] ته د هغه بندګي وکړه او پر همغه توکُل ولره. څه چي تاسي کوئ، ستا رب له هغو څخه بې خبره نه دی*.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

دالله ﷻ پريؤالي ايمان درلودل يؤ ډول سلامتي او جوړتياده، ځکه: راتلونکي ته ښې هيلې لرل، دامنيت او امان هيله دالله ﷻ څخه لرل، ايمان، هغه سيستم چې الله ﷻ دناروغيو څخه د روغتيا لپاره پيدا کړی دئ پياوړی کوي، مګر بې ايمانې،شرک او کينه دياد سيستم په سستۍ او کمزورۍ کي لويه ونډه لري، ښه نو ياد ګډکاری دانسان دروغتيا سره نيغه اړيکه لري او دروغتيا ساتونکی يې دئ.

په اسلامي نړۍ کي دطبابت علم،پوهه

اسلام دانساني فطرت سره سم دين دئ، اسلام په خپلو لاربنوونو کي پر سلامتۍ، روغتيا او پاکۍ ټينګار کوي، اسلام دمادي او روح ترمنځ يؤ شان والی رامنځته کوي چې موخه يې ددې نړۍ او اخرت سمون دئ، ځکه چي دا نړۍ هغه سپړلۍ ده چي موږ اخرت، هغې دونيا ته رسوي.

دبدن روغتيا دراتلونکي دلوړتيا، دروح دسلامتۍ او دعقل په غوره والي کي کيدای سي ښه پايله ولري.

په همدې اساس الله ﷻ دبدن روغتيا، سلامتي،توان مندي، ښه پوهيدنه او عقل د روح دپاکۍ او صفايي علت ګڼلی دئ. الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ البَقَرَة : 247

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوَا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

د هغو پېغمبر ورته وويل: "الله طالوت ستاسي باچا ټاکلی دی." ددې خبري په اورېدو هغوی وويل: "هغه څنګه پر موږ باندي د باچا کېدو حق وموندی؟ - د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په پرتله موږ د باچاهۍ زيات وړ يوو، او هغه کوم زيات شتمن سړی نه دی." - پېغمبر ځواب ورکړ: "الله پر تاسي هم هغه غوره کړيدی او هغه ته يې روحي او جسمي دواړه ډوله پراخ اهليت ورببنلی دی. او الله واکمن دی چا ته يې چي خوښه شي خپل ملك ورکوي. له خدای سره ډېره پراخي ده او پر هر څه عالم دی.

****

الله جل جلاله دانسان لپاره دا روښانه کړي ده چي، قدرت او امانت داري، په اصطلاح ښه توب اوپاکي دهغو وګړو دپېژندنې ځانګړني دي چي موږ غواړو په چارو کي دهغوئ تقليد وکړو ياني پر پله يې قدمونه کښېږدو؛يا غواړو کوم کار هغوئ ته وسپارو بايد لومړی دا دوه ځانګړنې په هغوئ کي وموندو،يا په بله مانا دا دوې ځانګړنې بايد هغوئ ولري،دغه دوه معيارونه په قرآن کريم کي ذکرسوي چيري چي فرمايي.

[سُوْرَةُ القَصَص : 26]

{ قَالَتْ إِحْدٰهُمَا يٰٓأَبَتِ اسْتَـْٔجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَـْٔجَرْتَ الْقَوِىُّ الْأَمِينُ}

له هغو دوو ښځو څخه يوې خپل پلار ته وويل: "پلاره جانه، دغه سړی نوکر ونيسه؛ دی تر ټولو يوه غوره څوک دی چي نوکر يې نيسې، ځکه چي قوی او امانتدار دی.

****

همدغه رکم رسوالله صلی الله عليه وسلم هم فرمايي: «المؤمن القوي خيرٌ مِن المؤمن الضعيف»ياني: پياوړی مؤمن خير دئ ښه،بهتر دئ در کمزوري مؤمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي نه دي ويلي چي پياوړی انسان در كمزوري مؤمن غوره دئ،ځكه بيله

ايمانه پياوړتيا او قدرت خپل دهم هغه وګړي او ټولني دبربادۍ او تباهۍ لامل كيږي، مګر كه دپياوړتيا سره ايمان مل وي په ټولنه كي دخير او نيكۍ په لار كي معجزې رامنځته كوي.ددې څخه مخكي رسوالله ﷺ دبدن سلامتي يؤ پردريم د دونيا بللې ده.

ديؤه حسن حديث شريف مفهوم دئ: هر څوک چي دايمان او بدن دسلامتۍ څخه برخمن وي او دورځې خواړه هم ولري،داسي بيلګه لري لكه نړۍ چي ورته راغونډه سوي وي.

علي (رض) وايي: ناروغي دتنګ لاسۍ څخه سخت او دكفر څخه آسانه مصيبت دئ، دده په ناروغي دشتمنۍ څخه لوی نعمت دئ.

بيا هغه وايي: وپوهيږي چي محتاجي،اړكيدل مصيبت دئ او دبدن ناروغي دتنګ لاسۍ او محتاجۍ څخه سخته ده او سخته ناروغي دزړه ناراحتي ده، وپوهيږئ چي شتمني دالله جل جلاله يؤ نعمت دئ،مګر دبدن روغتيا ښه او غوره ده دډېرې شتمنۍ څخه او دزړه پرهيزكاري بهتره او ښه ده دبدن دروغتيا څخه. اسلامي طب څلور برخي لري: طبيعي روغتيا،رواني روغتيا،دناروغيو څخه مخنيوئ او درملنه.

په طبيعي طب كي ددې ټكي يادونه اړينه ده چي دمسلمان وګړي شخصيت پر بخشيش بنادئ نه پر بخل، مسلمان وګړی تلاښ كوونكی هڅه كوونكی دئ نه لټي كوونكی بيكاره او دنورو د ملاتړ څخه استفاده كوونكی، يؤازي په خيالو كي نه دئ ورک بلكي په درښتيا په ميدان كي هم كار كوونكی وي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورته هم خير رسوونکی وي نه يؤازي ځان غوښتونکی او خوښوونکی، نيکي کوونکی وي نه بدې کوونکی،صابر وي نه تمه کوونکی، په رښتيا سره چي هڅه،کوښښ پر خپل ځای روغتيا او سلامتيا ده.

په ځو علمي او طبي جرګه ګيو کي چي دزړه دناروغيو په اړه جوړي سوې وي ټولو ګډونکوونکو پردې خبرې يؤالی درلودئ چي: هڅه،تلاښ،کار اوروانې روغتيا دناروغيو مخه نيسي او د انسان بدن روغ ساتي، سوستې لټي،روانې ناارامي او بې کاري،په ډېرو هيوادونو کي د زړه دناروغيو ته لار خلاص کړي او يؤ لوی لامل يې دئ.

هڅه،تلاښ او کار دزړه او نورو نارغيو مخه نيونکي او زموږ بدن ته دروغتيا ډالۍ کوونکي دي، په دې خبره کي زموږ خوږ پيغمبر زموږ لپاره ښه درس راته پريښی دئ، دهغه په ځينو غزاګانو کي دي ته پام سوی وو چي د صحابو په اندازه يې په لښکر کي دسپريدو لپاره اوښان نسته، ځکه خو يې فرمايلي وه،هر دري نفره دي په نوبت پر يؤه اوښ سپريږئ او بيا يې فرمايلي وه: <<أنا وعلى و ابو البابه على راحلةٍ>>

زه او علي او ابولبابه پريؤه اوښ سپريږو.

په دې کارسره رسوالله ﷺ خپل ځان په تلاښ او هڅه کي دخپلو ملګرو سره يؤشان کړ، کله چي درسوالله ﷺ دپياده تګ نوبت را ورسيدئ: دوو ملګرو علي(رض) او ابو لبابه (رض) ته دا سخته وه چي رسوالله ﷺ داسلامي امت دسر تاج پرپښو پياده روان وي،

نو ځکه خو يي ورته وويل: ای دالله رسوله مه پياده کيږه،همدلته يې مشهوره خبره پر ژبه راوړل او وي فرمايل: يعني

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما أَنْتُما بأقوي منِّى علَي السيرِ، ولا أنا بأغني منكما عن الأجر»دحديث شريف »
مفهوم دئ:

یانې تاسو دوه تنه پر لارې تلو کي زما څخه قوي تره او دخير اوثواب په لاسته راوړلو کي ډېر هيله کوونکي نه یاست.

ښه نوتلاښ او هڅه کول خپله،درواني،زړه او دبدن دنورو غړو دروغتيا لامل کيږي، ددې نړۍ حقيت دادئ چي : دا نړۍ دزحمتونو،کار،تلاښ اوستړيا ځای دئ مګر اخرت ددې هر څه دبدلې ورکول ځای دئ، په زيات زحمت او تلاښ سره ډېر غوره څه لاسته راوړلی سو،داد دطبيعي طب روغتيا پوهنې يؤه کوچنی برخه وه چي ومولوستل.

رواني طب

ددې برخې په اړه يؤ اړينه خبره داده چي: ډېري وژونکي او مزمنې ناروغۍ لکه: د زړه او رګونو ناروغۍ،دهاضمي سيستم ناروغۍ،دپښتورګو ناروغۍ او ځيني نوري رواني ،روحي اوعصبي ناروغۍ،بنسټ او سرچينه روحي او رواني ګډوډۍ دي، چي زيات مشرکين همدا اوس ددې ناروغيو څخه کړيږي.

هر څوک چي دحق څخه منکر سي؛بې ايمانه او مشرک سي الله جل جلاله دهغه زړه دويرې او خفګانه ډکوي،الله ﷻ فرمايي:سُوۡرَةُ آل عِمرَان : 151

سَنُلْقِى فِى قُلُوبِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا ٱلرُّعْبَ بِمَآ أَشْرَكُوا بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ ۚ وَبِئْسَ مَثْوَى ٱلظَّٰلِمِينَ

هغه وخت ډېر ژر راتلونکی دی چي موږ د حق نه منونکيو په زړونو کښي وېره وغورځوو، ځکه چي هغو له الله سره په خدايۍ کښي هغه څه شريك انګېرلي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي د هغو پر برخه والی الله کوم سند نه دی نازل کړی. د هغو وروستی استوګنځی دوږخ دی؛ او ډېر بد هغه استوګنځی دی چي ظالمانو ته به ور په برخه وي.

****

ښه نو دکړاو او مصیبت انتظار خپله لوی کړاو او مصیبت دئ، ځیني انسانان دتنګ لاسی دو بیري،ډار لکبله دتنګلاسی سره مخ سي، ځیني وګړي دناروغی دبیري په ناروغی اخته سي، الله ﷻ فرمایي: سُوۡرَةُ المعَارج : 19

{ إِنَّ الْإِنسَٰنَ خُلِقَ هَلُوعًا}

انسان کم حوصله پیدا کړ شوی دی؛

[سُوۡرَةُ المعَارج : 26]

{ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ}

هغه کسان چي د جزا ورځ بر حقه مني؛

****

ځیني ډاکټران په دې باور دي چي دویني لوړ فشار په حقیقت کي دغم،اندېښنې او فکر دخرابولي فشار دئ، کله چي انسان دالله ﷻ دیؤالي څخه منکر سي او دشرک لور ته مخ کړي دا هغه وخت وي چي دهغه پرمخ دروانې، روحي عذاب دراوزې خلاص سي،الله ﷻ فرمایي: سُوۡرَةُ الشُّعَرَاء : 213

{ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ}

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو [اې محمده (ص)!] له الله سره کوم معبود مه بله، کنه نو ته به هم له سزا موندونکو څخه شې.

*****

ښه نو دايمان لره چي الله ﷻ زموږ او ټولو مخلوقاتو پيداکوونکی دی،لاښوونکی،پالونکی دئ او ټوله کارونه دهغه په خوښه سرته رسيږي،خير او شر دهغه ﷻ دلوري څخه انسان ته ورپيښيږي، انسان ته امنيت،سکون او ارامښت ورکوي، زموږ په ژوند کي ارزښتمن،غوره اوښه شی زموږ روحي،سکون او روان دئ،اضطراب،خستګي،ناخوښي،ناشکري،بې ارامي زموږ ژوند دکړاونو ډکه وي او ددې نړۍ په دوږخ يې بدلوي،الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الأنعَام : 81__82

وَكَيْفَ أَخَافُ مَآ أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا فَأَىُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ

او زه ستاسي له انګېرلېو خدايانو څخه ولي ووېرېږم، چي کله تاسي له الله سره په خدايی کښي د هغو شيانو په شريکولو نه وېرېږئ چي پر تاسي يې (د شريک نيولو) کوم سند نه دی نازل کړی شوی؟ زموږ دواړو ډلو څخه کومه يوه زياته د نه وېرېدو او ډاډينې وړ ده؟ راوښيئ که تاسي څه علم لرئ!

{ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوٓا إِيمَٰنَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰٓئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ}

په حقيقت کښي خو امنيت د هماغو کسانو لپاره دی او پر سمه لاره برابر هماغه کسان دي چي ايمان يې راوړی، او خپل ايمان يې په ظلم نه دی ملوث کړی.

*****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه نو اوس چي ارامي،سلامتي؛سکون دمصيبت دنه راتلو سره برابردي، امنيت هم د مصيبت دنه انتظار سره برابردئ،

الله جلاله فرمايي: سُوْرَةُ التّوبَة : 51

{ قُل لَّن يُصِيبَنَآ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَٰنَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ}

دوی ته ووايه: "موږ ته هيڅکله څه (ضرر يا ښېګڼه) نه رسيږي. مګر هغه چي الله راته ليکلي دي، هماغه الله زموږ مولا دی، او مؤمنان بايد په هماغه توکُل وکړي.

***

دغسي ايمان زموږ روح د ارامی،سکون او ډاډ څخه سراسر ډکوي، دالله جلاله پر عدالت باندي ډاډ، داسي چي ټولې،دټولو کارونو کيلی دهغه سره دي،خير او شر دهغه دلوري موږ ته راپيښيږي، هيڅ وخت پر خپل بنده باندي ظلم او زياتی نه کوي، موږ دهر اړخه په سکون کوي.

[سُوْرَةُ الأنبيَاء : 47]

وَنَضَعُ الْمَوٰزِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفٰى بِنَا حٰسِبِينَ

د قيامت په ورځ به موږ برابري تول کوونکي تلي کيږدو. بيا به پر هيچا يو بڅری ظلم نه وي. د چا چي د سپيلني د دانې په اندازه هم څه کړه وړه وي، هغه به موږ ور مخي ته کړو او د حساب کولو لپاره موږ کافي يوو.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷻ دايمان لرونکو مل دئ، دهر غم،کړاو او مصيبته هغوئ باسي، دهغوئ د دښمنانو پر د وړاندې هغوئ مرسته رسوي.

ايمان دانسان روح او روان، دبرياليتوب داحساس څخه ډکوي،نېکبختئ ته رسيدنه، د الله ﷻ خوښې او رضا دمځکې پر مخ ترټولو قيمتي،ډېره ازښت لرونکي، بريا ده چي انسان يې ترلاسه کوي،پرالله ﷻ ايمان،دهغه ﷻ پر قدر اوقضا باور لرل،هغه ته ځان تسليمول،پرهغه ريښتنی توکل کول، هغه ډېرې ارزښت لرونکي کړنې دي چي انسان ته په نړيو کي بريا او تل پاتي خوښئ ورکوي.

په روايتونو کي راغلي دي: «الإِيمان بِالقدر يذهب الهم والحزن پر قدر او قضا ايمان درلودل غم او خفګان لمنځه وړي.

يادې کړنې يؤه انسان ته هغه خوښي ارام او خوشحالي ورکوي چي هيڅوک دهغو احساس نه سي کولی بيله هغو وګړو چي دهغوئ خوند يې څکلی وي، همدا علت دئ چي روانې روغتيا او سکون دانسان دسلامتئ بنسټ دئ.

ځيني ډاکټران وايي: چي روانې مهربانې دزړه د درزا دکنټرول،دهغه وه عادي حالت ته راتلو او دوينې دلوړ فشار وطبيعي حالت ته دټيټيدو لپاره بسنه کوي.

دناروغيو څخه مخنيوئ کول

دناروغيو څخه مخنيوي اصل پردې ټکي بنا دئ چي د ناروغئ سبب لمنځه وړل ددې څخه ډېر ګټور او آسانه دئ چي موږ دنارغئ علايم او خپلع ناروغي لمنځه يوسو،که څه هم يؤ ناروغي ښه درملنه او درمل ولري خو کيدای سي په راتلونکي وخت کي خپله درمل او د ناروغئ لمنځه وړونکي وسيلې جانبي بدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اغېزې ولري،په همدې اساس وقايه او دناروغيو دپيښيدو وړاندي دهغوی سبب لمنځه وړل دټولو روغتيايي علومو دسر او خوښ ټکي دي.

بيله شکه په کومه ټولنو کي چي ناروغۍ ځای ونيسي دهغوئ په منځ کي ناروغۍ رامنځته سي هغوئ ته لوی زيان او تاوان رسوي، دا زيان که دناروغو وګړو دکار څخه رخصت او ناسوبتيا وي چي دخپل ټولنې لپاره کارکوي او که دناروغۍ دلمنځه وړلو لپاره دماددياتو مصرف وي، هغه چي يادې ټولنې همدا شتمنې په نور پرمختيايي چارو کي لګوالی سول خو دناروغيو د درملني لپاره يې هغه په پرمختيايې چارو ونه لګول.

دبيلګې په ډول دتې بي يا سيل ناروغي لږ ترلږه شپږ اويا لس مياشتې درملنې ته اړتيا لري،چي زيات لګښت يې پر ناروغ او دولت راځي، دا خولا پرېږده چي ناروغ څومره کړاونو تيروي په داسي حال کي چي ديادې ناروغۍ واکسين چي ديادې ناروغۍ پر وړاندي انسان وقايه کوي په ډېرو هيوادونو کي وړيا او يا په ډېر کم لګښت دلاس رسي وړ دئ، په همدې ساده ډول کولی سو ديادې ناروغۍ څخه مخنيوی وکړو.

دناروغيو يؤه ښه او بې لګښته لاره بېله شکه چي پاکي،نظافت دئ چي اسلام پر هغه ټينګار کړی دئ،دپاکۍ او نظافت په مرعاتول کولی سو د ډېرو ساري ناروغيو لکه: کولرا،وينې لرونکي نسناستې،دکلمو چينجيان چي دځلو دلاري انتقالېږي،کرونا،جنسي ناروغيو او ورته ډېرو ناروغيو مخه ونيسو، ددې سربيره پاکي او نظافت دعصبو دوړتياو دډېريدا او دوينې د دوراني سيسټم دروغتيا سره مرسته کوي،دپوستکي دناروغيو په مخنيوي کي ونډه لري،همدارنکه پاکي او نظافت مرعتول دشخصيت په جوړونه او دټولنيزو اړيکو په غوړيدا او رغونه کي ونډه لري، موږ مسلمانان الله جل جلاله دنظافت

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرعاتولو ته تشويق کړي يوو او هغه يې دخپل محبت دجلب سبب ګڼلی دئ. الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ البَقَرَة : 222

وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا النِسَآءَ فِى الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّبِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

او دوی ستا څخه پوښتنه کوي: "د حيض څه حکم دی؟" – ورته ووايه: "هغه يو د پليتۍ حالت دی، په هغه کښي له ښځو څخه بېل اوسئ او هغو ته مه نژدې کيږئ؛ تر څو هغوی پاکي او سوتره شوي نه وي. بيا چي کله هغوی پاکې شي، نو له هغو سره هغه شان يو ځای شئ چي الله درته امر کړيدی. د الله هغه خلک خوښيږي چي له بدۍ څخه لاس واخلي او سپېڅلتياغوره کړي.

***

امام محمد غزالي (رح) دغه ايات په څلورو سطحو کي تفسير کړی دئ: لومړی دناپاکي او چټلۍ څخه دظاهر پاکوالی،دويم: دبدن دغړو پاکې دګناه او نافرماني څخه،دريم: د روان او خوئ پاکول دبدو اخلاقو او ناخوښو کارونو څخه او څلورم: دروح پاکي د غيرالله څخه.

رسوالله صلی الله عليه وسلم هم دخوړو برکت مخکي دغذا دخوړلو او ورسته دخوړلو څخه دلاسونو په پريلولو کي ګڼلی دئ،

<<برکَه الطعام الوضوء قبلَه و الوضوء بعده»

دحديث شريف مفهوم دئ: دخوړو برکت دخوړلو څخه مخکي او ورسته په اودس کولو،دلاس او خولې په پريوللو کي دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسوالله دجمعي دورځې دغسل کولو لارښوونه کړي ده:

"«حقٌ علَي كُلِّ مسلم أن يغتسلَ في كلّ سبعه أيام يوماً يغسلُ فيهِ رأَسه و جسده

دحديث شريف مفهوم دئ: هرمسلمان بايد هره اونۍ يؤه ورځ خپل سر او بدن پريولي.

هغه چي در هر دليل ډېر او په غوره ډول په اسلام کي دپاکۍ په اړينوالي دلالت کوي هغه دادئ چي قرآنکريم پاکي دلمانځه د صحيح والي شرط ګرځولې ده

لوی الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ المَائدة : 6

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا قُمْتُمْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ فَٱغْسِلُوا۟ وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى ٱلْمَرَافِقِ وَٱمْسَحُوا۟ بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى ٱلْكَعْبَيْنِ ۚ وَإِن كُنتُمْ جُنُبًا فَٱطَّهَّرُوا۟ ۚ وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰٓ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَآءَ أَحَدٌ مِّنكُم مِّنَ ٱلْغَآئِطِ أَوْ لَٰمَسْتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوا۟ مَآءً فَتَيَمَّمُوا۟ صَعِيدًا طَيِّبًا فَٱمْسَحُوا۟ بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُم مِّنْهُ ۚ مَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُم مِّنْ حَرَجٍ وَلَٰكِن يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُۥ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

اې مؤمنانو! کله چي تاسي د لمانځه لپاره پاځېږئ؛ (او بې اودسه ياست) نو بايد چي خپل مخونه او لاسونه تر څنګلو پوري ووينځئ، پر سرونو باندي لاسونه را کاږئ او پښې تر پڼکو (بيچلکو) پوري ووينځئ. او که د جنابت په حال کښي ياست؛ نو په لمبلو (غسل کولو) ځان پاك کړئ. که ناروغان يا مسافر ياست، يا ستاسي څخه کوم څوك له حاجت پوره کولو څخه راشي يا تاسي پر ښځو لاس لګولی (جماع مو کړي) وي، او اوبه ونه مومئ؛ نو له پاکي خاورۍ څخه کار واخلئ، پر هغې لاسونه ووهئ، پر خپلو مخونو او لاسو يې را کاږئ. الله نه غواړي چي ژوند درباندي تنګ کړي، هغه خو غواړي چي تاسي سوتره کړي او خپل نعمت پر تاسي پوره کړي، ښايي چي تاسي شکر ايستونکي شئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷻ پاکي اوبه انسان ته لوی انعام او نعمت ورکړي دي،هغه اوبه چي انسان هغه کاروي او ځان په پاکوي. الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الفُرقان : 48

{ وَهُوَ الَّذِىٓ أَرۡسَلَ الرِّيَـٰحَ بُشۡرَۢا بَيۡنَ يَدَىۡ رَحۡمَتِهِۦ‌ۚ وَأَنزَلۡنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً طَهُورًا}

او هماغه ذات دی چي د خپل رحمت په مخکي يي بادونه د زيري په توګه ليږلي. بيا موږ له اسمانه پاکي اوبه نازلي کړي دي

***

همدغه ډول بيا فرمايې: سُوۡرَةُ الأنفَال : 11

إِذۡ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِّنۡهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيۡكُم مِّنَ السَّمَآءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِۦ وَيُذۡهِبَ عَنكُمۡ رِجۡزَ الشَّيۡطَـٰنِ وَلِيَرۡبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمۡ وَيُثَبِّتَ بِهِ الۡأَقۡدَامَ

هغه وخت (ياد کړئ) چي کله الله د خپل لوري څخه د پرېشانۍ په بڼه کي پر تاسي د ډاډيني او نه وېرېدو کيفيت خور کړ؛ او له اسمانه يې پر تاسي اوبه راورولې، تر څو چي تاسي پاك کړي؛ او ستاسي څخه د شيطان اچولې پليدي (وسوسه) ايسته کړي او ستاسي همت پياوړی کړي او د هغه په وسيله ستاسي قدمونه ټينګ کړي.

****

همدا ډول ميانه روي په خوړلو،څښلو او نورو حلالو شيانو کې يؤ بل ډول دناروغيو څخه دمخنيوي لاره ده.الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الأعرَاف : 31

يَـٰبَنِىٓ ءَادَمَ خُذُوا زِينَتَكُمۡ عِندَ كُلِّ مَسۡجِدٍ وَكُلُوا وَاشۡرَبُوا وَلَا تُسۡرِفُوٓا‌ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الۡمُسۡرِفِينَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې د ادم اولادې! د هر عبادت په وخت کښې په خپله ښکلا سينګار اوسئ او خورئ، څښئ او له حد څخه تېرى مه کوئ. الله، له حده تيري کوونکي نه خوښوي.

****

ياد آيات شريف هم په خوړلو او څښلو کي ميانه روئ کولو غوښتنه کوي، مګر داسراف څخه منعه يؤازي په خوړو کي نه ده بلکي په هر څه او کار کي اسراف ښه کړنه نه ده.

ډاکټران وايې: هغه خواړه چي موږ يې خورو دهغو لسمه برخه د يؤه انسان دژوندي پاتي کيدولپاره بسنه کوي.

رسو الله دغه موضوع روښاته کړي ده، او ويلي دي چي ؛دخوړو خوند په قيمتې او خوندورو خوړو لاسته نه راځي بلکي دخوړونکی په حالت پوري اړه لري، او هغه لوږه ده.

دناروغيو دمخنيوي په طب کي د لوږي لکبله دخوړو خوړل اصلي علت دئ،ځکه د داړتيا پرته دخوړو خوړل په وخت دهغوئ دهضم چار ښه سرته نه رسيږي.

په اسلامي طب کي د درملنې برخه هم شتون لري،چي د درملو دخوړلو او دهغو لارچارو کارول پکښې ګډون لري چي دناروغی دروغتيا لامل کيږي، هغه وخت درمل او د درملنې وسايل په کار اچول کيږي کله چي دهغوی دزيان څخه ګټه ډېره وي. الله جل جلاله فرمايي: سُوْرَةُ الشُّعَرَاء : 80

{ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ}

او کله چي ناروغيږم هماغه مي روغوي؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسوالله ددې آيات شريق مضمون روښانه کړی دئ او فرمايلي دي:

درسوالله ﷺ دحديث شريف ديؤې برخې مفهوم دئ: درملنه وکړئ، الله ﷻ چي هر درد،زهر را استولي دهغه درملنه،درمل يې هم نازل کړي دي.

همدغه ډول رسوالله ﷺ بيان کړي چي دناروغيو درملنه دوو شرطونو ته اړتيا لري: لومړی دناروغۍ ښه پيژندل او د اړوند سمو درملو انتخابول دهغې لپاره او دويم دالله ﷻ اراده چي ده چي وغواړي ناروغي جوړه سي يانه.

«لِكُلِّ داءٍ دواءفَإِذا أُصيب دواء الداء برأ بإِذن اللهِ تعالي»دحديث شريف مفهوم دئ: يانې دهر درد،زهر درملنه لري،که چيري درملنه سمه وي دالله ﷻ په اراده،خوښه ناروغي رغيږي.صحيح مسلم2204

درملنه کول پرايمان،قضا،قدر او توکل باور ته کوم زيان نه لري.ديؤې پيښې دکيسې لنډيزدئ:

عمر (ر ض) شام ته ولاړئ چي هلته اوبا خوره وه،دمسلمانو په منځ کي دعمر (ر ض) د اوبا سيمې ته په تللو کي دنظر اختلاف پيښ سو،عمر (ر ض) دمهاجرو سره مشوره وکړل،ستونزه حل نه سول،بيا يې دانصارو سره مشوره وکړل خو هغوی هم سيمې ته دتللو اونه تللو په اړه دنظر اختلاف دردئ، بيا يې دقريشو دسپينږرو سره مشوره وکړل خوستونزه حل نه سول،عمر (ر ض) خلکو ته وويل زه ځم او تاسو هم همدغه کار وکړئ، ابوعبيد جراح(رض) وويل: دالهي قضا څخه تښتئ؟ عمر (ر ض) ورته وويل: ای ابو عبيده! کاش دا خبره مې ستاڅخه نه وای اوريدلي.

هو ددغې الهي قضا څخه بلې الهي قضا ته تښتم،که ته يؤې دښتې چي يؤه يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وچه وي اوبل يې وابنه لرونکي اوشنه وي داوبنانو دګلي سره ولاړسي؛ که په شنه دبنته کي هغه وڅروي دا الهي قضا ده او که په وچه دبنته کي هغه وڅروي ،آيا دا الهي قضا نه ده؟

په دې وخت کي عبدالرحمن بن عوف ناڅاپه دهغه کار راغلی چي پسي تللی وو، او وي ويل زه په دې باره کي يؤ په يؤڅه پوهيږم،درسوالله څخه مي اوريدلي دي چي وي فرمايل:

إِذا سمِعتُم بِهِ بِأَرضٍ فلاتقدموا علَيهِ

و إِذا وقَع بأَرضٍ و أَنتُم بِها فَلاتخرجوا فراراً مِنه

دحديث شريف مفهوم دئ: :کله چي مو واوريدل په يؤه مځکه،سيمه کي وبا ده هلته مه ورځئ،مګر که هغه مځکه،سيمه کي چي تاسو پکښني شتون لري وبا خپره سوي وي مه ترينه تېښتئ.صحيح بخاري:5397

ابن عباس (رض) وايي: دالله شکر ادا کړ او خپل په کار پسي ولاړئ.

ځای ددې دئ چي داخبره ياده کړو چي طب په اسلام کي يؤ برخه دزده کړو،تخصصي برخه ده،رسوالله ﷺ فرمايي: من تطبب و لَم يعلَم منه طِب قبل ذلك – أي معرفه بالطب – فَهو ضامن

دحديث شريف مفهوم دئ: هرڅوک چي خپل پرسر بيله دې چي مخکي په طب نه پوهيدئ،ياني په طب کي پوهه و نه لري،دغه کار طبابت وکړي،کوي، دهمدي کار ضامن او مسؤل دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر درد درملنه او درمل لري

دنبوت د دلايلو د ډلې څخه يؤ دليل هغه حديث شريف دئ چي جابر (رض) بخاري شريف کي روايت کړی دئ، هغه وايي:چي رسوالله ﷺ وفرمايل : «لِكُلِّ داءٍ دواءفَإِذا أُصيب دواء الداء برأ بإِذن اللهِ تعالي»دحديث شريف مفهوم دئ :ياني دهر درد،زهر درملنه لري،که چيري درملنه سمه وي،درمل سم انتخاب سي دالله جل جلاله په اراده،اِذن ناروغي رغيږي.صحيح مسلم2204

په دې حديث شريف کي ډېره اړينه مانا پټه سوي ده:همدغه خبره چي هر درد درملنه لري، دنارغو معنوي حالت او روحيي باندي دهغه د درملنې لپاره ډېره رغوونکي او ښه اغېزه لري،مرسته ورسره کوي ترڅو روحيه يې پياوړي سي او ذهنً په دې باور سي چي زما ناروغي درملنه لري؛ښه کيږم.

همدغه ډول ياد حديث شريف پوهان او ډاکټران دې ته تشويقوي چي دهرې ناروغۍ د درملنې لپاره دهغې د روغتيا په لارچارو موندلو او درمل پيداکولو کي لا ډېر هڅه وکړي،همدغه ډول په دې حديث کي خبرداری دئ چي که درملنه سمه وي،درمل سم انتخاب سي ناروغي هغه وخت رغيږي،دا برخه دې ته اشاره کوي چي ناروغي هغه وخت ښه رغيږي چي دنارغۍ تشخيص سم وسي او په مناسب وخت کي وړ درمل په خپل اندازه دناروغۍ لپاره انتخاب سي،پرهيز يې سم او دقيق وي،خو دا هرڅه،دنارغۍښه تشخيص پرمناسب وخت مناسب اوښه درمل کارونه هم د نارغۍ درملنه نه سي کولی دا يؤازي دنارغۍ د درملنې اړين شرطونه دي او بس اصلي درملنه هغه وخت کيږي کله چي الله جل جلاله وغواړي درملو ته دا توان ورکړي چي دنارغۍ درملنه وکړي يا يې کمه کړي که نه هيڅ درمل به دالله جل جلاله دخوښي پرته کومه ښه اغېزه ونه کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسوالله ﷺ دې خبرې ته هم اشاره کړي ده :(بإذنِ اللهِ تعالي) دالله جل جلاله په خوښه سره به روغتيا پيداکړي.

يؤبل د يادولو وړ ټکی دادئ چي: دنارغۍ په وخت کي سر په سجده کيدل او دعا کول دنارغيو په درملنه کي دنارغۍ د درملنې دشرطونو پوره کول دي،يانې دعا کول دنارغۍ په درملنه کي بشپړه ونډه لري،په دې باره کي درسوالله ﷺ څخه روايت سوی دئ: «داووا مرضاكُم بِالصدقاتِ»بيهقي په کي اسنن6385

يانې په صدقو سره مو خپل دخپلې ناروغۍ درملنه وکړئ

همدغه ډول بيا فرمايي: «باكِروا بالصدقه فإِنّ البلاء لايتخطّاها»شعب الا يمان3353.دحديث شريف دژباړي مفهوم دئ:

په صدقه ورکولو مخکي والی وکړئ ځکه داسي ساتونکی دېوال جوړوي چي بلا نه سي کولی دهغه څخه تېره سي ؛يا وا وړي.

عبادت دډېرو نارغيو درملنه کوي

امام شافعي رحمه الله وايي دعبادت شتون دوګړو ګټه،نفعه ده.يانې هغه ډول چي الله جل جلاله غوښتي وي عبادت او فرايض سرته ورسيږي، په ايمان داره مؤمن کي بې بيلګې شخصيت رامنځته کوي داسي چي نړۍ خپل ځان ته جذبوي او دسترګو هغه ته پام کيږي، زړونه دهغه په رڼا هدايت پيدا کوي.

که عبادت داسي وسي لکه څنګه چي الله جل جلاله غوښتي وي: مؤمن انسان به روښانه ذهن لرونکی،روښانه زړه لرونکی او تېز ليدونکي انسان باندي بدل سي داسي چي په ژور فهم،درک او عاطفه کي به نغاړل سوی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چيري عبادت په هغه ډول چي الله ﷻ حکم کړی دئ وسي: مؤمن مسلمان به لوړ سي، ښه پريکړه نيوونکی،تصميم نيوونکی به سي، په داسي مقام کي به د خوشبختئ او نيکبخئ په نړئ کي غوټه سي چي دنړئ هيڅ شی به ونه سي کولی هغه دهغې نړئ څخه را وباسي، همدغه ډول داسي ښکلو او نيکو اخلاقو ته به ورسيږي چي نه به يې ځلانده لمر، نه به يې سره او سپين زر او نه به يې نور فشارونه داخلاقو مانئ ته کوم زيان ورسولی سي.

ربښتنی مؤمن: په لوړوالي کي دغره، په کروړوالي اوسختئ کي د ډبرې، په ځليدا کي د روښانه لمر،په ژوروالي کي دسمندر، په پاکوالي کي دهسک، په خوښئ او خوشحالئ کي د پسرلي، په بهيدنه کي داوبو او دزړه په نرموالي کي دماشوم سره ورتوالی لري.

مګر کله چي انسان خپل دفطرت څخه وتښتي او دخپل خالق ﷻ بندګي او اطاعت ونه کړي، دګناهونو او د انساني پولو څخه دباندي ووځي: دننه ثبات به يې لمنځه ولاړ سي، روحي،رواني ستونزې به ورته پيښې سي، د داسي احساس سره به لاس او ګريوان سي چي روحي،رواني روغتيا به يې لمنځه يوسي.

دغه حالت ته روان پوهان او رواني ډاکټران، رواني نارحتي،نا ارامي وايي، چي ياد حالت د ډېرو نورو رواني،روحي او جسمي ناروغيو لوی لامل کيږي.

ددې مطلب څخه لوی ربښتيا ته رسيږو او هغه دا دئ چي د ډېر ناروغيو لامل په روحي،رواني ستونزې او عضلي سوستوالي کي پټ سوی دئ.

د عضوي ناروغيو د ډلې چي رواني ستونزې يې لوی لامل جوړوي ديادو ناروغيو نوم يادولی سو: دزړه د ضربانو ډېريدنه، دزړه په نظم کي ګډوډي، دشريانونو تنګيدل، دوينې دلوړ فشار ناروغي دعصبي ستونزو لکبله، دهضمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیستم زخمونه، حساسیتي ناروغۍاو بیلا بیلې عصبي ناروغۍ، مګر کله چي

انسان دخپل رب جل جلاله سره ښه اړیکه لري، دګناهونو څخه توبه وکړي، دالله جل جلاله د احکامو منوونکی وي، هغه ته دنیړدي کیدلو لپاره نیکي چارې سرته رسوي: داسي احساس به کوي چي دغره په اندازه یو لوی بار یې د زړه څخه ایسته سوی دئ او د تاریکیو څخه در ښا لورته ستون سوی دئ.

ایمان داره مؤمن خوښۍ احساسوي، داسي خوښۍ چي وصف یې په قلم نه سي کیدای، داسي احساس کوي چي ټول غمونه او دردونو یې لیري ګډه تري کړي وي چي بیا د بیرته را ستنیدو ور نه وي پاته سوي، داسي خوښۍ یې په برخه وي که دیؤه هیواد پر ټولو وګړو یې وویشو ټول به خوښ او نېکمرغه کړي،

په دغو رواني سلامتیو کي ونډه به د ډېر عضوي نارغیو مخه نیوونکی چار وي

توبه او نیکي کړني د رواني سلامتۍ بنسټ جوړوي، که څوک غواړي د رواني روغتیا څخه برخمن سي باید دالله جل جلاله سره دوستي وکړي کله چي دالله جل سره یې ښه اړیکه او دوستې جوړه کړل ټول ژوند به یې دخوښۍ او ښه والي څخه برخمن وي، په همدې اساس درسول صلی الله علیه وسلم څخه روایت سوی دئ چي فرمایي: (استقیموا ولن تحصوا) یاني ښه،سم اوسئ پري پاته سئ ترڅو ډېرې ګټي لاسته راوړئ، په بله مانا انسان چي کله نیک چارې وي هیڅ وخت نه سي کولی کومې نیکۍ چي دنیکۍ او پرهغه د پاتې کیدنې څخه په لاس راوړي وشمېرې.

بیله شکه عبادت لکه لمونځ،روژه،زکات،حج دهغو عبادتونو دډلې څخه دي چي الله جل جلاله موږ په هغو امر کړي یوو او په قرآن کریم کي یې په ښه ډول دهغو علت او توجیه بیان کړي ده: سُوْرَةُ التَّوبَة : 103

(c) ketabton.com: The Digital Library

خُذْ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

اې پېغمبره (ص)!] ته د هغوی له مالونو څخه د صدقې په اخيستلو سره] هغوی پاك کړه او (د نېکی په لاره کښې) هغوی وهڅوه. او د هغو په حق کښې د رحمت دُعا وکړه، ځکه چي ستا دُعا به د هغو لپاره د ډاډيني وسيله وي. الله هر څه اوري او په هر څه پوهيږي.

****

همدا ډول بيا فرمايي: سُوۡرَةُ العَنکبوت : 45

اتْلُ مَآ أُوحِىَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَٰبِ وَأَقِمِ الصَّلَوٰةَ إِنَّ الصَّلَوٰةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

اې پېغمبره (ص)!] هغه کتاب ولوله چي تا ته د وحيي په واسطه درليږل] شويدی او لمونځ قايم کړه. په باوري ډول لمونځ له بدلمنی او ناوړو چارو څخه منع کوي، او د الله ياد له دي څخه هم ډېر لوی شی دی. الله په هغه څه پوهيږي چي تاسي يې کوئ.***

همدا ډول بيا فرمايي: سُوۡرَةُ البَقَرَة : 183

{ يَٰأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ}

اې مؤمنانو! پر تاسي روژې فرض کړای شوې، لکه چي ستاسي څخه د مخکني پېغمبرانو پر پيروانو فرض کړای شوي وې، ددې لپاره چي په تاسي کي د پرهېزګاری صفت پيدا شي*.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله جلاله ددې عبادتونه حکمتونو بيان کړي دي، مګر هغه څه چي الله جلاله روښانه کړي دي، ددې مانع نه دي چي يادو عبادتونو کي ډېر نور حکمتونه پټ دي، دبيلګې په ډول دبدنې روزنې کار پوهانو د داسي تکرېښتونو،بدني حرکتونو لار ښوونه کوي چي ټوله وګړي په هر عمر او هر ځاى کي هغه سرته رسولى سي، بېله دي چي هغه حرکتونه زړه ته زيان ورسوي يا دعضلاتو د وچيدنې او هغوئ ته دزيان لامل سي، ياد حرکتونه داسي حرکتونه دي چي دلمانځه دحرکاتو سره توپير نه لري، ښه نو موږ چې الله جلاله په لمانځه سره امر کړي يوو دغه کار موږ هغه ته نيژدي کوي، موږ ته الله جلاله را پياد وي، لمونځ: زموږ او دالله جلاله ترمنځ ديؤه پله په شان دئ، همدا رنګه په لمانځه کي دمعنوي ګټو ترڅنګه زموږ دبدن لپاره هم ډېرې ګټې پټې سوې دي، هغه حرکات چي په لمانځه کي شتون لري لکه: ناسته ولاړه،رکوع او سجده کول،ياد حرکتونه زموږ دبدن دروغتيا لپاره ډېرې ګټې لري.

په ځينو هيوادونو کي وګړي دځينو نارغيو څخه کړيږي، چي ځيني دهغو څخه يې دسترګو،پوستکي ناروغى دي مګر په اسلامي هيوادونو کي يادي ناروغى د اوداسه تازه کولو لکبله لږ دي، آيا څوک باور کولى سي چي اودس کول او دلمانځه حرکتونه چي زموږ موخه دهغوئ څخه د الله جلاله عبادت دئ نه بل څه، دخپل ځان سره ډېري ګټې لري او ډېرې زياتې ناروغى دانسان څخه ليري کوي.

ماته ياد دي: يؤه ښځه چي د ميګرين،نيم سري ناروغى څخه کړيدل، يؤه اروپايې هيواد ته د درملنې لپاره تللې وه،ډاکټر چي يؤ کافر وو دهغې څخه پوښتلي وه: دکوم ځايه راغلي يې؟

ښځې ځواب ورکړى وو: دسوريې څخه، ډاکټر پوښتلي وه: آيا لمونځ کوي؟ ښځه: نه، ډاکټر ويلي وه ولاړه سه لمونځ وکړه درد به دي ليري سي، ښځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

حيرانه سوي وه داچي هغې زرگونه پيسي خرڅې کړي وي او اروپاته د درملنې لپاره تللې وه،ډاکټر هغې ته يؤازي دلمانځه کولو وايي، دهغې حيرانتيا هغه وحت ليري سوي وه چي ډاکټر هغې ته ويلي وه: د ميگرين،دسر دنيمې برخې د سخت درد يؤ علت په مغز کي د شريانونو درواني ضعف دئ، سجده کول ياد شريانونه پراخ او روان ساتي، سجده په سر کي دوينې حرکات سموي.

ښه نو اودس کول، لمنو نځ کول ټول عبادتونه دي، انسان الله جل جلاله ته نږدي کوي،کله چي دبدنې روزنې کارپوهان،ډاکټران هغه څيري د انسان د روان او بدن لپاره په هغوئ کي ډېرې گټې موندي چي ښه لمونځ کوونکی انسان دهغوئ څخه برخمن کيږي.

لمونځ اودروغتيا سره يې اړيکه

ديؤه روغتيا مرکز په کتنځای کي چي ديؤه لوی پوهنتون اړوندو يؤې ښځينه ډاکترې خپل يؤې 45کلنه ناروغه چي تازه يې دزړه حمله تېره کړي وه او دوامداره نفستنگي يې درلودل وکتل، دپوره معايناتو ورسته څرگنده سول چي ناروغ هيڅ درملو ته اړتيا نه لري، د درملو پرځای يې هغې ته د داسي يؤې درملنې لار ښوونه وکړل چي په ډېر وختونه يې د درملنې ډېر پياوړتيا څرگنده سوي وه، مگر داکومه درملنه وه؟

ډاکترې دناروغ څخه غوښتنه وکړل چي دالله جل جلاله لپاره لمونځونه ادا کړي، د همدې توصيې په کولو يادو دوو ښځو ديؤبل څخه خدای پامانې وکړل، او لمونځ ادا کول يې پيل کړل.

دغه ليدنه او دغه درملنه د سکون يؤه خبره دځان سره درلودل چي روغتيايي مسلک هغه ليدلی سوای؛ يانې داچي ډاکټر د ناروغۍ درملنه په کي وليدل، داچي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناروغ يې بايد دالله ﷻ سره اړيکه ټينګه کړي او دهغه سره دوستي وکړي، دا د درملني هغه ډول وو چي داسلامي شرعت دنظر نه بلکي دتجريبې دلارې کشف سوى دئ.

هيڅوک نه پوهيږي چي څومره ډاکټران خپلو ناروغانو ته دلمانځه کولو لاربښوونه کوي، مګر هغه څه چي پوره روښانه دي هغه دادي چي دامريکا په شاوخوا کي ډېر ډاکټران د دين او علم څخه په ليروالي باور نه لري او په لمانځه کي ډېرې د درملنې پايدې وينې.

يؤه نظر پوښتنه چي په هغې کي دوو سوو ډاکټرانو برخه اخيستې وه: 99سلنه ډاکټران په دې باور وه چي کله ناروغانو ته دلمانځه سپارښتنه کوي:
پرځاى،ځرګنده او مثبت پايله لاسته راوړي.

په يؤبل پوهنتون کي چي په يؤه جرګه کي، دزرو څخه ډېرو روغتيا پالانو برخه اخيستي وه، هغوئ دا ټينګار وکړ چي دلمانځه او روغتيا،درملنې ترمنځ اړيکه شتون لري.

يؤډاکټر وايي: اوس څوک بشپړ جؤرت نه لري چي دلمانځه پر قدرت او اغېزې کولو منفي اعتراف وکړي.

کله چي ناروغ دالله ﷻ سره په اړيکه کي وي، دهغه ﷻ سره دوستي وکړي، دبدن دفاعي سيستم يې پياوړى کيږي، دا يؤ علمي حقيقت دئ.

دفاعي سيستم هغه ښکلى او حيرانوونکى سيستم دئ چي الله ﷻ دانسان په بدن کي ځاى پرځاى کړى دئ ترڅو دبيلابيلو ميکروبونو،ويروسونو او سرطاني حجرو سره مقابله وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياد سيستم دالله ﷻ سره په اړيکه جوړونه، دهغه ﷻ په احکامو منلو او دهغه سره په دوستی،سکون، ارام کولو پياوړی کيږي او په زړه نازړه توب،اضطراب،خپګان باندي کمزوری اوسوست کيږي، ښه نو ايمان، صبر او پوره باور يانې سلامتي او روغتيا.

يؤبل ډاکټر چي د علمي طبي پلوټونو ددلې مشر دئ وايي: ما داګومان کوئ چي ددين موضوع دخپلو ناروغانو سره شريکول د ډاکټری د ادابو مخالفه کړنه ده، مګر اوس دا يؤه اړتيا ده،چي خپله طبيعت او روانې پوهنه هغه فرض کوي.

زر نفره د دلمانځه او د ناروغی دروغتيا په اړه وپوښتل سول:64سلنه وويل ددين او دروغتيا ترمنځ ژوره اړيکه شتون لري.

ځيني علمي څيړنې دا په ډاګه کوي چي لمونځ کولی سي ډېرې ناروغيو او دردونو په کميدو کي مرسته وکړي، حتا دهغو ناروغيو چي مزمنې او بې درملنې نارغی وي.

يؤې بلې څيړنې دا څرګنده کړي ده چي: ډېر وخت دښه لمونځ کوونکو فشار او زړه سالم،روغ وي، ځکه دلوړ فشار يؤ لوی علت غم،خپګان، او روحي نا ارامي وي،دنيکانو اندونه،فکرونه دالله جل جلاله سره مشغوله وي او نورو فکرونو ته وخت نه سي پيداکولی.

ښه نو راسئ دا کوښښ وکړو چي خپل ټوله فکرونه يؤه ته را غونډ کړو د الله جل جلاله په خلقتونو کي فکر،داخرت لپاره اند او دعبادت دښه والي اند دا فکر به موږ دنورو عبث او نه پاتي کيدونکو فکرونو غمونو څخه وژغوري، يؤازي به ديؤې موخې لپاره کار وکړو داللهﷻ د خوښی او رضا دموندنې لپاره کار دا کار به زموږ ټولې چارې راسمي کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

څېرونو دا هم په ډاګه کړې ده چې هغه ناروغان چې لمونځ کوي ذهني نا ارامي یې لږ وي،ځکه هغوئ لږ د غم خپګان او دردونو سره مخ کیږي او په ډېره نادره توګه به هغوئ دځان وژنې هڅه کوي.

دلمنځ کوونکي او ديندراه وګړو فشار نارمل،زړه یې سالم او قدرت مند وي ځکه هغوئ پر خپل خالق ﷻ پوره باور لري او تقدير ته په بشپړ ډول تسليم وي.

[سُوْرَةُ التّوبَة : 51]

{قُل لَّن يُصِيبَنَآ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَٰنَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ}

دوی ته ووایه: "موږ ته هیڅکله څه (ضرر یا ښېګڼه) نه رسیږي. مګر هغه چې الله راته لیکلي دي، هماغه الله زموږ مولا دی، او مؤمنان باید په هماغه توکُل وکړي.

****

هغوئ خپل دژوند چار چلند سم،ريښتنئ ګڼي او خپل چارې اللهﷻ ته سپاري.

13- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ (رض) قَالَ: كُنْتُ رِدْفَ النَّبِيِّ (ص)، لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ إِلاَّ مُؤْخِرَةُ الرَّحْلِ، فَقَالَ: «يَا مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ». قُلْتُ: لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ: «يَا مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ». قُلْتُ: لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، ثُمَّ سَارَ سَاعَةً، ثُمَّ قَالَ، «يَا مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ». قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، قَالَ: «هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ». قَالَ: قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلاَ يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا». ثُمَّ سَارَ سَاعَةً، ثُمَّ قَالَ: «يَا مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ». قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، قَالَ: «هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ إِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ»؟ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «أَنْ لاَ يُعَذِّبَهُمْ».صحيح مسلم م/30

(c) ketabton.com: The Digital Library

دصحيح البخاري شريف دحديث شريف مفهوم دئ :دمعاذ(رض)څخه روايت سوى دئ چي زه او رسوالله ﷺ پر لاره تللو چي رسول الله ﷺ وفرمايل: آيا پوهيږي چي الله ﷻ پرخپل بندګانو څه حق لري او بندګان پر الله ﷻ څه حق لري؟ ومې ويل الله ﷻ او دهغه پيغمبر ﷺ ښه پوهيږي: وي فرمايل: د الله ﷻ حق پر بندګانو دادئ چي دهغه عبادت وکړي او هيڅ شى دهغه سره شريک نه کړي او دبندګانو حق پرالله ﷻ دادئ هغوئ چي دهغه سر شريک نه وي نيولى عذاب ورته ورنه کړي، هغه وخت ما وپوښتل اى دالله رسوله آيا دښه خبر خلګو ته ورنه کړم،نه هغوئ ته مه وايه چي خپله توکل ولري. بخاري 2701

الله ﷻ زموږ حق په خپل بلا کيفه نظر کي نيولى دئ او هغه دادئ چي موږ ته عذاب رانه کړي، ښه هرکله چي مؤمن دالله ﷻ سره اړيکه ولري دژوند په ټولو چارو کي دهغه ﷻ اطاعت کوي،دسکون او ارامۍ احساس به لري، الله ﷻ فرمايي:

[سُوْرَةُ الأنعَام : 81_82]

وَكَيْفَ أَخَافُ مَآ أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ عَلَيْكُمْ سُلْطَٰنًا فَأَىُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ

او زه ستاسي له انګېرلېو خدايانو څخه ولي ووېرېږم، چي کله تاسي له الله سره په خدايۍ کښي د هغو شيانو په شريکولو نه وېرېږئ چي پر تاسي يې (د شريک نيولو) کوم سند نه دى نازل کړى شوى؟ زموږ دواړو ډلو څخه کومه يوه زياته د نه وېرېدو او ډاډينې وړ ده؟ راوښيئ که تاسي څه علم لرئ!

{ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوٓا إِيمَٰنَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰٓئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ}

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حقيقت کښي خو امنيت د هماغو کسانو لپاره دی او پر سمه لاره برابر هماغه کسان دي چي ايمان يې راوړی، او خپل ايمان يې په ظلم نه دی ملوث کړی.

****

ښه نو دا دهغو څيرونو په اړه يو لړ مالومات وه چي هغه ناروغان چي اړيکه دالله ﷻ سره سمه وي ناروغي يې دهغو وګړو په نسب چي خپل اړيکه يې دخپلو ګناهونو لکبله دالله ﷻ سره شکولي وي ژر رغيږي، هغه وګړي بريالي،سلامت او په رحت وي چي خپلې چاري يې الله ﷻ ته سپارلي وي او دهغه اطاعت کوي.

حجامت، دوينې کښل او ګټې يې

دانس (رض) څخه روايت سوی دئ چي رسوالله ﷺ وفرمايل: «إِنَّ أمثلَ ما تداويتُم بِهِ الحجامه» بخاري5371دحديث شريف مفهوم دئ: غورشی چي په هغه درملنه وکړئ حجامت دئ.

همدارنګه مسلمانو پوهانو هم دښکرلګولو،حجامت او دهغه دکړونو په اړه ويلي دي:دحجامت لومړی کار د ويني دپر جوش راتللو،تحريک مخنيوی دئ، دويني تحريک،جوش ياني: دوينې دېريدل،يا دوينې دېر تحريک څخه دفشار لوړيدل دي يا په علمي اصطلاح تصلب الشرايين دئ.

دوينې دلوړ غشار دښو نښانو څخه ځيني وخت دسر درد،سردروند احساسول، ګنګستيا، دسترګو په ليدو کي ګډوډي داضطراب دېريدنه او نور دي.

ځيني ډاکټران دوينې لوړ فشار دغم،اضطراب او يا دفکر مشغولتيا څخه ګڼي، کله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي غمونه،اندیښنې او ناسم اندونه انسان ته ورسیږي وینه تحریک کیږي، جوش کوي او اندازه يې ډېرېږي په تيره بيا د پسرلي او دګرمۍ د پيل په موسم کي. ديؤه حديث شريف مفهوم دئ: هرڅوک چي غواړي حجامت وکړي،دمیاشتې اولسمه،نولسمه او يا يويشتمه ورځ دي ورته انتخاب کړي،مه پرېږدئ چي وينه مو په جوش راسي او دمرګ دخطر سره مو مخ کړي.بخاري 5374

سردرد او سر دخواو ددرد ځيني وخت دلوړ فشار سره ملګرى وي.

دسر يؤ بل ډول در هم شتون لري چي د مغز دشريانونو دتګيدا څخه پيښيږي، ابو داود درسوالله ﷺ څخه رويت کړى دئ چي هر چا به رسوالله ﷺ ته دسر د درد شکايت وکړ، هغه ته به يې ويل: حجامت وکړه.ابوداود3858

همدارنګه حجامت کول په ميګرين نيم سري کې هم ګټور تمام سوي دي،ددې سربيره حجامت،وينه کښل په نورو ناغيو کي کيږي، مګر هغه څه چي دپام وړ دي هغه دادي چي څوک چي لمونځ کوي د رکوع او سجدې په وخت کي هرورځ،اونۍ،مياشت او ټول کال سر يې لاندې خواته کښته کيږي، دغه دسر پورته کښته کول دمغزو دشريانونو دښه خلاصيدنې او دوينې دلاښه بهيدنې لپاره لار هواره وي، کله چي سر ټيټوي وينه دمغزو په شريانونو کي سره يوځاى کيږي هر کله چي سر ناڅاپه پورته کوي فشار يې لوړ ځي، همدغه د فشار ډېريدل او کميدل د مغزو په شريانونو کي دوينې دښه جريان سره مرسته کوي او دهغوئ دتنګيدا،چاوديدو او په ډېوالونو کي يې دغوړو د مښليدنې رسوب څخه مخنيوى کوي.

هغه چي موږ ډېر اورو د مغزو ديؤه شريان چاوديدل، ياشکيدل دي، چي ډېروخت دانسان دفلجيدا او مړينې لامل کيږي، مګر ولې دمغزو شريانونه شکيږي چاوديږي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مغزو دشريانونو پټاويدل دلوړ فشار لکبله رامنځته کيږي، هغه وګړي چي لمونځ ګوزاره وي که دهغوئ فشار هم لوړ سي دمغزو په شريانونو کي يې بشپړه نرميدنه وي چي هغوئ د چاوديدو او سوري کيدو څخه ساتي.

بله اړينه خبره داده چي په مغز کي د وينې ښه ګرځيدنه او روان دانسان د سلامتئ او روغتيا لپاره ډېر اړين دي، دلمونځ کوونکي دسجدې حالت په وينه کي حرکت رامنځته کوي، چي په پايله کي يې شريانونه کشيږي، پراخيږي، دسر ډېرې ناروغئ د مغزو دشريانونو دپټاويدو او چاوديدو لکبله وي، کوم وګړي چي دالله جل جلاله لپاره سجدې کوي که څه هم چي نه پوهيږي چي سجده کول يې دمغز شريانونه يې د شکيدلو،چاوديدلو او نابوديدلو څخه سالم ساتي.

پوهان پردي خبره باور لري چي دوينې سره کرويات دهډوکو په مغز کي جوړيږي، ځکه دهر هډوکي دننه خالي ځاى شتون لري چي دوينې دسرو کروياتو کارخونې په همدې خالي ځايونو کي ځاى پرځاى سوي دي چي په هره ثانيه کي دونيم ميليونه سره کرويات جوړوي، همدارنګه لوى الله جل جلاله د انسان په بدن کي دوې نوري مرسته کوونکي کار خانې هم جوړي کړي چي کله هم په هډکو کي دوينې دسرو کروياتو جوړيده ودريږي نو په توري او اينه کي دوينې سره کرويات جوړيږي.

دوينې دکميدا يۀه بې لامله ناروغي شتون لري چي هغه وخت پيښيږي چي کله دوينې دسرو کرياتو کارخانې ببله دې چي علت يې څرګند سي دکاره لويږي، ښه نو څشي ديادو کارخانو ساتنه کوي او کوم شى يادې کارخونې فعاله ساتي؟

تازه پوهانو دا مالومه کړي چي دوينې په شريانونو کي دوينې کمښت يادې کارخونې دې ته اړ باسي چي ډېر سره کرويات جوړ کړي او دا کار ددوئ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتنه كي مرسته كوي، چي دوينې كښل حجامت يا ښكر لګول په دې كاركي خپله ونډه لري.

چي هر كله هم په شريانونو كي د وينې دكښلو لكبله دوينې كمښت راسي، ياد كمښت د وينې دسرو كروياتو كار خوني تحريكوي، چي په پايله كي يې رګونه خوندي پاته كيږي او دوينې دسرو كروياتو دجوړونې دكار خونو كار ډېريږي، ځكه خو پوهان وايي دوينې منظم كميدل دوينې دسرو كروياتو دكارخونو په ساتنه كي ونډه لري.

دغه ستونزه په ښځوكي دمياشتنۍ ناروغي لكبله حل كيږي، ځكه ښځه هره مياشت يؤه اندازه وينه دلاسه وركوي، چي په پايله كي يې ديادو سر دردیو څخه خوندي پاتي كيږي، ډاكټران پوهيږي چي ښځې نسبت نارينو ته په يادو سر دردیو كمې احته كيږي،مګر په بدل كي يې نارينو ته دوينې وركوونې يا حجامت كولو لارښوونه سوي ده.

دحجامت دكولو په اړه اولس حديثونه سته دا هغه چار دئ چي الله جل جلاله خپل پيغمبر ته ښوولی دئ، رسوالله ﷺ فرمايي:

منْ أَراد الحجامه فَليتحرَّ سبعه عشر، أو تسعه عشر، أو إِحدي و عشرين » «ولايتبيغَ بِأَحدكم الدم فيقتلَكم

هرڅوک چي غواړي حجامت وكړي،دمياشتې اولسمه،نولسمه او يا يويشتمه : ورځ دي ورته انتخاب كړي،مه پريږدئ چي وينه مو په جوش راسي او دمرګ دخطر سره مو مخ كړي.بخاري 5374

دحجامت كولوښه وخت پسرلی دګرمۍ پيل دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بدن کي يؤ ډېر اړين سيستم پر وينې دنظارت کولو سيستم شتون لري، چي تل دوينې دميزان ساتونکی وي، که په وينه يا دهغوئ په اجزاو کي هر کمښت او ډېرښت رامنځته سي پري پوهيږي،ښه نو کله چي اندازه لړ سي: ياد سيستم دهډکو دمغز کارخونو ته خبر ورکوي ترڅو دوينې دسرو کروياتو دجوړيدا کار ډېر کړي، ترڅو وينه خپل طبيعي حالت ته را ستنه سي، حجامت کول يؤ سنت کار دئ چي موخه تري دانسان دبدن روغتيا ده.

ديؤه غير مسلمان څيرنه چي نه پوهيدئ چي په اسلام کي په کال کي يؤ يا دوه ځله دويني کښل،حجامت شتون لري مطالعه مې کړ، ياد غربي ليکوال ليکلي وه: په منظم ډول دويني کمښت،کښل دزړه د حملې پرورانډې دانسان دمقاومت لامل کيږي.

يؤه بشپړ مقاله د وينې د اوسپنې په باره کي ليکل سوي چي ليکلي يې دي، د وينې داوسپنې دميزان ډېريدا دزړه دعضلو دکمزورۍ لامل کيږي،چي د ځينو دزړه نارحتيو سبب کيږي، همدارنګه يؤ کتاب چي د دوو زرو پاڼو څخه ډېرې پاڼې لري دوينې دنارغيو په اړه ليکل سوی دئ، ښه نو ويلی سو چي وينه ځانته يؤه نړۍ ده، دوينې پلازما،سره او سپين کرويات اونور دهغوئ دندې په رښتيا سره حيرانوونکي شيان دي. الله جل جلاله فرمايي: سُوْرَةُ الذّٰرِيَات : 21

{ وَفِىٓ أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ}

او پخپله ستاسي پخپل وجود کښي (د عبرت نښاني دي). ايا تاسي په ځير کتونکي نه ياست؟

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

يؤ بل ډيادولو وړ خبره داده چي حجامت در (فصد) درګ دلارې دوينې درکښلو دماشومانو او هغو کسانو لپاره چي د وينې دکښلو ورکولو توان نه لري غوره دئ، په تيره بيا په ګرمو سيمو کي حجامت د درګ دلارې دوينې در ورکولو غوره دئ.

دابن سنا دقانون ليکوال وايي: دمياشتې په لومړيو کي د حجامت کولو سپارښتنه نه کيږي، او دمياشتې په پای کي هم دحجامت کول ښه نه دي بلکي دمياشتې په منځ کي حجامت کول ښه دي ځکه دوينې ترکيبات به تحرک سوي وي او خپل لوړې درجې ته به رسيدلي وي، درسوالله صلى الله عليه وسلم څخه روايت سوی دئ: «خير الدواءِ الحجامه و الفصد»خير،بهترينه درمل درګ دلارې دوينې کښل،فصد او حجامت دي. زادالمعاد4/53

ډيادونې وړ ده چي حجامت کول بايد دروغتيايي لارښوونوپه پام کي نيولو سره وسي ترڅوحجامت کوونکی دايډز تورژړي اونورو ناروغيو د اخته کيدنې څخه خوندي پاته سي.

دچاپيريال او د بدن دناپاکی،چټلی سره تړلي ناروغۍ

يؤې نړيوالي روغتايي څيرنيزي موسيسې په ټوله نړۍ کي درڅيرنې ورسته داسي پايله ترلاسه کړي چي: دچټلی،ناپاکی څخه رامنځته کيدونکي ناروغۍ چي د لاسونو،چاپيريال څخه اوبو او خوړو ته رسيږي په ډېره لويه کچه هضمي سيستم ته زيان رسوي،دهمدې چټلی لکبله په ټوله نړۍ کي د 30ميليونو وګړو څخه زيات وګړي په محرکي،لويي تبې ټايفوئيډ،600ميليونه وګړي د کلمو په التهاب،250ميليونه په کلورا او دپنځو ميليونو څخه زيات وګړي داينې په ناروغۍ اخته،مبتلا دي، چي هر کال دېرش ميليونو وګړي دهمدې ناروغيو له کبله خپل ژوند دلاسه ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولې موږ ددې مرګونو ځکه بې خبره او پام کي مو نه راګرځي چي هرورځ دجنګ،ټکرونو او زلزلو کي د وژل سو خبرونه اورو مګر زموږ د یادو 30میلیو څخه زیاتو وګړو مړینې ته چي یؤازې دچټلۍ ناپاکۍ او دسنت نه مرعاتولو لکبله مري پام نه ور اوړي،دیادو مړینو نیمه برخه یې ماشومان دي.

دغه ټولې ناروغۍ زموږ دځاني ناپاکۍ څخه موږ ته راپیښږي، چي په علتونو کي یې دلاسونو نه پریولل، دنوکانو نه پریکول، د پاکو خوړو او او بو نه کارول شامل دي، مګر موږ یاد کارونو ته پام نه کوو،درسوالله ﷺ څخه روایت سوی دئ چي وي فرمایل:

برکه الطعام الوضوء قبله و الوضوء بعده>> ترمذی 1846یاني دخوړو برکت » دخوړو څخه مخکي او ورسته په وضوء،اوداسه کي دئ. دخوړو اودس عبارت دلاسو پریولل مخکي دخوړو دخوړلوڅخه. او دلاسونو خولې او سمي استنجا وهل استنجا یانې د انسانې حاجت دپوره کولو څخه ورسته په پام سره پاکي کول سنت دي.

دیؤبل حدیث شریف مفهوم دئ: که کوم څوک اوبه څښني باید ساه پکښني ونه کاږي،او که څوک اودس ماتي ته ولاړسي باید اودس په راسته لاس وچ نه کړي.صحیح البخاري 152

داوبو یابل کوم شي پوکل او ساه پکښني کښنل میکروبونو ته لار هواروي چي لوښي ته دننه سي او خپل ځینونکي یابل کس ته ولیږدول سي،

همدارنګه دابو سعید خدری (رض) څخه روایت سوی دئ چي رسوالله ﷺ د لوښي دماتي خوا څخه دڅښلو او په لوښي کي دپوکولو څخه منعه فرمایلي ده.ابوداوود3722

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه رسوالله ﷺ موږ ته دنوکانو دپريکولو،لنډولو امر کړي يوو همدارنګه يې په راسته لاس داودس وچولو څخه منعه کړي يوو،ځکه په راسته لاس خورک کيږي او خلګو ته درغيږ په پار ورکول کيږي، که په راسته لاس کوم څوک اودس وچ کړي کيداى سي ځان او نورو ته ميکروبونه وليږدوي.

همدارنګه دابوهريره (رض)څخه روايت سوى دئ چي درسوالله ﷺ څخه مي وا وريدل چي وي فرمايل.

لايبولَنَّ أَحدكم في الماء الدائم الذي لايجري، ثم يغتسل فيه>>بخاري236دحديث شريف مفهوم دئ:

ياني هيڅوک دي په ولاړو ابو هغو اوبو کي چي رواني نه وي اوغسل پکښي کوي بولې نه کوي. همدارنګه رسوالله ﷺ په درو ځايونو کي دقضاي حاجت څخه منعه فرمايلي ده،دهغې سايي لاندې چي خلګ ګټه ځني اخلي،لارې او ولاړو ابو کي قضاي حاجت پورکول.

دا درسوالله ﷺ د هغو روغتيايې سپارښتونو يؤه کوچنۍ برخه وه چي هغه وخت هيڅ چا ميکروب،ويروس پرازيټ نه پيژندئ او نه يې په اړه مالومات درلودل، او هغه دهغې خيرنيزې اداري،څړنيز راپورو چي ليکلي وه هرکال 30ميليونه وګړي دشخصي حفظ الصحي دنه مرعت کولو لکبله خپل ژوند دلاسه ورکوي، ښه دا دين اسلام ددې لپاره راغلى چي سيده،نيغه لار انسانانو ته وښيي،همدارنګه قرآن کريم دانسانانو دښه ژوند او بريالیتوب لارې انسانانو ته ور ښيي او الله ﷻ توبه کوونکي؛پرهيز کاران او پاک سوي وګړي خوښوي!

(c) ketabton.com: The Digital Library

روني نا ارمي

د اراپوهنې، یاروان پوهنې په ځانګړي ډول دروانې ناروغیو په کتابونو کي راغلي دي: روانې نا ارامې يوډول پرياشنې ده چي هيڅ اساس،بنسټ يې بدن پوري اړوند نه دي بلکي يو ډول روحي،روانې يا دچلند ناروغي ده،چي هيڅ عضوي اساس نه لري،په ياده ناروغۍ کي رواني اضطراب دعقل دتوان په ساتنې منځ ته راځي.

پوهان په دې باور دي چي يو د لويو ډولونو څخه دروني رنځ يا رونې نا ارامۍ ديؤشي په اړه ډېره انديښنه کول دي چي ډېر عام ډول يې دئ او لنډمحاله او اوږد محاله ډولونه لري.

ځيني دا حالت داسي تعريفوي: انديښنه کول يو عمومي احساس دئ چي انسان ته ازار ورکوي،د خطر او زيان احساس کول دهغه خطر څخه چي لا نه وي ورپيښ سوی مګر يو وګړی يې انتظار کوي او نه پوهيږي چي دکومه ځايه سرچينه اخلي.

يوه مشهوره اديال دخپل يوه ملګري يادښتونه چي شتمن،توان لرونکی،دځای او مقام څښتن وو ولوستل،ملګرې يې ليکلي وه: زه تل بيريږم دخلګو،شيانو او حتا ځان څخه، هيڅ شی ماته ارام او ډاډ نه بخښي،نه شتمنې،نه ځای او مقام،نه روغتيا، نه نارينتوب،نه ښځه،نه دلمر وليدلو ليدل هرڅه مې وازمويل خو دټولو څخه په تنګ سوم،زما دخپله ځانه بد کيږي،دخپله ځانه بيريږم،آيا ته دتورو او تاريکو شپو څخه نه بيريږي، دا ټوله بيره دڅشي له کبله ده؟

که غم،فکري ګډوډي ونه لرم هرڅه لرم،هرڅه راته رسيږي،دژوند ټوله امکانات راته برابر دي: ښه نو بيا ددې هرڅه سربيره ولې بيريږم، کيدای سي ډار او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيره مې ددې کبله وي چي دهيڅ شي څخه نه بيريږم، زه دهغه ناپيګېژندل سوي شي څخه بيريږم چي نه پوهيږم هغه څشي دئ، په رښتيا سره چي په ژوند کي سر ګردانه او حيران يم، ځکه دژوندانه اوج ته رسيدلى يم او اوس ژوند زما ورستى دښمن دئ، زه حتا خپله دژوند څخه بيريږم

اروا پوهان دژوند د انسان داړتياوو په اړه وايې: انسان امنيت او هوساينې ته اړتيا لري،مګر دا هوسا‌ينه چيري ده؟

ډېري وګړي د نارغيو او نوري بيري؛دار دماتي دانديښنې او مات والي سره مخ کړي دي، دپښتورګو د خرابې څخه بيره، دزړه دحملي څخه بيره، دناتونى څخه بيره، دفلج څخه بيره، دمسکنت او غريبې څخه بيره، په رښتيا چي انسان امنيت او ارامې؛سکون ،برياليتوب او مينې ته اړتيا لري،کيداى سي اراپوهانو دا هير کړي وي چي انسان دبل هرشي څخه ډېر ايمان ته اړتيالري، ځکه که چيري انسان ايمان ولري: داډ اطمنان ته رسيږي،که چيري ايمان ولري دخپل شتون وه راز ته په رسيدا کي بريالى کيږي.

پوهانو ډار بيره پردوو برخو ويشلې ده: منفي بيره او مثبته بيره او ددې دوو ترمنځ پر توپير سره يؤلى لري، څوک چي دالله جل جلاله څخه بيريږي، دهغه جل جلاله په احکامو عمل کوي: داډ؛ اطمنان ته رسيږي، ښه نو دالله ﷻ څخه ډار؛ بيره : داډ؛اطمنان،خوښى،نېکمرغى،برياليتوب،امنيت او سکون ته درسيدا يؤازنئ لاره ده،مګر څوک چي غير دالله ﷻ څخه بيريږي، درواني نا ارمتيا،نا رحتى او ناکامى لور ته يې قدم ايښى دئ.

الله ﷻ فرمايي: سُوْرَةُ الرّعد : 28

{ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ}

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدغه (د الله لوري ته ګرځېدونکي) خلك هغه کسان دي چي (ددې پېغمبر بلنه) يې منلې ده او د هغو زړونو ته د الله په ياد سره ډاډينه ور په برخه کېږئ.
خبردار اوسئ! همدغه د الله ياد هغه شی دی چي زړونو ته ډاډينه ورپه برخه کوي.

****

ښه نو دالله جل جلاله ياد زړونو ته سکون ارمښت ورکوي، نه کوم بل شی،په همدې خاطر په نورو اياتونو کي فرمايي: سُوْرَةُ المعَارج : 19

{ إِنَّ الْإِنسَٰنَ خُلِقَ هَلُوعًا}

انسان کم حوصله پيدا کړ شوی دی؛

[سُوْرَةُ المعَارج : 30]

{إِلَّا عَلَىٰٓ أَزْوَٰجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ}

پرته له خپلو مېرمنو يا له خپلو مينزو ښځه چي د هغو ښځه په نه ساتنه کښي څه پېره وربانديې نشته.

****

اره موضوع،سکالو دادئ چي ترټولو ارزښتمن او قيمته احساس په ژوند کي د ډاډ اطمنان احساس دئ، يؤه ظالم پا چا دخپل وزير ښځه وپوښتل: پاچا څوک دئ؟ وي ويل: ته يې، پا چا ووېل نه اصلي پاچا هغه څوک دئ چي نه زه هغه پيژنم او نه هغه ما پيژني،يؤ کوچنی کور لري چي په هغه کي دخپلو ماشومانوسره خوښ وي،دومره خورک ولري چي بسنه ورته کوي،که هغه ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپېژنې زما دخوشحالولو هڅه کوي،که زه هغه وپېژنم دهغه دخوار کولو کوښښ کوم

څومره چي پوهه پرمختک کوي دا په ډاګه کوي چي روني فشار،انديښنه او غم کي ډېرې ناروغۍ پېښي سوي دي، سکون ارام او امنيت زموږ دسلامتی،روغتيا ضامن دئ، ښه نو:بل هيڅ کوم شی شتون نه لري بېله دالله جل جلاله پر وحدانيت دايمان څخه چي انسان ته سکون امنيت او خوښي وربخښي، هيڅ شی دشرک په رکم زړه دبي اطمنانی،روحي،روني فشار اوبيري څخه نه ډکوي ، الله جل جلاله فرمايي: سُوْرَةُ الشُّعَرَاء : 213

{ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلٰهًا ءَاخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ}

نو [اې محمده (ص)!] له الله سره کوم معبود مه بله، کنه نو ته به هم له سزا موندونکو څخه شې.

****

دحبوباتو اوميووڅخه دپوستکو او فيبر ليري کولو څخه پيښيدونکي ناروغۍ

انسانانو لومړی دا وموندل چي ميکروبونه خورکي توکي ککړوي چي د ډېرو ناروغيو لامل کيږي،دويم دزيان رسوونکو موادو کشف وو دبيلګې په ډول دځينو خوړو په خوړو کي ډېرښت ياني داړتيا څخه ډېر دځينو خوړو خوړل، دا د روغتيا او خوړو په تاريخ کي يؤ بل اړين ټکی وو،همدارنګه ډېري ناروغۍ شتون لري چي دځينو غذايي موادو دکمښت څخه رامنځته کيږي.

تازه چي څه کشف سوي دي هغه د فيبر دکمښت ناروغي ده، اوس وخت کي دوګړو طبيعت داسي دئ چي پاک او تيار سوي خواړه ډېر خوښوي، دبيلګې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډول هغه بوره چي بشپړ سپينه وي، اوړه بشپړ سپين اوړه دهغو غنمو اوړه چي

پوستکي ځني اړول سوي وي او ډوډۍ يې هيڅ ځيږوالی ونه لري،همدارنګه دميو يؤازي اوبه او شيره خوښوي،لنډه دا چي د ډېرو حبوباتو او ميوو ډکي؛پوستکي چي الله جل جلاله په هغه کي جوړه کړي وي تري اړوو او نه يې خورو.

ډېر لږ وګړي پوهيږي چي دغه دميوو غوښينه برخه چي دميوې شکل جوړوي ياد دغنمو پوستکی چې الله جل جلاله په هغه کي غنم را نغاړلی دئ، ډېري زاياتي ګټې لري مګر موږ هغه تري بيلوو،ياني دميوو څخه اوبه باسو او دغنمو څخه پوستکی اړوو او غورځوو يې هغه بې ګټې ګڼو،دميوو روڼي اوبه څښو،دغنمو تکه سپينه ډوډۍ هغه ډوډۍ چي هيڅ ځيروالی ونه لري دترميده اوړو ډوډۍ خوښوو،خالصه سپينه بوره کاروو،دغه د خپلو ځانګړو څخه اوښتي دپوستکو او فيبر څخه پاکو سوو خوړو خوړل دنن زمانې رواج دئ چي زموږ دبدن د ډېرو مغذي موادو دکمښت او ناروغيو لامل کيږي.

پخوا داسي اند کيدی چي دغلو دانو او ميوو پوستکي بالابود توکي دي چي دهضم او خنډ په عمليه کي ستونزې پيښوي،هغوئ چي په کومه اندازه درک کړي وه هغومره يې وويل چي خواړه دپوستکو سره دهضمي لارو څخه په تکليف تيريږي، جذب او هضم يې ستونزمن کيږي او پر هضمي سيستم بار ډېريږي، په همدې خاطر ځينو پوهانو دا سپارښتنه کول چي دپوستکو او فيبر پرته خواړه دي وخوړل سي.

د فيبر او پوستکو پرته خوړو خوړلو لومړی زيان قبض دئ، ځکه دميوو پوستکي؛غوښينه برخه او هسته دکلمو چار اسانه او هوسا کوي،معده دې ته اړتيا لري چي دميوې او يا خواړو پوستکی،فيبر ريښي يا ځيږه برخه يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوالونه يؤڅه تحريک کړي،کله چي دميوو يوازي اوبه وي غوښينه برخه يې نه وي همدارنګه دحبوباتو او غلو څخه پوستکی بيل سوی وي ياداسي اوړه تري جوړ سوي وي چي خالص سپين وي يانې دغنمو ترميده وړه وي دمعدې دېوالونه نه تحريک کيږي او دقبض لامل کيږي.

يؤ بل ديادولو وړ ټکی دادئ چي دا سلولزي مواد، پوستکی او فيبر اوبه ځانته جذبوي او هغه دځان سر ساتي ترڅو دهضم او جذب چار په اسانۍ سره سرته ورسيږي، بنه نو ياد مواد دنرم کوونکو موادو په شان کار کوي.

بله ديادولو وړ خبره داده چي فيبر يا ياد سلولزي مواد دکلسټرول ،چربی،غوړ ځانته جذبوي، دوينې لوړه اندازه غوړ يا لوړ کلسټرول په وينه کي درګونو دبنديدا لامل کيږي چي پايله کي يې دزړه يؤه خطر نامه ناروغي انجينا فکټوريس ناروغي چي يؤه زيان رسوونکي ناروغي پيښيږي، درنګونو دتنګيدا ناروغي د ننې عصر خطر ناکه ناروغي ده.

ځيني پوهان په دې باور دي چي د انسان عمر دهغه دشريانونو دعمر سره اړيکه لري او کله چي دهغوئ ظرفيت راکم سي او غوړ مواد په هغوئ کي ځای پرځای سي، زړه ستړی،مړاوی کيږي،بنه نو دميو چي اوبه ځينو غوښينه برخه يې غورځو دغنمو،ترکاريو پوستکی اړو ترميده اوړه تري جوړوو او حيواناتو ته يې دوښو په ډول ورکوو په حقيقت کي موږ هغو ته سخته اړتيا لرو، ځکه دويني غوړ موجذب او په وينه کي سته غوړو ته موبدلون ورکوي

دځينو عصارو په پرلپسي ډول ترشح کيدل لکه دصفرا دځينو ناروغيو لامل کيږي؛مګر که موږ دسبو،ميو، غلو او دانو پوستکي او فيبر تري ليري نه کړو زموږ بدن به دصفرا او نورو تجزيه کوونکو مواد ډېر ترشح ته اړتيا پيدا نه کړي ځکه دهغوئ دنده به ياد موادو سرته رسولي وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځيني پوهان وايي: دويني دکلسترول،غوړ لوړيدل او دهغوئ رسوب په رګونو کي،دلويو کلمو دکولون دبرخي سرطان،ځيني دزړه او رګونو نارغی،قبض،دواريس ځيني ناروغی، د ډيافرګم او اپنډيکس ناروغۍ په خوراکي توکو کي دفيبر،پوستکو غوښينوبرخو،تارونو دکمښت له کبله رامنځته کيږي.

ښه نو موږ چاره نه لرو دهغه څه څخه چي الله جل جلاله خلق کړی دئ چي ورته را ونه ګرځو،ښه نو ډېرشيان چي الله څنګه جوړ کړي دي وي خورئ، دهغوئ په جوړښت کي ډېرښت او کمښت مه راولئ؛څنګه چي الله جل جلاله خلق کړي په خوند يې وخورئ.

دغلو او ځينو ميوو او ترکاريو،سبو پوستکي مه غورځوئ،وګړي ګومان کوي چي ياد سلولزي مود ګټه نه لري مګر په حقيقت کي داسي نه ده.

موږ بايد دالله جل جلاله په دخلقتونو په حکمتونو کي ژور اند وکړو او دهغوئ دبدلون هڅه ونه کړو.

دHIV ايډز ناروغي

دميکربونو،ويرسونو نړی څه موده مخکي کشف سول. د (جرثوم) ميکروب وييي اصل دهغه شي درينښ په مانا سره دئ چي په سترګو هغه نه ليدل کيږي او په حواسو هغه نه درک کيږي، ميکروبونه دناروغيو سرچينې، بنسټونه دي.

په قرآنکريم کي کوچنۍ اشاره هغوته سوي چيري چي فرمايي: سُوْرَةُ الحَاقَّة : 38}39_ فَلَآ أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ

{ نو زه په هغو شيانو قسم خورم چي تاسي يې وينئ ،(وَمَا لَا تُبْصِرُونَ

او په هغو شيانو هم چي تاسي يې نه وينئ،***؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څه چي نه وینو نسبي غیب دي، مګر غیب مطلق هغه دي چي زموږ دژوند په چارچاپیره کي شتون نه لري، دغیبي نسبي پر خلاف چي زموږ دژوند په محدوده کي هغه سته: مګر زموږ حواس دهغوئ د درک او لیدو څخه ناتوانه وي.

پوښتنه داده چي دغه کوچني موجودات چي زموږ دژوند په هره برخه،خوړلو او څښلو په توکو،تنفس کولو، دانسانانو سره دمخ کیدنې، او دهغوئ په حرکات کي شتون لري،نه باید په شریعت کي ددې کوچنیو موجوداتو په اړه یوڅه شتون ولري؟

دانسان په وینه کي دري ټولګي حجرات شتون لري،سره کرویات چي ځانته تفصلي بحث غواړي، سپین کرویات او پلاتلیتونه ،دموي صفیحات.

سپین کرویات هغه لښکر دئ چي یو ډېر اړین کار دبدن څخه دمیکروبونو،ویرسونو، پرازیتونو او نورو بیګانه،ناپیژاندو شیانو دبرید،حملې پروړاندي دبدن څخه دفاع کوي، ډاکټران هغوئ ته دبدن دفاعي؛ساتونکي سرتیري وایي.

دغه سپین ذرات تل په وینه کي دګرځیدا په حال کي وي؛ ځانته ځانګړی وضعت لري: کولی سي دوینې بهیدنې پر عکس یا خلاف لوري تګ وکړي، دوینې درګونو څخه دباندي ووځي،عضلاتو او پوستکي ته ځان ورسوي، همدارنګه کولی سي په بدن کي ټول شته ټینګ انتظامات پري کړي او دهغوئ څخه تیرسي

ښه نو ددې ځای دئ چي وپوښتو دغه سپین ذرات څشي دي؟

کلاګانې لري چي په هغوئ کي پناه اخلي او تري را وځي، مګر دا کلا ګانې څشي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي؟ نغښتي لنفاوي دي چي کلاګانو ته ور ته جوړښتونه دې چي زيات شمېر سپين کرويات په هغوئ کي شتون لري.

ځيني پوهان وايي: يؤ ډله ديادو کروياتو څخه دراپور،مالوماتو اوخبرونو راټولونکي ده، هرکله چي هم بدن ته ناپيژنده،بېګانه ميکروبونه داخليږي دغه ډله ميکروبونو ته دهغوئ دښه پيژندنې په پار نږدې کيږي، ترڅو دهغه ترکيبې جوړښت او دکمزورۍ ټکي وپيژني او وپوهيږي چي څشي هغه د مينځه وړلی او دکاره اچولی سي،يا څنګه کولی سي هغه ونيسي.

دغه سپين کرويات لکه عقلي موجودات په لوړه کچه هوښيار او ځيرک دي، کله چي دميکروب په اړه په هرڅه پوه سول خپلو اصلي ځايونو: په نغښتو لنفاوي کلاګانو ته راځي ترڅو هغو کارخونو، ازموين ځايونو ته چي دميکروبو،ويرسونو پر وړاندې دهغوئ دپېښو څخه دغورځولو او لمنځه وړلو وسلې جوړوي د راغلي بېګانه ميکروب په اړه بشپړه مالومات ورکړي.

دسپينو کروياتو يؤه بله ډله شتون لري چي دميکروبو پر ضد دهغوئ دلمنځه وړلو لپاره مناسبې وسلې جوړوي،لومړۍ ډلې استخباراتي دنده درلودل او د دښمن اړوند مالومات يې راټولول،

دې ډلې وسلې جوړولي،يانې په دې کلاګانو کي داسي کيمياوي وسلې جوړيږي چي کولی سي ميکروبونه او ويروسونه لمنځه يوسي.

يؤه بله ډله ديادو پوځيانو څخه شتون لري چي دېروژونکی طبيعت لري، دغه جوړې سوې کيمياوي وسلې دځان سره وړي دميکروبو لورته ځي هغه محاصره کوي او لمنځه يې وړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوينې په يؤ مايکرو ليتر کي 7زره سپين کرويات او دري لکه پلاټيليټونه شتون لري.

هرکله چي انسان پر خپل بدن سپيني لکې ووينې بايد وپوهيږي چي هلته د سپينو ذراتو يا دبدن د دفاعي پوځيانو او بېګانه ميکروبونو ترمنځ سخت جنګ روان دئ.

په بدن کي دفاعي کربڼې شتون لري چي په لومړۍ کربڼه کي استخبارتي،مالومات راغونډونکي پوځيان او په دويمه ليکه کي لنفاوي نغښتي ټولګې شتون لري، کله چي ميکروبونه د دويمې ليکې څخه تير سي په بدن کي عمومي جنګ ته د تيارسي يا دعمومي جنګ اعلان کيږي، چي په پايله کي يې دبدن دتودوخې درجه لوړيږي: تبه رامنځته کيږي، بدن دورځنيو کارونو په سرته رسولو کي کمزورى کيږي او بلاخره په بدن کي دميکروب پر شتون باندي ښکاره دلالت کوونکي علامه څرګنديږي.

دا دانسان دبدن دفاعي سيسټم دئ د دري اساسي مادو يا ډلګيو درلودونکى دئ: استخبارتي يا مالومات راغونډونکي ډلګۍ،دوسلو جوړونکي او دوسلو کارونکي وژونکي ډللګۍ، دغه دري ډلې دمرکزي امر کوونکي او پوهيدونکو دفاعي ليکو: د بدن دفاع د ناپيژندو حجراتو او بې ګانه ميکروبونو څخه کوي، مګر دغه پوځ يا دغه دفاعي سيسټم ځيني وخت خپل در بريد لاندي راځي او کيداى سي لمنځه ولاړ سي، لکه دايډز دخطرناکي ناروغي په شان چي ياد پيښنه پکښي رامنځته کيږي، چي نن ورځ په ټوله نړۍ کي دهغه په اړه بحث کيږي، دبل لوري وژنکى ناروغي دسږو التهابي حالت پيښنوونکي: سارس ويروس چي څه موده مخکي مشهور او خپور سوى دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ باید هیر نه کړو چي دالله جل جلاله سنت د خپلو مخلوقاتو په منځ کي بر قراره دي، مګر هغه څه چي زموږ پام ځانته را اړوي هغه دادي چي رسوالله ﷺ دیادي ناروغۍ اونورو بدو افتونو په اړه دځينو شيانو يادونه کړي ده، دبيلګې په ډول دعبدالله بن عمر(رض)څخه روايت سوی دئ چي رسوالله ﷺ زموږ خواته راغلی او وي فرمايل:

يا معشرَ المهاجرينَ خمس إِذا ابتُلِيم بهِنَّ و أَعوذ باللهِ أَنْ تدركوهنَّ، لَم تَظهرِ » الفاحشه في

قومٍ قطّ حتي يعلنوا بها إِلّا فشا فيهم الطاعون و الأوجاع التي لم تكن مضَت في أَسلافهم الذينَ مضوا، ولَم ينقصوا المكيالَ و الميزان إِلّا أُخِذُوا بالسنين و شده المؤونه و جور السلطان عليهم، ولَم يمنعوا زكاة أَموالهم إِلَّا منعوا القطر مِن السماءِ و لو لاالبهائم لَم يمطروا، و لم ينقضوا عهدالله و رسوله إِلّا سلّط الله علَيهم عدواً مِن غَيرهم، فَأَخذوا بعض ما في أَيديهم، و مالَم تحكُم أَئمتُهم بِكتاب اللهِ، و يتخيروا مما أنزلَ اللهُ إِلّا جعلَ اللهُ بأسهم بينهم»{ابن ماجه 4019

دحديث شريف مفهوم دئ :

ای دمهاجرينو ټولی پنځه شيان دي چي دخدايه غواړم ستاسو په منځ کي خپاره،ښکاره نه سي اول هرکله چي په يؤه قوم کي فحشا پيدا ،ښکاره سي، داسي طاعون،لوږه،قحطي به پکښي پيښنه سي چي په مخکنيو کي يې نه وه، که په پيمانه،وزن او ترازو کم کړي په ګرانی، دپا چا په خرج او ظلم به مبتلا سي، که دمال زکات ونه باسي،دباران درحمت او نعمت څخه به بې برخې سي که دچارپايانو حيواناتو په خاطر نه وي هيڅ باران به يې پر سيمه ونه اوريږي،او

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چيري دالله او دهغه درسول سره وعده،عهد ماته کړي خدای جل جلاله به پر هغوئ بيگانه دښمن مسلطه کړي ترڅو چي هرڅه لري تري وا يې خلې او که چيري امران، مشران يې دالله جل جلاله په کتاب حکم ونه کړي او هغه څه چي الله جل جلاله را استولي غوره ونه گڼي الله جل جلاله به يې زيان او تاوان ددوئ په منځ کي واچوي.

ايدز ساري ناروغي ده چي لامل يې يو ناپيژانده ويروس دئ، تولې نړۍ کي خپره ده، په 2004ميلادي کال کي په ياده ناروغۍ څلويښت ميليونه وګړي اخته وه،په 2010ميلادي کال کي تخمين دونيم ميليونه ماشومان يوازي په جنوبي افريقا کي په يادو ويروس ککړ وه، کار پوهان اټکل کوي چي کيدای سي په ايدز داخته ناروغانو دقيق شمېر دياد شمېر دوه برابره يا ددې څخه زيات وي، هغه څه چي دا حالت نور هم ددې څخه بدتره کوي ديادې ناروغۍ دمخنيوي دواکسين او درملو په جوړيدنه کي دټولې نړۍ، مرسته کوونکو موسيساتو او څيرونکو او ډاکټرانو ناتوانې ده، يانې هيڅوک تر اوسه نه دئ تونيدل دايډز ناروغۍ واکسين يا بشپړه درملنه کوونکي درمل جوړ کړي.

ايدز وايروس په ډېرو حالتونو کي د بې حيايې،فحشا يا په بله مانا دجنسي اړيکو دلارې او د نشه ئې موادو د پيچکاريو دلاري چي بيله تعقيمه،بيله دې چي هرځل در کارونې ورسته وغورځول سي او نوی سورنج وکارول سي ديوه کس څخه بل کس ته ليږدول کيږي.

ياده ناروغي په لومړۍ درجه کي دشخص پر چلند مربوط کيږي او حيرانوونکی تناقض په ياده ناروغۍ کي شتون لري، ديوه اړخه وينو چي ديادې ناروغۍ درملنه ډېره سخته يا په بله مانا ناشوني ده چي دهر ناروغ پايله يې هتمي مرګ دئ او دبله اړخه ديادې ناروغۍ څخه ځان ساتنه او مخنيوی ډېر آسانه،هوسا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ، داسي چي هر کس چي در اوسه په یاده ناروغې نه وي اخته سوی: کولی سي دالهي احکامو په عملي کولو پابندۍ سره دعفت، پرهیزگاری،دخپل شهوت په مهار او صبر سره په بشپړ ډول په یاده ناروغۍ د اخته کیدو څخه دځان ساتنه وکړي، ځکه الله ﷻ چي هر شهوت په خپل بنده کي پیدا کړی دئ: سمه او دزیان څخه خالي لاره یې هم دهغه لپاره پیداکړي ده.

ښه نو دیني لارښوونې زموږ د بدنې،روحي او رواني روغتیا سلامتۍ ضمانت کوي .

جالبه داده چي یاد ویروس کولی سي هر وخت خپل ښکاره قیافې، شکل،کوډونو اوځانګړونو ته بدلون ورکړي، ښه نو که میلیاردونه ډالر د یاد ویروس څخه دژغورني په پار مصرف سي:

ټول لګښتونه به بې ګټې ولاړ سي او هیڅ اغېزمن وکسین به ونه موندل سي، دمخکي څخه یاد ویروس ډېر نسلونه لري که یو انسان یې دیوه نسل څخه ځان وژغوري دویم نسل به یې دېښنو وغورځوي، ښه نو الله ﷻ اراده کړي ده چي انسان داخلاقي ارزښتونو منونکی، پایبنده و اوسي، ترڅو انسان په پاک لمنی،نیک چار چلند دیادې وژونکي ناروغۍ څخه ځان وژغوري نه په واکسین او درملو.

الله ﷻ فرمایي: سُوْرَةُ الرُّوم : 41

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِى النَّاسِ لِيُذِيقَهُم بَعْضَ الَّذِى عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

په وچه او لمده کښي د خلکو (د لاسونو) په عملونو سره فساد ښکاره شویدی؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو (الله) په دوی باندي د هغو عملونو (د سزا) خوند څکي چي دوی کړي دي، ښايي چي دوی راوګرځي.

****

همدارنګه پوهان باورلري که په پنځو راتلونکو کلونو کي دپوهانو پرلپسي تلاښونه کومې پايلې ته ورسيږي او ديادې ناروغۍ ويروس جوړ کړي، ديوه ناروغ پر درملنه به لس ميليونه ډلر لګښت راسي.

يوه څيړنه کي چي په يوه داسي هيواد کي سوي چي بې حيايي،زنا،ناروا اړيکي نيول پکښي ډېر دي څرګنده سوي ده چي په هرڅانيه کي يو دايډز نارغ خپل ژوند دلاسه ورکوي، دغه څيړنېز راپور دځينو نړيوالو رسنيو دلارې خپور سوی دئ.

ديادې ناروغۍ د زيات مرګ علت دادئ چي ياده ناروغي په هندسي تصاعد،لوړوالي خپريږي چي دخپريدو ميزان يې نه ښکاره کيږي، دغه ناروغي ديوې لوی چاودنې دپرزو په شان خپريږي، ځينې څيړنې په ډاګه کوي چي په دوه زرم کال کي په نړۍ کي ديادو ناروغانوشمېر 120ميليونه نفره وو،دغه شمېرنه د دمشق په يوې ورځپاڼې کي خپور سوی وو، په ايډز ناروغۍ باندې اخته کس خپل ديادې نارغۍ ليږدونکی دئ، هغه وګړی چي ياد ويروس لري په بشپړ ډول په ياد ويروس ککړ دئ، مګر داچي دياد ويروس نښي نښانې نه دي پر څرګندې سوي دا په دې مانا نه ده چي دئ نورو وګړو سره دجنسي اړيکو دټينګولو، دده وينه ناروغ ته په لګولو، دده د سر خريلو د چړې څخه په کار اخيستني، دده بدن ته د ننوتلي نيډل، ستنې دننوتنې ورسته بل کس دهغه ستنې په کارونې، دده دجراحۍ دچړو او ياد غاښ ايستنې د وسايلو دکارونې ورسته بل کس ته ديادو وسايلو په کارونې ياده ناروغي نه انتقال،ليږدوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي ياد ويروس يؤ وګړي ته داخل سي دول يا شپاړس مياشتي وخت نيسي ترڅو دياد کس دويني لابراتوري ازمويني کي دا څرګنده سي چي ياد وګړی په ايډز ويروس ککړ دئ، او په ياده مرحله کي ياد وګړی نورو کسانو ته ياد ويروس ليږدولی سي، کله چي ياد ويروس بدن ته داخل سي نو ناروغ دانفلونز دناروغۍ په شان علايم لري: دسردرد،دبدن درد،دستونې درد،دلنفاوي غدو لويدل، دخولې زخمونه او اسهال کيدای سي ولري.

دايډز دناروغۍ علايم ښکاره کيدل ځيني وخت څو کاله وخت نيسي نو ديادو ناروغانو قرنطين او بيلوالی اصلاً کومه ګټه نه لري، هغه وګړي چي په ايډز اخته وي او علايم يې پر ښکاره سوي وي او پرهغو چي علايم يې نه وي پر ښکاره سوي ديؤبل سره دناروغۍ دليږد داړخه کوم توپير نه لري.

پرمختللې هيوادونه په خپلو ټولو اقصادي او علمي امکاناتو په کار اچولو سره ديؤه کمزوري ويروس مخنيوی نه سي کولی او ترټولو کوچنی کار يې هم دمخنيوي او درملنې لپاره په توان کي نسته په داسي حال کي چي ياد وېروس ميليونونه هغه وګړي چي په اخلاقي بد لارې زنا او لواطت اخته وه تار او مار کړل، داسي لکه دا چي دخدای جل جلاله لښکر وي: سُوۡرَةُ المدَّثِّر : 31

وَمَا جَعَلْنَآ أَصْحٰبَ النَّارِ إِلَّا مَلٰٓئِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتٰبَ وَيَزْدَادَ الَّذِينَ ءَامَنُوٓا إِيمٰنًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتٰبَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْكٰفِرُونَ مَاذَآ أَرَادَ اللَّهُ بِهٰذَا مَثَلًا كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَآءُ وَيَهْدِى مَنْ يَشَآءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِىَ إِلَّا ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ

موږ د دوږخ دغه خدمت ګاران پرښتې ګرځولي دي او د هغو شمېر مو د کافرانو لپاره ازموينه ګرځولې ده، تر څو چي د اهل کتابو باور راشي او د مؤمنانو ايمان

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات شي، همدارنګه اهل کتاب او مؤمنان په کوم شك کي پاتي نه شي. د زړه ناروغان او کافران دا ووايي چي ښه نو، د الله د دې عجيبه خبري څخه څه مطلب کېداى شي. په دې ډول چي د الله چا ته خوښه شي ګمراه کوي يې او چا ته چي يې خوښه شي لاره ورښيي. او ستا د رب لښکري پخپله له هغه پرته بل څوك نه پيژني؛ او د دوږخ يادونه له دې پرته د کوم بل غرض لپاره نه ده شوې چي خلکو ته پند وي.

****

کيداى سي الله جل جلاله ياده ناروغي دهغو وګړو لپاره چي دسالم ژوند څخه يې ښه دباندي ايښي ده، ګمره سوي دي او نور وګړي يې ګمراه کړي دي، فاسد سوي دي او نور يې فاسد کړي دي، بې حيا سوي اونور يې بې حيا کړي دي د اخرت دعذاب څخه مخکي عذاب او سزا ټاکلي وي، ځکه چي ديادې ناروغۍ څخه دخلاصون يؤازنۍ لار نيک اخلاق،ښه سيرت، حيا، دزنا او لواطت څخه ليروالى دئ، هغه ټکى چي موږ مجبوره کوي پر لوړو خبرو ټينګاروکړو هغه دا حيرانوونکى چار دئ، غوماشه دايډز ناروغ چيچي دهغه څخه څه اندازه وينه اخلي يانې داچي دغوماشي نېښ دناروغ انسان په وينه ککړيږي همدا غوماشه ځي او ديؤه روغ انسان بدن ته خپل په ويروس ککړ نېښ داخلوي په ويروس ککړ وينه د پاکي وينې سره يؤځاى کيږي مګر دايډز په ناروغۍ باندي روغ انسان نه اخته کيږي، دا ډېره حيرانونوکي ده، په دې کوم راز پټ دئ چي دغوماشو دلاري ياد ويروس دناروغ کس څخه روغ کس ته نه ليږدول کيږي؟

آيا دا ددې خبرې څرګندونه نه کوي چي کيداى سي سترالله جل جلاله دا ناروغي يؤازي داخلاقي فساد کوونکو لپاره يؤه سزا ټاکلي وي هغه سزا چي په دونيا کي ورکول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چيري ديؤه ښار اوبه ککړي سي او يؤه ساري ناروغي دخلګو په منځ کي پيداسي،آياد سالم عقل او حکمت غوښتنه داده چي پريږدو دناروغۍ په ميکروب ککړي اوبه دښار او سيدنکي لمنځه يوسي، ښه نو آيا موږ لومړی د ناروغۍ درملنه پيل کړو درمل ومومندو،ډاکټر پيداکړو،روغتونه جوړ جړو اړوند طبي وسايل ومومندو او که لومړی د ککړو اوبو څخه ګټه وانخلو اوبه دناروغۍ دککړتيا څخه پاکي کړو؟

سالم عقل او ماغزه لومړی دناروغۍ ريښه لمنځه وړي دښار اوبه پاکوي يا دهغوئ څخه ګټه نه اخلي او ورسته دناروغانو د درملنې چار مخته وړي،

متاسفانه دغه ټکی په نړۍ کي نه رعايت کيږي، نړيوال دناروغۍ د عامل پروړاندې نه دريږي، بلکي دا ښه ګڼي ديادې ناروغۍ علايم، او پايلې لمنځه ويسې، په داسي حال کي چي د ناروغۍ در درملنې دناروغۍ مخنيوی غوره او کم لګښته دئ. سُوۡرَةُ الجَاثيَة : 23

أَفَرَءَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَٰهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ وَقَلْبِهِۦ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

نو ايا تا کله د هغه چا په حال باندي غور کړی دی چي خپل نفسي خواهش يې خپل خدای وګرځاوه؟ او الله له علم سره، هغه په ګمراهۍ کښي وغورځاوه او د هغه پر زړه او غوږونو باندي يې مُهر وواهه او د هغه پر سترګو يې پردې وغوړولې. له الله څخه وروسته اوس بل څوك دی چي هغه ته هدايت وکړي؟ ايا تاسي څه درس نه اخلئ؟

****

کوم ځوان چي دکار لټوونکی وي او د نيکې ميرمنې لټه هم کوي، هغه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکاره دخپل مقام او ارزښت په لټه دئ او خپل حلالې غوښتنې په نظر کي نېسي، ياد ځوان په حقيقت کي دخيل ټولنې او هيواد په ښه جوړونې کي برخه اخلې، ځکه يؤه پاکه او پايبنده کورنۍ ديؤې ښې او پرمختللي ټولنې بنسټ جوړوي.

هغه ځوان چي خپل کار او شغل کي بې پامه وي، خپلې هيلې دنا روا لارې پوره کوي، دخپل شخصيت او مقام دخرابولو او لمنځه وړلو سره سره دټولنې دورسته پاتي والي، لمنځه وړلو او فساد لامل کيږي.

يؤه ټولنه په پاکو،پياوړو اوريښتينو ځوانانو او پيغلو په مټ خپل اصلي ځای او پرمختګ ته رسيدای سي.

پوهان په دې باور دي چي ديادې ناروغي لومړی لامل په يؤه ټولنه کي دبېحايې، فحشا ډېر رواجيدل او دټولنې د اوسيدونکو په منځ کي دلواطت او زنا ډېرښت او عام کيدل دي،رسوالله صلی الله عليه وسلم ځکه فرمايلي وه :، لَم تَظهرِ الفاحشه في

قومٍ قطّ حتي يعلنوا بها.... که چيري فحشا په يؤقوم کي پيدا سي او هغه ښکاره کړي: داسي چي هغه په ورځ پاڼو،مجلو تلويزونونو کي ښکاره کړي، دبيلګې په ډول په غربي او هغو هيوادونو کي چي ارزښتونه يې درپښو لاندي کړي دي، دفحشا وسايل، دفحشا مرکزونه او داخلاقو څخه ليري کارونه په رسنيو کي اعلانيږي،(داسي طاعون،لوږه،قحطي به پکښي پيښنه سي چي په مخکنيو کي يې نه وه****

دانسان دبدن دفاعي يا ساتونکی سيسټم دغه حيرانوونکی جوړښت، دايډز ناروغۍ له کبله دکاره لويږي او خپله دنده سرته نه سي رسوای، دهغه ويروس

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکبله چي تر اوسه يې تولې ځانګړني نه دي پېژندل سوي او حقيقت يې پټ پاته دئ ياد انسان ژغورونکی ګډکاری تبا او بربادېږي.

په 1981کال کي پنځه نفره ومونډل سول چي په ايډز اخته وه،ورسته 35تنو ته ورسيدل او داسي وسول چي هره اونۍ سل نوی پيښي ثبتيدلي، تردې چي په 1984ميلادي کال کي په ايډز اخته ناروغانو شمېر 12زرو تنو ته ورسيدئ چي نيمو يې خپل ژړند دلاس ورکړ،څيړونکي وايي چي په امريکا کي څلور ميليونه کسان په ياد وژونکي ناروغۍ اخته دي.

دايډز ناروغي دفرانسي دلارې اروپا ته ننوتل او په هر هغه ځای کي خپره سول چي همجنس بازي،لواطت،زنا، دنشه يي موادو کارونه پکښي عامه وه، ځيني وختونه د وينې دورکړي دلاري هم ياده ناروغي دناروغو وګړو څخه روغو وګړو ته ولېږدول سول.

جالبه داده چي نړيوال در اوسه نه دي توانيدلي چي حتا په ياده ناروغۍ باندي داخته يؤه کس بشپړ درملنه وکړي، بلکي د ډاکټرانو ټوله هڅه دا وي چي يؤازي داخته کس ناروغي کنټرول کړي.

که يؤڅوک په ياده ناروغي اخته سي کيدای سي چي اتلس څخه در 125اونيو يانې دڅلورو مياشتو څخه در دووکلو ژوندی پاته سي، ځيني ناروغان په ناروغۍ داحته کيدو ورسته دېرژر خپل ژوند دلاسه ورکوي.

يؤار بيا غواړو دياده ناروغۍ دځينو نښو نښانو څخه يادونه وکړو: دوزن دلاسه ورکول،دبدن دتودوخې د درجې لوړيدل،دومداره اسهال،دېرې خولې کول،دبدن عمومي کمزوري،د تمرکز دلاسه ورکول،دوينې لږيدا،دبدن دحجراتو دلاسه ورکول يانې داچي کرار کرار انسان اوبه کيږي او ورسته مري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ بنىٓ اسرآئيل/الإسرَاء : 15

مَّنِ اهْتَدٰى فَإِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهِۦ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰى وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُولًا

څوك چي سمه لاره غوره کړي، د هغه سم تګ په خپله د همغه لپاره ګټور وی. او څوك چي ګمراه وي، د هغه د ګمراهۍ وبال پر همغه دی. هيڅ پېټی اخيستونکی به د بل پېټی وانخلي. او موږ عذاب ورکوونکي نه يوو، تر څو (د حق او باطل پر توپير د خلکو د پوهولو لپاره) يو پېغمبر (له پيغام سره) ونه لېږو.

****

غربي نړۍ دين يؤې خواته غورځولی، داباور لري چي دين يؤ غيبي چار او دلومړنيو وګړو دژوند تګلاره ده، ددوئ ټوله نړۍ د ژوند څخه دخوند په اخيستلو کي خلاصيږي،يانې ژوند هر څه بولي پر اخرت عقِده نه لري، نو دوئ داسي کارونه وکړل چي کولی يې سوای يا يې هغه کارونه وکړل چي خوښه يې وه، په پايله کي يې داسي بلا پر سرنازله سول چي دهوا مرغانو يې پر حال وژړل، ښه نو موږ بايد هيڅکله دياده ونه باسو چي صبر او دالله جل جلاله احکاموته غاړه ايښودنه خپله روغتيا او خلاصون دئ، دصبر او پرهيزګارۍ په مرسته انسان کولی سي دځان لپاره ښه او رحته ژوند وموندي، که کوم څوک بې صبري وکړي، دانساني فطرت څخه پېښه وا ړوي دخالق جل جلاله احکاموته غاړه کښنيږدي: مخکي له دي چي په اخرت کي عذاب او سزا ورکول سي په دونيا کي به ورته عذاب ورکول سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياده ناروغي ديوه انسان څخه بل انسان ته دلواطت،زنا،دناروغ دويني لګول روغ انسان ته دجراحئ دناتعقيم سوو سامان الاتو،دغاښو کښلو دسامان الاتو،دناروغ انسان دېرري،سرخريلو دنا پاکو،ناتعقيم سو چړو، ناروغ ته دلګول سوي ستنې کارول روغ کس ته دلاري ليږل کيږي.

يادې خطرناکي ناروغئ ايډز چي ټوله نړئ يې لړزولې ده، ويره او وحشت يې په زړونو کي اچولی دئ، داسي چي انسان اوس ديادې ناروغئ له کبله دهر بد کار څخه بيريږي،ياد مرض،ناروغي دهغه ځايه راغلل چي اوسيدونکو يې دالهي احکاماو قوانينو څخه تيرسول، شريعت ته يې پاملرنه ونه کړل،ټولنيزي اړيکې يې چټلي کړي، چي په پايله کي يې ياد وژونکي ناروغي پيدا سول.

يا معشرَ المهاجرينَ خمس إِذا ابتُلِيم بهِنَّ و أَعوذ باﷲِ أَنْ تدركوهنَّ، لَم تَظهرِ الفاحشه في

قومٍ قطّ حتي يعلنوا بها إِلّا فشا فيهم الطاعون و الأوجاع التي لم تكن مضَت في

أَسلافهم الذينَ مضوا،

دحديث شريف مفهوم دئ:

ای دمهاجرينو ټولی پنځه شيان دي چي دخدايه غواړم ستاسو په منځ کي خپاره،ښکاره نه سي اول هرکله چي په يؤه قوم کي فحشا پيدا ،ښکاره سي، داسي طاعون،لوږه،قحطي به پکښي پيښنه سي چي په مخکنيو کي يې نه وه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دايېزڅخه ورسته دانساني فسادڅخه رامنځته سوي بله خطرناکه ناروغي

په 1994 کي په بريتانيا يؤه نارغي پيښه سوه؛يادې ناروغۍ ته يې دانسان دغوښې خوړونکي ناروغي وويل ديادې ناروغۍ لامل مايکرو سکوپي حجري لرونکي ميکروبونه وه، ياده ناروغي دانسان د نافرمانۍ سرکښۍ څخه رامنځته سوي ناروغۍ ايډز څخه چي انسانان تري کړيږي دويمه خطرناکه ناروغي ده.

په يؤه مياشت کي شپږ نفره ددې ناروغۍ له کبله مړه سول او څه موده ورسته يؤه بله ښځه هم ديادو کسانو لوري ته ولاړه

دا څنګه ناروغي ده؟

په ياده ناروغۍ کي ميکروبونه په هر ساعت کي يؤ انچ په اندازه دناروغ پوستکی،غوښي او عضلي خوري او درشا داسي نښې دناروغ پر بدن پريږدي لکه هغه ځای چي سوځيدلی وي، چي ورسته درهغه ناروغ مري، په ناروغۍ داخته کيدا او دناروغ دمړيني ترمنځ وخت دناروغ دبدن په ناروغۍ اخته سوي برخې ترمنځ توپيرکوي؛ دبيلګې په ډول که ياد ميکروبي سوي ساحه يې عصبي وي ژوند يې يؤ يادوو ساعتونو څخه ډېر دوام نه کوي، ايډز انسان ته يؤ يا دوه کاله وخت ورکوي مګر ياده ناروغي ناروغ ته د يؤه يا دوو ساعتونوڅخه ډېر وخت نه ورکوي،مګر که ياد دميکروبونو خوړل يې دبدن داطرافو څخه پيل سي نو کيدای سي يؤه يادوې ورځې يې ژوند دوام وکړي،مګر په ټوليز ډول ديادو ناروغان ژوند ديؤه او دوو ساعتونو څخه ډېروخت نه نيسي.

ديادې ناروغۍ درامنځته کيدنې او په اخته کيدنې سبب ايډز ناروغۍ ته ورته دئ،يانې: شراب څښل،مخدره توکي کارول،فحشا او اخلاقي فساد

دغه ناروغي په بريتانيا،امريکا او جاپان کي ښکاره سوي او خپره سوي ده،ياد

(c) ketabton.com: The Digital Library

ميکروبونه چي دانسان دغوښنو خوړونکو ميکروبونو په نوم،نومول سوي دئ انسان څخه بل انسان ته دليږديدنې وړه دي.

درسو الله ﷺ دېوه حديث شريف مفهوم دئ:(که فحشا،بې حيايي په هرملت کي پيداسي او هغه ښکاره سي په منځ کي به يې طاعون او لوږه پيدا، ولوېږي چي په مخکنيو کي يې نه وه) څومره رښتيا دا خبره!ياده مرګوني نارغي په مخکنيو وګړو کي نه وه،الله ﷻ وغوښتل فساد کوونکو ته سزا ورکړي، دغه مرګوني او ورته ناروغۍ دبشريت دبې حيايي او فساد ځواب دئ چي کولی سي نور هم اخته کړي،دا دالله ﷻ دمهربانۍ يوبيلګه ده دانسان لپاره که الله ﷻ ګناهګارانو ته به يې يوازي په اخرت کي سزا ورکولی مګر دا او نور دنياوي عذابونه او تکليفونه يو عبرت دئ دنورو ګناهګارانو لپاره ترڅو پر خپل کړونو پښيمانه سي همدارنګه تکليفونه او عذابونونه نيکو وګړو لپاره نور هم په نيکيو دټينګيدا يو تشويق دئ ترڅو دالله ﷻ په ښوول سوي لار لا نور ښه او ډېر مخته ولاړسي،په رښتيا سره دا تکليفونه زموږ انسانانولپاره دخالقﷻ د مهربانۍ څخه سرچينه اخلي، دا امکان وو چي په نړۍ کي هيڅ ناروغي،درد او غم نه وای، ځکه الله جل جلاله پر هر کار برلاسی دئ،دا امکان هم وو چي حساب او کتاب يوازي دقيامت ورځې ته پريښودل سوی وای،مګر حکيم الله ﷻ داسي وغوښتل چي دځينو غفلتونو او فسادونو لپاره يوڅه عذاب په دونيا کي هم په نظر کي ونېسي ترڅو دا عذاب دګناهګارانو او هغو وګړو لپاره چي دګناه هوډ لري دخطر يو زنګ وي،همدارنګه يوڅه انعام نيکو کارنو ته ورکړي ترڅو دنورو نيکانو او دنيکی دهوډ کوونکولپاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسان چي دهرې ستونزي څخه په يؤازي ځان يا په توليز ډول کړيږي: د ژوند داري،اصلي او هغي سمي لارې څخه او ښتل دي چي الله ﷻ دانسان لپاره سمه ګڼلي او ټاکلي ده، هر کړوالی دسم چلند څخه د هغې ناپوهئ دجامې له کبله دئ چي ځينو انسانانو پر تن کړي ده.

دتخت،بستر زخم

ځيني ډاکټران وايي: دتخت،بستر زخم دهغو سختو ناروغيو دډلي څخه دئ چي ناروغ په رغتونونو کي دهغې څخه کړيږي، هغه وګړي چي چي دځينو رنځونو له کبله لکه دلګن خاسري دهډوکي دماتيدا،دملا دهډکو دماتيدني، دماغي ويني بهيدنې او ضربي،فلج،اوږدي بې هوښئ او کوما له کبله په رغتونونو کي پر کټونو،کوپالونو،داوږدي مودې،ورځو اومياشتو لپاره بستري وي: دتخت يابستر دزخم لامل يې کيږي.

ښه نو ياد وګړي چي په يادو ناروغيو اخته وي داوږدي مودي لپاره پر تخت،کټ،بستر پريوتلو له کبله يؤ بل بار پر اوږو ورلويږي چي هغه دبدن دځينو برخو زخمونه وي،دبستر زخمونه.

ياد حالت نځکه رامنځته کيږي چي پوستکی او غوښه د داخل څخه د هډوکو دفشار او د دباندي څخه د سطحي دفشار لاندي راځي چي د نسجونو دکار او روان مخ ډب کوي چي په پايله کي يې ياد نسجونه دکاره لويږي او پرشاوخوا سخت ټپونه رامنځته کيږي.

ډاکټران ديادو ټپونو او زخمونو دمخنيوي لپاره هغو وګړو ته چي د ډيرمودې لپاره بستري کيدا ته اړتيا لري سپارښتنه کوي ترڅو هر دوه ساعته ورسته ديؤه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اړخ څخه پر بل اړخ واوړي، ځکه که يؤڅوک د دولسو ساعتونو څخه ډېر وخت پر يؤه اړخ يؤه حالت پريوځي پر پوست يې ياد زخمونه پيدا کيږي او ددپوستکي لاندي نسجونه يې کراکرار مړه کيږي، ښه نو يؤازنۍ لار دبستري ناروغ ديادو زخمونو څخه دژغورنې په پرلپسي ډول پر اړخ اړول، پراړخ اوښتل دي.

هغه چي ډېر دتعجب او حيرت وړ دي الله جل جلاله د سمڅې ملګري اصحاب کهف 309ه س کلونه په سمڅه کي خوندي او جوړ وساتل، بيله دي چي په بدن کي يې کوم ټپ زخم پيدا سي. سُوْرَةُ الكهف : 18

وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُم بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا

تا به د هغو په ليدلو انګېرلې واى چي ويښ دي، پداسي حال کښي چي هغوى ويده پراته ول. موږ هغوى په ښي او کيڼ اړخ باندي اړول رااړول او د هغو سپى د څمڅي په خوله کښي څنګلي غوړولي ناست ؤ. که تا چيري په يو پټ غوندي نظر هغوى ليدلي واى، نو په شا به ورڅخه په تيښته راګرځېدلى واى او پر تا به د هغو له ليدني څخه هيبت ناست واى.

***

که چيري دغه پر اړخ اړول را اړول نه واى: پوستکى به يې زخمي سوى واى،نسجونه به يې دکاره لويدلي وي چي ورسته يادحالت ددوئ دمرګ لامل کيداى سواي.

دا قرآني اشاره ده ترڅو موږ وپوهيږو چي دا ښه نه ده چي بدن پر يؤه حالت پاته سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهان وايې: دبدن هغه برخي چي ډېر ديادې ناروغۍ دخطر سره مخ دي هغه دملا او ځيګر برخې دي، ځکه هډوکي د کټ يا بستر پر کلک برخه ډېر فشار راولي چي په پايله کي يې غوښه کوټل،کښيکښل کيږي او دويني بهيدنه دستونزو سره مخ کيږي، هغه وخت ژونکو او حجرو ته پروخت غذا نه ورسيږي،نسجونه دکاره لويږي توريږي او ديادو زخمونو دمنځته راتګ لامل کيږي.

بيله شکه هغوئ چي دمرګ مخکي د ډېروخت لپاره پر کټ،تخت بستر سوي وي: غوښه يې پري پري سوي وي، الله جل جلاله فرمايي:{وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُم بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا

تا به د هغو په ليدلو انګېرلې وای چي ويښ دي، پداسي حال کښي چي هغوی ويده پراته ول. موږ هغوی په ښي او کيڼ اړخ باندي اړول رااړول او د هغو سپی د ځمځي په خوله کښي ځنګلي غوړولي ناست ؤ. که تا چيري په يو پټ غوندي نظر هغوی ليدلي وای، نو په شا به ورڅخه په تيښته راګرځېدلی وای او پر تا به د هغو له ليدني ځخه هيبت ناست وای.

***

دا دالله جل جلاله کار او وينا ده که نه څنګه يؤ انسان پر يؤځای دري سوه هجري لمريز کلونو دخوب کولو ورسته هم دهغوئ پربدن زخم نه پيدا کيږي، په دې کار کي عجبه حکمت او اشاره سته،پوهان يؤه شپه يؤ بيده کس در نظر لاندي وساتئ او وي ليدل چي هغه بيله دي چي پوه،خبر سي 36ځله پر اړخ وا وښتئ ،ترڅو دهغه غوښه دهډوکو او بسترې درفشار لاندي را نه سي او دوينې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهيدنې منځ کي خنډ رامنځته نه سي، دا په عادي حالت کي دانسان دپر اړخ اوښتل وه،مګر هغه کسان چي ناروغان وي بايد دنورو خواخوږ په مرسته پر اړخ واړول سي ترڅو دبستر د زخمونو ټپونو په ناروغۍ اخته نه سي.

دا دالله جل جلاله دکلام يؤه اشاره ده.

سګرېټ څکول په نړۍ کي خطرناکه ساري ناروغي ده

تازه يؤکتاب {سګرېټ څکول په نړۍ کي خطرناکه ساري ناروغي ده}خپور سوى دئ، ښايي کوم څوک ووايي په دې عنوان کي مبالغه سوي ده، مګر که په ياد کتاب کي څرګند سوي حقيقتونه ووينئ: نور به يې مبالغه ونه ګڼئ،دسويس چاپ يؤې مجلې ورسته دريؤې دقيقي څېړني په 1978زېږدېزکال کي وليکل: دسګريټو جوړونې کارخونې دهر وګړي لپاره دوه سګريټه توليدوي،دنړۍ دنفوسو شمېر اته ميلیارده وګړي ګڼو ،نو ددې پر بنسټ دسګرېټ جوړولو فابريکې هره ورځ شپاړس ميلیارده سګرېټ توليدوي،که په يادو سګريټو کي شته زهري مواد په يؤځل دټولو انسانانو وينې ته سيده پيچکاري سي ټول بشريت به لمنځه يوسي او ديؤه اتومي بم څخه به ډېرې خربوونکي اغېزې ترشا پرېږدي.

ښه نو که دسګريټو زهري مواد بيل سي او مستقيم وريد ته پيچکاري سي يؤ روغ انسان به دېښو څخه وغورځوي.

نړيوال روغتيا سازمان په 1975کي يؤ راپور خپور کړ چي په يؤه برخه کي يې ليکل سوي وه:دهغو کسانو شمېر چي دسګريټو څکولو لکبله مري دهغو کسان دشمير څخه ډېردئ چي په : طاعون،تي بي،وبا،جذام محرقې او ملاريا مري او دسګرېټ څکوونکو دمړينې شمېر د ټولو ساري ناروغيو دمړينو دشمير څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر دئ، دغه خبرې دنړيوال روغتيايي سازمان دراپور په يؤې برخې کي ليکل سوي وي.

لوی هيوادونه چي ځومره ماليات دسګريټو دتوليدونکو شرکتونو څخه لاسته راوړي، دهغو لګښتونو څخه ډېر کم دي کوم لګښتونه چي دوئ دسګريټو څخه دپېښيدونکو ناروغيو پر درملنه لګوي،ښه نو: دهغو مالياتو اندازه چي هيوادونه يې دسګريټ څکوونکو څخه اخلي دهغو لګښتونو څخه يې اندازه ډېر لږده ده چي بيرته يې دهغو ناروغيو د درملنې لپاره لګوي کوم چي دسګريټو دڅکولو څخه پيښيږي.

په 1978کي يؤې بريتانوئ روغتيايي مجلي کي داسي مطلب خپور سوی وو چي ليکلي وه: چي دهرو درو سګريټ څکوونکو دړلې څخه يؤ تن دسګريټو دبدو اغېزو لکبله خپل ژوند دلاسه ورکوي.

لوی هيوادونه د ساري ناروغيو دخپريدا له کبله د ډېرې اندېښنې او اضطراب سره مخ کيږي؛ که چيري يؤه وبا په يادو هيوادونو کي خپره سي:ډېر وخت يې روغتيايي مسؤلين چاره کوي اونه پرېږدي چي وبا وګړوته ډېر زيان ورسوي، مګر ولې په پيل کي ددې زيان،لوی خطر او دسګريټ دوژنکو پايلو سره مبارزه نه کوي؟

ځواب دادئ چي دسګريټ دلګولو سره سم لاسي دسګريټو زيان رسوونکي پايلي نه ځرګنديږي بلکي د شلو،پنځويشتو يا دهغه څخه ډېرو کلونو ورسته ځرګنديږي.

ځوانان سګريټ څکوي او نه پوهيږي چي کوم کار کوي، مګر دشلو کالو ورسته به دسګريټو بدو او ډېرو زيان رسوونکو پايلو باندي خبر او وپوهيږي ځکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوئ به يې خپله تجربه کړي، دانسان فطرت داسي جوړ دئ چي خطر سيده ووينې بيا يې پام ور اوړي، مګر راتلونکو خطرونو ته يې پام نه ور اوړي.

په ياد راپور کي هم دارنګه دا هم ويل سوي چي يؤ سګريټ د شريانونو دعمر په نسبت دهمدې سګريټ دڅکولو دوخت په اندازه دانسان عمر کموي.

ښه نو په دې حساب که يؤ وګړی د ورځې شل سګريټ وڅکوي، زموږ مسلمانانو په حساب نه بلکي دشريانونو د تنګيدا او نازکوالي په حساب، دژوند پنځه کاله به يې کم سي.

هغه شيدې خوړونکي ماشومان چي د سګريټو د دود څخه په ډکو کوټو کي لوېږي، نسبت هغو ماشومانو ته چي په پاکه هوا کي غټېږي، ډېر دسږو دالتهاب او برونشيټ ناروغيو باندي اخته کيږي، پردې اساس هغه پلرونه چي سګريټ څکوي، خپلو وړو ماشومانو ته لوی زيان،تاوان رسوي، دا دطب او رغتيا پوهنې يؤه ثابته سوې خبره ده.

حکومتونه دسګريټ جوړولو شرکتونه مجبوره کوي ترڅو دسګريټو پر پاکټونو وليکي: سګريټ څکول دروغتيا لپاره زيان لرونکي دي، مګر نړيوال روغتيايي سازمان ټول دسګريټو جوړولو شرکتونه مجبوره کړل چي وليکي: سګريټ څکول دسږو او دساه دنلۍ دسرطان او دوينې دخټه کيدو لامل کيږي!

پوهان وايي په سګريټو کي سته زهري مواد چي په سر کي يې نيکوټين دي ديؤه ګرام په اندازه يې کولی سي يؤ سپی ووژنې او که يؤ څاڅکی يې دموږک په سترګه کي وڅڅوو دموږک دمړينې لامل کيږي.

که څلور څاڅکي نيکوټين آس ته په پوستکي کي ور ولګوو په څلورو دقيقو کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

به يې دپېښو وغورځوي، دا ښکاره او ثابتي سوي،تجريبه سوي خبرې دي چي هيڅ شک پکښي نسته.

په سګريټو کي يؤ بل زهر هم شتون لري چي شل برابره يې اندازه دهغې اندازې څخه زياته ده چي نړيوال روغتيايي سازمان او نورو روغتيايي سازمانونو يې په خوړو کي شتون ته اجازه ورکړې ده.

يؤبل ډول زهري ماده هم په سګريټو کي شتون لري چي دوينې دسرو کروياتو کارونه کمزوري کوي، دا ماده کاربن مونو اکسايډ ده چي دسرو کروياتو سره مله کيږي او دانسان دستړيا لامل کيږي،دوه نور سرطان پيښوونکي زهر نور هم په سګريټو کي شتون لري.

دغه دعلمي څيړونو دهغو راپورونو دځينو برخو خبرې وي چي د موثقو سرچينو څخه موږ را اخيستي دي.

په امريکا کي يؤه رسمي څيړنه په ډاګه کوي چي هرورځ دسيګريټو د دود لګبله زر وګړي خپل ژوند دلاسه ورکوي، چي دا شمېر دهغه شمېر وګړو لس برابره دئ چي په ترافيکي پيښو کي خپل ژوند دلاسه ورکوي.

نړيوال روغتيايي سازمان اعلان کړی چي سګريټو څکول د وژنکو ناروغيو لوی لامل دي.

اوس دسګريټ بدې اغېزې دبدن پر يؤه يؤه سيسټم باندې در نظر تيروو.

پرمغزو باندې دسګريټو څکولوبدې اغېزې

مغز دانسان دبدن يؤ اړين غړی دئ چي يؤ سلو ځلويښت مليارده بنسټيزې حجري لري چي دراوسه يې دندې په بشپړ ډول نه دي په ډاګه سوي، ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سربیره 14میلیارده باندنۍ حجرې لري چي دانسان دبدن فکري ناحیه ده

دغه زیرک غړی چي وي نه سواى کولی خپل ځان وپیژني، دانسان دبدن ترټولو پیچلی غړی او دکایناتو یؤ پیچلی سیستم دئ.

ښه نو سګریټ پر مغز کومې منفې اغېزې لري؟

په وینه کي حل سوي زهر چي کله مغزو ته رسیږي: مغز هغه په تېزۍ او آسانۍ سره جذبوي او په هغه لږ وخت کي انسان ته دسوستۍ، مړاوي والي،بې حسۍ او دروغجني خوښۍ احساس ورکوي، په وینه کي حل سوي نیکوټین چي مغزو ته رسیږي،ځیني وخت دخوب،ځیني وخت ددروغجې خوشحالۍ احساس څکوونکي ته ورکوي.

ښه نو دسګریټو دود چي نیکوټین پکښي شتون لري دیؤه لوري ارام بخښونکی دبل لوري بې حسه کوونکی او فعاله کوونکی دئ.

شپیته ګرامه نیکوټین دانسان دمړیني لامل کیږي.

یاد زهر دمغزو د غذا روان چار کمزوری کوي،چي پایله یې کیدای سي دمغزو دچرک التهاب لامل سي.

پر مغزو دنیکوټینو بله بده اغېزه د انسان دبغلونو دهډکو لړزه ده،همدارنګه پښو او لاسونو هډوکي هم په لړزه راولي، دمغزو التهاب ځکه یؤ سګریټ څکوونکي ته پیښیږي چي دسګریټو څکولو له کبله دوینې د دوران ستونزو په عصبو کي رامنځته کیږي، همدارنګه یاد هلته دسر دبیلا بیلو دردونو لامل هم کیږي، دسګریټو دود دانسان یادابنت کمزوری کوي، او انسان په یؤه هیرونکي انسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدلوي، بله بده او منفي اغېزه پر عصبو دسګريټو داده چي دانسان د ذهن دسوستۍ، مړوي کيدا لامل کيږي،هغه وګړي چي سګريټ نه څکوي دهغو وګړو څخه با هوښه او حاضر ځوابه وي کوم وګړي چي سګريټ څکوي، همدارنګه ډېرې وختونه دسګريټ څکوونکو دذايقې،خوند حس کمزوری کيږي.

دیؤې علمې څيړنې پايله څرګندوي چي 6600حالتونه دا په ډاګه کوي چي دسګريټو د دود او ذهنې کمزورۍ ترمنځ اړيکه شتون لري.

پر تنفسي سيستم دسګريټو څکولو بدې اغېزې

پوهان وايې: سيګريټ څکول پر تنفسي سيستم په اوله درجه کي منفي اغېزې لري، ځکه ياد سيستم دانګورو دواښکي په شان دئ، چي هره دانه يې يؤه الويلا يا هوايي کڅوړه ده، يادې کڅوړې خالي دي په هغوئ کي کاربن ډای اکسايډ داکسيجن سره ځای پرځای کيږي، دا يؤه ډېره بنسټيزه يؤځای کيدنه ده، ښه نو بايد وپوښتو سګريټ څکول په يادو هوايي کڅوړو کي څه وضيعت رامنځته کوي؟ دسږو او تنفسي لارې نسجونو او وريښته ته ورته جوړښتونو،سيلياوو ته زيان رسوي.

هو دساه دنلۍ وريښته ته ورته جوړښتونو سېلياوي کمزوري کوي او دپزې،ستونې، دساه دنلۍ او سږو دچرکي کيدا، التهاب لامل کيږي.

هغه وګړي چي سرګريټ څکوې دسګريټ نه څکوونکو په نسبت 20برابره ډېر دسرطان،کينسر دخطر سره مخ دي.سګريټ څکول دتنفسي يا دساه کښلو دلاري ساتونکي وسايل دستونزو سره مخ کوي،دبيلګې په ډول ترخيا، دساه نلی چي الله جل جلاله په حيرانوونکي ډول جوړ کړي ده، هرشی چي حنجرې ته ننوځي نه سي کولی هلته پاته سي، بلکي دساه دنلۍ وريښته ته ورته جوړښتونه هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړ لورته را پري وهي او دحنجرې دپاى په برخه کي سره راټوليږي او بيا

دانسان په خوښه دمعدې يا دخولې خواته دګروبي په ډول ليږل کيږي.

دسګريټو په دود کي دنيکوټين زهري ماده شتون لري چي يادو سږلياوو ياتنفسي وريښتو ته زيان رسوي يا يې کارونه مړوي؛ سست کوي، کله چي ددې تنفسي وريښتو کارونه دستونزو سره مخ سول، تنفسي سيستم ته ننوتلي ذرې، ميکروبونه او چرک په تنفسي لاره کي جمعه کيږي، ځکه هغه سيستم چي هغوئ يې نه پريښول چي په تنفسي سيستم کي پاته سي کار يې دستونزو سره مخ سوى دئ، چي په پايله کي يې دساه نلۍ اوسږي د التهابي کيدو دخطر سره مخ کيږي.

ديؤې دقيقې شمېرنې پر بنسټ په هرو زرو سګريټ څکوونکو وګړو کي 60تنه يې دسږو په سرطان اخته کيږي، په داسي حال کي چي دسګريټ نه څکوونکو زرو وګړو لمنځه يؤازي دوه تنه دسږو په سرطان مبتلا کيږي.

ځيني پوهان وايي: دسګريټ په دود،لوګي کي سته زهر د حجرو،ژونکو د پورته،کښته کيدو لامل کيږي، دحجراتو دغه پورته کښته کيدل د حجراتو دتخرش، توږل کيدا لامل کيږي چي همدا دحجراتو دپرلپسي تخرشيدنه، توږل کيدل، ياني زخمي کيدل او جوړيدل دسرطان دلاملونو څخه يؤ لامل دئ.

پر زړه او رګونو دسګريټو څکولو بدې اغېزې

دزړه او رګونو ډېره برخه ناروغۍ دسګريټ څکولو څخه رامنځته کيږي، دزړه جراح ډاکټران وايي: ډېر دزړه داخلي جراحۍ دهغو زيانونو له کبله دي دي چي

په لومړۍ درجه کي دسګريټو پر څکولو پوري اړه لري، کله چي يؤ وګړۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحنجرې په سرطان اخته سي او لاس پرجيب کښېږدي او پام کيږي يې چي دسګريټو قوطی يې په جيب کي ده، هغه ته ډاکټران وايي: سرطان دي دهمدې قوطی له کبله دئ.

حقيقت دادئ چي الله جل جلاله دانسان داکرام لپاره او دهغه دسلامتئ په پار دنه بربادئ او هلاکت څخه دساتني لپاره دهغه په بدن کي ډېر پيچلي او او اړين سيستمونه ځای پرځای کړي چي دخطر په وخت کي دهغه څخه ساتنه وکړي. که يؤڅوک پر لاره روان وي او ناڅاپه مار ووينې څه به پيښ سي؟ دا کارونه به په لږو خت کي سرته ورسيږي: بيله ځنډه به دمار قيافه،شکل دانسان دسترګو پرشبکيو رسم سي چي دا د احساس پړاو دئ، دليدلو احساس، يانې وګړي خطر وليدئ او هغه يې احساس کړ،ورسته انځور دسترګو دشبکيي څخه دمغز د ادراک برخې ته ليږدول کيږي، مغز دخپلو مالوماتو د کتلو ورسته دهغه پيژندنه کوي يانې د خپلې حافظي دانځورونو سره يې انځور اومالومات ګوري او په اړه يې ټول مالومات ارزوي، ورسته درمالومات راغونډولو مغز دې پايلې ته رسيږي چي داشی مار دئ او دانسان ژوند دخطر سره مخ کوي؛ حافظه دانسان د تجربو او دپوهې ټول مالومات دانسان په واک کي ورکوي ترڅو دليدلي شي په اړه بشپړ پوه سي، ښه نو اوس زه دخطر سره مخ يم، دلته نو ماغزه چي دعصبو اره سيستم دئ په کار پيل کوي،همدارنګه دپيچلو لارو؛ وسيلو څخه په کاراخيستنې خودکاره عصب خبروي او فوق الکليه غده مستقيمً په دې امر باندي اقدام کوي.

امر لومړی داسي وي چي ټولو دوينې رګونو ته حکم کوي چي دوينې دساتنې په پار خپل ځان تنګ کړي، په چټکئ سره ټول رګونه تنګيږي په همدې خاطر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانسان رنګ ژړ کيږي،دويم پيغام زړه ته ليږل کيږي ترڅو خپل ضربان،تپيدل ډېر کړي،په عادي حالتو کي زړه په دقيقه کي 72ځله شاوخوا غورځي مګر ځيني وخت دخطر سره دمخکيدو په وخت کي دزړه تپيدا په يؤه دقيقه کي در180ځلو پوري رسيږي ترڅو په زياته پيمانه وينه عضلاتو ته ورسوي.

دريم امر سږو ته کيږي ترڅو خپل کار ډېر کړي، دهمدې کبله بيريدلی کس ساه وهي.

څلورم امر اينې ته رسيږي ترڅو څه اندازه خوږه وينې ته پريږدي ترڅو بيريدلی شخص دخطر سره مقابله وکړي.

پنځم امر دوينې يؤې برخې پلاتيلتونو ته کيږي،پلاټليټون الله جل جلاله دشريانونو دهرډول خطر،پري کيدنې او درز کيدنې د بندېدا بياجوړيدا لپاره خلق کړي، ښه نو کله چي هغوئ ته امر ورسيږي دهغوئ اندازه په وينه کي ډېريږي.

ديادولو وړ ده چي ياد حالت دانسان لپاره طبيعي دئ، کله چي انسان دخطر سره مخ کيږي: دزړه تپيدا يې ډېريږي، سږي خپل فعاليت ډېروي، دوينې دتنګيدا له کبله يې رنګ ژړ کيږي، په وينه کي يې دخوږې اندازه ډېريږي او په وينه کي دلامبو وهونکو،درګونو درزونه بندونکي مادي پلاټليټونو اندازه ډېريږي.

مګر دود کوم بلا انسان ته راولي؟

زهري ماده نيکوټين په نامه په دود کي شتون لري چي د اډريټړنالين ترشح ډېروي، همدا د اډرينالين هورمون دئ چي دزړه تپيدا ډېر او شريانونه تنګوي، ځکه خو د ډېر سګريټ څکوونکو رنګ ژړ وي، ښه نو خطر چيري دئ ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پرلپسي ډول دشريانونو،پاکه وينه رسوونکو تنګوالی د زړه دشريانونو دبندښت لامل کيږي او د زړه اجينا لامل کيږي، همدارنګه کيدای سي دمغزو په دننه کي دوينې دختيه کيدا يا درګونو دبندېدا لامل سي چي پايله کي يې دمغزي سکته او دبدن فلجيدا پيښيږي، همدارنګه کيدای سي دپونډيو رګونه بند کړي ترڅو ښنه تري مړه سي او بيله پري کيدا بله چاره پاته نه سي.

دسګريټو دڅکولو بل زيان او خطر دادئ چي رګونه سوست، بند او مړه کوي.

دشريانونو او وريدونو تګيدل څه خطر لري؟

دوينې فشار لوړ بيايي!

هغه څه چي يادونه تري وسول هغه څه دي چي شکه نسته په کښيکي او په ډګه سوي،ثابت سوي دي.

په همدې خاطر دسګريټو جوړونکي،توليدونکي شرکتونه اړدي چي دسګريټو پر قطيو وليکي چي: دسګريټ څکول دزړه او وينې درګونو لپاره زيان لري.

دوينې په سرو کروياتو کي يوه اندازه هيمو ګلوبين شتون لري چي د سږو څخه اکسيجن را اخلي او هغه حجرو،ژونکو ته رسوي، ترڅو قندي مواد په مصرف ورسيږي او دبدن قوه پوره کړي.

دهغو وګړو هيمو ګلوبين چي سګريټ څکوي په لومړي کاربن ډای اکسايډ چي دسګريټ څکولو له کبله منځته راځي سره يوځای کيږي، ددغه ترکيب،يوځای والي له کبله هيمو ګلوبين د اکسيجن د اخيستنې او ليږد څخه پاتي کيږي، دسګريټ څکوونکي انسان پنځلس په سلو کي په وينه داکسيجن دليږد څخه پاته کيږي او نه سي کولی خپله دنده په ښه ډول سرته ورسوي، که دسګريټو وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تعداد زيات سي دوينې دسروکروياتو يا په هغوئ کي ستة هيمو ګلو بين يؤ پر دريمه برخه دسږوڅخه د داکسيجن دليږد،انتقالو څخه ناتوانه کوي، دا د سګريټ څکولو اغېزه پر زړه،شريانونو او وريدونو باندي ده.

په نړئ کي اتيا سلنه دزړه ناروغان سګريټ څکوونکي دي.

دوينې پر دورانې سيستم دسګريټو څکولو منفي،بدې اغېزې.

دسګريټو دود خپل شاوخوا ته يؤ ماده خپروي چي کولی سي دزړه ضربان،تيپدل ډېر کړي، رګونه تنګ او د هغوئ دپيچل کيدا لامل سي،همدارنګه دسګريټو دود دزړه دانجينا لامل کيږي،که دسګريټو هره قوطی وګورئ پر هغې به ليکل سوي وي: سګريټ څکول دتنفسي سيستم،رګونو او زړه او رګونو لپاره خطرناکه دي،دغربي نړئ د ډاکټرانو يؤ څېرنېز رپور په 307پاڼو کي د دود او روغتيا په نوم وليکئ چي په هغه کي يې دسګريټ څکولو دخطرونو په اړه مالومات وړاندې کړي وه.

مهربانه الله ﷻ هر هغه څه چي ګټور او بې زيانه وي هغه يې زموږ لپاره حلال کړي دي او هر هغه څه چي خطر ناک او زيان رسوونکي دي هغه يې حرام کړي دي، په مسنتدو دليلونو داثابته سوي ده چي سګريټ څکول زړه او رګونو ته زيان لري، رګونه تنګوي، دزړه دنارغيو لامل کيږي، سږو او تنفسي لارو دنارغيو لامل کيږي، دسږو او پوستکي دسرطان لامل کيږي، ښه نو ددې هر څه خطرونو په شتون کي موږ بيا ولي سګريټ څکوو؟

ولي په خپلو لاسونو خپل مغز او بدن برباد کړو؟ آيا زموږ ژوند زموږ شتمنې نه ده؟ سګريټ څکول ناروغي او بستري کيدلو سره ورته دي، روغتيا هغه تاج دئ چي يؤازي ناروغان هغه ليدلی سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې: دسګريټو دود دسترګو دشاوخوا دپړسوب او وچوالي سبب کيږي، دليدلو دعصبو د التهاب او ويټامين بي 12دکمښت لامل کيږي.

پر هضمي سيستم دسګرېټ څکولو بدې اغېزې

سلنه د شونډانو په سرطان اخته وګړي سګريټ څکوونکي وګړې دي، 90 همدارنګه دژبې او مرئ سرطان، دناوړو دغدو پاړسوب، د خوړو په زحمت تيرونه دسګريټ څکوونکو وګړو په منځ کي ډېر دي، پردې سربيره دسګريټو دود داينې دزهري کيدنې، کوچنۍ کيدنې يا لويدنې او بلاخره داينې دسرطان لامل کيږي.

پر تناسلي سيستم دسګريټ څکولو بدې اغېزې

د نارينه دجنسي کمزورۍ يو لوی علت دسګريټو څکول دي، دسګريټو دود دنارينه مني خرابوي، سګريټ څکول دنارينه او ښځينه دشنډتوب لامل کيږي، دخواند او ميرمنې ترمنځ اړيکه کمزوري کوي، ډېروخت دسګريټ څکوونکی ښځې ماشوم مړ نړۍ ته راځي، بې وخت لنګون او دماشوم کم وزنه زيږيدل دسګريټ څکولو له کبله دي، ځيني وخت دماشومان ناڅاپي مړينه،بد اخلاق، په ځانګو کي مړينه، دماشومانو نفستنګي او کنوالی د هغوئ دمور او پلار دسګريټو څکولو له کبله وي.

جالبه داده چي شيدې خوړونکي ماشومان دغه زهر دشيدو سره خوري چي دهغوئ د پرلپسي خواګرځئ، دعضلاتو شخوالی،تشنج او دزړه دضربانو ډېريدل دسګريټ څکوونکي مور دشيدو زهري اغېزي دي چي ماشوم ته دشيدو دلارې ليږدول کيږي، همدارنګه ځيني وخت دود دښځو دتيو د چرکي کيدو لامل کيږي چي ځيني وخت يې پايله دتيو په سرطان وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله جالبه خبره داده که چيري سل نفره شراب وڅښي په شرابو دمعتاده کيدو سلنه يې 15ده، که په همدې تعداد وګړي سګريټ وڅکوي نو دمعتادئ سلنه يې 85 ته لوړيږي چي دياد وګړو د ډلې به 85کسان دسګريټو په زيان رسوونکي نارغۍ باندي اخته سي.

ځيني وګړي اند کوي چي دود دوه ډوله دئ پاک دود او ناپاکه دود، وګړي پاک دود هغه دود ته وايي چي دسګريټو دفلټر څخه تيرسوی وي، مګر رښتيا دادې چي دسګريټو فلټر يؤازي د مښليدونکي مادې، قطران و سړو ته دننوتلو څخه مخنيوی کوي اوبس، په سګريټو کي سته تول زهر دفلټر څخه تيريږي، ښه نو دا ګومان کول چي دفلټر څخه تيرسوی دود پاک بې زيانه دئ دروغتيا پوهنې داړخه ناسم دئ.

د دود ترټولو زيان رسوونکی اړخ دادئ چي بده اغېزه يې يؤازي دسګريټ څکوونکي پوري نه پاتيږي،بلکي دسګريټ څکوونکي شاوخوا ناست وګړو،ميرمنې، ماشومانو، ملګرو ته هم ليږدول کيږي.

کله چي يؤ کس په داسي يؤه کوټه کي دځلور ساعتونو لپاره وي چي هلته سګريټي وګړی هم وي دا داسي بيلګه لري لکه يا کس چي 10داني سګريټ څکولي وي،په طبي ژبه دي کس ته منفي سګريټي ويل کيږي، ياني خپل سګريټ نه څکوي مګر دبل سګريټي سره اوسيږي، ښو نو څوک چي دخلګو پروړاندې سګريټ څکوي هغوئ ته روغتيايي زيان رسوي.

شمېرنې ښيې چي په امريکا کي هرکال 350زره کسه دسګريټو څکولو له کبله مري، په بله مانا هره ورځ زر کسه سګريټ څکوونکي او يا هغه کسان چي

سګريټ نه څکوي بلکي دکورنۍ کوم غړی يې سګريټ څکوي مري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دامریکا څخه صادریدونکي سګریټ ډېر مضر،زیان رسوونکي دي، ځکه دزهري مودو اندازه یې ډېره لوړه ده دمعمول څخه لس برابره لوړه.

ځیني سګریټ څکوونکي وایي: زه هیڅ درد نه لرم، پر لاره ځم، ځغلم،ددې سربیره چي سګریټ څکوم ښه روغتیا لرم،باید ووایو دوئ ربښتیا هیر کړي دي، دسګریټو زیان هتمن بدن ته رسیږي بیله دې چي هغوئ ژر ښکاره سي، که په همدې حالت کي هم ددوئ دبدن دقیق ازمایښت وسي وبه لیدل سي چي بدن ته یې تاوان رسیدلی دئ.

ښه نو که کوم وګړی اند کوي چي هیڅ ناروغي او نارحتي نه لري داخبره یې سمه نه ده دسګریټو څکولو بدې اغېزې به یې هرومرو په بدن کي خپرې سوي وي، یؤه سره پوله،لیکه شتون لري: هر کله چي خرابوونکي زیانونه هغه لیکې ته ورسیدل: دخطر نښې به را څرګندې سي او دغه حالت دمقاومت دلیکې دماتولو په نامه یادوې،که یؤ څوک دتلې په یؤه پله کي پنځه کیلو وزن ږدي په بله کي یؤه کیلو،ورسته دوې، بیا څلو اوبیا نور وزن هم اضافه کوي ورستی ګرام به د ترازو پلې برابرې کړي،هو همدا اخري یؤه ګرام دترازو پلې برابري کړي.

دسګریټو څکولو لپاره هم یؤ سور خط دئ که دهغه څخه پورته سي خپلې زیان رسوونکي نښې به څرګندې کړي، داسي هم نه ده چي لږه موده او یا لږ سګریټ څکول زیان نه لري بلکي لري یې کیدای سي ژر خپلې منفي اغېزې نه کړي څرګندي خو ورسته یې څرګندوي.

یؤ غربي پوه وایي: دسګریټو شرکتونه یانې دمرګ شرکتونه.

مسلمانو عالمانو هم دسیګریټو دخطرو څخه دلږ خبراوي له کبله ضد او نقیضي

(c) ketabton.com: The Digital Library

فتاواوې ورکړي دي،ددې دلې څخه علامه ابن عابدين دسګريټو څکولو په اړه

وايي: ځينو اولنو هغوئ حرام بللي، ځينو مکروه او ځينو مباه بللې دي،ځکه چي خطرونه يې ورته پوره نه وه څرګند،هغو اولنو چي سيګريټ څکول حلال بللې دي هغوئ يې دخطرونو څخه نه وه خبر، که چيري دوی دسګريټو په اړه د نوي څرګندو سو خطرونو څخه خبر وای بېله شکه زموږ څخه ژر به يې هغه حرام بللي وای.

ښه نو دسګريټو څکولو ددې دومره زيانونو دشتونه سره نور دې ته خبره نه پاته کيږي چي سګريټ حرام دي،ځکه رسوالله ﷺ دالله جل جلاله دطرفه راغلی چي زيان رسونکي او ناپاک خورکونه حرام او پاک او ګټور خورکونه حلال کړي.

څنګه به يې ښه ژوند غوښتونکی دا خوښه وګڼې چي دسګريټو ددې ټولو زيانونو او خطرونو سربيره سګريټ وڅکوي.

سګريټ نا پاکه دي ځکه: ډېر خطر ناکه دي، مسلمان ته ښايي چي دهر خورک په پيل کي بسم الله او په اخر کي الحمدلله ووايي او دالله جل جلاله څخه وغواړي چي دهغه نعمتونه نور هم ډېر کړي. الله ﷻ فرمايي: سُوۡرَةُ الأعرَاف : 157

ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِىَّ ٱلۡأُمِّىَّ ٱلَّذِى يَجِدُونَهُ ۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ فِى ٱلتَّوۡرَٲةِ وَٱلۡإِنجِيلِ يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَٮٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَـٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيۡہِمُ ٱلۡخَبَـٰٓٮِٕثَ وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ وَٱلۡأَغۡلَـٰلَ ٱلَّتِى كَانَتۡ عَلَيۡہِمۡ‌ۚ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِهِۦ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَٱتَّبَعُواْ ٱلنُّورَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ مَعَهُ ۥۤ‌ۙ أُوْلَـٰٓٮِٕكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ

نو نن دا رحمت د هغه چا په برخه دی چيدد ې نبي اُمي پيغمبر پيروي غوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي، چي د هغه يادونه هغوی په تورات او انجيل کښي خپلي مخي ته ليکلې مومي. هغه دوی ته د نېکی حُکم کوي او له بدیٔ څخه يې منع کوي. د دوی لپاره پاك شيان حلال او ناپاکه شيان حراموي. او له دوی څخه هغه پېټي کوزوي چي پر دوی دروند شوی ؤ او هغه بنديزونه ماتوي چي په هغه کښي دوی کلك تړل شوي ول. نو کوم کسان چي پر ده [محمد (ص)] ايمان راوړي او دده ملاتړ او مرسته وکړي او د هغې روښنايۍ پيروی غوره کړي چي له ده سره نازله شوېده، هماغوی بری مونده‌نکي دي.

***

هغوئ چي سګريټ څکوي بايد وپوهيږي چي خپل ځان په هلاکت کي اچوي

الله جلاله بيا فرمايي: سُوْرَةُ النِّسَاء : 29

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَأْكُلُوٓا۟ أَمْوَٰلَكُم بَيْنَكُم بِٱلْبَٰطِلِ إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً عَن تَرَاضٍ مِّنكُمْ وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا

اې مؤمنانو! په خپلو منځو کښي يو د بل مالونه په ناروا توګه مه خورئ، مګر (خورئ يې) که راکړه ورکړه د دواړو خواو په خوښۍ سره (په روا توګه) وي، او خپل ځانونه مه وژنئ. باور ولرئ چي الله پر تاسي مهربان دی.

****

اسلام ځان وژنه حرامه کړي ده، داسي ځان وژنې سته چي په لږ وخت کي سرته رسيږي لکه په چاکو ځان وهل يا په توپک ځان ويشتل، مګر بل ډول ځان وژنه سته چي هغه ته تدريجي ځان وژنه وايي لکه سګريټ څکول. دابو هريره (رض)څخه روايت سوی چي رسوالله صلی الله عليه وسلم وفرمايل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

منْ تَردي مِنْ جبلٍ فقتل نفسه فَهو في نارِ جهنّم يتردي فيهِ خالداً مخلَّداً فيها أبداً و منْ تحسي ُسمًّا فقَتَلَ نفسةَّ فَسمه في يدِهِ يتحساهُ في نارِ جهنم خالِدا مخلَّداً فيها أَبداً و منْ قتل نفسهُ بحديدةٍ، فحديدتُه في يده يجأُ بِها في بطنِهِ في نارِ جهنّم خالداً مخلّداً فيها أَبداً >>بخارې 5442

دحديث شريف مفهوم دئ: هرڅوک چي دغره څخه ځان وغورځوي او مړسي: دجهنم په اور کي به وي او تل به هلته وي،هرڅوک چي زهر وخوري او خپل ځا ووژني، هغه زهر به يې په لاس کي وي او دجهنم د اور په منځ کي به هميشه هغه څکي،هر څوک چي په وسپنه ځان مړ کړي وسپنه(چاقو) به يې په لاس کي وي او دجهنم د اور په منځ کي به تل هغه په خپل نس کي وهي.

****

هر غريب چي سګريټ څکوي بايد وپوهيږي چي سم کار نه کوي هرشتمن چي سګريټ څکوي اسراف کوي.

الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ بنىٓ اسرآئيل/الإسرَاء : 27

{ إِنَّ الۡمُبَذِّرِينَ كَانُوٓا إِخۡوَٰنَ الشَّيَٰطِينِ وَكَانَ الشَّيۡطَٰنُ لِرَبِّهِۦ كَفُورًا}

بې ځايه لګښت کوونکي د شيطان ورونه دي او شيطان د خپل رب ناشکره دی.

****

که چيري هغه مځکه چي پر هغې تمباکو کرل کيږي، پرهغې کم ارزښته شيان لکه ترکارۍ او ميوې وکرل سي دا به دنړيوالو لپاره ډېره لويه ګټه وي، دکار ساحه به ډېره سي، دوګړو دروغتيا ساتنه به سوي وي او انسانيت ته به لوی خير رسيدلی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعثماني خلافت يؤه پوه د سيګرټو دبندېدا او تحريم لپاره فتوا ورکړل،هم دارنګه نور لوی اسلامي پوهانو لکه: علامه ابراهيم لقاني،شيخ سالم سنبوري او دسعودي عربستان مفتيانو: شيخ بدالدين حسني، شيخ شام،شيخ علی دقر او شيخ عبدالحميد هم دې ته ورته فتوا وي ورکړي دي.

دالازهر پوهنتون شيخ، شيخ جادالحق داسي فتوا ورکړي ده:

دا ښکاره ده چي دنشه يې توکو کارول هغه که هرډول وي او په هر لاره چي وکاريږي، اوس يا په راتلونکي وخت کي ډېر لوی زيان دانسان بدن او شتمنۍ ته رسوي،هغه په بيلا بيلو ناروغيو اخته کوي، دغو زيانونو او خطرونو ته په پام او هغه چي يادسول دهغوئ کارول حرام دي، نو په هيڅ وجه د انسان دروغتيا اوشتمنۍ دساتنې او دتاوان څخه دپرهيز او هغو زيانونو ته په کتلو چي روغتيايي پوهې هغه په ډاګه کړي دي دمسلمان لپاره داښه او جايز نه دي چي هغوئ مصرف، وکاروي.

پورته ټول مطالب د منل سو او معتبر علمي څيرونو څخه را اخيستل سوي دي او رښتيا هم همدا دي.

بله ديادولو وړ خبره داده چي پخوا دزړه، رګونو او وينې ناروغۍ دمعمول له مخې په 65او 70کلنۍ کي رامنځته کيدلي مګر اوس يادې ناروغۍ په ځوانانو 25او 30کلنو کي رامنځته کيږي او دځوانانو دمړيني لامل کيږي دا ټول دنشه يي توکو او سيګريټو ناوړه زيانونه دي چي پخوا دومره نه وه.

دژوند دري لويي اړتياوي دي لومړی: هدايت دويم: روغتيا او دريم: لياقت او وړتيا، ديادولو وړده چي بېله روغتيا لياقت او وړتيا مانا نه لري، دژوند خوند په ناروغۍ کي بې رنګه وي بلکې ژوند هيڅ خوند نه لري، او بې هدايته ياد سوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول بې مانا دي، ښه نو يؤ د رکنونو څخه دمؤمن روغتياده ځکه د روغتيا په شتون کي مؤمن کولی سي خپله اصلي دنده دالله جل جلاله عبادت او بندګي په ښه ډول سره وکړي، کله چي موږ ته دا مالومه سي چي سګريټ زموږ دروغتيا لپاره زيانمن دي موږ ته نه ښايي چي حتا يؤ دود سګريټ هم وڅکوو.

الله جل جلاله فرمايي: سُوۡرَةُ الأعرَاف : 157

ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِىَّ ٱلۡأُمِّىَّ ٱلَّذِى يَجِدُونَهُ ۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ فِى ٱلتَّوۡرَٮٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَٮٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡخَبَٰٓٮِٕثَ وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ وَٱلۡأَغۡلَٰلَ ٱلَّتِى كَانَتۡ عَلَيۡہِمۡ‌ۚ فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِهِۦ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَٱتَّبَعُواْ ٱلنُّورَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ مَعَهُ ۥۤ‌ۙ أُوْلَٰٓٮِٕكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ

نو نن دا رحمت د هغه چا په برخه دی چي ددې نبي اُمي پيغمبر پيروي غوره کړي، چي د هغه يادونه هغوی په تورات او انجيل کښي خپلي مخي ته ليکلې مومي. هغه دوی ته د نېکی حُکم کوي او له بدئ څخه يې منع کوي. د دوی لپاره پاك شيان حلال او ناپاکه شيان حراموي. او له دوی څخه هغه پېټي کوزوي چي پر دوی دروند شوی ؤ او هغه بنديزونه ماتوي چي په هغه کښي دوی کلك تړل شوي ول. نو کوم کسان چي پر ده [محمد (ص)] ايمان راوړي او دده ملاتړ او مرسته وکړي او د هغې روښنايئ پيروئ غوره کړي چي له ده سره نازله شوېده، هماغوی بری موندونکي دي

***

الله جل جلاله پاک او ګټور خواړه زموږ لپاره حلال، ناپاکه او زيان رسوونکي خواړه زموږ لپاره حرام کړي دي،مؤمن بايد هغه شيان چي دهغه لپاره ګټور او هغه چي دهغه لپاره زيان رسوونکي وي ښه وپيژني،مؤمن بايد وپوهيږي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل ژوند څنګه تيروي،رسوالله صلی الله عليه وسلم موږ دهغو شيانو او کارونو څخه منعه کړي يو چي موږ ته زيان رسوونکي دي، الله جل جلاله موږ ايمان ته تشويق کوي او هغه زموږ په زړونو کي ځای لري، کله چي انسان دخپل خالق جل جلاله داحکامو څخه سرغړونه کوي: ژوند يې دستونزو څخه ډکيږي، په دې نړۍ او اخرت کي ارام،امنيت او خوښۍ ورڅخه اخيستل کيږي.

دسګريټ څکوونکي منفي اغېزې پر شاوخوا وګړو

يانې دا چي د سګريټو د دود د خطر سره دسګريټ څکوونکي دشاوخواخلګو مخ کول.

دسګريټو دود خپله دسګريټ څکوونکي څخه ډېر دهغه پر شاوخوا په سربسته او رش په ځايونو کي ډېره منفي اغېزه کوي،د يوې علمې څيرنې په راپور کي چي پوهانو سرته رسولي ليکل سوي دي: دسيګرټو دود دهغو کسانو لپاره چي سګريټ نه څکوي مګر دسګريټ څکوونکي دسګريټ دود تنفس کوي ددې لامل کيږي چي دهغوئ دوينې دکلسټرول اندازه لوړه سي،

او دوينې لوړ کلسټرول،غوړ خپله دزړه او رګونو دناروغۍ لامل کيږي، همدارنګه دسګريټ مړ دود تنفس کوونکي کسان کيدای سي د سږو په سرطان،ستونې او پوستکي او نورو اړوند دسګريټو د څکلو څخه رامنځته کيدونکو ناروغيو باندي اخته سي.

همدارنګه بايد ووايو چي دسګريټ مړدود اميندوارې،بلاربې ښځې او جنين ته زيان رسوي، که څه هم خپله سګريټ نه څکوي، کوم څوک چي داميندوارې

ښځې مخته سګريټ څکوي بايد وپوهيږي چي زما سګريټ څه کول دښځې دخيټې ماشوم څه زيانونه لري،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځكه دنيكوټين زهري ماده جنين ته رسيږي، ښه نو كله چي ښځه خپله هم سګريټ نه كاروي او دورځې دري ساعته دنورو دسګريټ څكوونكو دسګريټو مړ دود تنفس كوي كيداى سي دهغې څخه پيدا كيدونكى ماشوم په خبرو كولو كي ستونزو او ذهني ستونزو باندي اخته سي ،مګر كه چيري اميندواره ښځه خپله سګريټ څكوي،كيداى سي پيدا كيدونكى ماشوم يې ذهني او عقلي ستونزې ولري، يا كيداى سي كم وزنه داسي چي د درنيمو كيلو څخه يې وزن كم وي نړۍ ته راسي، دا هم امكان لري چي دسګريټ څكوونكو ښځو ماشومان دطبيعي وخت څخه مخكي پيداسي.

جالبه داده چي يؤازي خبره همدلته په يؤه نسل كي پاى نه مومي بلكي هغه ښځې چي خپله سګريټ څكوي يا دنورو دسګريټو دود تنفس كوي دهغې دماشومانو ماشومان به هم دسګريټو دبدو اغيزو څخه خلاص نه وي بلكي پر دويم نسل به يې هم منفي اغيزي ولري.

دا دهغو وګړو په اړه څو خبرې وي چي خپله سګريټ نه څكوي بلكي دنورو سګريټ څكوونكو وګړو دسګريټ دود تنفس كوي او دهغوئ پر بدن منفي اغيزي كوي، سګريټ څكوونكي بايد وپوهيږي چي زما سګريټ څكول يؤازي پرما نه بلكي پر شاوخوا ناستو،ولاړو وګړو هم بده اغېزه كوي او كه دوئ ته زيان ورسيږي هغوئ ته دزيان رسيدنې لامل به زه يم

الله جل جلاله فرمايي: سُوْرَةُ الأعرَاف : 157

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِىَّ الْأُمِّىَّ الَّذِى يَجِدُونَهُۥ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ فِى التَّوْرٰةِ وَالْإِنجِيلِ يَأْمُرُهُم بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهٰهُمْ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلٰلَ الَّتِى كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِهِۦ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِىٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ ۙ أُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو نن دا رحمت د هغه چا په برخه دی چي ددې نبي اُمي پيغمبر پيروي غوره کړي، چي د هغه يادونه هغوی په تورات او انجيل کښي خپلي مخي ته ليکلې مومي. هغه دوی ته د نېکۍ حُکم کوي او له بدۍ څخه يې منع کوي. د دوی لپاره پاك شيان حلال او ناپاکه شيان حراموي. او له دوی څخه هغه پېټي کوزوي چي پر دوی دروند شوی ؤ او هغه بنديزونه ماتوي چي په هغه کښي دوی کلك تړل شوي ول. نو کوم کسان چي پر ده [محمد (ص)] ايمان راوړي او دده ملاتړ او مرسته وکړي او د هغې روښنايي پيروۍ غوره کړي چي له ده سره نازله شوېده، هماغوی بری موندونکي دي.

****

اوس دعلمي څيړونو ورسته دا په ډاګه سوي ده چي دسګريټو دود چټل او دزيان رسوونکو موادو لرونکی دئ چي دانسان بدن ته لوی زيانونه لري.

پر زړه او رګونو دسيګريټ څکولو اغېزې

الله جل جلاله انسان ته دعزت ورکولو په،وياړ،مقام او ارزښت ورکولو په پار دانسان په بدن کي دپيچلو سيستمونو،ګډکارو سيستمونه ځای پرځای کړي دي،چي دزيان او خطر په وخت کي دانسان سره ملګري پاته سي؛ دبيلګي په ډول: که يؤڅوک پر لاره روان وي او ناڅاپه مار وويني څه به وسي؟ دا کارونه به په لږو خت کي سرته ورسيږي: بيله ځنده به دمار قيافه،شکل دانسان دسترګو پرشبکيو رسم کيږي چي دا داحساس پړاو دئ، دليدلو احساس، ياني وګړي خطر وليدئ او هغه يې احساس کړ،ورسته انځور دسترګو دشبکيي څخه دمغز د ادراک برخې ته ليږل دول کيږي، مغز دخپلو مالوماتو د کتلو ورسته دهغه پيژندنه کوي ياني د خپلې حافظي دانځورونو سره يې انځور اومالومات ګوري او په اړه يې تول

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالومات ارزوي، ورسته درمالومات راغونډولو مغز دې پايلې ته رسيږي چي دا شی مار دئ او دانسان ژوند دخطر سره مخ کوي، حافظه دانسان د تجربو او دپوهې ټول مالومات دانسان په واک کي ورکوي ترڅو دليدلي شي په اړه بشپړ پوه سي، بڼه نو اوس زه دخطر سره مخ يم، دلته نو ماغزه چي دعصبو اصل سيستم دئ په کار پيل کوي،همدارنګه دپيچلو لارو، وسيلو څخه په کاراخيستنې خودکاره عصب خبروي او فوق الکليه غده مستقيمً په دې امر باندي اقدام کوي.

امر لومړی داسي وي چي ټولو دوينې رګونو ته حکم کوي چي دوينې دساتنې په پار خپل ځان تنګ کړي، په چټکۍ سره ټول رګونه تنګيږي په همدې خاطر دانسان رنګ ژړ کيږي،دويم پيغام زړه ته ليږل کيږي ترڅو خپل ضربان،تپيدل ډېر کړي،په عادي حالتو کي زړه په دقيقه کي 72ځله شاوخوا غورځي مګر ځيني وخت دخطر سره دمخکيدو په وخت کي دزړه تپيدا په يؤه دقيقه کي در180ځلو پوري رسيږي ترڅو په زياته پيمانه وينه عضلاتو ته ورسوي.

دريم امر سږو ته کيږي ترڅو خپل کار ډېر کړي، دهمدې کبله بيريدلی کس ساه وهي.

څلورم امر اينې ته رسيږي ترڅو څه اندازه خوږه وينې ته پريږدي ترڅو بيريدلی شخص دخطر سره مقابله وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم امر دويني يؤې برخې پلاټيلټونو ته کيږي،پلاټليټون الله جل جلاله دشريانونو دهرډول خطر،پري کيدني او درز کيدنې دبنيدا بياجوړيدا لپاره خلق کړي، ښه نو کله چي هغوئ ته امر ورسيږي دهغوئ اندازه په وينه کي ډېريږي.

ديادولو وړ ده چي ياد حالت دانسان لپاره طبيعي دئ، کله چي انسان دخطر سره مخ کيږي: دزړه تپيدا يې ډېريږي، سږي خپل يې ډېروي، دوينې دتنګيدا له کبله

يې رنګ ژړ کيږي، په وينه کي يې دخوږې اندازه ډېريږي او په وينه کي دلامبو وهونکو،درګونو درزونه بندونکي مادي پلاټيټونو اندازه ډېريږي.

مګر دود کوم بلا انسان ته راولي؟

زهري ماده نيکوټين په نامه په دود کي شتون لري چي د اډريټړنالين ترشح ډېروي،همدا د اډرينالين هورمون دئ چي دزړه تپيدا ډېر او شريانونه تنګوي، ځکه خو د ډېر سګريټ څکوونکو رنګ ژړ وي.

ښه نو خطر چيري دئ؟

په پرلپسي ډول دشريانونو،پاکه وينه رسوونکو تنګوالی د زړه دشريانونو دبندښت لامل کيږي او داجينا لامل کيږي، همدارنګه کيدای سي دمغزو په دننه کي دوينې دخټه کيدا يا درګونو دبندېدا لامل سي چي پايله يې دمغزي سکتي او دبدن دفلجيدا پيښيږي، همدارنګه کيدای سي دپونډيو رګونه بند کړي ترڅو پښه تري مړه سي او بيله پري کيدا بله چاره پاته نه سي.

دسګريټو دڅکولو بل زيان او خطر دادئ چي رګونه سوست، بند او مړه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشريانونو او وريدونو تګيدل څه خطر لري؟

دوينې فشار لوړ بيايي.

هغه څه چي يادونه تري وسول هغه څه دي چي شكه نسته په كښيكي او په ډګه سوي،ثابت سوي دي.

په همدې خاطر دسګريټو جوړونكي،توليدونكي شركتونه اړدي چي دسګريټو پر قطيو وليكي چي: دسګريټ څكول دزړه او وينې درګونو لپاره زيان لري.

دوينې په سرو كروياتو كي يؤه اندازه هيمو ګلوبين شتون لري چي د سږو څخه اكسيجن را اخلي او هغه حجرو،ژونكو ته رسوي، ترڅو قندي مواد په مصرف ورسيږي او دبدن قوه پوره كړي.

دهغو وګړو هيمو ګلوبين چي سګريټ څكوي په لومړي كاربن ډاى اكسايډ چي دسګريټ څكولو له كبله منځته راځي سره يؤځاى كيږي، ددغه تركيب،يؤځاى والي له كبله هيمو ګلوبين د اكسيجن د اخيستنې او ليږد څخه پاتي كيږي، دسګريټ څكوونكي انسان پنځلس په سلو كي په وينه داكسيجن دليږد څخه پاته كيږي او نه سي كولى خپله دنده په ښه ډول سرته ورسوي، كه دسګريټو وخت او تعداد زيات سي دوينې دسروكروياتو يا په هغوئ كي سته هيمو ګلو بين يؤ پر دريمه برخه دسږوڅخه د داكسيجن دليږد،انتقالو څخه ناتوانه كوي، دا د سګريټ څكولو اغېزه پر زړه،شريانونو او وريدونو باندي ده

په نړۍ كي اتيا سلنه دزړه ناروغان سګريټ څكوونكي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسګريټ جوړل په کارخونو کي دځينوسګريټو تمباکو په لوښو کي اچوې،څه اندازه دانګورو،سيبو يا نورو ميوو اوبه پر پاشي،ورسته يې دموي دري کاله يې محکم همداسي دم تړلي پريږدي،ساتي ترڅو زاړه سي!

بيا تمباکو په الکولو اوشربو کي وهي ترڅو دتمباکوو پاڼې نرمې،ريښئي او وچ ميږني سي داسي چي په الکولو کي جوش سوي وي، په همدې خاطر کله چي سګريټ ولګول سي در ورستۍ برخې پوري نه مړ کيږي،ځکه تمباکو په الکولو کي خيشته سوي.

وايي خلځ، مهرباني وکړئ،ځومره خوږ بوی لري .دا ليکل دسګريټو پر ځينو اعلاني تابلو ګانو ليکل سوي وي چي اره مانا يې همدا ده.

پورته خبرې په هغه کتاب کي چي ليکوال يې دامريکا دسګريټو جوړولو خارخونه،فابريکه ليدلي وه ليکل سوي وي.

يؤه بله ديادول وړ خبره داده : يؤکس چي نوم يې ماکلاريم وو او جذابه شخصيت يې درلودئ، دسګريټو جوړلو فابريکو او شرکتونو دهغه څخه داعلاناتو لپاره کار اخيستئ،په غالب ګومان ديؤه شپون کالې به يې پر تن کول، هغه به داسي خبرې کولي چي وګړي به يې دسګريټو څکولو ته رابلل، ياد کس

(c) ketabton.com: The Digital Library

دځوانئ په وخت کي مړسو؟: ځکه چي دسګريټو دڅکولو له کبله دسږو په سرطان اخته سوی وو، دياد کس اخرې خبرې داسي وي: پر ما باور وکړئ: دسګريټو د دود کشولو ياد سګريټو څکولو زه مړ کړم،زه ښه پوهيږم: چي ما تاسو ته درواغ ويل.

يؤه دمؤمن دځانګړنو څخه داده چي د خپل ځان او روغتيا په ارزښت پوهيږي، روغتيا هغه شی دئ چي د اخرت نيکمرغي په موندل کيږي، هغه نعمتونه چي په روغتيا کي رانغاړل سوي دي انسان د اخرت تل پاتيو نيکمرغيو ته رسوي، ښه نو موږ بايد دزړه څخه د خپلې روغتيا لپاره هڅه وکړو ځکه چي: روغتيا دژوند شتمني ده، لوی الله جل جلاله فرمايي: سُوْرَةُ البَقَرَة : 159

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنٰتِ وَالْهُدٰى مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنّٰهُ لِلنَّاسِ فِى الْكِتٰبِ أُولٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللّٰعِنُونَ

کوم خلك چي زموږ نازل شوي روښانه لارښووني او هدايات پټوي، په داسي حال کښي چي موږ هغه د ټولو انسانانو د لارښووني لپاره په خپل کتاب کښي بيان کړيدي، باور ولرئ چي الله هم ورباندې لعنت وايي او ټول لعنت ويونکي هم ورباندې لعنت وايي.

***

بايد وپوهيږو چي دسګريټو د دود لومړی کاربن ډای اکسايډ د وينې دغړو، کلسټرول سره مرسته کوي ترڅو په رګونو کي نفوذ او رسوب وکړي چي د

رګونو پر دېوالونو دکلسټرول د رسوب،مښليدو سره رګونه تنګيږي، دوينې فشار لوړ، زړه ستړی او ناروغه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سګريټ څکوونکي دهغو وګړو څخه چي سګريټ نه څکوي 15برابره ډېر دزړه او رګونو په نارغۍ اخته کيږي، کيداى سي وپوښتئ آيا هغوئ چي سګريټ څکوونکي نه دي په يادو نارغيو نه اخته کيږي؟

په ځواب کي يې بايد ووايو: ولې نه اخته کيږي مګر دهغو وګړو څخه ډېر لږ چي سګريټ څکوي. دا ليکل موځکه وکړل چي لوستونکي د يادو خبرو څخه خبر کړو او سګريټ څکوونکي په دې خبره پوه کړو چي کومه بلا دهغوئ انتظار کوي او کمين يې ورته نيولى دئ، ځکه دين عبارت دئ:

دنصحتونو او پريؤبل د ترحم او زړسوي څخه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انسان په بدن کي

د قرآن کریم علمي معجزې

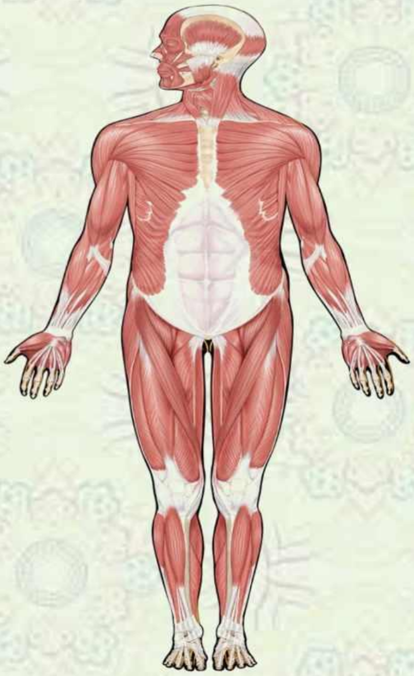

لیکوال: ډاکټر محمد راتب نابلسی

ژباړه او زیاتونې: محمود حمیدزی

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library